

Regeringens årsberättelse 2024

Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden
och ställningstaganden

Regeringens årsberättelse 2024

Bilaga 3

Åtgärder med anledning av riksdagens
uttalanden och ställningstaganden

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Statsrådet

Statsrådets kansli

Upphovsrättslag (404/1961) 9 § Verk utan upphovsrättsskydd

ISBN pdf: 978-952-383-809-3

ISSN pdf: 2490-0966

ISBN tryckt: 978-952-383-825-3

ISSN tryckt: 2490-0613

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2025 Finland

Tryckeri: Grano Oy, 2025

Regeringens årsberättelse 2024 Bilaga 3
Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden

Statsrådets publikationer 2025:50

Utgivare	Statsrådet		
Utarbetad av	Statsrådets kansli		
Språk	finska	Sidantal	331

Referat

Statsrådet lämnar regeringens årsberättelse till riksdagen som den berättelse om regeringens verksamhet, skötseln av statsfinanserna och om hur budgeten har följts samt om regeringens åtgärder med anledning av riksdagens beslut som det föreskrivs om i 46 § i grundlagen. Närmare bestämmelser om regeringens årsberättelse finns i 9 a § i lagen om statsrådet (175/2003) och i 17 och 18 § i lagen om statsbudgeten (423/1988).

I 18 § i lagen om statsbudgeten förutsätts det att de redogörelser för statsfinanserna och skötseln av statsfinanserna samt resultat av statens verksamhet som tas in i regeringens årsberättelse ska ge riktiga och tillräckliga uppgifter om hur budgeten följts och om statens intäkter och kostnader, om statens ekonomiska ställning och resultat (rättvisande bild). På författningsnivå bestäms berättelsens innehåll dessutom särskilt av kraven i statsrådets förordning om regeringens årsberättelse (853/2024). Regeringens årsberättelse för 2024 består av fem delar:

- Regeringens årsberättelse
- Bilaga 1 Redogörelser för resultatet inom ministeriernas ansvarsområde
- Bilaga 2 Bokslutskalkyler
- Bilaga 3 Åtgärder med anledning av riksdagens uttalanden och ställningstaganden
- Bilaga 4 Statens bolagsinnehav

Nyckelord regeringens årsberättelser, riksdagen, tillgång till information, statsrådet, regeringens berättelser, bokslut, ägarstyrning

ISBN PDF	978-952-383-809-3	ISSN PDF	2490-0966
ISBN tryckt	978-952-383-825-3	ISSN tryckt	2490-0613
Ärendenummer	VN/23125/2024	Projektnummer	-

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-809-3>

Hallituksen vuosikertomus 2024 Liite 3

Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta

Valtioneuvoston julkaisu ja 2025:50

Julkaisija Valtioneuvosto

Yhteisötekijä Valtioneuvoston kanslia
Kieli suomi

Sivumäärä 331

Tiivistelmä

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettyinä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus on eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Hallituksen vuosikertomuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 9 a §:ssä sekä valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 17 ja 18 §:ssä.

Talousarviolain 18 §:ssä edellytetään, että hallituksen vuosikertomukseen otettavien valtiontalouden ja valtion taloudenhoidon sekä toiminnan tuloksellisuuden kuvausten tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot talousarvion noudattamisesta, valtion tuotoista ja kuluista, valtion taloudellisesta asemasta sekä tuloksellisuudesta (oikea ja riittävä kuva). Säädöstasolla kertomuksen sisältöä määrittävät erityisesti myös hallituksen vuosikertomuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (853/2024) vaatimukset. Hallituksen vuosikertomus vuodelta 2024 muodostuu viidestä osasta:

- Hallituksen vuosikertomus
- Liite 1 Ministeriöiden toimialojen tuloksellisuuden kuvaukset
- Liite 2 Tilinpäätöslaskelmat
- Liite 3 Toimenpiteet eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta
- Liite 4 Valtion yhtiöomistus

Asiasanat hallituksen vuosikertomukset, eduskunta, tiedonsaanti, valtioneuvosto, hallituksen kertomukset, tilinpäätös, omistajaohjaus

ISBN PDF	978-952-383-809-3	ISSN PDF	2490-0966
ISBN painettu	978-952-383-825-3	ISSN painettu	2490-0613
Asianumero	VN/23125/2024	Hankenumero	-

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-809-3>

Innehåll

1	Grundlagsutskottet	12
	Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk	12
	Ändring av självstyrelselagen för Åland.....	13
2	Utrikesutskottet	15
	Statsrådets människorättspolitiska redogörelse.....	15
	Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse	16
3	Finansutskottet	17
	Beaktande av riksdagens budgetmakt vid reformer av EU-regler	17
	Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag	18
	Slopande av skatteåterbäringar för energiintensiva företag	19
	Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen om godkännande av rådets beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel.....	20
	Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2023	22
	Beredning av en mer omfattande hälsorelaterad skatt	24
	Beaktande av höjningen av den nedre gränsen för fastighetsskattesatsen för mark i värderingsreformen inom fastighetsbeskattningen	25
	Förfarande med förhandsavgörande om minimiskatt för stora koncerner.....	25
	Förfarande med förhandsavgörande om minimiskatt för stora koncerner.....	26
4	Revisionsutskottet	27
	Hur integrationen fungerar.....	27
	Regeringens årsberättelse 2018.....	31
	Statens revisionsverks ekonomiförvaltning	36
	Utfallet för konsekvensbedömningar av lagförslag	38
	Servicesystemet för att motverka marginaliseringen av unga: systemets funktion och servicens genomslag.....	41
	Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Valperiodsrapport om övervakningen och granskningen av finanspolitiken 2019–2022.....	44
	Kostnadseffekter för aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder	44
	Regeringens årsberättelse 2022.....	48
	Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2023.....	51
	Regeringens årsberättelse 2023: Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2023	53

5	Förvaltningsutskottet	57
	Utveckling av vapenregistersystemet	57
	Återkalla uppehållstillståndet för och utvisa utlänningar som dömts för sexualbrott i Finland	58
	Användning av biometriska uppgifter från passregistret och identitetskortsregistret inom brottsbekämpningen	59
	Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten	60
	Statsrådets redogörelse om behoven av att reformera integrationsfrämjandet	62
	Bestämmelserna om behandling av biometriska uppgifter	63
	Genomförande av programperioden 2021–2027 för EU:s regional- och strukturpolitik och finansiering av det tekniska stödet	64
	Konsumtionsgränser som främjar måttligt spelande samt stöd- och terapitjänster för problemspelare	65
	Efterhandskontroll av uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier	67
	Ändring av finansieringslagstiftningen i samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet	68
	Statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen	72
	Lag om temporära åtgärder för bekämpande av instrumentaliserad inresa	73
6	Lagutskottet	74
	Missbruk av inflytande	74
	Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga	74
	Reformprogrammet för rättsvården	75
	Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter	75
	Revidering av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt	76
	Inrättande av Domstolsverket	77
	Miljöansvar vid konkurs	78
	Förbud mot könsstympning av flickor	78
	Riktade trakasserier	79
	Reform för att förkorta lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar	79
	Uppföljning av ändringen i föräldraskapslagen	81
	Upptagning och mottagande av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna	82
	Lagstiftning om äktenskap som ingåtts under tvång	82
	Skriv in skolvåld i strafflagen	83
	Statsrådets redogörelse för rättsvården	84
	Uppföljning av lagstiftningen om sexualbrott	86
	Lagen om öppenhetsregistret och hur den fungerar	87
	Effektiv övervakning av besöksförbud	88
	Lagar om brådskande behandling av brott mot barn	88
	Ändring av 21 kap. 8 och 8 b paragraf i rättegångsbalken	89
	Ändringar i tvångsmedelslagen och förundersökningslagen och uppföljning av deras konsekvenser	89
	Lagstiftning som gäller rökning i fängelser	91
	Inrättande av ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen	91

Lagstiftning om främjande av anlitaandet av fjärranslutningar vid rättegång i allmänna domstolar	92
Ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister	92
7 Kommunikationsutskottet	95
Nya förflyttningshjälpmedel	95
Den nya vägtrafiklagen	96
Begäran om omprövning av beslut om temporärt körförbud	96
Förbättring av tillgången till taxitjänster och utveckling av offentligt understödda transporter	97
Stöd för byggande av bredband	98
Marknaden för stark autentisering och behovet av fortsatt prisreglering	99
Konsekvenserna av miljö- och energieffektivitetskraven vid upphandling av fordon och trafiktjänster.....	100
Statsrådets redogörelse om den riksomfattande trafiksystemplanen för 2021–2032	102
Bestämmelserna om gott anseende och körtillstånd i lagen om transportservice	103
Ändring av postlagen.....	104
Ökad säkerhet vid arbete på vägområde och vid trafikolyckor.....	104
Konsekvenserna av reformen av lotsningslagen för kontinuiteten i sjöfartsverksamheten	105
Lagstiftning som kompletterar EU-förordningen om utbyggnad av infrastruktur för alternativa drivmedel	106
Genomförandet av förordningen om hållbara bränslen för lufttransport och flexibilitetsmekanismen	108
8 Jord- och skogsbruksutskottet	109
Försäkringsstöd för kommersiellt fiske	109
Genomförande av den skogspolitiska redogörelsen	109
Bedömning av ändringsbehoven i lagen om samfälligheter.....	110
Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv.....	112
Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik: Mat 2030, Finsk mat för oss och för världen	112
Ändring av livsmedelslagen och 1 § i lagen om verkställighet av böter.....	113
Lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur.....	115
Vattnet är vårt – medborgarinitiativ för att förhindra privatisering av vattentjänster	116
Ändring av lagen om ekologisk produktion och 1 § i lagen om verkställighet av böter .	117
Tillåten jakt på vitkindad gås	117
Inledande av stamvårdande vargjakt och förhindrande av vargskador.....	120
Förbud mot jakt på hotade arter i jaktlagen.....	121
Konsekvenser av veterinärvårdslagen	123
Ändring av livsmedelsmarknadslagen.....	124
Bevakning av det internationella rättsläget i fråga om bestämmelserna om slakt av djur	125
Åtgärder för att minska problem som beror på varghybrider.....	125

Konsekvenser av ändringen av den övre åldersgränsen för skyldigheten att betala fiskevårdsavgift.....	126
Sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag	127
Verkställigheten av den nya veterinärvårdslagen.....	127
9 Försvarsutskottet.....	129
Ekonomiska förmåner för värnpliktiga.....	129
Utbildning av generalstabsofficerare.....	130
10 Kulturutskottet.....	131
Revidering av lagstiftningen om studiestöd	131
Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier	132
Den nya lagen om småbarnspedagogik	135
Lyftande av studielån som en del av studiestödet.....	138
Studentexamens nya struktur	139
Utvidgad läroplikt	140
Stödet till barn inom småbarnspedagogiken.....	154
Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse.....	156
För psykoterapi – Medborgarinitiativ om att göra utbildningen i psykoterapi avgiftsfri	165
Ändring av ungdomslagen	166
Ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning	168
Ändringsbehov i upphovsrättslagen	169
Bestämmelserna om ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek.....	172
Ändring av lagen om grundläggande utbildning.....	173
Stödet för lärande inom gymnasieutbildningen	175
Försöket med verksamhetsstyrning och stödet för lärande inom yrkesutbildningen	176
Stödet för lärande och skolgång i alla statliga skolor och övningsskolor	178
11 Social- och hälsovårdsutskottet	179
Ersättning för dosdispensering av läkemedel	179
Servicesedlar	179
Totalreform av biobankslagstiftningen.....	180
Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.....	181
Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper.....	182
Avbytar-service för lantbruksföretagare och pälsdjursuppfödare.....	182
Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker	183
Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död	184
Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare: Ändring av 41 d § i lagen om olycksfallsförsäkring så att godtyckligheten avskaffas.....	184

Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål	185
Reform av barnskyddslagstiftningen.....	185
Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet.....	186
Ansvar för att följa när avgiftstaket för klientavgifter uppnås.....	186
Elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården.....	187
Lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt lämnande av underrättelse enligt artiklarna 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse	188
Egen Vilja 2020 – Vi uppdaterar Finlands abortlagstiftning till 2020-talet!.....	200
Konsekvenser av personaldimensioneringen inom barnskyddet.....	201
Säkerställande av nödvändig hälso- och sjukvård och hemvård under en arbetskonflikt.....	202
Hemservice för barnfamiljer och tillgång till hemvård och heldygnsomsorg för äldre...	202
Ändring av lagen om elev- och studerandevård.....	205
Utveckling av sysselsättningen bland personer som fyllt 55 år	207
Husläkar- och egenvårdarmodellen inom den öppna sjukvården samt psykosociala metoder som vårdform	208
Ändringsbehov i systemet för pension och social trygghet för företagare.....	210
Utvärdering av reformen av lagen om utkomststöd.....	210
Ändring av hälso- och sjukvårdslagen, socialvårdslagen och 52 § i socialvårdslagen	211
Könsfastställelse och författningsändringar som har samband med det	212
Fortsatt utveckling av flerkanalsfinansieringen.....	213
Förbättrad kostnadseffektivitet inom läkemedelsförsörjningen.....	214
Ändringar av läkemedelslagen och sjukförsäkringslagen	215
Tillhandahållande av jourtjänster i välfärdsområdena	216
Behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och lagar som har samband med det.....	217
Lagen om funktionshinderservice samt tillgodoseendet av personlig assistans och likabehandling.....	218
Försäkringskassornas verksamhetsförutsättningar.....	219
Lagstiftning om senareläggning av ikraftträdande för lagen om funktionshinderservice och vissa lagar som har samband med den.....	220
Lagförslag avseende klientens och patientens självbestämmanderätt.....	221
Lagstiftning om ändring av arbetspensionslagarna och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar.....	222
Genomförandet av personaldimensionering, tillgången till äldreomsorg och tillräcklig personal i äldreomsorgen	223
Uppföljning av hur den längsta väntetiden på 14 dagar för att få vård efterlevs	225
Konsekvenserna av en sänkt åldersgräns inom barnskyddets eftervård	226
Bestämmelserna om boendeutgifter i lagen om utkomststöd	227
Ändring av lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande och 12 d § i lagen om Folkpensionsanstalten	228

Uppföljning av konsekvenserna av ändringar i Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner.....	230
Ändringar i det allmänna bostadsbidraget	231
Konsekvenser av ändringar i utkomstskyddet för arbetslösa	231
Uppföljning av konsekvenserna av ändringar i socialskyddsförmånerna.....	232
Lagen om ändring av 17 och 26 § i alkohollagen	233
Lagarna om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och vissa andra lagar...	234
Lagen om ändring av tobakslagen	234
Icke stadfäst lag som återgått om ändring av tobakslagen	235
Ändring av lagen om funktionshindersservice och 4 § i socialvårdslagen	236
Ändring av lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre.....	237
Uppdelning av årssjälvrisker för läkemedelsersättningar	239
Uppföljning av hur terapigarantin för barn och unga genomförs.....	240
Lagstiftning om att vara tillfälligt verksam som socialarbetare	241
Serviceproduktionsätt som stöder vårdrelationernas kontinuitet och baseras på husläkarmodellen	242
Ändring av hälso- och sjukvårdslagen	242
Ändring av lagen om tillsynen över social- och hälsovården och 22 a § i socialvårdslagen	244
12 Ekonomiutskottet	245
Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet.....	245
Minskning av överskudsättningen och de problem som den orsakar.....	247
Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning.....	248
Ändring av 4 § och temporär ändring av 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet....	251
Ändring av elmarknadslagen och 14 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.....	252
Skriftligt bekräftelseförfarande vid bland annat telefonförsäljning och dess konsekvenser.....	253
Ändring av gruvlagen.....	254
Lagstiftningen om konsumentkrediter	256
Hur elpriskompensationen och andra stödformer fungerar.....	257
Förebyggande av de negativa konsekvenserna av penningtvättsregleringen och förhandspåverkan för att förbättra situationen	259
Reformen av inlösningslagen.....	261
Ta kontroll över elpriset	261
Lagen om handel med utsläppsrätter för distribution av fossila bränslen.....	269
Smidigare vattentillståndsprövar i fråga om havsbaserad vindkraft	269

13 Framtidsutskottet	271
Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling: Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle	271
Statsrådets framtidsredogörelse, del 1 och 2: Utblick över kommande generationers Finland	287
14 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet	300
Jämställdhetsredogörelse	300
Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen	300
Behovet av att revidera lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn	302
Lagstiftning om en översyn av serviceprocessen för arbetssökande och av vissa förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsförmån	303
Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2022	306
Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2022	308
Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken	311
Iakttagande av diskrimineringslagen i ärenden som gäller arbetslivet	313
Omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen	314
Ändring av lagen om kollektivavtal och lagen om medling i arbetstvister	315
Lagstiftning om främjande av lokala avtal	316
Tillämpning av befogenheterna enligt beredskapslagen också på Åland	316
15 Miljöutskottet	318
Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser	318
Ändring av avfallslagen och vissa lagar som har samband med den	318
Förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur	319
Lag om samförvaltning i statligt stödda hyreshus	320
Översyn av skyddet av naturtyper i vattenlagen	321
Ändring av lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken	323
Lag om miljöskadefonden	325
Utveckling av räntestödsmodellen	327
Datasystemet för den byggda miljön	327
Bygglagen och dess konsekvenser	328
Klimatårsberättelse 2023	329
Lag om ändring av naturvårdslagen	329
Lagmotion med förslag till lag om ändring av 17 § och 180 § i bygglagen	331

1 Grundlagsutskottet

Språkliga rättigheter för dem som använder teckenspråk

RP 294/2014 rd – RSv 346/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att de språkliga rättigheterna för dem som använder teckenspråk ska tillgodoses i hela landet på det sätt som avsetts när lagstiftningen om rättigheterna utarbetades.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering främjas de språkliga rättigheterna genom att genomförandet av de åtgärder som anges i nationalspråksstrategin och det språkpolitiska programmet fortsätter. Enligt det språkpolitiska programmet ska kännedomen om teckenspråkiga barn och unga som språklig och kulturell grupp ökas. Dessutom ska myndigheternas kännedom om de parallella språk- och funktionsnedsättningsperspektiv som gäller teckenspråkiga samt om teckenspråkets betydelse för barns språkutveckling och familjers interna kommunikation ökas.

”Utredning om de inhemska minoritetsspråkens konstitutionella ställning – särskilt innehållet i och tolkningen av 17 § 3 mom. i grundlagen” med grund i det språkpolitiska programmet publicerades den 7 maj 2024¹. Utredningen gjordes av biträdande professorn i offentlig rätt Maija Dahlberg vid Östra Finlands universitet på uppdrag av justitieministeriet. Till övriga delar fortsätter genomförandet av det språkpolitiska programmet.

Justitieministeriet har sedan slutet av 2023 ansvarat för förberedelserna för att inleda en sannings- och försoningsprocess med döva och teckenspråkiga. Förberedelserna har gjorts utifrån förslag från en arbetsgrupp vid statsrådets kansli i samarbete med den döva och teckenspråkiga gemenskapen. Justitieministeriet anställde våren 2024 en specialsakkunnig för att förbereda inledningsfasen i sannings- och försoningsprocessen.

1 Justitieministeriets publikationer, Utredningar och anvisningar 2024:7

Delegationen för teckenspråksärenden höll sitt första möte för året den 10 juni 2024. Det andra mötet hölls den 1 oktober 2024. Bland de frågor som lyftes upp ingick tolkningstjänsternas helhetssituation, förberedelserna inför sannings- och försoningsprocessen med döva och teckenspråkiga samt färdigställandet av en bedömningspromemoria om lagen om tolkningstjänst.

Utredningsarbetet kring utvärderingen av teckenspråkslagen pågår vid justitieministeriet.

Pamela Sarasmo, regeringssekreterare, justitieministeriet

Ändring av självstyrelselagen för Åland

RP 320/2018 rd – RSv 259/2018 rd – RSk 26/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen snarast vidtar åtgärder för att genomföra en totalreform av självstyrelselagen för Åland.

Justitieministeriet tillsatte på vårvintern 2023 en arbetsgrupp, Ålandsarbetsgruppen 2023 (Dnr VN/3796/2023, projekt OM024:00/2023) som under 2024 i enlighet med sitt uppdrag avseende en brådskande ändring och en reform av självstyrelselagen publicerade två betänkanden.

Det första betänkandet och ett förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland publicerades i januari 2024². Betänkandet behandlar de ovan nämnda behoven av ändringar i den gällande självstyrelselagen i form av en regeringsproposition. Yttrandena om betänkandet fanns tillgängliga i mars 2024. Beredningen av regeringspropositionen har fortsatt under 2024 i samarbete med Ålands landskapsregering och de ministerier vars förvaltningsområden beredningen gäller.

I oktober 2024 publicerade Ålandsarbetsgruppen 2023 sitt andra betänkande, Utredning av vissa frågeställning i anslutning till Ålands självstyrelse i utveckling³. Utredningen hör samman med riksdagens uttalande om genomförandet av en totalreform av självstyrelselagen. Betänkandet skickades på remiss i slutet av hösten.

² [Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2024:1](#)

³ [Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 2024:37](#)

Tillsammans med Ålands landskapsregering planerades under hösten 2024 tillsättandet av en ny arbetsgrupp för att utforma reformen av självstyrelselagen som en regeringsproposition. I december 2024 skickade justitieministeriet ut förfrågningar till olika myndigheter om att utse medlemmar till arbetsgruppen för att den ska kunna tillsättas med det snaraste. Det är meningen att arbetsgruppens arbete ska få stöd av en uppföljningsgrupp på hög nivå. Arbetsgruppens mandatperiod är avsedd att vara ett år.

Janina Groop-Bondestam, lagstiftningsråd, justitieministeriet

2 Utrikesutskottet

Statsrådets människorättspolitiska redogörelse

SRR 10/2021 rd – RSk 26/2022 rd

Riksdagen godkände i sin skrivelse RSk 26/2022 rd med anledning av redogörelse SRR 10/2021 ett ställningstagande enligt utrikesutskottets betänkande (UtUB 6/2022 rd) enligt vilket riksdagen inte har något att anmärka med anledning av redogörelsen, men förutsätter att statsrådet vid utarbetandet av en ny människorättspolitisk redogörelse beaktar iakttagelserna i detta betänkande.

Statsrådet lämnade sin människorättspolitiska redogörelse till riksdagen den 9 december 2021. Redogörelsen fastställer riktlinjerna för statsrådets verksamhet för grundläggande och mänskliga rättigheter nationellt samt styr Finlands verksamhet internationellt och inom EU. Redogörelsen lyfter upp de mänskliga rättigheternas universalitet, rättigheterna för de mest utsatta befolkningsgrupperna och individerna, stärkandet av jämställdheten mellan könen samt Finlands förbundenhet till det internationella regelbaserade systemet och de europeiska och internationella organisationer som verkställer det. I redogörelsen behandlas mer omfattande ett stärkande av de grundläggande och mänskliga rättigheterna inom hållbar utveckling, bekämpningen av klimatförändringarna, försvaret av naturens mångfald, den digitala utvecklingen och informationsförmedlingen samt stärkandet av rättsstatsprincipen.

Redogörelsen har beretts i brett samarbete mellan ministerierna, laglighetsövervakarna, olika frivilligorganisationer och forskare under samordning av utrikesministeriet. Företrädare för riksdagsgrupperna deltog i behandlingen via delegationen för internationella människorättsärenden. Delegationen har även övervakat hur Finlands internationella människorättspolitik har fullföljts inom ramen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Ett mångsidigt samarbete och information till riksdagen är ett led i uppföljningen av hur redogörelsen genomförs. Redogörelsen gäller även under statsminister Orpos regeringsperiod. I statsrådets meddelande om främjande av likabehandling, jämställdhet och icke-diskriminering i det finländska samhället (31.8.2023) konstateras att ”i sitt internationella arbete fortsätter regeringen på Finlands långsiktiga linje, som beskrivs bland annat i den människorättspolitiska redogörelsen”.

Petri Hakkarainen, avdelningschef för politiska avdelningen, utrikesministeriet

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse

SRR 3/2024 rd – RSk 33/2024 rd

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet. Riksdagen förutsätter att statsrådet i realtid informerar riksdagen om de viktiga politiska riktlinjerna och lösningarna i anslutning till Natomedlemskapet också under tiden mellan redogörelserna.

Statsrådet lämnade sin utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse till riksdagen den 20 juni 2024. Statsrådet fastställer i redogörelsen att det viktigaste målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, att förhindra att Finland hamnar i en militär konflikt och att garantera finländarnas säkerhet och välfärd. Verksamheten bygger på demokrati, rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna, jämställdhet och likvärdighet. Finlands utrikes- och säkerhetspolitik baserar sig på en värdebaserad realism.

Redogörelsen bedömer Finlands internationella omvärld och förändringsfaktorerna där, bland annat de allt mer varierande säkerhetshoten och problem som berör hela mänskligheten som klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald. Den fastställer också de centrala prioriteringarna och målen i utrikes- och säkerhetspolitiken. Redogörelsen innehåller de grundläggande riktlinjerna för Finlands Nato-medlemskap i fråga om utrikes- och säkerhetspolitiken. Redogörelsen understryker att Europeiska unionen fortfarande är Finlands viktigaste politiska och ekonomiska referensram och värdegemenskap, och framhäver vikten av ett fördjupat samarbete med de nordiska länderna samt andra nära allierade och partner. Finland stöder Ukraina när landet försvarar sin självständighet, suveränitet och territoriella integritet. Försvaret av det regelbaserade internationella systemet och respekten för internationell rätt är hörnstenar i Finlands verksamhet.

Redogörelsen har beretts i omfattande samarbete med republikens presidents kansli, statsrådets kansli och ministerierna. Republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott har gett arbetet politisk styrning. Riksdagen deltog i processen via en separat tillsatt parlamentarisk uppföljningsgrupp.

Outi Holopainen, understatssekreterare (utrikes- och säkerhetspolitik), utrikesministeriet

3 Finansutskottet

Beaktande av riksdagens budgetmakt vid reformer av EU-regler

RP 155/2012 rd – RSv 174/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 18 december 2012 att de stegvisa förändringarnas kumulativa verkan på riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten omsorgsfullt beaktas, om det är meningen att EU-reglerna i fortsättningen ska förstärkas ytterligare på ett sätt som begränsar det nationella beslutsfattandet.

Kommissionen lade fram sina lagstiftningsförslag om EU:s finanspolitiska regler den 26 april 2023, och rådet enades om en allmän riktlinje om innehållet i december 2023. De nya reglerna trädde i kraft den 30 april 2024.

Den ändrade lagstiftningen inbegriper

stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1263 om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och om multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97,

stabilitets- och tillväxtpaktens korrigerande del: rådets förordning (EU) 2024/1264 om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och förtydligande av tillämpningen av förfarandet vid alltför stora underskott,

rådets direktiv (EU) 2024/1265 om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk.

En U-skrivelse (U 23/2023) om lagstiftningsförslagen lämnades till riksdagen i juli 2023.

De viktigaste ändringarna i reformen gäller stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del. Förordningen om den ersattes med en helt ny förordning, och man avstod bland annat från målet på medellång sikt (MTO). Kärnan i den nya förebyggande delen är de nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna, som innehåller nettoutgiftsbanan för de offentliga finanserna samt investeringar

och strukturreformer. Finlands nationella medelfristiga plan godkändes av statsrådet och lämnades till EU den 10 oktober 2024. Europeiska unionens råd godkände den nettoutgiftsbana som ingår i planen den 21 januari 2025.

Finansministeriet har inlett beredningen för att ändra den nationella finanspolitiska lagstiftningen, och beredningen ska slutföras före utgången av 2025.

Statsrådet har fäst särskild uppmärksamhet vid riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten i beredningen av EU-lagstiftningsförslagen. Finansministeriet anser att den nya EU-lagstiftningen inte begränsar riksdagens budgetmakt och den nationella suveräniteten mer än tidigare.

Marketta Henriksson, finansråd, finansministeriet
Niko Ijäs, budgetråd, finansministeriet

Bestämmelserna om begränsning av ränteavdrag

RP 150/2018 rd – RSv 146/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart fortsätter att tillsammans med kommissionen utreda om kraftverksprojekt för att bygga och använda kärnkraft och som genomförts av så kallade Mankala-bolag kan undantas från begränsningarna för ränteavdragen i form av långfristiga offentliga infrastrukturprojekt som avses i direktivet.

1. Bestämmelserna om begränsningar i samfundens rätt till ränteavdrag tillämpades första gången i beskattningen för skatteåret 2014. Till följd av EU:s direktiv mot skatteflykt (EU) 2016/1164 ändrades bestämmelsen genom en ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (1237/2018) som trädde i kraft den 1 januari 2019. Genom ändringarna utvidgades tillämpningsområdet för lagstiftningen. I beredningen av propositionen om ändringarna granskades tillämpningen av lagstiftningen vid beskattningen av företag som genomför samhällliga infrastrukturprojekt och så kallade Mankala-bolag. Regeringen har fortsatt att utreda huruvida kärnkraftverksprojekt som genomförs av Mankala-bolag skulle kunna omfattas av det undantag i bestämmelsen som gäller långsiktiga offentliga infrastrukturprojekt. I samband med utredningarna har man flera gånger varit i kontakt med Europeiska kommissionen. Någon lösning för att avvika från begränsningen av avdrag för ränteutgifter på det sätt som kommissionen förutsätter har inte hittats. Förhandlingarna med kommissionen fortsätter våren 2025 utifrån regeringens

proposition om tryggheten av investeringssäkerheten, som är under beredning och syftar till att möjliggöra ränteavdragsrätten för investeringar som är kritiska för försörjningsberedskapen.

Antti Sinkman, specialsakkunnig, finansministeriet

Slopande av skatteåterbäringar för energiintensiva företag

RP 167/2020 rd – RSv 196/2020 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noggrant följer hur den graderade nedskärningen av skatteåterbäringen enligt 8 a § i lagförslag 2 påverkar de energiintensiva industriföretagens konkurrenskraft i det osäkra konjunkturläget och för att trygga sysselsättningen och fortsatt produktion vidtar behövliga åtgärder inom ramen för utsläppsminskningssåtagandena.

Bestämmelserna om stegvis slopande av skatteåterbäringen för energiintensiva företag trädde i kraft den 1 januari 2021. Det är fråga om skatteåterbäring som kan fås årligen i efterskott på ansökan. År 2024 fattades sammanlagt endast 31 beslut om återbäring för energiintensiva företag, och beloppet av återbäringen var cirka 16,3 miljoner euro. Före lagändringen fick cirka 180 företag återbäring, och beloppet av återbäringen var cirka 210–230 miljoner euro. Förklaringen till att skatteåterbäringen till energiintensiva företag har minskat är att parametrarna för återbäringen har ändrats och i synnerhet att återbäringen inte längre gäller elskatteklass II, som sänktes till EU:s minimiskattenivå. Utöver de energiintensiva företagen gynnades också andra företag i elskatteklass II av denna skattelättnad. Dessutom beror minskningen sannolikt också på att förbrukningen av fossila bränslen har sjunkit, men effekten av den minskade återbäringen på företagens bränsleförbrukning har ännu inte kunnat bedömas. Stödet betalas inte längre för 2025.

Leo Parkkonen, lagstiftningsråd, finansministeriet

Riksdagens svar på regeringens proposition till riksdagen om godkännande av rådets beslut (EU, Euratom) 2020/2053 om systemet för Europeiska unionens egna medel

RP 260/2020 rd – RSv 54/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att återhämtningsinstrumentet betraktas som en extraordinär engångslösning, att arrangemanget inte blir ett prejudikat och att Finland inte godkänner att motsvarande arrangemang upprepas eller blir permanent till sin natur.
2. Riksdagen förutsätter att Finland främjar införandet av en gemensam europeisk skuldsaneringsmekanism med tillhörande regler och iakttagandet av no bail out-principen i grundfördraget. Finland förutsätter att varje medlemsstat ansvarar för sina egna skulder så att den riskpremie som bestäms på kreditmarknaden upprätthåller disciplinen i de offentliga finanserna och minskar riskerna.
3. Riksdagen förutsätter att Finland inte förbinder sig till åtgärder som omformar Europeiska unionen i riktning mot en asymmetrisk inkomstöverföringsunion. Finland förutsätter arrangemang där ansvaret och makten i fråga om upplåning och låneskötsel ligger i samma händer och inte skiljs åt så att följden blir moralisk risk och större risk för överskuldsättning. Finland godkänner inte arrangemang som försvagar medlemsstaternas incitament att sanera sina offentliga finanser och ökar finansierings- och makrostabilitetsriskerna i Europa.
4. Riksdagen förutsätter att Finland vid behandlingen av medlemsstaternas nationella återhämtningsplaner håller fast vid villkorlighet och sanering av de offentliga finanserna i fråga om alla medlemsländer, inte godkänner att medel beviljas utan trovärdiga strukturella reformer som sanerar de offentliga finanserna och förutsätter att ett villkor för utbetalning av medlen är att man förbinder sig att följa rättsstatsprincipen.
5. Riksdagen förutsätter att de medel som fås i enlighet med Finlands program för hållbar tillväxt effektivt sammanställs för ändamål som stöder både återhämtning och långsiktig tillväxt, i synnerhet för forskning och utveckling samt höjning av kompetensnivån.
6. Riksdagen förutsätter att Finland iakttar sina etablerade skattepolitiska ståndpunkter och inte godkänner överstatliga skatter som är skadliga för Finland.

7. Riksdagen förutsätter att utvecklandet av systemet för Europeiska unionens nya medel inte leder till att Finlands totala skattekvot stiger.

8. Riksdagen förutsätter att Finland påverkar EU:s finanspolitiska riktlinjer genom att bygga upp ett effektivt samarbete med medlemsstater som delar de mål som riksdagen ställt upp för EU:s finanspolitik.

1–8. Genom rådets beslut om Europeiska unionens egna medel godkänns systemet för finansiering av EU-budgeten. Systemet bygger på att medlemsstaterna ställer inkomster till unionens förfogande för att säkerställa finansieringen av den årliga budgeten. Varje medlemsstats finansieringsansvar är individuellt, inte solidariskt. De inkomster som anges i beslutet ska tillfalla unionen utan särskilda beslut av de nationella myndigheterna.

I enlighet med den färdplan som Europeiska rådet enades om i juli 2020 och som senare ingick i avtalet mellan EU:s institutioner lade kommissionen fram ett förslag om nya egna medel (ett förslag om ändring av beslutet om egna medel) den 22 juni 2023. Det handlade om ändringsförslag till kommissionens förslag från december 2021 om nya egna medel. Med de nya egna medlen finansieras den förtida återbetalningen av lån som tagits på grund av återhämtningsinstrumentet.

Kommissionen föreslog att 30 procent av intäkterna från handeln med utsläppsrätter och 75 procent av intäkterna från gränsjusteringsmekanismen för koldioxid ska styras till EU:s budget som egna medel. Dessutom föreslog kommissionen en tillfällig statistisk nationell finansieringsandel som grundar sig på företagets vinstandel.

I U-skrivelsen U 22/2022 rd från den 10 mars 2022 och i den kompletterande U-skrivelsen UJ 21/2023 rd från den 8 september 2023 behandlas kommissionens förslag närmare och där redogörs också för Finlands ståndpunkter. I ståndpunkterna i den kompletterande U-skrivelsen, som lämnades till riksdagen i september 2023, konstateras bland annat att utgångspunkten för den fortsatta utvecklingen av EU:s finansieringssystem, inklusive egna medel, ska vara att de ändringar som görs i systemet inte i oproportionerlig grad ökar Finlands betalningsbörda eller höjer Finlands totala skatteuttag eller annars orsakar oskäligen extra kostnader för Finlands samhällsekonomi och de ekonomiska aktörerna. Beslut om nya egna medel ska också i fortsättningen fattas av medlemsstaterna. Enligt ståndpunkterna får utvecklingen av EU:s system för egna medel enligt regeringsprogrammet inte heller medföra relativa merkostnader för Finland. Finlands ståndpunkter preciserades i E-skrivelsen () där det bland annat uppmärksammas att eventuella nya egna medel ska tillföra genuint mervärde på EU-nivå i stället för att lösningarna i praktiken överför medel från de nationella budgetarna till EU:s budget.

Förslagen om ändringar som gäller egna medel behandlades vidare i rådets arbetsgrupp år 2024, men utan större framsteg. Den egentliga behandlingen torde komma igång under 2025.

Miika Grönholm, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2023

RP 154/2022 rd – RP 277/2022 rd – RSk 60/2022 rd

Uttalande 2

Moment 29.01.02 Riksdagen förutsätter att regeringen anvisar tillräckliga resurser för att främja barns och ungas läs- och skrivkunnighet och ser till att bland annat den nationella strategin för läs- och skrivkunnighet och programmet för läs- och skrivkunnighet genomförs.

Arbetet inom det nationella läskunnighetsforum som undervisnings- och kulturministeriet startade 2017 resulterade i Läsrörelsen, som möjliggjorde bland annat finansieringen av nätverken En läsande kommun. Under Läsrörelsens ledning utarbetades 2021 den Nationella läskunnighetsstrategin 2030, som innehåller konkreta mål och åtgärder för att stärka en mångsidig läskunnighet i alla åldrar.

Utifrån strategin inleddes det nationella Programmet för läskunnighet vid Utbildningsstyrelsen. Programmet förverkligar riktlinjer och åtgärder för Nationella läskunnighetsstrategin 2030 i samarbete med olika läskunnighetsaktörer. Programmet för läskunnighet stöder läsning och läskunnighet bland alla åldrar genom delprogram riktade till småbarnspedagogiken, skolor och kommuner samt delar ut statsunderstöd för läsfrämjande arbete. Programmet för läskunnighet fortsätter det arbete som Läsrörelsen påbörjade.

Barns och ungas läskunnighet stärks i enlighet med regeringsprogrammet. Genomförandet av den Nationella läskunnighetsstrategin 2030 fortsätter och dessutom utvidgas Läsrörelsen, som syftar till att främja läskunnigheten i alla åldrar.

I budgeten för 2024 anvisades totalt 800 000 euro till Utbildningsstyrelsen under moment 29.01.02 för åtgärder som främjar läs- och skrivkunnigheten. År 2024 har Programmet för läskunnighet delat ut statsunderstöd för att främja riktlinjerna och åtgärderna för den Nationella läskunnighetsstrategin 2030. Programmet för

läskunnighet främjade läs- och skrivkunnigheten bland barn, unga och vuxna och bidrog till genomförandet av den Nationella läskunnighetsstrategin 2030 genom att delprogrammen En läsande småbarnspedagogik, En läsande skola och En läsande kommun fortsatte. Programmet för läskunnighet skapade också dialog mellan läsfrämjande aktörer som en del av genomförandet av läskunnighetsstrategin. Nätverket för läskunnighet, som inleddes 2024, samlar läsfrämjande aktörer från olika områden för diskussion och gemensamt arbete.

Heli Nederström, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 3

Kapitel 29.20 Riksdagen förutsätter att gymnasiestuderandenas rätt till stöd- undervisning stärks och att tillräcklig finansiering av stödundervisningen säkerställs.

Gymnasiestuderandenas rätt till stödundervisning stärktes genom bestämmelser om rätten till stödundervisning. Ändringarna träder i kraft den 1 augusti 2025. Enligt det nya 28 § 1 mom. i gymnasielagen har den studerande rätt till stöd för lärandet under tiden för studier enligt denna lag. Stöd för lärandet är sådan stödundervisning, sådan handledning och sådant stöd som den studerande behöver för att genomföra gymnasiets lärokurs.

Med stödundervisning avses undervisning och handledning som ges av lärare för att tillgodose den studerandes behov av stöd. En studerande som har svårt att lära sig och klara av utbildningen har rätt att få stödundervisning vid sidan av annan undervisning och handledning. Stödundervisning kan ges en studerande som tillfälligt har blivit efter i sina studier eller av någon annan orsak behöver stöd och handledning för att fullgöra gymnasiets lärokurs. Stödundervisning kan också ges för att stärka studiefärdigheter, till exempel språkliga, matematiska eller datatekniska färdigheter, eller för att stödja färdigheter som rör studieteknik.

Stödåtgärderna genomförs i samarbete av undervisningspersonalen. Stödbehovet ska bedömas i början av studierna samt regelbundet när studierna framskrider. Stödåtgärderna antecknas på den studerandes begäran i den studerandes individuella studieplan.

I enlighet med regeringsprogrammet reserverades tilläggsfinansiering på 5 miljoner euro i budgeten för 2024 och permanent tilläggsfinansiering från och med 2025 i det justerade rambeslutet för 2025–2027 för att stärka stödet för lärande inom gymnasieutbildningen. Tilläggsfinansieringen 2024 var avsedd för utveckling av stödet för lärande och riktades till anordnare av gymnasieutbildning i form av

statsunderstöd genom Utbildningsstyrelsens utvecklingsprogram för stöd för lärandet. Från och med 2025 ingår tilläggsfinansieringen i den statsandelsfinansiering som utbildningsanordnarna beviljas, och den är avsedd för att stärka genomförandet av stödet för lärande inom gymnasieutbildningen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maria Soininen, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

Uttalande 4

Moment 29.40.02 Riksdagen förutsätter att finansieringen av Riksarkivet och de privata centralarkiven i fortsättningen dimensioneras så att arkivens verksamhet tryggas på lång sikt.

Undervisnings- och kulturministeriet har i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering tryggt verksamhetsförutsättningarna för privata arkiv som får statsbidrag genom att finansiera deras verksamhet årligen. Riksarkivet fick åren 2023, 2024 och 2025 till sitt förfogande 5 600 000 euro i anslag per år för främjande av vetenskap och forskningspolitiska mål för att fördelas vidare till de privata arkivens verksamhet i enlighet med lag (1006/2006).

Sami Niinimäki, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Beredning av en mer omfattande hälsorelaterad skatt

RP 280/2022 rd – RSv 323/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter beredningen av en mer omfattande hälsorelaterad skatt som i större utsträckning beaktar produkternas hälsoeffekter.

Lagen om punktskatt på läskedrycker ändrades 2023 så att skattens hälsostyrande element stärktes. Genom lagändringen stärktes graderingen av skattesatsen enligt dryckens sockerhalt i syfte att styra konsumtionen och produktionen bort från drycker med hög sockerhalt i riktning mot drycker som innehåller mindre socker. Lagändringarna stadfästes i april 2023, men trädde då ännu inte i kraft. En rättssäkerhetsanmälan om den ändrade lagen gjordes till EU-kommissionen i statsstödsförfarandet, och den har fortfarande inte slutbehandlats. Ändringarna avses träda i kraft efter att kommissionen har godkänt det statliga stödet.

Under ramförhandlingarna våren 2024 fattade regeringen beslut om nya skatteåtgärder för att stärka de offentliga finanserna i samband med planen för de offentliga finanserna 2025–2028. Regeringen beslutade att mervärdesskattesatsen för sötsaker och choklad höjs från den nedsatta skattesatsen 14 procent till den allmänna skattesatsen 25,5 procent. Beredningen av regeringens proposition om en höjning av mervärdesskattesatsen för sötsaker och choklad fortsätter 2025.

Pia Kivimies, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

Beaktande av höjningen av den nedre gränsen för fastighetsskattesatsen för mark i värderingsreformen inom fastighetsbeskattningen

RP 39/2023 rd – RSv 16/2023 rd

Riksdagen förutsätter att ändringen av den nedre gränsen för fastighetsskatten för mark beaktas vid bedömningen av huruvida de ändringar som värderingsreformen inom fastighetsbeskattningen föranleder är skäligen för fastighetsägarna på lång sikt.

Uttalandet tas i beaktande i regeringens proposition om värderingsreformen inom fastighetsbeskattningen, som enligt regeringens lagstiftningsplan avses lämnas till riksdagen i maj 2025.

Esa-Pekka Saari, specialsakkunnig, finansministeriet

Förfarande med förhandsavgörande om minimiskatt för stora koncerner

RP 77/2023 rd – RSv 77/2023 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter bereda en möjlighet att foga ett förfarande med förhandsavgörande till lagen antingen enligt resultaten av OECD:s kommande arbete eller genom rent nationella lösningar inom skäligen tid med beaktande av att de första deklarationerna av minimiskatt ska lämnas in under 2026.

Lagen om minimiskatt för stora koncerner (1308/2023) trädde i kraft den 1 januari 2024. Den lagen ändrades genom lagen om ändring av lagen om minimiskatt för stora koncerner (917/2024). Beredningen av administrativ vägledning fortsätter i OECD:s arbetsgrupper, och bland de frågor som ska behandlas finns också helheten tvistlösningsmekanismer (dispute resolution). Oberoende av hur beredningen av den helheten framskrider inom ramen för OECD och om resultaten av det arbetet kan tas i beaktande i beredningen av lagen kommer regeringen hösten 2025 att lämna en proposition där det föreslås bestämmelser om en möjlighet för minimiskatteskyldiga att ansöka om ett förhandsavgörande.

Jari Salokoski, regeringsråd, finansministeriet

Förfarande med förhandsavgörande om minimiskatt för stora koncerner

RP 98/2024 rd – RP 156/2024 rd – RSv 124/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter med beredningen för att komplettera lagen med bestämmelser om en möjlighet till förhandsavgörande antingen enligt resultaten av OECD:s kommande arbete eller genom rent nationella lösningar under 2025 med beaktande av att de första deklarationerna av minimiskatt ska lämnas in under 2026.

Lagen om minimiskatt för stora koncerner (1308/2023) trädde i kraft den 1 januari 2024. Den lagen ändrades genom lagen om ändring av lagen om minimiskatt för stora koncerner (917/2024). Beredningen av administrativ vägledning fortsätter i OECD:s arbetsgrupper, och bland de frågor som ska behandlas finns också helheten tvistlösningsmekanismer (dispute resolution). Oberoende av hur beredningen av den helheten framskrider inom ramen för OECD och om resultaten av det arbetet kan tas i beaktande i beredningen av lagen kommer regeringen hösten 2025 att lämna en proposition där det föreslås bestämmelser om en möjlighet för minimiskatteskyldiga att ansöka om ett förhandsavgörande.

Jari Salokoski, regeringsråd, finansministeriet

4 Revisionsutskottet

Hur integrationen fungerar

RSk 35/2018 rd – EÄ 10/2017 rd – ReUB 6/2018 rd

Tjänster som stöder sysselsättningen av invandrare

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att de servicesystem och servicestrukturer som stöder sysselsättningen av invandrare börjar fungera bättre så att de också svarar mot behoven hos företag som erbjuder sysselsättning.

5. På sin väg mot arbetsmarknaden är invandrarna, liksom andra arbetssökande, kunder hos arbetskraftsservicen. Den lokala nivån, det vill säga kommunerna, tog över ansvaret för att ordna arbetskraftsservice vid ingången av 2025 genom lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Det innebär att kommunerna kan främja sysselsättningen och företagandet bland invandrare med hjälp av inte bara arbetskraftsservicens kompetens inom arbetsförmedling och företagstjänster, utan också exempelvis kommunens utbildningstjänster och företagskontakter. Med hjälp av arbetskraftsservicen kan man också främja företagandet bland invandrare.

Lagen om främjande av integration (681/2023) trädde i kraft den 1 januari 2025 och upphävde den tidigare lagen med samma namn. Enligt integrationslagen ska kommunen/arbetskraftsmyndigheten ansvara för att ordna det integrationsprogram som omfattar tjänsterna i inledningsskedet av integrationen. Förutom de tjänster som anges i lagen kan integrationsprogrammet också omfatta andra integrationsfrämjande tjänster som kommunen eller arbetskraftsmyndigheten kan utveckla i samarbete med lokala arbetsgivare. Dessutom kan arbetsgivarna delta i planeringen och utvecklingen av integrationsfrämjandet på lokal nivå.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering främjas tillgången till den språkutbildning som ingår i integrationsfrämjande tjänster på ett flexibelt sätt också på arbetsplatserna. Föresatsen i regeringsprogrammet kommer att beaktas i projektet för att reformera integrationstjänsterna. Arbets- och näringsministeriet inrättade en arbetsgrupp till stöd för projektberedningen i augusti 2024.

Nea Brandt, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Språkstudier inom integrationsutbildningen

7. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att omorganisera språkstudierna inom integrationsutbildningen på så sätt att undervisningskvaliteten garanteras och inlärningsresultaten förbättras så att de uppfyller målen för inläringen och kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

7. Vid ingången av 2025 utökades integrationsutbildningen med slutttestning i finska eller svenska. Med hjälp slutttestningen strävar man efter att förbättra bevakningen av hur språkkunskapsmålen för integrationsutbildningen uppnås och hur språkkunskaperna utvecklas, förbättra jämförbarheten för testningen mellan olika utbildningsanordnare samt stödja hänvisning till andra tjänster eller utbildningar enligt integrationskundens språkkunskapsnivå. När uppgifterna om de språkkunskapsnivåer som uppnås är enhetliga förbättras också uppföljningen av integrationsutbildningen. Utbildningsstyrelsen ansvarar på riksnivå för att utveckla och administrera slutttestningen av språkkunskaperna inom integrationsutbildningen.

I regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering nämns en totalreform av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper. Arbets- och näringsministeriet har inlett ett projekt för att reformera integrationstjänsterna. I projektet beaktas också skrivningen om en totalreform av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper. En arbetsgrupp har inrättats till stöd för beredningen. I regeringsprogrammet finns också andra skrivningar om språkkunskaper för dem som flyttat till Finland. Arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet inrättade hösten 2023 en arbetsgrupp för de åtgärder i regeringsprogrammet som handlar om att visa och testa språkkunskaper. Enligt regeringsprogrammet ska den svenskspråkiga integrationsutbildningen främjas, och från och med 2024 anvisades 1 miljon euro per år för den svenskspråkiga integrationsutbildningen. Enligt regeringsprogrammet främjas dessutom tillgången till den språkutbildning som ingår i integrationsfrämjande tjänster på ett flexibelt sätt också på arbetsplatserna. Det här kommer att beaktas i projektet för att reformera integrationstjänsterna. När det gäller att bemöta personalbristen inom social- och hälsovården har en utredning inletts under social- och hälsovårdsministeriets ledning om möjligheterna att ordna nationellt enhetlig språkutbildning som en del av legitimationsprocessen för hälso- och sjukvårdspersonal från länder utanför EU/EES. Utredningsarbetet pågick under hösten 2024 och utredningen kommer troligen att publiceras i början av 2025.

Laura Ruuskanen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Främjande av sysselsättningen av kvinnor med invandrabakgrund

10. Riksdagen förutsätter att regeringen med det snaraste vidtar åtgärder för att främja sysselsättningen av kvinnor med invandrabakgrund. Kvinnorna ska bli en särskild målgrupp för integreringstjänster.

10. Lagen om främjande av integration (681/2023) trädde i kraft den 1 januari 2025 och upphävde den tidigare lagen med samma namn. Reformen av integrationslagen utvidgade målgruppen för kommunens integrationsfrämjande tjänster. I fortsättningen kommer integrationstjänsterna att nå fler invandrare utanför arbetskraften, exempelvis föräldrar som sköter barn med stöd för hemvård av barn. Dessutom kan integrationsplanens maximala tid förlängas om invandraren har deltagit i integrationsplanen på deltid och samtidigt fått stöd för hemvård av barn.

En flerspråkig samhällsorientering ingår i fortsättningen i kommunernas integrationsprogram. Som en del av den flerspråkiga samhällsorienteringen kan man bland annat diskutera jämställdhet och könsroller med nyinflyttade på deras eget språk eller ett språk som de behärskar bra. En flerspråkig samhällsorientering utjämnar utbildnings- och könsrelaterad ojämlikhet mellan invandrare.

Kvinnornas integration främjar hela familjens integration. De senaste åren har sysselsättningsgraden bland kvinnor födda utomlands stigit snabbare i Finland än i de övriga EU-länderna (Eurostats statistik, Sutela 2023), även om recessionen 2023–2024 har sänkt sysselsättningsgraden bland kvinnor som flyttat till Finland. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska invandramammors ställning förbättras som en del av totalreformen av integrationstjänsterna. Åtgärden påverkar den offentliga ekonomin från och med 2025, och tilläggsfinansiering har anvisats till kommunerna genom statsandelssystemet så att de ska kunna organisera tjänster för invandrare som sköter barn hemma. Dessutom beaktas regeringsprogrammets skrivning i det projekt som arbets- och näringsministeriet har inlett för att reformera integrationstjänsterna.

Nea Brandt, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Större involvering av organisationerna och det fria bildningsarbetet i integrationen

11. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att tredje sektorn, det vill säga organisationerna och det fria bildningsarbetet, tar över en större andel av integreringen och att regeringen vidtar åtgärder för att omdefiniera arbetsfördelningen mellan myndigheterna och tredje sektorn.

11. Enligt integrationslagen ska kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten ansvara för att ordna det integrationsprogram som omfattar tjänsterna i inledningsskedet av integrationen. Förutom de tjänster som anges i lagen kan integrationsprogrammet också omfatta andra integrationsfrämjande tjänster som kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten kan utveckla i samarbete med aktörer i tredje sektorn. Kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten kan också lägga ut vissa offentliga förvaltningsuppgifter, som handledning och rådgivning eller flerspråkig samhällsorientering och integrationsutbildning, på tjänsteproducenter (till exempel läroanstalter eller aktörer i tredje sektorn).

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns en skrivning om att tredje sektorns viktiga roll i den mångsidiga helheten av integrationsåtgärder identifieras och erkänns.

Partnerskapsprogrammet för integration, som samordnas av Arbets- och näringsministeriet, kompletterar statens program för integrationsfrämjande genom att långsiktigt stödja organisationer och grupper som arbetar med integration. Partnerskapsprogrammet erbjuder både nya och gamla aktörer bland annat samarbetsforum, till exempel olika nätverksträffar, samt webbtjänsterna partnerskapsplattformen och stödförintegration.fi för organisationerna och myndigheterna.

Med hjälp av partnerskapsprogrammet ökas integrationsarbetets genomslag genom ett effektivare samarbete med finansiärerna för STEA, ESF+ och AMIF-programmen. Genom enkäten Kumppanuusbarometer följer man läget för samarbetet inom integrationsfältet och framstegen i partnerskapsprogrammet för integration och utvecklar verksamheten i partnerskapsprogrammet tillsammans med aktörerna. Den andra barometern i ordningen genomfördes vid årsskiftet 2022–2023.

Arbets- och näringsministeriet beviljade statliga specialunderstöd för 2022–2023 till tolv små och medelstora organisationer för att möjliggöra deras integrationsfrämjande projektarbete. Under 2023–2024 finansierade Arbets- och näringsministeriet föreningen Moniheli ry:s projekt som syftar till att främja i synnerhet små organisationers delaktighet och inflytande inom integrationssektorn.

Arbets- och näringsministeriet har deltagit i finansieringen av ett pilotförsök med gemenskapsorienterad integration som leds av Finlands Röda Kors och genomförs som en del av inrikesministeriets AMIF-program. I pilotförsöket utvecklas från och med 2023 en verksamhetsmodell där civilsamhällets aktörer och lokala samman slutningar stöder integreringen av kvotflyktingar gemenskapsorienterat.

Minna Säävälä, ledande sakkunnig, Arbets- och näringsministeriet

Regeringens årsberättelse 2018

RSk 25/2019 rd – B 3/2019 rd – B 13/2019 rd

Ansvar i byggandet och byggnadsanvändningen

2. Riksdagen förutsätter att kvaliteten på byggande och användning av byggnader förbättras klart och att tillsynen och ansvarsfördelningen görs tydligare.

2. I den nya bygglagen fanns ursprungligen en bestämmelse om den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering fastställdes att bygglagen från 2023 revideras så att den administrativa bördan och byråkratin minskar, besvärsrätten förtydligas och den huvudansvariga aktörens ansvar preciseras. Dessutom bestämde regeringen att en garanti för behandlingstiden för bygglov ska fastställas i lagen. Den huvudansvariga aktörens ansvar för genomförandet slopades genom en ändring av bygglagen (den så kallade ändringsserien). Besvärsrätten begränsades och en garanti för behandlingstiden togs in i bygglagen. Bygglagen och ändringen av den trädde i kraft den 1 januari 2025.

Kirsi Martinkauppi, regeringsråd, miljöministeriet

Sunda lokaler 2028

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse rapporterar om de konkreta resultaten av projektet Sunda lokaler 2028 och utvärderar projektets effekter.

4. Miljöministeriet tog över samordningsansvaret för åtgärdsprogrammet Sunda lokaler 2028 från statsrådets kansli vid årsskiftet 2023–2024. Utöver miljöministeriet fortsatte också undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet med att genomföra programmet.

Våren 2024 inledde miljöministeriet bland annat ett projekt för att utvärdera hur miljöministeriets förordning om byggnaders fukttekniska funktion (782/2017) fungerar och ett projekt för att bedöma utvecklingsbehov i verksamhetsmodellen Kuivaketju10, som är en modell för att motverka risken för betydande fuktskador i byggprocessen. Slutrapporterna publicerades i februari 2025.

Hösten 2024 inleddes också ett projekt för att utveckla rapporteringsavsnittet i programmet ventilationsbesiktningshandbok som publicerades 2022 och ett projekt för att utveckla ett mätprotokoll för luftflöden som ska användas när man kontrollerar ventilationen. Dessa projekt slutförs våren 2025, och då publiceras också utbildningsmaterial om byggnadsfysik på nätet.

Under verksamhetsåret 2024 deltog programmet Sunda lokaler 2028 i ett seminarium om inomhusluft i mars, i Kommunmarknaden i september och i en verkstad om inomhusluft som Sisäilmäyhdistys ry och Åbo stad ordnade i Åbo i november. Programmets företrädare berättade om vad som är aktuellt i programmet och delade ut marknadsföringsmaterial och broschyrer om handlingsmodellen Sunda lokaler. Tre nätverksträffar ordnades för kommunernas Sunda lokaler-nätverk under 2024. På mötena presenterades såväl handböcker och utredningar som färdigställda inom programmet som anvisningar kring temat inomhusluft som andra aktörer utarbetat. I slutet av verksamhetsåret hade nätverket cirka 580 medlemmar. Sunda lokalers nyhetsbrev skickades ut 11 gånger 2024, och på programmets webbplats publicerades totalt 60 nyheter eller evenemangsannonser med inomhusluft som tema.

Det nationella programmet för inomhusluft och hälsa, som genomför hälso- och välfärdsåtgärderna i programmet Sunda lokaler 2028, utarbetade på uppdrag av miljöministeriet en modell för välfärdsområdena för att hantera problem med inomhusluften. Den bygger på handlingsmodellen Sunda lokaler. Förhoppningen är att anvisningarna ska hjälpa välfärdsområdena utveckla sina processer för inomhusluften. För att etablera tillämpningen av handlingsmodellen Sunda lokaler fortsatte arbetet med att ta fram ett verktyg för bedömning av modellen. Med hjälp av verktyget kan kommunerna i framtiden bedöma och jämföra sina egna åtgärder för bättre inomhusluft med rekommendationer och god praxis i handlingsmodellen Sunda lokaler. Bedömningsverktyget lanseras i början av 2025.

De utredningar och guider som publicerats under verksamhetsåret 2024 finns på programmets webbplats under [Guider och utredningar](#). På programmets nyhets-sida [Nyheter och pressmeddelanden](#) kan man läsa om programmets projekt och andra aktuella ämnen som tangerar inomhusluft.

I mars 2024 fattade statsrådet beslutet att förkorta programperioden för Sunda lokaler 2028 så att den avslutades vid utgången av verksamhetsåret 2024. Ursprungligen var avsikten att programmet skulle pågå till slutet av 2028. Principbeslutet upphävdes på grund av statsförvaltningens sparprogram. Förkortningen av programperioden med fyra år sparar totalt cirka två miljoner euro. På våren behandlade statsrådet principbeslutet om åtgärdsprogrammet Sunda lokaler som

en del av en mer omfattande helhet där beslut också fattades om giltigheten för flera andra styrdokument som godkänts vid statsrådets allmänna sammanträden. De pågående projekten vid undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet, som deltog i att genomföra programmet, fortsatte som vanligt under verksamhetsåret 2024 med det anslag som beviljats för programmet i statsbudgeten för 2024. Anslaget är ett tvåårigt reservationsanslag och ministerierna kan fortsätta genomföra projekt inom Sunda lokaler 2028 under 2025.

En avslutande utvärdering av genomförandet av programmet Sunda lokaler 2028 och programmets genomslag blir klar i början av sommaren 2025. Förankringen av resultaten och uppföljningen av genomslaget påverkas av att programmet upphört i förtid. Alla åtgärder som nämns i statsrådets principbeslut om programmet kommer alltså inte att kunna genomföras. Ministerierna sammanställer en sammanfattande rapport om det praktiska genomförandet och resultaten, och den publiceras i slutet av 2025.

Katja Outinen, byggnadsråd, miljöministeriet

4. Ett centralt strategiskt mål för Senatkoncernen, som är verksam inom finansministeriets förvaltningsområde, är att förebygga problem med inomhusluften och snabbt lösa sådana problem. Hälsosäkerheten i lokalerna leds enligt ett nolltoleransprogram för problem med inomhusluften. Den årliga kundnöjdhetenkäten visar att kundernas är nöjda med inomhusmiljön och Senatkoncernens åtgärder som gäller inomhusluften. Ett nytt verktyg som lanserades 2024 utöver de verksamhetsmodeller som utvecklats tidigare är en översikt över inomhusförhållanden i byggfasen och ett index över inomhusförhållanden, som syftar till att förebygga problem med inomhusluften redan i byggfasen.

Pauliina Pekonen, finansråd, finansministeriet

4. År 2023 inledde och beställde Utbildningsstyrelsen utredningarna Joustavat, muunneltavat, monikäyttöiset ja turvalliset tilat – Yleissivistävät oppimisympäristöt och Joustavat, muunneltavat, monikäyttöiset ja turvalliset tilat – Ammatilliset oppimisympäristöt 2023–2024, som blev klara 2024. I slutet av 2023 inledde undervisnings- och kulturministeriet utredningar av nuläget i idrottsanläggningar och kulturbyggnader, som blev klara 2024. Undervisnings- och kulturministeriet inledde fyra projekt 2024: En guide om bedömning av skyddade byggnaders egenskaper och användningsmöjligheter, en utredning om idrottsutbildningscentrens byggnadsbestånd, byggda infrastruktur och förhållanden för idrott samt en konsulterande bedömning av fastighetsledningen vid idrottsutbildningscentren, en

utredning om nya koncept för idrottsbyggnader och en kartläggning av nuläget för kommunernas ungdomslokaler. Dessa projekt slutförs 2025. Museiverket inledde 2024 ett projekt för en guide om historisk utredning av hustekniska system. Projektet slutförs 2025.

Undervisnings- och kulturministeriet finansierade ett förvaltningsövergripande projekt om luftrenare i skolorna med titeln ”Hiukkaset, mikrobiit ja kemikaalit – ilmanpuhdistimien vaikutukset altistumiseen kouluissa (HiMiKKo)” som Institutet för hälsa och välfärd ansvarar för. Projektet blev klart 2024.

Mikko Helasvuo, byggnadsråd, undervisnings- och kulturministeriet

4. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde har programmet Sunda lokaler 2028 främjats med hjälp av det nationella programmet för inomhusluft och hälsa, som samordnas av Institutet för hälsa och välfärd. Bland annat reviderades avsnittet med vanliga frågor och svar på Arbetshälsoinstitutets webbplats 2024. Filha ry har tagit fram läromedel, administrerat tjänsten HälsobynPRO och utbildat vårdpersonal särskilt om rekommendationen om behandling av symtom och sjukdomar kopplade till inomhusluft, som blev klar våren 2024. Dessutom har Institutet för hälsa och välfärd publicerat undersökningar och resultat från kommunenkäter kopplade till halvtidsutvärderingen av det nationella programmet för inomhusluft och hälsa. Fortbildning om ventilation utvecklades också under året för hälsoskyddsmyndigheterna.

Vesa Pekkola, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

UM:s datasäkerhetsarrangemang

5. Riksdagen förutsätter att regeringen går vidare med åtgärderna för att förbättra datasäkerhetsarrangemangen inom utrikesförvaltningen och rapporterar om dem i regeringens årsberättelse.

5. Statsrådets kansli har fortsatt arbetet med att utveckla informationssäkerheten i ministeriernas gemensamma informationshanteringsmiljö genom att ta i bruk särskilda informationssäkerhetslösningar och tjänster och omorganisera sin informationssäkerhetsfunktion. Användningen av system- och säkerhetslösningar som är gemensamma för hela statsrådet, bland annat säkerhetsoperationscentrets verksamhet, har utvecklats och skyddet för statsrådets nättrafik samt statsrådets identitets- och åtkomsthantering har förbättrats. Samarbetet mellan informationssäkerhetsaktörerna har utvecklats med fokus på hantering av avvikelser. Framsynen och beredskapen behöver utvecklas ytterligare. Lägesbilden för

informationssäkerheten delas nu effektivare mellan de här aktörerna. Alla planerade informationssäkerhetslösningar som ska produceras för utrikesförvaltningen har dock inte införts enligt planerna.

Den fortsatt negativa internationella utvecklingen av informations- och cybersäkerhetsläget innebär att man kontinuerligt måste ägna särskild uppmärksamhet åt hoten inom utrikesförvaltningen. Inom utrikesförvaltningen har utrikesministeriet fortsatt med de särskilda säkerhetsarrangemangen och utvecklingsarbetet jämsides med utvecklingen av statsrådets gemensamma informations- och cybersäkerhet. Finlands medlemskap i försvarsalliansen Nato har medfört ytterligare behov av att utveckla möjligheterna till informationshantering med hög säkerhetsnivå, till exempel videokonferensförbindelser och förmedling och överföring av material mellan nationella och internationella hanteringsmiljöer. Man är på god väg att genomföra dessa lösningar. Utrikesförvaltningens omvärld och hoten i den avviker på många sätt från statsrådets situation i övrigt. Ett mål i samarbetet mellan statsrådets kansli och utrikesministeriet är att påverka genomförandet av statsrådets gemensamma tjänster så att de bemöter dels utrikesförvaltningens operativa behov, dels hoten, samtidigt som de stärker informations- och cybersäkerheten för statsrådet i övrigt. Utrikesförvaltningen har fortsatt genomföra åtgärder för att utveckla och förbättra informationssäkerheten i enlighet med sin informationssäkerhetsstrategi. Ett centralt mål är att identifiera ansvarsområdets och verksamhetsmiljöns särdrag, och utifrån dem riskbaserat anpassa informationssäkerheten till behoven och kraven inom förvaltningsområdet. Natos informationssäkerhetskrav har integrerats i ledningssystemet för informationssäkerheten inom förvaltningsområdet. Integreringen av de krav som ingår i NIS2-direktivet ((EU) 2022/2555) har gått framåt. Utrikesministeriets ISO27001-certifiering av informationssäkerheten har förnyats enligt den senaste versionen av certifikatet.

Inom utrikesförvaltningen prioriteras förbättringen av informationssäkerheten i funktionerna utomlands. I det syftet har användningen av krypteringssystem och urvalet av reservuppkopplingar utvidgats, och beskickningarnas tjänster och kompetens förbättras systematiskt. För statsrådet och hela statsförvaltningens kritiska aktörer har man fortsatt utveckla tjänster som är avsedda för en högre informationssäkerhetsnivå och beredskap, med särskild fokus på dokumenthantering och kommunikationslösningar.

Max Hamberg, informationsråd, statsrådets kansli
Ari Uusikartano, informationsförvaltningsråd, utrikesministeriet

Statens revisionsverks ekonomiförvaltning

RSk 22/2021 rd, EÄ 4/2021 rd – ReUB 2/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder och utreder hur genomförandet av principen med chefens chef kan främjas inom hela statsförvaltningen. Riksdagen anser det vara viktigt att utreda ett förfarande genom vilket iakttagelser som gjorts av den interna revisionen och även Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning och som gäller missförhållanden i fråga om den högsta ledningen för statens ämbetsverk eller inrättningar kan anmälas till en instans som är oberoende av ämbetsverkets eller inrättningens operativa ledning. Också den externa revisorns tillgång till information bör ombesörjas i detta sammanhang.

1. Bestämmelser om intern kontroll och intern granskning finns i lagen om statsbudgeten (423/1988) och i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Enligt 24 b § i lagen om statsbudgeten ska ämbetsverkets ledning svara för att den interna kontrollen ordnas och är tillräcklig. Bestämmelsen betonar särskilt ledningens ansvar för ordnande av den interna kontrollen. I förordningen om statsbudgeten anges målen för den interna kontrollen (69 §) och krav på förfarandena inom den interna kontrollen (69 a §). Där finns också bestämmelser om ordnande av intern granskning (70 §).

Budgetbestämmelserna betonar ledningens redovisningsskyldighet också i ordnandet av kontroll och granskning. I redovisningsskyldigheten och kontrollen ingår att ämbetsverken årligen i samband med bokslutet ger ett utlåtande om utvärdering och bekräftelse enligt 65 § i budgetförordningen. I utlåtandet utvärderar ämbetsverkets ledning ändamålsenligheten och tillräckligheten när det gäller den interna kontrollen och den riskhantering som ingår i den samt ger ett utlåtande som utarbetats på basis av utvärderingen och som gäller den interna kontrollens tillstånd och de viktigaste utvecklingsbehoven. I ämbetsverkets bokslut presenteras dessutom en sammanfattning av konstaterade oegentligheter och brott som hänför sig till statens medel eller medel som staten ansvarar för samt av förundersökning och rättegångar och andra förfaranden som inletts med anledning av oegentligheterna och brotten.

Enligt 66 i § i budgetförordningen ska varje ministerium årligen senast den 15 juni efter finansåret ge ett motiverat ställningstagande till bokslutet för de bokföringsenheter och statliga fonder som hör till ministeriets förvaltningsområde samt till de åtgärder som föranleds av bokslutet och den revisionsberättelse som statens revisionsverk gjort upp om det samt av andra redogörelser för och utlåtanden om

verksamheten och ekonomin vid bokföringsenheten eller den statliga fonden utanför budgeten. För beredningen av ställningstagandet ska varje ministerium utarbeta och skaffa de redogörelser och utvärderingar som behövs. I beredningen kan ministeriet bland annat använda material som produceras av Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning och ta vara på andra möjligheter att utnyttja data.

Den behandling av statsbokslutet som föreskrivs i budgetförordningen uppfyller på en allmän nivå kraven enligt principen med chefens chef när det gäller resultatstyrda ämbetsverk. De viktigaste iakttagelserna om verksamheten och ekonomin samt oegentligheter rapporteras till den styrande parten. När det gäller den högsta ledningen för resultatstyrda ämbetsverk samt ministerierna och funktionellt oberoende ämbetsverk finns de etablerade kanalerna för laglighetskontroll och den nya visselblåsarlagen tillgängliga.

Bestämmelser om anmälan och behandling av misstänkta oegentligheter finns i lagen om justitiekanslern i statsrådet (193/2000) och i lagen om riksdagens justitieombudsman (197/2002) samt i visselblåsarlagen (lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen, 1171/2022).

I lagen om statens revisionsverk (676/2000) förpliktar 16 § statliga myndigheter, inrättningar, affärsverk och fonder att underrätta revisionsverket om sådant missbruk i verksamheten som riktar sig mot medel eller egendom som de förvaltar eller svarar för.

Att följa principen med chefens chef innebär också att internrevisionens rapporter behandlas av en revisionsnämnd som är oberoende av organisationens ledning, eller av ett motsvarande organ. Det finns få sådana oberoende nämnder i statsförvaltningen. Enligt en utredning som den europeiska organisationen för internrevisorer (ECAIA) gjorde 2019 har endast Storbritannien och Frankrike obligatoriska nämnder. Det kan vara ineffektivt att tillämpa modellen som sådan, och om alla ämbetsverk skulle ha en revisionsnämnd eller ett motsvarande organ skulle det också vara svårt att hitta tillräckligt många personer som är förtrodda med revisionsverksamheten.

Regleringens och förfarandenas funktion och utvecklingsbehoven inom intern kontroll, riskhantering och internrevision bedöms i ett EU-finansierat projekt som genomförs i samarbete mellan finanscontrollerfunktionen och OECD. Projektets resultat kommer att finnas tillgängliga i slutet av 2025.

**Jaana Kuusisto, controller vid statsrådet, finanscontrollerfunktionen, finansministeriet
(intern kontroll, inkl. internrevision)**

Markus Siltanen, finansråd, finansministeriet (visselblåsarskydd)

Utfallet för konsekvensbedömningar av lagförslag

EÄ 48/2019 rd – RSk 14/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om resurserna för lagberedningen är på rätt nivå i förhållande till statsrådets övriga uppgifter och vid behov vidtar åtgärder för att rätta till situationen.

1. Lagberedningen är ministeriernas kärnuppgift. Varje ministerium ansvarar för lagberedningen inom sitt ansvarsområde. Ministeriets kanslichef sörjer för kvaliteten i beredningen av lagstiftning vid ministeriet. Ministeriets tjänstemannaledning ansvarar för att det finns resurser för lagberedningsprojekten. Vid sidan av projektet i regeringsprogrammet är det viktigt att se till att den grundläggande lagstiftningen är tydlig och aktuell. I ett läge där behovet av ytterligare anpassningar av statens utgifter medför ett stort tryck att minska också personalkostnaderna är det viktigt att ägna uppmärksamhet åt tillräckliga lagberedningsresurser. När de tillgängliga resurserna allokeras ska man beakta att projektens art och omfattning varierar mycket, och att den arbetsinsats som beredningen kräver varierar beroende på beredningsfasen.

Enligt regeringsprogrammet utvecklas under valperioden organiseringen och ledningen av ministeriernas lagberedning samt samarbetet mellan ministerierna i lagberedningen. En god organisering och ledning och ett välfungerande samarbete mellan ministerierna är en förutsättning för att de tillgängliga resurserna ska kunna användas effektivt. Den arbetsgrupp för utveckling av lagberedningen som tillsattes för en fyraårsperiod hösten 2023 har som mål att stärka samarbetet mellan ministerierna, informationsgången och de gemensamma verksamhetssätten i ministeriernas lagberedning och utvecklingen av den. Statsrådet har också satsat på att utveckla lagberedningskunnandet. År 2024 ordnades introduktionskurser i lagberedning, en grundkurs i lagberedning, en grundkurs i EU-beredning och fördjupande tematiska evenemang. Utbildningarna nådde en ansevärd mängd beredare. Det är också viktigt att se till att tillräckliga resurser tilldelas för exempelvis författningsrättslig kompetens och rådgivning.

För att underlätta genomförandet av regeringsprogrammet gjordes en för statsrådet gemensam och noggrant avgränsad reservation för ett omkostnadsanslag och en modell skapades för att omfördela personalresurser snabbt, effektivt och flexibelt. I januari 2024 fastställde statsrådets kansli en modell för beviljande av anslaget "statsrådets gemensamma verksamhet och projekt". För genomförandet av regeringsprogrammet anvisades sammanlagt fem miljoner euro inom ramen för detta anslag i statsbudgeten för 2024, och en motsvarande anslagsöverföring togs in i planen för de offentliga finanserna 2025–2028. Modellen tillämpas för att tidsbegränsat anvisa omkostnader till viktiga projekt, till exempel betydande eller omfattande lagstiftning- och utvecklingsprojekt. Anslag beviljades för sammanlagt 39 projekt under 2024 och för 13 projekt i början av 2025. Största delen av de projekt som beviljades anslag är direkta lagstiftningsprojekt eller utredningsprojekt som stöder lagberedningen. I den ordinarie utlysningen för 2025, som genomfördes hösten 2024, prioriterades brådskande lagstiftningsprojekt som är centrala för genomförandet av regeringsprogrammet men som försenats eller är på väg att försenas i starten eller under processen på grund av bristfälliga beredningsresurser eller av andra särskilda orsaker.

Heidi Kaila, lagstiftningsråd, statsrådets kansli

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om kompetensen inom konsekvensbedömning bör stärkas på ministerienivå eller om det bör inrättas ett kompetenskluster eller en enhet för konsekvensbedömning på statsrådsnivå.

3. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering främjar regeringen en högklassig och kunskapsbaserad konsekvensbedömning av lagberedningen samt en avvägning av regleringsmetoderna. En högklassig konsekvensbedömning i lagberedningsprocessen förutsätter både kompetens och tillräckliga beredningsresurser vid statsrådet. Anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning reviderades under den föregående regeringsperioden, och strukturerna för samarbetet mellan ministerierna har stärkts. [Kompetensnätverket för konsekvensbedömning](#), som inrättades för att stärka samarbetet mellan ministerierna och deras ömsesidiga stöd till varandra i konsekvensbedömningen vid lagberedning och i utvärderingen av lagstiftningen, tillsattes för en andra mandatperiod.

Samarbetsgruppen för utveckling av lagberedningen ansåg i samband med beredningen av årsberättelsen för 2023 att kompetensen och stödet inom konsekvensbedömning bör finnas så nära lagberedarna som möjligt. Med tanke på resursanvändningen är det också ändamålsenligt att kompetensen inom konsekvensbedömning är förankrad i respektive ministeriums ansvarsområde. Det bästa sättet att säkerställa detta är att stärka strukturerna och resurserna för

konsekvensbedömning på ministerienivå. Kommunikationsministeriet kartlade konsekvensbedömningsförmågan inom ministeriets förvaltningsområde under 2024. Ämbetsverken inom förvaltningsområdet deltog i arbetet. [Arbetsgruppens rapport](#) publicerades i januari 2025, och i rapporten identifieras förutsättningar för högklassig konsekvensbedömning som en del av beredningsprocessen också utöver själva lagberedningen. Lagberedarna vid statsrådet har möjlighet att delta i gemensam utbildning om konsekvensbedömningens innehåll och metoder. Det behövs utvecklingsarbete på statsrådsnivå även i fortsättningen, men bland annat på grund av de knappa resurserna för lagberedningen är det bästa sättet ett stärkt samarbete mellan ministerierna, i stället för att man inrättar ett separat kompetenskluster eller en separat enhet för konsekvensbedömning.

Ärendet föranleder inga åtgärder.

Kaisa Tiusanen, utvecklingsråd, justitieministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att förhandsbedömningar av författningsförslagets konsekvenser och utvärderingar i efterhand dokumenteras och görs tillgängliga på ett enhetligt sätt.

4. I anvisningarna för utarbetande av regeringspropositioner och anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning, som reviderades 2022, anges hur förhandsbedömningar av lagförslagets konsekvenser ska dokumenteras. Resultaten av konsekvensbedömningen framställs kort och koncist i regeringens proposition om förslaget. De preliminära bedömningar som gjorts under förberedelserna och den egentliga beredningen av lagstiftningsprojektet antecknas dessutom om möjligt i de offentliga beredningshandlingar som publiceras i statsrådets Projektfönster. Regeringens färdiga propositioner publiceras bland annat i Finlex och på riksdagens webbplats. Till följd av de ovannämnda lagberedningsanvisningarna och den grundläggande strukturen för propositioner innehåller alla lagförslag ett avsnitt om konsekvensbedömningen, som dokumenteras och är tillgänglig på ett enhetligt sätt.

Statsrådets gemensamma principer för uppföljning och utvärdering av lagstiftningen, som godkändes 2023, innehåller de första närmare anvisningarna och verksamhetsmodellerna för ministerierna för uppföljning och utvärdering av lagstiftningen, inklusive enhetlig dokumentation och publicering av utvärderingarna. Enligt principerna ska information om pågående och slutförda utvärderingsprojekt i regel publiceras i statsrådets projektinformationstjänst Projektfönstret. En slutrapport publiceras om varje utvärdering. I den beskrivs projektets bakgrund,

metoderna och materialet, resultaten, osäkerhetsfaktorerna och utvecklingsförslagen. Principerna innehåller också en mer exakt strukturmall och en lista med frågor som kan utnyttjas när slutrapporten om utvärderingen utarbetas.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att ärendet inte föranleder några ytterligare åtgärder.

Tuomas Lihr, specialsakkunnig, justitieministeriet

Servicesystemet för att motverka marginaliseringen av unga: systemets funktion och servicens genomslag

EÄ 41/2020 rd – RSk 56/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att servicesystemet för förebyggande av marginalisering bland unga fungerar samordnat när välfärdsområdena tar över ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdstjänsterna. Tjänsterna måste samverka, oberoende av vem som ordnar dem.

1. I samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendets tjänster säkerställdes det genom lagstadgade skyldigheter att välfärdsområdet och kommunerna samordnar sin verksamhet och sina tjänster för att förebygga marginalisering bland unga. Såväl lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) (6 och 7 §) som barnskyddslagen (417/2007) (12 §) förpliktar kommunerna och välfärdsområdena att samarbeta för att främja barns och ungas välfärd och hälsa. Välfärdsområdet är också skyldigt att enligt 10 § i organiseringslagen samordna sina tjänster med bland annat kommunens tjänster.

Enligt regeringsprogrammet anvisar regeringen helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande till undervisnings- och kulturministeriet. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder av social- och hälsovårdsministeriet.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering anvisar regeringen helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande till undervisnings- och kulturministeriet. Ärendena behandlas i samarbete mellan flera ministerier. Dessutom finns i 4 § i ungdomslagen (1285/2016) en bestämmelse om statens ansvar för samordningen av ungdomspolitik. Enligt den bestämmelsen svarar undervisnings- och kulturministeriet för den allmänna ledningen, samordningen och utvecklingen av ungdomsarbetet och ungdomspolitik samt för att allmänna förutsättningar för ungdomsarbete och ungdomspolitik skapas inom statsförvaltningen.

Det huvudsakliga verktyget för ledningen av ungdomspolitiken är det förvaltningsövergripande riksomfattande program för ungdomsarbetet och ungdomspolitiken (RUNGPO) som det föreskrivs om i 5 § i ungdomslagen och som statsrådet godkänner som principbeslut vart fjärde år. Det pågående programmet ska genomföras åren 2024–2027. I programmet anges de åtgärder som de centrala ministerierna inom ungdomspolitiken vidtar för att främja ungas välbefinnande under regeringsperioden, vid behov genom att samarbeta med varandra. Programmet har en styrningsstruktur som leds av idrotts- och ungdomsministern, och till genomförandet hör att bevaka indikatorer för ungas välbefinnande och samordna de ungdomspolitiska åtgärderna.

Syftet med ledningen av arbetet för ungas välbefinnande är inte att ändra ansvarsfördelningen mellan ministerierna eller befogenheterna inom tjänster för unga. Det handlar om att samordna de olika ministeriernas arbete och se till att arbetet är konsekvent.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur man kunde förbättra informations- och statistikunderlaget när det gäller tjänsterna för att förebygga marginalisering bland unga. Jämförbar information ska finnas tillgänglig till stöd för bedömningen av tjänsternas effektivitet och för utvecklingen av servicesystemet.

2. För bevakningen av servicesystemet inom socialvården startade Institutet för hälsa och välfärd 2023 ett uppföljningsregister för socialvården. Registret kommer att innehålla de väsentliga uppgifter som införts i Kanta-tjänsterna om klienternas servicebehov och om serviceproduktionen. Innehållet i uppföljningsregistret utvidgas successivt under de närmaste åren i takt med att Kanta-tjänsterna införs. Uppföljningsregistret för socialvården gör det möjligt att i fortsättningen granska och undersöka social- och hälsovårdstjänsterna som en sammanhängande kedja. Även om det också framöver kommer att vara utmanande att undersöka tjänsternas effektivitet ger det växande informationsunderlaget mångfaldigt större möjligheter att faktabaserat utveckla tjänsterna för tidigt stöd.

Enligt regeringsprogrammet anvisar regeringen helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande till undervisnings- och kulturministeriet. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder av social- och hälsovårdsministeriet.

Det finns många indikatorer för ungas välbefinnande och gott om fakta och statistik om tjänster för unga och tjänsternas effektivitet. Inom undervisnings- och kulturministeriets sektor sammanställs information om unga, ungas välbefinnande och marginalisering samt olika tjänster inom ungdomsarbetet bland annat på indikaattorit.tietoanuorista.fi (på finska) och nuorisotilastot.fi.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder under vilka förutsättningar det övergripande ansvaret för tjänsterna och informationsgången mellan aktörerna för förebyggande av marginalisering bland unga kan läggas på en enda aktör. Det bör också utredas vilken denna aktör kunde vara.

3. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, "Ett starkt och engagerat Finland", har helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande anvisats till undervisnings- och kulturministeriet, som ansvarar för beredningen av det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik (RUNGPO). Med hjälp av programmet intensifierar regeringen den förvaltningsövergripande ledningen av arbetet för ungas välbefinnande. I enlighet med sitt program utarbetar regeringen under ledning av undervisnings- och kulturministeriet ett omfattande åtgärdsprogram för att förebygga utslagning bland unga och avhjälpa bristerna i välbefinnandet och i den psykiska hälsan, samtidigt som regeringen stärker det multiprofessionella arbetet för att främja ungas välbefinnande.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder av social- och hälsovårdsministeriet.

Undersökningar visar att unga mår allt sämre, även om största delen av de unga i Finland mår bra och är nöjda med sina liv. Det finns många orsaker till den ökande psykiska ohälsan och polariseringen, bland annat coronapandemin, den ökande ensamheten, Rysslands anfallskrig i Ukraina och klimatförändringarna. Det krävs multiprofessionellt samarbete och sektorsövergripande ungdomspolitik för att stärka de ungas välbefinnande. Ett förvaltningsområde eller en sektor kan inte ensam lösa problemet med bristande välbefinnande bland unga.

Det finns flera aktörer som arbetar för de ungas välbefinnande. Skolorna och läroanstalterna har en viktig roll i arbetet eftersom det är den vägen man kan nå ungdomar i läropliktsåldern. Elevhälsan främjar ungas psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande i skolor och läroanstalter. Arbetet är ett sektorsövergripande samarbete mellan undervisningsväsendet och välfärdsområdet tillsammans med de studerande och deras vårdnadshavare, och vid behov i samarbete med andra aktörer som arbetar med unga (kommunernas ungdomsarbete, civilsamhällesorganisationer, religiösa samfund).

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, "Ett starkt och engagerat Finland", har undervisnings- och kulturministeriet helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande. Det riksomfattande programmet för ungdomsarbete och ungdomspolitik är centralt i ledningen av arbetet. Programmet

har en styrningsstruktur som leds av idrotts- och ungdomsministern, och till genomförandet hör att bevaka indikatorer för ungas välbefinnande och samordna de ungdomspolitiska åtgärderna.

Elina Palola, direktör, social- och hälsovårdsministeriet
Henni Axelin, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen: Valperiodsrapport om övervakningen och granskningen av finanspolitiken 2019–2022

B 25/2022 rd – RSk 75/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur övervakningen och utvärderingen av den oberoende externa ekonomiska politiken och finanspolitiken kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt och om det finns behov av att slå samman resurserna, samt vidtar behövliga åtgärder i ärendet.

Finansministeriet har inlett beredningen för att ändra den nationella finanspolitiska lagstiftningen, och beredningen ska slutföras före utgången av 2025.

Seppo Orjasniemi, finansråd, finansministeriet

Kostnadseffekter för aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder

EÄ 15/2021 rd – RSk 81/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att kostnadsuppgifter om aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder finns tillgängliga och är jämförbara på riksnivå, när ansvaret för ordnandet av de offentliga sysselsättningstjänsterna överförs på kommunerna vid ingången av 2025. Kostnadsuppgifter ska finnas att tillgå på ett heltäckande sätt för att utveckla en kostnadseffektiv arbetskraftsservice oberoende av vem som ordnar servicen.

1. Kommunernas ekonomiska rapportering om arbetskraftsservicen reviderades under 2024 med överföringen av organiseringsansvaret i åtanke, i ett tätt samarbete mellan arbets- och näringsministeriet, finansministeriet och kommunerna. Före reformen skulle kommunerna i samband med arbetskraftsservicen rapportera om sammanlagt tre serviceklasser. När den ekonomiska rapporteringen reviderades höjdes precisionsnivån i rapporteringen för att garantera en bättre kvalitet på

kostnadsuppgifterna och tillförlitliga kostnadsanalyser. Efter revideringen av den ekonomiska rapporteringen omfattar kommunernas rapportering sammanlagt fem serviceklasser inom arbetskraftsservicen. Dessutom ingår nu tre serviceklasser inom integrationstjänsterna, i stället för två som före revideringen, i kommunernas samlade ekonomiska rapportering. Den helhet av serviceklasser som nu har beretts innehåller såväl lagstadgad arbetskraftsservice som tjänster som kommunerna själva har skapat men som inte är lagstadgade.

Toni Ruokonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att samarbetet och informationsgången mellan kommunerna och välfärdsområdena säkerställs när ansvaret för den offentliga arbetskraftsservicen överförs på kommunerna vid ingången av 2025. Tjänsterna och servicevägarna för dem som har den sämsta ställningen på arbetsmarknaden bör fungera och de bör ombesörjas också i samband med ändringarna.

2. Lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen (381/2023), som trädde i kraft vid ingången av 2025, ålägger arbetskraftsmyndigheten (en kommun eller flera kommuner gemensamt), välfärdsområdet och FPA att organisera sina tjänster i en ledningsgruppsdriven samarbetsmodell för de arbetslösa som behöver arbetskraftsservice, social- och hälsovårdstjänster och vid behov FPA:s rehabiliteringstjänster som en samordnad helhet. Samarbetsmodellens struktur liknar den modell för sektorsövergripande samservice som gällde fram till utgången av 2024. Under hösten 2024 förhandlade kommunerna i egenskap av framtida arbetskraftsmyndigheter samt välfärdsområdet och FPA på förhand om organiseringen av samarbetsmodellen enligt lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen för att kunna tillsätta den ledningsgrupp som avses i lagen i början av 2025 när lagen trätt i kraft. Arbetskraftsmyndigheten, välfärdsområdet och FPA utarbetade i början av 2025 ett samarbetsavtal om de tjänster som erbjuds i samarbetsmodellen och om resurstilldelningen för modellen.

Lagen ålägger också arbetskraftsmyndigheten att förhandla om och ordna samservice med låg tröskel för unga under 30 år tillsammans med de centrala aktörerna. Samservicen för unga bygger på den så kallade Navigatorverksamhetens mål. Verksamheten av lagen diskuterades hösten 2024 också när det gäller samservicen för unga.

Samarbetet mellan arbetskraftsmyndigheten och välfärdsområdena stöds också av UF-centret, som med stöd av lagen om sektorsövergripande främjande av sysselsättningen har hand om stödtjänsterna inom serviceintegration och utveckling av

det sektorsövergripande arbetet för kommunerna och andra aktörer inom sektorsövergripande service som främjar sysselsättningen. År 2024 var stödet fortfarande projektbaserat. UF-centret, arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet samarbetade bland annat kring planeringen av utbildningarnas innehåll. Under 2024 tog UF-centret också fram en webbplattform för aktörerna med bland annat introduktions- och utbildningsmaterial. Plattformen som döptes till Tuutti erbjuder också aktörerna inom sektorsövergripande service en gemensam arbetsplattform.

I beredningen av reformen av arbets- och näringstjänsterna våren 2024 tog arbetsgruppen för kontaktytorna med social- och hälsovården fram rekommendationer om hur kommunerna och välfärdsområdena kan bygga upp kontaktytor. I arbetsgruppen sitter företrädare för bland annat ministerierna, kommunerna och välfärdsområdena. Arbetsgruppen samlade lägesinformation om framstegen i beredningen, kartlade potentiella risker i samband med reformen och diskuterade riskhanteringsmetoder. Arbetsgruppens mandat går ut i maj 2025, och därefter behandlas frågor som gäller kontaktytorna i sektionen för kontaktytor i delegationen för främjande av sysselsättningen.

Hanna Liski-Wallentowitz, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur befintliga indikatorer som mäter arbets- och funktionsförmågan kan tas i bruk för att mäta de mjuka effekterna av aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder. Information för att bedöma och utveckla servicens genomslag ska finnas tillgänglig också i fråga om sådana tjänster där sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden inte är det primära målet.

3. DigiFinland Oy utvecklade 2023 i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd och Arbetshälsoinstitutet på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet ett nationellt verktyg för självutvärdering av arbets- och funktionsförmågan, som kan vara ett lämpligt verktyg också för arbetskraftsmyndigheterna. Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (UF-centret) har tills vidare bedömt att det verktyg som utvecklades inte lämpar sig för att användas direkt av arbetskraftsmyndigheterna i nuläget. UF-centret utvecklade bevakningen och utvärderingen av arbetskraftsservicen 2024, och granskade i det sammanhanget också olika möjligheter att mäta de mjuka effekterna av arbetskraftsservicen. Utvecklingsarbetet pågår fortfarande. I lagstiftningen om arbetskraftsservicen ingår dock för närvarande ingen skyldighet för arbetskraftsmyndigheterna att använda ett visst verktyg för att mäta arbets- och funktionsförmågan. Detta kan leda till att

inte alla Arbetskraftsmyndigheter inför samma verktyg, vilket i sin tur innebär att det inte uppkommer någon nationellt enhetlig information om Arbetskraftsservicens effekt. En skyldighet att använda ett visst verktyg skulle kräva en lagändring.

Jenni Wessman, specialsakkunnig, Arbets- och näringsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om det till alla delar är ändamålsenligt att ordna tjänsterna för dem som har den sämsta ställningen på arbetsmarknaden som en del av Arbetskraftspolitisk service eller om de bör vara en del av social- och hälsovårdstjänsterna.

4. Då kommunerna tog över ansvaret för att ordna Arbetskrafts- och företags-servicen 2025 och då välfärdsområdena endast varit verksamma under en kort tid ansåg Arbets- och näringsministeriet inte att det var ändamålsenligt att redan 2024 se över placeringen av tjänsterna. Det bör också noteras att det inte finns någon enskild offentlig Arbetskrafts- och företagsservice endast för dem som har den sämsta ställningen på arbetsmarknaden. Den offentliga Arbetskrafts- och företagsservicen tillhandahålls kunderna enligt deras servicebehov. Det är ändamålsenligt att se över innehållet i Arbetskrafts- och företagsservicen och servicens förhållande till social- och hälsovårdstjänsterna efter att reformen av Arbets- och närings-tjänsterna 2024 inletts, i det skede då det står klart hurdana behov kommunerna har av att utveckla tjänsterna.

Sommaren 2024 utredde Arbets- och näringsministeriet tillsammans med Kommunförbundet bland annat kommunernas syn på behovet av en så kallad Arbetskraftsservice med låg tröskel, och vad en sådan service skulle kunna innehålla. Utredningen ingick i genomförandet av regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Under 2024 fattades ännu inget beslut om fortsatt beredning, men arbetet går vidare 2025 och kopplas till social- och hälsovårdsministeriets arbete för att utveckla sysselsättningsfrämjande tjänster.

Hanna Liski-Wallentowitz, konsultativ tjänsteman, Arbets- och näringsministeriet

5. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att det finns oberoende forskning om organisationernas roll som tillhandahållare av sysselsättningsfrämjande tjänster och om hur verkningsfulla dessa tjänster är.

5. Organisationernas roll som tillhandahållare av sysselsättningsfrämjande tjänster är som helhet relativt liten. Organisationernas roll är särskilt att sysselsätta dem som har det svårast på arbetsmarknaden med hjälp av lönesubvention och arbetsprövning. Organisationernas roll som tillhandahållare av sysselsättningsfrämjande

tjänster och hur verkningsfulla dessa tjänster är kan bäst utredas inom ramen för en större undersökning. Den mest ändamålsenliga tidpunkten för en sådan undersökning skulle vara efter att reformen av arbets- och näringsstjänsterna 2024 inletts, när det har uppkommit tillräckligt med uppföljningsdata. Arbets- och näringsministeriet kan främja en undersökning av verkningsfullheten i samarbete med forskningsinstituten inom de ramar som de offentliga finanserna tillåter.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Regeringens årsberättelse 2022

B 2/2023 rd – B 16/2023 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2024 utreder möjligheten att utvidga beställaransvarslagens skyldigheter i fråga om byggbranschen till att gälla andra branscher, med beaktande av vilka fördelar en utvidgning har i förhållande till att den administrativa bördan ökar.

2. Arbets- och näringsministeriet har för avsikt att inleda utredningsarbetet våren 2025 med hänsyn till läget i beredningen av arbetslagstiftningen i övrigt.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter att utveckla det informationsutbyte mellan myndigheterna som sker på eget initiativ i bekämpningen av svart ekonomi och ekonomisk brottslighet.

3. Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller flera åtgärder för att förbättra informationsutbytet mellan myndigheterna inom brottsbekämpningen.

Justitieministeriet har tillsatt en förvaltningsövergripande samordningsgrupp (OM068:00/2024) för att göra bestämmelserna om informationsutbyte i anslutning till förebyggande och bekämpning av brott smidigare. Samordningsgruppen stöder genomförandet av regeringsprogrammets föresatser om smidigare informationsutbyte och bekämpning av brott, inklusive svart ekonomi och ekonomisk brottslighet. Samordningsgruppens mandatperiod pågår fram till utgången av 2026.

Justitieministeriet har också inletts ett lagstiftningsprojekt (OM063:00/2023) där lagändringar bereds inom justitieministeriets ansvarsområde för att utveckla informationsutbytet i syfte att bekämpa människohandel och arbetsrelaterat utnyttjande.

Lagändringarna i projektet handlar om föresatser i regeringsprogrammet, bland annat att nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder ska inledas för att utveckla informationsutbytet mellan myndigheterna så att arbetet för att förebygga utnyttjande effektiviseras och de behöriga myndigheterna får uppgifter om missbruk samt att bekämpningen av människohandel ska effektiviseras och informationsutbytet mellan myndigheterna säkerställas. I projektet bereds också ändringar som behövs i utskökningsbalken (705/2007) för att förbättra myndigheternas möjligheter att lämna ut uppgifter om till exempel beslagtagna medel till Utsökningsverket på eget initiativ. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2026.

Arbets- och näringsministeriet tillsatte i maj 2024 (TEM041:00/2024) en förvaltningsövergripande arbetsgrupp med uppgiften att uppdatera strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Beredningsgruppen färdigställde sitt förslag i oktober 2024. Den 19 december 2024 godkände regeringen statsrådets principbeslut om en strategi för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet 2024–2027. Under den nya programperioden utvecklas myndigheternas verksamhetsförutsättningar och fördjupas samarbetet. Med hjälp av strategin fortsätter det tidigare arbetet för att bekämpa grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. De strategiska målen är fortfarande att främja en sund konkurrens mellan företagen och en rättvis arbetsmarknad, förebygga grå ekonomi och ekonomisk brottslighet, trygga verksamhetsförutsättningarna för myndigheter som bekämpar grå ekonomi och ekonomisk brottslighet samt utveckla bekämpningen av och myndighetssamarbetet mot grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

I åtgärdsprogrammets projekt kartlägger man till exempel lagstiftningsmässiga utmaningar och hinder i anslutning till myndigheternas verksamhet och säkerställer att de väsentliga registeruppgifterna är korrekta och tillgängliga (särskilt genom att utveckla och förena registreringsförfarandena för utländska personer). Dessutom utvecklar man myndigheternas möjligheter att få uppgifter bland annat genom att se över utlämnandet av uppgifter på eget initiativ (i samband med verksamheten vid enheten för utredning av grå ekonomi, bekämpningen av penningtvätt och bakgrundsutredningar om mottagare av offentligt stöd). Samarbetet mellan myndigheterna utvecklas också. I januari 2025 tillsatte arbets- och näringsministeriet en styrgrupp och en genomförandegrupp för att bevaka genomförandet av projekten i strategin och åtgärdsprogrammet.

En av Pensionsskyddscentralens (PSC) lagstadgade uppgifter är att övervaka företagarnas försäkringsskyldighet. Tack vare en lagändring som trädde i kraft vid ingången av 2024 utvidgades massövervakningen av företagarna till att gälla alla

centrala företagargrupper. En bestämmelse fogades till lagen om pension för företagare (FöPL) om PSC:s rätt att få uppgifter också om aktieägare i aktiebolag för att övervaka försäkringsskyldigheten.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

3. Den 21 juni 2022 tillsatte finansministeriet en bred arbetsgrupp för att förbättra informationsutbytet i den nationella verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Arbetsgruppen tillsattes för mandatperioden den 1 augusti 2022–30 april 2023, och mandatperioden förlängdes till den 14 juni 2023. Arbetsgruppen hade till uppgift att bereda en handlingsplan för att förbättra informationsutbytet i den nationella verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt en regeringsproposition för att främja de behov av lagändringar som anges i handlingsplanen. Arbetsgruppens promemoria publicerades den 30 juni 2023 och skickades på remiss. I handlingsplanen föreslås åtgärder för att förbättra informationsutbytet i den nationella verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Arbetsgruppen föreslår såväl legislativa som praktiska åtgärder. De ansvariga för genomförandet av varje åtgärd anges i handlingsplanen. Utfallet av åtgärderna bevakas och rapporteras i den nationella myndighetssamarbetsgruppen för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Bevakningen och rapporteringen fortsätter under 2025. Beredningen av regeringens proposition fortsatte vid finansministeriet efter remissbehandlingen. Regeringen lämnade propositionen till riksdagen i oktober 2024. I remissdebatten remitterades propositionen till ekonomiutskottet och grundlagsutskottet, som ger sina utlåtanden till förvaltningsutskottet. Ekonomiutskottet och förvaltningsutskottet behandlade propositionen i slutet av 2024, och grundlagsutskottet i början av 2025.

I september 2023 inledde inrikesministeriet ett lagstiftningsprojekt för att ändra bestämmelserna om polisens informationsutbyte (SM046:00/2023). Mandatperioden löper ut den 31 maj 2026. Projektets uppdrag är att bedöma behoven av att ändra bestämmelserna om nationellt informationsutbyte i 4 och 7 kap. i polislagen (872/2011) och 3 och 4 kap. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) i förhållande till den gällande allmänna lagstiftningen och kraven i polisens nuvarande verksamhetsmiljö och att utifrån bedömningen bereda förslag till behövliga lagstiftningsändringar. I projektet bedöms bland annat polisens utlämnande av uppgifter till andra myndigheter på eget initiativ. Finansministeriet deltar i projektet och avsikten är att de ändringsbehov som iakttagits ska beaktas i tillämpliga delar också i bestämmelserna om Tullens informationsutbyte.

Elise Luovula, specialsakkunnig, finansministeriet
Sanna Rekonen, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Statens revisionsverks årsberättelse till riksdagen 2023

B 19/2023 rd – RSk 12/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med regeringens årsberättelse för 2024 rapporterar om hur interoperabiliteten och informationsflödet har förbättrats. Utredningen ska särskilt innehålla en beskrivning av hur författningsgrunden utvecklats och av eventuella nya riksomfattande åtgärder som förbättrar interoperabiliteten.

1. Under regeringsperioden genomför social- och hälsovårdsministeriet ett program för digital social- och hälsovård. Flera åtgärder för interoperabilitet och bättre informationsflöde har genomförts eller pågår inom ramen för programmet. Till exempel har utredningar gjorts om möjligheter inom social- och hälsovårdens informationshantering på lång sikt, datamodeller inom social- och hälsovården och informationssystemlösningarna för valfriheten inom primärvården samt tillämpningen av åtkomsträttigheter mellan socialvården och hälso- och sjukvården enligt den så kallade kunduppgiftslagen (703/2023) som trädde i kraft den 1 januari 2024. Nuläget och framtida utvecklingsbehov inom Kanta-tjänsterna har bedömts och åtgärder föreslagits.

En arbetsgrupp som social- och hälsovårdsministeriet tillsatt har berett utredningen om möjligheter inom informationshanteringen på lång sikt, och en rapport kommer att publiceras i början av 2025. FPA:s Kanta-tjänster är centrala för interoperabiliteten. Därför bedöms Kanta-tjänsternas framtida roll i förhållande till välfärdsområdenas och de andra tjänstetillhandahållarnas informationssystem inom social- och hälsovården som en del av utredningen.

En bedömning av hur internationella datamodeller kan utnyttjas har inletts. I bedömningen preciserar man hur sådana modeller används i dag och hur de kan användas i framtiden inom social- och hälsovården för att effektivisera dataanvändningen och användningsmöjligheterna. Analysen av datamodeller innehåller förslag till val av datamodeller på riksnivå, med hänsyn till bland annat hur regleringen om det europeiska hälsodataområdet (European health data space, EHDS) påverkar interoperabiliteten för data nationellt och internationellt. Utvärderingen av datamodeller blir klar i början av 2025.

Målet för utredningen om tillämpningen av kunduppgiftslagen är att utreda hur välfärdsområdena tillämpar de nya åtkomsträttigheter som kunduppgiftslagen möjliggör, särskilt inom social- och hälsovårdens gemensamma tjänster. Ett annat mål är att sprida god tillämpningspraxis. Utredningsresultaten publiceras i början av 2025.

Ett koncept för kundens lägesbild har publicerats. Syftet med kundens lägesbild är att bidra till integreringen av socialvården och hälso- och sjukvården. Lägesbilden hjälper vårdpersonalen genom att förbättra samordningen av tjänster, minska överlappningen i tjänster som ordnas för kunden och se till att vården eller tjänsten ges vid rätt tidpunkt. Dessutom ger lägesbilden kunden en helhetsbild av tjänsterna.

I Kanta-tjänsterna har den europeiska patientöversikten införts och medicineringslistans funktioner utvecklats bland annat genom interoperabel strukturerad dosering. De nya datastrukturerna för centrala hälsouppgifter sparas i Kanta-tjänsterna i 90 procent av välfärdsområdena (nivåförbättring 64 procent 2024), vilket gör det möjligt att sammanställa och förmedla centrala hälsouppgifter och på det sättet förbättra informationsgången och användbarheten.

Inom den offentliga förvaltningen analyseras åtgärder för att utveckla informationshanteringen och de gemensamma informationslagrens interoperabilitet, och vid behov samordnas sektorspecifika förfaranden i den expertgrupp för informationshantering inom den offentliga förvaltningen (VN/488/2024) som finansministeriet tillsatte i maj 2024 med stöd av lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019). I gruppen sitter ministeriernas sakkunniga som ansvarar för styrningen av interoperabiliteten, företrädare för välfärdsområdena och företrädare för kommunerna.

Förordningen om ett interoperabelt Europa ((EU) 2024/903), en ny EU-förordning om gränsöverskridande digitala offentliga tjänster, trädde i kraft i april 2024. Målet med förfarandena i förordningen är att utveckla de offentliga tjänsternas interoperabilitet och informationsutbyte. Förordningen i sig reglerar inte informationsutbytet och medför inga förpliktelser om att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster. I förordningen finns bestämmelser om strukturen för samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen för den strategiska styrningen av interoperabiliteten och för samordningen av genomförandet av förordningen. Ett av samordningsområdena är interoperabiliteten mellan sektorspecifika dataområden (data space).

Anna Sandberg, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet
Suvi Remes, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder etiska anvisningar för ibruktagandet av artificiell intelligens inom social- och hälsovården.

2. Sommaren 2024 bildade social- och hälsovårdsministeriet ett AI-ekosystem inom social- och hälsovården. Där har man bland annat samlat in information om hur artificiell intelligens används i nuläget, specificerat de mest lovande insatsområdena, inlett en helhet av försöksprojekt, utrett förutsättningarna i den gällande lagstiftningen, börjat bereda de lagändringar som behövs och inlett riskhanteringsarbetet. Medlemmarna i ekosystemet har kommit överens om att HUS AI-principer som blir klara i början av 2025 ska stå modell för välfärdsområdena. I början av 2025 inleds branschens gemensamma visionsarbete för artificiell intelligens inom social- och hälsovården. Tillsammans med de ovan beskrivna praktiska AI-åtgärderna ska visionen utgöra grunden för behandlingen av etiska frågor och arbetet med att ta fram etiska principer sommaren 2025.

Jukka Lähesmaa, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

Regeringens årsberättelse 2023: Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2023

B 2/2024 rd – B 18/2024 rd – RSk 31/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen på behörigt sätt beaktar de ställningstaganden om tidigare uttalanden från riksdagen och andra omständigheter som ingår i detta betänkande och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.

1. I bilaga 3 till regeringens årsberättelse 2024 sammanställs svaren på de ställningstaganden om tidigare uttalanden och andra omständigheter som ingår i betänkandet och i de bifogade utlåtandena från fackutskotten.

Peter Westerstråhle, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

2. Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter med åtgärderna för att förtydliga och förenhetliga anvisningarna om statsförvaltningens tjänsteresor. Det krävs också insatser för se till att handledningen och rådgivningen är tillräcklig och att efterlevnaden av anvisningarna övervakas.

2. Statens tjänsteresor styrs i första hand av statens tjänste- och arbetskollektivavtal om ersättning för resekostnader, det vill säga statens resereglemente. Finansministeriet, i praktiken statens arbetsmarknadsverk, utfärdar

tillämpningsanvisningarna för statens tjänste- och arbetskollektivavtal om ersättning för resekostnader i enlighet med de tillämpningsanvisningar som finns i samband med de enskilda avtalsbestämmelserna. Statens arbetsmarknadsverk tolkar resereglementet om någon del av avtalet kan tolkas på olika sätt. I sista hand kan parterna ta frågan till arbetsdomstolen för att få en tolkning.

Finansministeriet kan inte utfärda separata närmare anvisningar om tillämpningsområdet för tjänste- och arbetskollektivavtalet, utan avtalet gäller som det är, och eventuella tillämpningsanvisningar måste ingå i avtalet. Däremot kan finansministeriet utfärda separata anvisningar om statsförvaltningens tjänsteresor när det handlar om aspekter som inte avtalats i resereglementet. Två sådana anvisningar är Uppföljning och övervakning av tjänsteresor som företas av en chef för ett ämbetsverk (VN/2341/2022) och Tjänsteresor och utnyttjande av stamkundsprogram (VN/14770/2021). Dessutom har finansministeriet utarbetat statens resestrategi (25.5.2021). Strategin anger de allmänna villkoren och principerna för statens resor.

Utöver finansministeriet kan också koncernaktörer ge anvisningar eller främja enhetligare regler för statens resor. Inom ramen för sina befogenheter (24 c § (1216/2003) i lagen om statsbudgeten (1988/423) har statskontoret utfärdat statens anvisning om behandling av resplan och reseräkning. Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning får utfärda gemensamma anvisningar om rese-relaterade system som staten använder. Servicecentret säljer också en omfattande stödtjänst för resenärer som tilläggstjänst. Ämbetsverken måste införa gemensamma förfaranden för att kunna börja använda tjänsten, men det är frivilligt att använda tjänsten. Hansel konkurrensutsätter i sin tur centraliserade resetjänster för statsförvaltningen.

Ämbetsverken är självständiga arbetsgivare och ansvarar själva för att ge anvisningar om tjänsteresor (inom gränserna för statens resereglemente) och för att anvisningarna följs vid ämbetsverket. Undantaget är statsrådets kansli, som har möjlighet att styra statsrådets och ministeriernas reseförvaltning inom ramen för sina befogenheter (12 § 8 punkten (160/2015) i reglementet för statsrådet (262/2003). Ministerierna är ändå självständiga ämbetsverk, och i sista hand avgör varje ämbetsverk självständigt frågor som hör till deras arbetsgivaransvar. Vissa ministeriers (arbets- och näringsministeriet, justitieministeriet och utrikesministeriet) reseförvaltning har enligt behov koncentrerats till statsrådets kansli. Enligt förordningen om statsbudgeten (1243/1992; 69, 69 a och 70 §) ska ämbetsverken ordna den interna kontrollen och den interna granskningen, som säkerställer att hela reseförvaltningsprocessens funktion övervakas.

Finansministeriet konstaterar att anvisningarna har förtydligats i det avseendet att varje aktör på koncernnivå nu endast utfärdar sina egna anvisningar och att överlappningar har eliminerats. Mer omfattande gemensamma anvisningar skulle kräva lagändringar och att ämbetsverkens självständiga arbetsgivarroll i resefrågor ändras.

Juha Madetoja, enhetschef, finansministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur behandlingen av uppehållstillstånd för arbetstagare bör utvecklas inom utrikesförvaltningen så att det går snabbare att få tid för identifiering och det går att förutse hur länge identifieringen tar.

3. De uppgifter som utrikesministeriets förvaltningsområde ansvarar för när det gäller behandlingen av uppehållstillstånd anges i utlänningslagen (301/2004): Finska beskickningar tar emot ansökan om uppehållstillstånd av personer som befinner sig utomlands och identifierar personen, kontrollerar att ansökan har fyllts i korrekt och att den innehåller behövliga handlingar och uppgifter (69 § i utlänningslagen). För närvarande tar 75 beskickningar i olika länder emot ansökningar om uppehållstillstånd. Av dessa beskickningar har 14 lagt ut mottagandet av ansökningar om uppehållstillstånd på VFS Global.

Regeringsprogrammet har som mål att säkerställa smidiga och kontrollerade processer för uppehållstillstånd och en fungerande efterhandstillsyn. Genomförandet av regeringsprogrammets åtgärder som gäller förfarandena för uppehållstillstånd på grund av arbete eller studier och efterhandstillsynen har kopplats till det förvaltningsövergripande åtgärdsprogrammet Talent Boost, som utrikesministeriet är med och genomför.

Utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet och Migrationsverket har kommit överens om gemensamma åtgärder för att förenkla beskickningarnas uppgifter i processen för uppehållstillstånd. Åtgärderna ska bland annat lösa problem som gäller identifieringen, förenkla processerna för att undersöka och verifiera handlingar, införa mer flexibla metoder för att intervjua de sökande till exempel på distans samt förbättra anvisningarna för att garantera att hela processen löper bra. Framstegen med de överenskomna effektiviseringsåtgärderna bevakas intensivt på olika nivåer, bland annat på kanslichefsnivå i Talent Boost-styrgruppen och i styrgruppen för utveckling av arbets- och utbildningsrelaterade tillståndsförfaranden.

Som en del av helheten Talent Boost och genomförandet av målen i regeringsprogrammet har utrikesministeriet utvecklat uppföljningen av lägesbilden över de delar av uppehållstillstandsprocessen som beskickningarna ansvarar för, och samlar varje månad in uppgifter om väntetiderna till identifiering och intervjuer från alla beskickningar som tar emot minst 100 arbets- och utbildningsrelaterade ansökningar om uppehållstillstånd per år. Den målsatta väntetiden för att få en tid för identifiering är högst 15 dygn. För alla verksamhetsställen som tog emot ansökningar om uppehållstillstånd var den genomsnittliga väntetiden för att få en tid för identifiering 2024 kortare än 5 dygn. Tidvis förekommer längre väntetider vid beskickningar som tar emot många arbets- och utbildningsrelaterade ansökningar om uppehållstillstånd, och belastningstopparna utgörs främst av studerande och deras familjemedlemmar. Lösningar på det här söks också genom samarbete med intressentgrupper.

Katja Luopajarvi, enhetschef för enheten för inreseärenden, utrikesministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen på ett övergripande sätt utreder rättsläget och regleringsbehoven i fråga om parkering och parkeringsövervakning på privata områden och utifrån utredningen vidtar åtgärder för att bereda behövliga ändringar i lagstiftningen och lämna en proposition till riksdagen.

4. Regeringen anser att regleringen av parkering och parkeringsövervakning på privata områden är en svår fråga med flera dimensioner. Regeringen har ännu inte avgjort vilket som är det rätta sättet att gå vidare, och den utredning som riksdagen förutsätter har därmed inte inletts.

Susanna Siitonen, lagstiftningsdirektör, justitieministeriet

5 Förvaltningsutskottet

Utveckling av vapenregistersystemet

RP 101/2019 rd – RSv 2/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i första hand ser till att det innan 25 § i skjutvapenlagen träder i kraft, med stöd av den nu föreslagna lagen säkerställs att det nuvarande informationssystemet utvecklas och vidtar andra åtgärder så att det inte råder osäkerhet om vapensäkerheten, näringsidkarnas behov och rättssäkerhet, vapenregistersystemets integritet och tillförlitlighet eller andra omständigheter som är av betydelse i ärendet och

1. Elektroniska formulär har tagits fram för anmälningar enligt 25 § i skjutvapenlagen. Med dessa formulär gör näringsidkare i vapenbranschen anmälningar i vapenregistersystemet. Polisstyrelsen använder en elektronisk tjänst där näringsidkare i vapenbranschen lämnar de anmälningar som krävs till polisen. Anmälningar från näringsidkare i vapenbranschen matas tills vidare in manuellt i registersystemet hos Polisstyrelsen och på vissa polisinsrättningar.

Systemutvecklingsarbetet har avbrutits så länge en utredning som Polisstyrelsen har tillsatt pågår. Syftet med utredningen är att bedöma hur och i vilken omfattning projektet ska genomföras samt olika alternativ och kostnaderna för dem som underlag för besluten. Utredningen ska vara färdig senast den 30 juni 2025.

De e-tjänster för kunderna som tagits fram inom projektet har redan tagits i bruk. Polisen har öppnat e-tjänster för personer och företag i etapper från och med den 19 september 2023.

Centrala vapenrelaterade ansökningar och anmälningar från såväl enskilda kunder som företag och sammanslutningar kan skötas i polisens e-tjänster. Användningen av de e-tjänster som redan öppnats fortsätter.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i andra hand lämnar riksdagen en proposition om uppskjutande av ikraftträdandet av 25 § i skjutvapenlagen till en tidpunkt efter den 1 november 2020, om den säkerhet som avses i 1 punkten till någon del inte kan uppnås.

2. Regeringen har inte lämnat någon proposition till riksdagen om uppskjutande av ikraftträdandet av 25 § i skjutvapenlagen.

Seppo Sivula, polisinspektör, inrikesministeriet

Återkalla uppehållstillståndet för och utvisa utlänningar som dömts för sexualbrott i Finland

MI 5/2019 rd – RSk 5/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att utlänningar som begått sexualbrott eller grova brott avlägsnas ur landet snabbt och effektivt samt även i övrigt säkerställer smidigare behandlingsprocesser i brottmål för att förbättra medborgarnas trygghetskänsla och rättssäkerheten för brottsoffren och parterna själva, och lämnar förvaltningsutskottet en rapport om de åtgärder som vidtagits och resultaten av dem före början av höstsessionen 2022.

Hösten 2022 lämnade regeringen till förvaltningsutskottet den i uttalandet avsedda rapporten om de åtgärder som vidtagits och resultaten av dem.

Under den pågående regeringsperioden bereds flera lagändringar för att utlänningar som begått brott ska kunna avlägsnas ur landet effektivare.

Brott och äventyrande av den nationella säkerheten leder till att skyddsstatus förvägras eller upphör enligt de ändringar i utlänningslagen (666/2024) som trädde i kraft vid ingången av 2025.

Under höstsessionen 2024 lämnade regeringen till riksdagen en proposition (RP 143/2024 rd) med ändringar som bland annat syftar till att mer effektivt ta personer i förvar för att avlägsna dem som olagligen vistas i Finland och bättre trygga allmän ordning och säkerhet och den nationella säkerheten i samhället.

I ett utkast till regeringsproposition som beretts inom ramen för inrikesministeriets projekt Revidering av utlänningslagens bestämmelser om registrering, inlämnande och asylutredning av ansökningar om internationellt skydd (SM057:00/2023) ingår också förslag till lagändringar om snabbare verkställighet av utvisningsbeslut som hänför sig till beslut om internationellt skydd. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen i början av 2025.

Hösten 2024 tillsatte inrikesministeriet ett projekt för att utveckla utlänningslagens bestämmelser om avlägsnande ur landet (SM035:00/2024). Projektets syfte är att utreda och utveckla bestämmelserna om avlägsnande ur landet och att bereda bestämmelser om meddelande av inreseförbud för personer som vistas utanför Finland och som inte har någon tillståndshistorik i Finland.

I den andra fasen av inrikesministeriets projekt för ändring av medborgarskapslagen (SM055:00/2023) har man berett ett utkast till regeringsproposition, som bland annat innehåller ett förslag om ändring av lagens krav på oförvitlighet så att följdena för den som gör sig skyldig till brott skärps. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen våren 2025.

Jutta Gras, lagstiftningsråd, inrikesministeriet

Användning av biometriska uppgifter från passregistret och identitetskortsregistret inom brottsbekämpningen

RP 206/2020 rd – RSv 81/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att inrikesministeriet utreder de rättsliga och andra förutsättningarna för en lagändring som gör det möjligt att använda fingeravtryck som införts i passregistret eller identitetskortsregistret för att förebygga, avslöja eller utreda åtminstone de allra grävsta brotten, antingen som en del av utredningen om verkställigheten av polisens personuppgiftslagstiftning eller som en separat utredning om saken som lämnas till förvaltningsutskottet senast vid ingången av höstsessionen 2022.

1. Inrikesministeriet lämnade den 5 september 2022 till förvaltningsutskottet en utredning om användningen av biometriska uppgifter från passregistret och identitetskortsregistret inom brottsbekämpningen. Hösten 2023 tillsatte inrikesministeriet ett lagstiftningsprojekt för att bereda ett förslag till ändring av bestämmelserna om behandlingen av biometriska uppgifter som förts in i passregistret, identitetskortsregistret och med stöd av 131 § i utlänningslagen i polisens register (SM048:00/2023). Projektet grundar sig på regeringsprogrammet, där det anges att regeringen bedömer och förbättrar förutsättningarna för användning av biometri för ändamål inom brottsbekämpning och brottsförebyggande. Enligt det utkast till proposition som beretts inom projektet ska biometriska uppgifter i passregistret och identitetskortsregistret få användas bland annat för att förhindra, avslöja och utreda vissa allvarliga brott. Möjligheten att använda uppgifterna inom brottsförebyggande avgränsas till allvarliga landsförräderi- och spioneribrott, terroristbrott, vissa allmänfarliga brott och brott som vanligen är kopplade till organiserad brottslighet samt brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse i minst 6 år. Utkastet till proposition skickades på remiss den 3 februari 2025.

Suvi Pato-Oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse för den inre säkerheten

SRR 4/2021 rd – RSk 11/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för verksamhetsförutsättningarna för de centrala myndigheterna inom den inre säkerheten (polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, Nödcentralsverket, Tullen och Migrationsverket), justitieförvaltningsmyndigheterna i rättsvårdskedjan (Åklagarmyndigheten och Brottspåföljdsmyndigheten) samt domstolsväsendet och att regeringen hållbart och långsiktigt tryggar deras finansieringsbas över valperioderna utifrån resursbehoven enligt redogörelsen för den inre säkerheten (SRR 4/2021 rd).

1. Anslagsnivån för inrikesministeriets huvudtitel i den ordinarie budgeten för 2024 var cirka 90 miljoner euro högre än i den ordinarie budgeten för 2023. I enlighet med rambeslutet våren 2024 är anslagsnivån för inrikesministeriets förvaltningsområde sjunkande. Detta beror bland annat på att de ökningar som hänförs till kriget i Ukraina och Gränsbevakningsväsendets investeringar utgår (utsjöbevakningsfartyg, övervakningsflygplan, tekniskt övervakningssystem för land- och sjögränsen, stängslet vid östgränsen), utgifterna för invandring minskar och regeringens sparbeslut får effekt (produktivitetsbesparingen för förvaltningsområdet är 1,81 procent i förhållande till omkostnadsnivån).

Resurserna för den inre säkerheten har utökats i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, och trots de utgående engångsökningarna och sparbesluten kommer ramnivån att vara cirka 300 miljoner euro högre än anslagsnivån i budgeten för 2022.

Rättsvårdens resurser har granskats omfattande också ur den straffrättsliga kedjans perspektiv i statsrådets redogörelse för rättsvården (SRR 13/2022 rd). Det samlade behovet av extra årsverken inom rättsvården är cirka 1 200 årsverken fram till 2030. För att uppnå det målsatta antalet årsverken har en bestående tilläggsfinansiering på 75 miljoner euro anvisats till rättsvårdsaktörerna i de planer för de offentliga finanserna som godkändes 2023. I praktiken har 30 miljoner euro anvisats för 2024, 65 miljoner euro för 2025, 80 miljoner euro för 2026 och 75 miljoner euro från och med 2027. Förundersökningsmyndighetens, åklagarens, rättshjälpens, domstolarnas och straffverkställighetens resurser måste vara rätt dimensionerade för att det straffrättsliga ansvaret ska kunna fullgöras problemfritt, och resursernas proportionalitet måste bevakas fortlöpande.

Antti Karila, ekonomi- och planeringsdirektör, inrikesministeriet
Juha Saunamäki, ledande sakkunnig, justitieministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen effektiviserar bekämpningen av allvarlig och organiserad brottslighet och i detta syfte bland annat 1) snarast möjligt uppdaterar strategin för bekämpning av organiserad brottslighet och 2) utreder och bedömer behoven av att utveckla lagstiftningen och utifrån detta bereder behövliga lagstiftningsförslag.

2. Enligt regeringsprogrammet uppdaterar regeringen strategin mot organiserad brottslighet och bereder de lagstiftningsförslag som behövs. Hösten 2023 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp med bred representation för att bereda strategin och det åtföljande åtgärdsprogrammet. Arbetsgruppens mandatperiod gick ut den 31 december 2024, och efter att strategin och åtgärdsprogrammet har färdigställts bereds statsrådets principbeslut om dem. I strategiarbetet bereds inga förslag till lagstiftning, utan de förslag som behövs med anledning av strategin bereds i separata projekt utifrån riktlinjerna från strategiarbetet.

Mika Junninen, specialsakkunnig, justitieministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen gör en bedömning av bestämmelserna om utlämnande av uppgifter och utifrån bedömningen bereder en proposition om ändring av lagstiftningen så att myndigheterna inom social- och hälsovårdsministeriets och undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde åläggs att lämna polisen åtminstone de i övrigt sekretessbelagda uppgifter som är nödvändiga för att bedöma hot mot liv eller hälsa eller förhindra en hotande gärning.

3. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 1 juni 2023 för perioden 2.7.2023–30.6.2024 en arbetsgrupp för att utreda en eventuell skyldighet att lämna polisen sekretessbelagda uppgifter för att bedöma hot eller förhindra en hotande gärning. Arbetsgruppen har till uppgift att samordna utvärderingen av bestämmelserna om utlämnande av uppgifter inom social- och hälsovårdsministeriets och undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområden på det sätt som riksdagens uttalande förutsätter och att utifrån expertis sammanställa ett förslag till regeringsproposition om bestämmelser som behöver ändras. Arbetsgruppens mandatperiod förlängs till den 31 maj 2026. Förlängningen görs för att arbetsgruppen ska ha samma mandatperiod som inrikesministeriets lagstiftningsprojekt om polisens informationsutbyte.

Tomi Vuori, överdirektör, inrikesministeriet
Joni Komulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Marja Penttilä, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse om behoven av att reformera integrationsfrämjandet

SRR 6/2021 rd – RSk 22/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noggrant följer hur åtgärderna för att öka integrationsutbildningens, i synnerhet språkutbildningens, genomslagskraft och obligatoriet när det gäller att delta i språkkurser påverkar inlärningsresultaten samt ser till att språkstudierna utvecklas så att språkkunskaperna hos dem som flyttat till landet bättre än för närvarande motsvarar kraven på språkkunskaper i arbetslivet.

Lagen om främjande av integration (681/2023) trädde i kraft den 1 januari 2025 och upphävde den tidigare gällande lagen med samma namn. Genom lagreformen har integrationsutbildningen utökats med slutttestning i finska eller svenska. Slutttestningen kommer att införas i de integrationsutbildningar som följer läroplansgrunderna för integrationsutbildningen och som inleds under 2025 eller senare. Den riksomfattande slutttestningen harmoniserar bedömningen av de språkkunskaper som uppnåtts under integrationsutbildningen.

I integrationslagen föreskrivs om uppföljning av integrationsfrämjandet på lokal, regional och nationell nivå. För integrationskunder som är arbetssökande görs uppföljningen med hjälp av arbetskraftsservicens kundinformationssystem. I den nya integrationslagen finns dessutom bestämmelser om kundinformationssystemet för integrationsfrämjande, som ska bidra till att personer utanför arbetskraften effektivare hänvisas till tjänster som främjar språkkunskaperna och sysselsättningen. Tillsammans med närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (UF-centret) har man arbetat för att förbättra uppföljningen av hur språkkunskaperna utvecklas.

Arbets- och näringsministeriet har samlat information genom närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) eftersom det för närvarande inte finns tillräckligt tillförlitliga uppgifter i informationssystemen om nivån av språkkunskaper som uppnåtts när integrationsutbildningen avslutas. I de integrationsutbildningar som NTM-centralerna upphandlade och som genomfördes i form av arbetskraftsutbildning 2022 och 2023 uppnådde 32 procent av dem som slutförde integrationsutbildningen språkkunskapsnivån B1.1 (målnivån) eller en högre nivå. Cirka 60 procent av alla som slutförde integrationsutbildningen nådde den lägre språkkunskapsnivån A2 (nivåerna A2, A2.1 och A2.2). Beroende på året uppnådde 65–75 procent den nivån i grupper som avancerade långsamt. De språkkunskapsnivåer som deltagarna i integrationsutbildningen uppnår varierar mycket beroende utbildningsstigen/

på vilket sätt utbildningen framskrider, dvs. hurdana studerande som ingår i de olika grupperna. Till exempel i grupper med studerande som går snabbt framåt/är akademiskt utbildade uppnådde 34 procent av dem som slutfört integrationsutbildningen målnivån B1.1 år 2023, och 42 procent år 2022. Cirka 30 procent av de snabbt avancerande/akademiskt utbildade studerande som slutförde utbildningen uppnådde en högre språkkunskapsnivå (B1.2–B2.1). Det bör noteras att dessa siffror gäller endast integrationsutbildning som genomförts i form av arbetskraftsutbildning. Inga motsvarande uppgifter har samlats in om integrationsutbildningar som genomförts i form av frivilliga studier och som finansierats av undervisnings- och kulturministeriet.

I regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering nämns en totalreform av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper. I regeringsprogrammet finns också andra skrivningar om språkkunskaper för dem som flyttat till Finland. Dessutom har arbets- och näringsministeriet inlett ett projekt för att se över integrationstjänsterna. Målet är att tjänsterna ska motsvara föresatsen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, där det anges att nyckeln till integration i Finland är arbete och att regeringen ser över integrationssystemet så att det sporrar till integration. Invandrarnas eget ansvar för sin integration ökas och systemet görs förpliktande. I reformen av integrationstjänsterna är avsikten att systemet ska effektiviseras och finansieringen koncentreras till en enda kanal och att de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper ska reformeras som helhet.

Laura Ruuskanen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Bestämmelserna om behandling av biometriska uppgifter

RP 35/2021 rd – RSv 92/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga utreder och bedömer den nationella lagstiftningen och EU-lagstiftningen om behandling av biometriska uppgifter om utlänningar, inklusive förutsättningarna för användning av biometriska uppgifter i nationella informationssystem för registreringar enligt SIS-förordningarna, och vid behov vidtar lämpliga åtgärder för att ändra den nationella lagstiftningen.

Från och med den 1 september 2024 har det varit möjligt att för införande i Schengens informationssystem av registreringar om återsändande och inreseförbud lämna ut biometriska uppgifter som med stöd av 131 § i utlänningslagen förts in i polisens register. Det här ger myndigheterna bättre möjligheter att verifiera

identiteten för den person som är föremål för registreringen eller identifiera en person. Genom registreringarna kan myndigheterna förvissa sig om att återreseförpliktelsen har uppfyllts och stödja verkställandet av beslut om avlägsnande ur landet samt förhindra att den som meddelats inreseförbud återvänder till Schengenområdet. Ändringarna genomfördes inom ramen för ett projekt som inrikesministeriet tillsatte den 12 september 2023 för att utveckla bestämmelserna om uppehållstillstånd i utlänningslagstiftningen (SM041:00/2023).

Enligt regeringsprogrammet bedömer och förbättrar regeringen förutsättningarna för användning av biometri för ändamål inom brottsbekämpning och brottsförebyggande. Den 25 september 2023 tillsatte inrikesministeriet ett lagstiftningsprojekt för att bereda ett förslag till ändring av bestämmelserna om behandlingen av biometriska uppgifter som förts in i passregistret, identitetskortsregistret och med stöd av 131 § i utlänningslagen i polisens register (SM048:00/2023). I det sammanhanget bereddes också andra nödvändiga ändringsförslag i relaterad lagstiftning i enlighet med uppdraget i beslutet om tillsättande. Förslagen gäller också behandlingen av biometriska uppgifter som förts in i Migrationsverkets register. Enligt det utkast till proposition som beretts inom ramen för projektet ska biometriska uppgifter om utlänningar i både polisens och Migrationsverkets register få användas bland annat för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet och för att förhindra, avslöja och utreda vissa allvarliga brott. Uppgifter ska också få lämnas ut för registreringar enligt SIS-förordningarna i större utsträckning än nu. Utkastet till proposition skickades på remiss den 3 februari 2025.

Tuuli Tuunanen, ledande sakkunnig, inrikesministeriet
Suvi Pato-Oja, specialsakkunnig, inrikesministeriet

Genomförande av programperioden 2021–2027 för EU:s regional- och strukturpolitik och finansiering av det tekniska stödet

RP 47/2021 rd – RSv 105/2021 rd

Riksdagen förutsätter att nivån på det tekniska stödet till landskapsförbunden och andra förmedlande organ tryggas och att genomförandet av den nya programperioden 2021–2027 för EU:s regional- och strukturpolitik inte får öka kommunernas nuvarande ekonomiska belastning.

Fördelningen av tekniskt stöd för programperioden 2021–2027 baseras på statsrådets beslut av den 31 mars 2022. Den maximala finansieringen för tekniskt stöd som EU-förordningarna tillåter tas i användning (Eruf 3,5 procent, ESF+ 4 procent, FRO 4 procent). Med det tekniska stödet kan man ersätta i snitt cirka hälften av kostnaderna för årsverken för personal som utför det förmedlande organets uppgifter. Uppgiften som förmedlande organ är frivillig och medför också administrativa kostnader. De förmedlande organen har godtagit det medföljande kostnadsansvaret när de tagit emot uppgiften.

Landskapsförbunden och arbets- och näringsministeriet ansvarar gemensamt för att se till att kommunernas ekonomiska belastning inte ökar. Ministeriet har avsevärt effektiviserat NTM-centralernas verksamhet genom samarbetsförfaranden, infört nya kostnadsmodeller som förenklar förvaltningen samt genom lagstiftning möjliggjort samarbetsförfaranden mellan förmedlande organ. Arbets- och näringsministeriet har uppmanat landskapsförbunden att på längre sikt överväga nya samarbetsförfaranden för att göra kommunernas ekonomiska belastning skäligare.

Arbets- och näringsministeriet planerar inga ändringar i fördelningen av tekniskt stöd enligt statsrådets beslut och inga minskningar i mängden tekniskt stöd till landskapsförbunden. De förmedlande organen planerar själva när de använder sitt tekniska stöd/sin övriga finansiering. Arbets- och näringsministeriet har rekommenderat att landskapsförbunden ska använda det tekniska stöd som de fått efter behovsprövning och företrädesvis i början av perioden.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Päivi Poikola, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Konsumtionsgränser som främjar måttligt spelande samt stöd- och terapitjänster för problemspelare

RP 135/2021 rd – RSv 226/2021 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen satsar på tillgången till olika stöd- och terapitjänster samt ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning för problemspelare och deras närstående.

2. Frågan om stöd- och terapitjänster hör till social- och hälsovårdsministeriets (SHM) förvaltningsområde. Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning hör till justitieministeriets (JM) förvaltningsområde.

Det spelpolitiska programmet fram till 2030⁴ som SHM är huvudansvarigt för styrbetet för att förebygga och minska penningspelens skadeverkningar och sammanför många aktörer för att bekämpa skadeverkningarna.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering (den 16 juni 2023) tryggar regeringen tillgången till vård för spelberoende, inklusive distanstjänster. Ett projekt för att reformera penningspelssystemet (SM053:00/2023) bereds i enlighet med regeringsprogrammet under inrikesministeriets ledning. Där beaktas utvecklingen av stöd- och terapitjänster för personer med spelproblem genom att social- och hälsovårdsministeriet i utkastet till regeringens proposition om den nya penningspelslagen åläggs motsvarande uppgifter som i den gällande lagen, nämligen att bevaka, forska i och utvärdera penningspelens skadeverkningar samt utveckla förebyggandet och behandlingen. De statsunderstöd som ingår i lagförslaget tryggar kontinuiteten i de elektroniska, anonyma stöd- och rådgivningstjänsterna när penningspelssystemet reformeras, och understöden används också för välfärdsområdenas arbete med att utveckla de lagstadgade stöd- och terapitjänsterna.

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för och Institutet för hälsa och välfärd sköter bevakningen, utvärderingen och forskningen kring skadeverkningar av penningspel samt utvecklar förebyggandet och behandlingen av skadeverkningarna. Institutet för hälsa och välfärd samordnar ett nätverk som stöder arbetet med att utveckla tillgången till behandling för spelproblem och behandlingens tillgänglighet. I slutet av 2024 hörde 90 procent av välfärdsområdena till nätverket. Utöver välfärdsområdena omfattar nätverket också de viktigaste organisationerna och många andra yrkesutbildade.

Utöver föresatsen om tillgång till vård innehåller regeringsprogrammet en skrivning om tidigt ingripande i överskuldssättning och skadeverkningar av penningspel. [En guide för ekonomisk återhämtning](#) publicerades på finska 2024 i samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriets och justitieministeriets förvaltningsområden. Den är riktad till personal som arbetar med stöd och behandling för personer med penningspelsproblem. Guiden publicerades av Institutet för hälsa och välfärd. Under det spelpolitiska programmet och strategin för ekonomiskt kunnande inrättades ett nytt småskaligt nätverk kring penningspel och ekonomi för aktörer i branschen. Syftet är att utveckla nya samarbetsformer för att förebygga penningspelens ekonomiska och andra skadeverkningar.

4 [på finska, referat på svenska, Statsrådets publikationer 2022:40](#)

Under 2024 stärktes ekonomi- och skuldrådgivningens resurser med cirka 15 årsverken.

Mari Pajula, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet
Merja Muilu, chef för enheten för rättsvård, justitieministeriet

Efterhandskontroll av uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier

RP 232/2021 rd – RSv 35/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i framtiden vidtar behövliga åtgärder för att efterhandskontrollen av förutsättningarna för uppehållstillstånd som beviljas på grund av studier ska fungera, bli effektivare och få resurser på ett sätt som säkerställer att det finns förutsättningar för uppehållstillstånd också efter det att tillståndet beviljats.

Migrationsverket har sedan hösten 2023 utfört automatiserad efterhandskontroll av studerandes uppehållstillstånd för att kontrollera att tillståndsvillkoren uppfylls. Automatiserade registerkontroller görs regelbundet i FPA:s register Kelmu (bland annat uppgifter om utkomststöd), i Utbildningsstyrelsens register Koski (studieplats, närvaroanmälan och studieframsteg), befolkningsdatasystemet (ankomst till Finland, adress) och rättsregistercentralens system (straffregister). Tillstånd som gäller i minst sex månader och som omfattas av kontrollerna kontrolleras för närvarande för första gången tre månader efter giltighetstidens början och därefter årligen under giltighetstiden. Migrationsverket undersöker de fall som utlöser en avisering i registerkontrollen och avgör om ett förfarande för att återkalla uppehållstillståndet ska inledas. Ärendet prövas av en medarbetare och kunden blir hörd i enlighet med förvaltningsförfarandet innan ett beslut fattas. Kunden har rätt att söka ändring i beslutet genom besvär, och då avgör vanligen förvaltningsdomstolen om personen ska avlägsnas ur landet.

Vid arbets- och näringsministeriet pågår ett lagstiftningsprojekt⁵ för att genomföra regeringsprogrammet så att praxis blir att uppehållstillstånd på grund av studier återkallas om personen börjar lyfta finländskt utkomststöd. Enligt regeringsprogrammet åläggs FPA en skyldighet att både på begäran och på eget initiativ lämna uppgifter om detta till Migrationsverket med beaktande av

5 TEM013:00/2024

dataskyddslagstiftningen. Möjligheterna att utnyttja andra myndigheters registeruppgifter för efterhandskontroll utreds. I lagstiftningsprojektet utreds det bästa sättet att överföra information från FPA till Migrationsverket så att målen i regeringsprogrammet uppfylls, med hänsyn till den information som Migrationsverket får redan i nuläget genom den automatiserade efterhandskontrollen. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2025.

Jarmo Tiukkanen, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Ändring av finansieringslagstiftningen i samband med reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet

RP 68/2022 rd – RSv 102/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att trygga finansieringen av oljebekämpning till havs.

1. De kalkylerade bestämningsfaktorerna för finansieringen enligt lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) beskriver så heltäckande som möjligt de behov och omständigheter som förklarar kostnaderna i de olika välfärdsområdena. Under 2024 bereddes ändringar i finansieringslagen. Ändringarna gäller bland annat de faktorer som används för att bestämma den riskkoefficient för räddningsväsendet som ligger till grund för den kalkylerade finansieringen för välfärdsområdena, och faktorernas viktkoefficienter⁶. Enligt det utkast till proposition som varit på remiss våren 2025 ska man i beräkningen av riskkoefficienten för räddningsväsendet beakta rutor i riskklass III och IV om det inom rutan eller i dess närhet bedrivs verksamhet som innebär en ökad risk för oljeskada eller fartygskemikalieolycka.

Den statliga finansieringen för välfärdsområdena är allmän finansiering. Om välfärdsområdenas finansiering inte räcker till för oljebekämpningsuppgifterna märks detta finansieringsunderskott med två års fördröjning som en justering av finansieringsnivån för hela landet. Om den verksamhet som tidigare finansierats med understöd inte får sådan finansiering i fortsättningen syns ökningen av nettokostnaderna i efterhandsjusteringen av finansieringsnivån för hela landet. Denna finansiering fördelas över områdena enligt andelarna i finansieringsmodellen. En tillräcklig finansiering för välfärdsområdenas driftsekonomi har i vilket fall som helst tryggats inom ramen för gällande lagstiftning. Områdena kan ansöka om

tilläggsfinansiering från staten. Finansministeriet bevakar regelbundet hur välfärdsområdenas ekonomi utvecklas och om finansieringen är tillräcklig. Finansieringen av lagstadgade uppgifter ska i vilket fall som helst vara tillräcklig – vid behov ska välfärdsområdena också allokera sina resurser bättre för att åstadkomma produktivitetsnytta.

Eeva Mäenpää, regeringsråd, finansministeriet

1. Den nya miljöskadefonden kompenserar inte för det finansieringsunderskott i moderniseringen av materielen för bekämpning av miljöskador som orsakas av att oljeskyddsfonden avskaffas. Miljöskadefonden ersätter inte anskaffning av bekämpningsmateriel till statens myndigheter. Även i fråga om räddningsväsendet är stödet från miljöskadefonden prövningsbaserat och nivån har ännu inte bestämts. Fonden inleder sin verksamhet först 2025 och därför bedrivs verksamheten de närmaste åren helt utan anskaffningsstöd.

Under ledning av Gränsbevakningsväsendet har den nationella delegationen för bekämpning av oljeskador och fartygskemikalieolyckor berett dokumentet Nationell strategi för bekämpning av miljöskador fram till 2035, som statsrådet fastställde genom ett principbeslut i februari 2023. Enligt strategin ska finansieringen av materielinvesteringar för bekämpning av miljöskador tryggas. Den nationella delegationen för bekämpning av oljeskador och fartygskemikalieolyckor beredde en genomförandeplan för den nationella strategin för bekämpning av miljöskador, och planen togs i användning i september 2024.

Eftersom oljeskyddsfondens verksamhet upphör krävs en ökning på 2,20 miljoner euro i moment 26.01.25 för bekämpning av oljeskador och kemikalieolyckor för 2026–2029 för att beredskapen för bekämpning av oljeskador och kemikalieolyckor ska kunna säkerställas. Om ingen tilläggsfinansiering beviljas under momentet för bekämpning av oljeskador och kemikalieolyckor kan Gränsbevakningsväsendet inte som planerat förnya och utveckla den tekniska utrustning som behövs för att bekämpa oljeskador och kemikalieolyckor, och investeringarna i bekämpningsutrustning måste skjutas upp.

I planen för de offentliga finanserna 2025–2028 och i budgeten för 2025 anvisades till moment (26.20.70) Gränsbevakningsväsendets investeringar ett tillägg på 1,25 miljoner euro för underhåll av tung fartygs- och luftfartygsmateriel och materiel för bekämpning av oljeskador och kemikalieolyckor (överföring från moment 26.40.01). Tillägget täcker hälften av behovet av tilläggsfinansiering och åtgärdar delvis finansieringsunderskottet.

Mikko Lehmus, enhetschef, staben för Gränsbevakningsväsendet, inrikesministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att uppnåendet av målen för reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet följs långsiktigt och att iakttagelserna rapporteras regelbundet.

2. Syftet med reformen av social- och hälsotjänsterna och räddningsväsendet var att minska skillnaderna i välfärd och hälsa, trygga likvärdiga och högklassiga social- och hälsotjänster samt räddningstjänster för alla, förbättra säkerheten, främja tillgången till tjänster och förbättra deras tillgänglighet, trygga tillgången på yrkeskunnig arbetskraft, reagera på de utmaningar som samhällseliga förändringar för med sig och dämpa kostnadsökningen. Måluppfyllelsen följs mångsidigt och långsiktigt. Den nationella styrningen av dels organiseringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet, dels välfärdsområdenas ekonomi är ett viktigt instrument för att stödja och följa måluppfyllelsen. Det gemensamma informationsunderlaget för styrningen av välfärdsområdena består av uppgifter om välfärdsområdets befolkning och ekonomi samt organiseringen av social- och hälsovården och räddningsväsendet.

Välfärdsområdet utarbetar årligen en redogörelse för social- och hälsovården i välfärdsområdet och för välfärdsområdets ekonomiska läge och en redogörelse för hur räddningsväsendets tjänster genomförts och för det ekonomiska läget inom sitt område. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken upprättar årligen utifrån de uppgifter som erhållits i samband med tillsynen en redogörelse för jämlikheten i social- och hälsovården i välfärdsområdena. Med hjälp av de ovannämnda utredningarna utarbetar Institutet för hälsa och välfärd årligen en expertbedömning av befolkningens välfärd och hälsa samt social- och hälsovårdens tillstånd i hela landet, i samarbetsområdena för social- och hälsovården och i välfärdsområdena. Regionförvaltningsverket bereder årligen en expertbedömning inom sin region för att välfärdsområdesvis bedöma om räddningsväsendets servicenivå och finansieringsnivå är tillräckliga. Av regionförvaltningsverkens bedömningar sammanställs en riksomfattande expertbedömning.

Finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet för årligen tillsammans förhandlingar med välfärdsområdet om genomförandet av de uppgifter som omfattas av välfärdsområdets organiseringsansvar och om skötseln av välfärdsområdets ekonomi under samordning av finansministeriet. Ett dokument utarbetas om förhandlingarna och offentliggörs i det allmänna datanätet.

Social- och hälsovårdsministeriet utarbetar årligen en riksomfattande redogörelse där det ingår en bedömning av hur väl kravet på jämlikhet i social- och hälsovården uppfyllts och om finansieringen är på en tillräcklig nivå. Inrikesministeriet upprättar årligen en riksomfattande redogörelse där det ingår en bedömning av

genomförandet av räddningstjänsterna och av finansieringens tillräcklighet. Den ekonomiska utvecklingen och de mål som anges för den i lagen om välfärdsområdenas finansiering följs i planen för de offentliga finanserna.

I juli 2024 färdigställdes en extern utvärdering som social- och hälsovårdsministeriet beställt om reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Syftet med utvärderingen var att få en extern och oberoende bedömning av hur reformens lagstiftningsprocess och stödet för det nationella genomförandet har lyckats.

Statens revisionsverk har också inlett en revision som är förknippad med utvärderingen av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Syftet med revisionen, som gäller beredning som sträcker sig över valperioderna, är att med hjälp av exempel fall bedöma vilka förutsättningar som skapats för att beredning som sträcker sig över val- och regeringsperioderna ska lyckas. Ett av exemplen i revisionen är social- och hälsovårdsreformen.

Antto Korhonen, finansråd, finansministeriet

2. Välfärdsområdenas finansiering grundar sig i huvudsak på statlig kalkylerad finansiering med allmän täckning (lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021)). Välfärdsområdena beslutar med stöd av sin självstyrelse om hur finansieringen ska användas och inriktas.

Utgående från uppgifter om 2023 utarbetades 2024 för varje välfärdsområde redogörelser för hur räddningsväsendets tjänster genomförts och för det ekonomiska läget. Regionförvaltningsverken utarbetade regionala expertbedömningar och en riksomfattande expertbedömning och inrikesministeriet gjorde en riksomfattande redogörelse. Dessa lagstadgade redogörelser och expertbedömningar ger regelbundet information om hur välfärdsområdesreformens mål och tjänsternas jämlikhet, kvalitet och kostnadseffektivitet utfaller.

Jaana Määtälä, ledande sakkunnig, inrikesministeriet

2. De centrala ministerier som följer reformen och styr välfärdsområdena (social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, inrikesministeriet) bevakar kontinuerligt och aktivt välfärdsområdenas verksamhet och hur deras uppsatta mål nås.

Under 2024 förde ministerierna lagstadgade förhandlingar med välfärdsområdena om såväl det ekonomiska som det operativa läget i respektive område. Bevakningen görs bland annat utifrån social- och hälsovårdsministeriets och inrikesministeriets redogörelser, välfärdsområdenas redogörelser samt Institutet för

hälsa och välfärds och tillsynsmyndigheternas bedömningsrapporter. Ministerierna fortsatte även den ömsesidiga kontakten med välfärdsområdena bland annat med hjälp av nätverk.

Ministerierna ger fyra gånger om året en omfattande lägesbild över välfärdsområdena till ministerarbetsgruppen för ett hållbart välfärdssamhälle, och rapporterar dessutom efter behov om det sker klara förändringar i lägesbilden över välfärdsområdena.

Antti Kuopila, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen

SRR 11/2021 rd – RSk 70/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen gör en grundlig utredning om hur brandväggsbestämmelserna i underrättelselagstiftningen fungerar och om behoven att precisera dem samt att regeringen utifrån analysen bereder behövliga heltäckande, noggrant avgränsade och exakta lagstiftningsförslag för att förtydliga regleringen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen också i övrigt granskar underrättelselagstiftningens funktion, konsekvenser och eventuella ändringsbehov, ser till att lagstiftningen är uppdaterad i en föränderlig omvärld och säkerställer tillräckliga resurser för underrättelseverksamheten och tillsynen över den.

1.–2. Den 9 mars 2023 beslutade statsrådet att anteckna riksdagens skrivelse om statsrådets redogörelse om underrättelselagstiftningen i sitt protokoll och vidta de åtgärder som föranleds av ställningstagandet i skrivelsen.

Inrikesministeriet har tillsatt ett lagstiftningsprojekt för översyn av lagstiftningen om civil underrättelseinhämtning och 7 kap. i polisens personuppgiftslag (SM061:00/2023). Dessutom tillsatte justitieministeriet den 23 december 2024 en arbetsgrupp för att bereda en ändring av 10 § i grundlagen.

Johanna Hakala, regeringsråd, inrikesministeriet

Lag om temporära åtgärder för bekämpande av instrumentaliserad inresa

RP 53/2024 rd – RSv 68/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt följer utvecklingen av EU-lagstiftningen och dess tolkningspraxis samt agerar aktivt i förhållande till Europeiska unionens kommission och andra medlemsstater för att Finland i framtiden ska få tillgång till EU-lagstiftningens alla stöd- och undantagsåtgärder som lämpar sig för bekämpning och hantering av instrumentaliserad inresa.

Statsrådet har fört en aktiv dialog med olika EU-aktörer och andra medlemsstater om frågor som gäller bekämpande av instrumentaliserad inresa. Statsrådet ser till att Finland effektivt kan dra nytta av alla åtgärder som enligt den kommande EU-lagstiftningen kan vidtas för att hantera instrumentaliserad inresa.

Anne Ihanus, lagstiftningsråd, staben för Gränsbevakningsväsendet, inrikesministeriet

6 Lagutskottet

Missbruk av inflytande

RP 79/2010 rd – RSv 373/2010 rd

Riksdagen förutsatte den 15 mars 2011 att regeringen skyndsamt börjar bereda ett förslag till lagstiftning om kriminalisering av missbruk av inflytande.

Justitieministeriet tillsatte i april 2014 en arbetsgrupp för att utreda bland annat denna fråga (arbetsgruppen för utredning av vissa behov av ändringar i bestämmelserna om mutbrott, JM 7/41/2014). Arbetsgruppens betänkande färdigställdes i februari 2015 och det sändes på remiss. Vid den fortsatta beredningen skapades ett utkast till lagstiftning som sändes på remis. Ett lagstiftningsförslag som grundade sig på den tidigare beredningen och på de yttranden som inkommit om den sändes på remiss hösten 2022.

Efter det fortsatte beredningen av det ovannämnda förslaget till lagstiftning vid justitieministeriet. Skyldigheten att kriminalisera missbruk av inflytande ingår dock också i det förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpande av korruption, som Europeiska kommissionen utfärdade i maj 2023 (COM (2023)234 final). Förhandlingarna om direktivet pågår fortfarande inom Europeiska unionen. Finland har deltagit aktivt i förhandlingarna under 2024.

Leena Mäkipää, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Avgörande i ärenden där ledamöterna i försäkringsdomstolen är eniga

RP 104/2014 rd – RSv 330/2014 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen prövar möjligheterna att ändra förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden så att förfarandet blir öppnare och att det i förekommande fall ställs upp behörighetskrav för dessa ledamöter.

2. Justitieministeriet har utarbetat ett PM om förfarandet för utnämning av ledamöter vid försäkringsdomstolen som är förtrogna med arbetsförhållanden, företagsverksamhet och militärskadeärenden. Justitieministeriet lämnade en utredning till lagutskottet den 17 december 2018. I fortsättningen är avsikten att bedöma om det ska fastställas behörighetsvillkor för sakkunnigledamöter vid försäkringsdomstolen och på vilka grunder intresseledamöter kan utses till domstolarna.

Johannes Koskeniemi, specialsakkunnig, justitieministeriet

Reformprogrammet för rättsvården

RP 246/2014 rd – RSv 308/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt utreder behovet av och möjligheterna att införa ett system där fullföljdsdomstolen tar emot muntlig bevisning med hjälp av ljud- och bildupptagningar som gjorts i tingsrätten.

Riksdagen har i december 2021 (RSv 214/2021 rd) godkänt en proposition om reformen (RP 133/2021 rd). Bestämmelser om ikraftträdandet av reformen utfärdas genom en särskild lag, när det tekniska system som reformen förutsätter är färdigt. Domstolsverket ansvarar för beredningen av ibruktagandet av systemet. Avsikten är att övergå till ett nytt förfarande så fort som möjligt.

Johannes Koskeniemi, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter

RP 291/2014 rd – RSv 363/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål utreder möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta och att regeringen ger riksdagen de behövliga förslagen samtidigt som den lämnar förslaget till lag om införande av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot.

Våren 2024 färdigställdes vid justitieministeriet ett arbetsgruppsbetänkande, som innehåller vissa förslag till ändringar i förfarandet för förvandlingsstraff. Projektet har samband med förnyandet av Rättsregistercentralens informationssystem för

verkställighet av påföljder. När regeringspropositionen i fråga lämnas till riksdagen beror på hur snabbt informationssystemprojektet framskrider. Uppskattningen just nu är att propositionen kommer att lämnas till riksdagen 2026.

Juho Martikainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Revidering av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

RP 88/2018 rd – RSv 175/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder och bedömer konsekvenserna av växelvist boende och behovet av ändringar i lagstiftningen om förmåner och tjänster samt utan dröjsmål bereder de ändringar som behövs i lagstiftningen och överlämnar dem till riksdagen.

2. Flera åtgärder som gällt växelvist boende har vidtagits under tidigare år, och dessa har beskrivits i tidigare svar. Under 2024 vidtogs inga särskilda åtgärder i anslutning till växelvist boende, men i arbetet med den nationella barnstrategin och reformen av den sociala tryggheten har även växelvist boende beaktats.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet stärker och utvecklar stödet för föräldraskap och parrelationer och tjänsterna för separationssituationer i syfte att förebygga och avgöra utdragna och svåra vårdnads- och umgängestvister.

3. Under hösten 2024 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet som en del av arbetet med den nationella barnstrategin en utredargrupp med uppgiften att utarbeta en rapport bland annat om hur olika tjänster och andra myndighetsåtgärder samt domstolarnas beslutsprocess fungerar i sådana fall där föräldrarna bor isär och situationen är förknippad med utmaningar samt hur systemet (tjänsterna och beslutsprocessen) och lagstiftningen kan förbättras, så att barnets rättigheter tillgodoses och barnets ställning i svåra skilsmässor, vårdnadstvister och rättsprocesser stärks. Rapporten publiceras under våren 2025 och den innehåller relevant forskningsinformation, information som insamlats genom särskilda enkäter och intervjuer samt relaterade åtgärdsförslag för de kommande åren.

4. Riksdagen förutsätter att det ges nationella anvisningar och utbildning om hur de utredningar om omständigheterna som utarbetas för domstolsbehandling av ärenden som gäller vårdnad och umgängesrätt ska göras och att man bedömer behovet av föreskrivna behörighetskrav för dem som gör utredningarna.

4. Under 2020–2021 beredde en sakkunniggrupp tillsatt av Institutet för hälsa och välfärd riksomfattande anvisningar om hur de utredningar om omständigheterna som avses i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt ska utarbetas. Arbetsgruppen bedömde också behovet av relaterade utbildningar och behörighetskrav. En reviderad andra upplaga av handboken för utarbetande av välfärdsområdets utredning i enlighet med lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt publicerades 2023 (THL styrning 16/2023). I samband med publiceringen av handboken har kurser tillhandahållits och webbplatsen för Institutet för hälsa och välfärd har uppdaterats. Vidare har en sakkunniggrupp som ett ställningstagande gett ut en publikation om behörighet, fortbildning och samarbetsstrukturer som behövs för utarbetandet av den utredning till domstolen som avses i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (THL styrning 12/2022). För närvarande bereds ingen lagstiftningsreform om detta.

Marjo Malja, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

5. Riksdagen förutsätter att regeringen noga ger akt på genomförandet och effekterna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och att den därvid i synnerhet ägnar uppmärksamhet bland annat åt hur de utvidgade möjligheterna att avtala om vårdnad, boende och umgänge utnyttjas och motsvarande utvidgade befogenheter för de sociala myndigheterna utövas och åt hur det växelvisa boendet fungerar och hur effektiva de metoder är som är avsedda mot föräldraalienation och annat hindrande av umgängesrätten.

5. En utredning om verkställandet och konsekvenserna av reformen av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt inleddes i januari 2025. Utredningen görs av Institutet för kriminologi och rättspolitik. I den omfattande utredningen fästs särskild vikt vid omständigheter som riksdagen fört fram, och slutrapporten om utredningen förväntas bli färdig våren 2016.

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Inrättande av Domstolsverket

RP 136/2018 rd – RSv 218/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den reform som gäller inrättande av Domstolsverket fungerar och vilka konsekvenser reformen har särskilt med avseende på domstolarnas oberoende och rättssäkerheten, förhållandet och uppgiftsfördelningen mellan justitieministeriet och verket, hur

ledningen av verket och direktionens sammansättning fungerar samt hur resurserna räcker till, och lämnar en rapport om detta till lagutskottet före utgången av 2025.

2. Den utredning som avses i uttalandet lämnas till lagutskottet inom utsatt tid.

Anne Hallavainio, regeringsråd, justitieministeriet

Miljöansvar vid konkurs

RP 221/2018 rd – RSv 311/2018 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder bestämmelser om miljöansvar för konkursbon. Bestämmelserna ska balanserat beakta både borgenärernas rätt att få betalt och de grundläggande miljö rättigheterna.

Statsrådet har inlett en [VN TEAS-utredning](#) där man jämför olika modeller för reglering av offentlig rättsligt miljöansvar vid konkurs. Utredningen har publicerats och varit på remiss fram till den 31 januari 2025. Beslut om eventuell fortsatt beredning fattas efter remissbehandlingen.

Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Förbud mot könsstympning av flickor

MI 1/2019 rd – RSv 44/2020 rd

Riksdagen förutsätter utifrån medborgarinitiativet att statsrådet snarast möjligt vidtar åtgärder för att i strafflagen tydligare kriminalisera könsstympning av flickor och kvinnor och under denna valperiod förelägger riksdagen de lagförslag som behövs.

Bland annat lämnades den 13 juni 2024 en regeringsproposition (RP 69/2024 rd) där det föreslogs att könsstympning av flickor och kvinnor ska bli straffbara gärningar genom separata bestämmelser i strafflagen. De föreslagna ändringarna av strafflagen (923/2024) när det gäller könsstympning trädde i kraft den 1 januari 2025.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Sonja Sjöman, specialsakkunnig, justitieministeriet

Riktade trakasserier

RP 226/2020 rd – RSv 97/2021 rd

Riksdagen förutsätter att man skyndsamt utreder och bedömer behoven av att ändra lagstiftningen för att effektivare kunna ingripa i riktade trakasserier med straffrättsliga medel samt bereder de lagförslag och anvisningar som behövs, så att offrens ställning stärks.

Ärendet föranleder inga åtgärder med avseende på strafflagstiftningen. Det är dock viktigt att säkerställa att de som blir föremål för riktade trakasserier får tillräckligt med stöd i sin arbetsmiljö och i straffprocessen. Till denna del fortsätter arbetet inom ramen för beredningen av det brottsofferpolitiska åtgärdsprogram som ingår i regeringsprogrammet. Beredningen inleddes vid justitieministeriet i början av 2024. Syftet med programmet är att trygga finansieringen av stödtjänster för brottsoffer och förbättra offrens ställning vid straffrättsliga förfaranden. De förslag som ska ingå i programmet bereds i två faser. En arbetsgrupp som tillsatts för att utreda frågor i anslutning till finansieringen av stödtjänsterna färdigställde i januari 2025 sitt förslag för att trygga finansieringen av allmänna och särskilda stödtjänster för offer och ytterligare förtydliga hur finansieringsansvaret fördelas. I den följande fasen av beredningen av åtgärdsprogrammet läggs fokus på att förbättra offrets ställning i straffprocessen.

Mervi Sarimo, konsultativ tjänsteman, justitieministeriet

Reform för att förkorta lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar

RP 109/2021 rd – RSv 34/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen för att förkorta lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar fungerar och vilka konsekvenser den har samt lämnar en utredning om saken till lagutskottet före utgången av 2026.

1. Den uppföljning som avses i riksdagens första uttalande genomförs som en del av den mer övergripande efterhandsutvärderingen av ändringarna i kreditupplysningslagen. I utvärderingen beaktas också andra samtidiga lagändringar, inklusive de lagändringar som gäller det skyddade beloppet i fråga om utsökning. Det forskningsmaterial som behövs för utvärderingen när det gäller överskuldssättning

har till stor del inbegärts, och materialet analyseras för närvarande. Enligt den statistik som finns att tillgå (Asiakastieto Oy) var antalet personer med betalningsstörningar något mindre i slutet av 2023 jämfört med ett år tidigare. Däremot har antalet nya anteckningar om betalningsstörningar hållits på ungefär samma nivå. Statistiken omfattar betalningsstörningar som härrör från utsökning och domstolsavgöranden samt betalningsstörningar som fordringsägarna själva har anmält. Även Utsökningsverkets och domstolarnas statistik utnyttjas i utredningen. Statistiken över utsökning och anteckningar om betalningsstörningar 2023 har påverkats såväl av ändringarna i kreditupplysningslagen när det gäller lagringstider och det skyddade beloppet i fråga om utsökning som av den så kallade frimånadsreformen. Information om konsekvenserna av det skyddade beloppet i fråga om utsökning och frimånadsreformen har publicerats i form av en [utredning i justitieministeriets publikationsserie](#)⁷. Där bedöms också vilken betydelse dessa har haft på anteckningarna om betalningsstörning. Med anledning av andra samtidiga lagändringar har det visat sig vara utmanande att observera vilka konsekvenser de ändrade lagringstiderna har haft, men man fortsätter att följa upp och analysera konsekvenserna. Avsikten är att forskningsarbetet ska genomföras huvudsakligen under 2025.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen för att förkorta lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar och den eventuella reformen gällande ett positivt kreditupplysningsregister fungerar tillsammans och vilka de samlade konsekvenserna är samt att regeringen lämnar en utredning om saken till lagutskottet senast fyra år efter det att det positiva kreditupplysningsregistret tagits i bruk.

2. Lagen om ett positivt kreditupplysningsregister, som avses i riksdagens andra uttalande, trädde i kraft den 1 augusti 2022. Registret började användas i fråga om konsumentkrediter under våren 2024. Avsikten är att krediter, som en fysisk person tar för sin näringsverksamhet, ska vara i registret från och med våren 2026. Justitieministeriet tillsatte den 14 februari 2024 en arbetsgrupp med uppgiften att bereda en ändring av lagen som gör det möjligt att överföra uppgifter om delägarspecifika skuldandelar i husbolagslån från bostadsdatasystemet till det positiva kreditupplysningsregistret, när bostadsdatasystemet är färdigutvecklat. Under riksdagsbehandlingen av regeringens proposition RP 22/2022 rd ansågs det vara viktigt att datainnehållet utvidgas till att gälla dessa uppgifter med beaktande av att husbolagslånen utgör en betydande andel av hushållens totala skulder, och även lagutskottet ansåg att de bör tas in i registret i brådsnande ordning. Husbolagslånen andel av hushållens skulder har bibehållits så gott som oförändrad. En utredning

7 [Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2025:3](#)

om registrets konsekvenser och de samlade effekter som registret och ändringarna i kreditupplysningslagen har på kreditgivningen och gäldenärerna ska inledas strax efter att utredningen om ändringarna i kreditupplysningslagen har färdigställts.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen tillgodoser Utsökningsverkets behov av tilläggsanslag för att målen för reformen av lagringstiderna för uppgifter om betalningsstörningar ska kunna nås.

3. I syfte att uppfylla de mål som avses i riksdagens tredje uttalande reserverades ett anslag på 320 000 euro för 2023 och 2024. Anslaget ska täcka de utgifter som orsakas av ändringarna i kreditupplysningslagen, i synnerhet antalet begäranden om rättelse av kreditupplysningar, som förväntats bli större än vanligt i inledningskedet. Även antalet begäranden som registrerats efter detta har hållits på relativt hög nivå. Antalet registrerade begäranden om rättelse som har anmälts till företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet har efter att lagändringarna trädde i kraft uppgått till 3 600–5 000 per månad. Antalet begäranden som inte leder till en korrigering har dock varit större. Den automatiserade behandlingen har minskat resursbehoven i synnerhet till den del det är fråga om anmälningar till företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Begärandena kan för närvarande behandlas med de nuvarande resurserna och genom Utsökningsverkets verksamhetsanslag. Ministeriet följer dock regelbundet upp hur lagändringarna påverkar Utsökningsverket.

Virpi Koivu, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Uppföljning av ändringen i föräldraskapslagen

RP 132/2021 rd – RSv 85/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet ger akt på hur den ändring som lindrar ovillkorligheten i bestämmelserna om tidsfristen för väckande av talan om upphävande av föräldraskap fungerar och vilka följder ändringen har samt att statsrådet vid behov utreder alternativ för en vidareutveckling av bestämmelserna.

Föräldraskapslagen (775/2022) trädde i kraft den 1 januari 2023. Ändringens effekt och konsekvenser följs upp.

Salla Silvola, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Upptagning och mottagande av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna

RP 133/2021 rd – RSv 214/2021 rd

2. Riksdagen förutsätter att informationssystemen och de tekniska lösningarna måste vara klara och driftsäkra innan reformen träder i kraft. Dessutom ska det sörjas för behövlig utbildning och annan beredskap inför reformen samt för de resurser som reformen kräver. En utredning om detta ska lämnas till lagutskottet i samband med propositionen om reformens ikraftträdande.
3. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur reformen angående mottagande och upptagning av muntlig bevisning i de allmänna domstolarna fungerar och vilka konsekvenser den har samt lämnar en utredning till lagutskottet om saken senast fem år från det att reformen trätt i kraft.

2. och 3. Reformen har tills vidare inte trätt i kraft. Inget lagförslag om reformens ikraftträdande har tills vidare lämnats, eftersom det tekniska system som krävs för reformen ännu inte är klart. Justitieministeriet lämnar lagutskottet de utredningar som förutsatts inom de tidsfrister som anges i uttalandet.

Johannes Koskeniemi, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lagstiftning om äktenskap som ingåtts under tvång

RP 172/2021 rd – RSv 285/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur bestämmelserna om upphävande av äktenskap som ingåtts genom tvång fungerar och vilka konsekvenser de har samt vid behov vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar granskningen av straffbestämmelserna om tvingande till äktenskap och utifrån det vidtar behövliga åtgärder för att i strafflagen förtydliga straffbarheten för tvingande till äktenskap.

2. Lagen om ändring av 25 kap. 3 § i strafflagen (696/2024), genom vilken straffbarheten för tvingande till äktenskap har förtydligats, trädde i kraft den 1 januari 2025. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Leena Mäkipää, lagstiftningsråd, justitieministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar bestämmelserna om erkännande av äktenskap som en minderårig ingått utomlands och vid behov bedömer behovet av mer omfattande ändringar i lagstiftningen.

1. och 3. De ändringar i äktenskapslagen som gäller upphävande av äktenskap och erkännande av äktenskap som ingåtts utomlands av en minderårig (484/2023) trädde i kraft den 1 oktober 2023. Ändringarnas effekt och konsekvenser följs upp.

Outi Kemppainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Skriv in skolvåld i strafflagen

MI 5/2021 rd – RSv 44/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen på ett övergripande sätt utreder hur mobbning i skolan kan förebyggas och åtgärdas bättre än för närvarande och i anslutning till detta bedömer bland annat behoven av att komplettera lärarutbildningen och skapa enhetliga verksamhetsmodeller på riksnivå i mobbningsfall samt huruvida lagstiftningen om skadestånd och tillsynen över undervisningsväsendet behöver ses över.

I syfte att möjliggöra ingripanden i rätt tid och stärka elevernas rättsställning har lagändringar införts i lagen och förordningen om grundläggande utbildning, lagen om yrkesutbildning, gymnasielagen och lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020). Målet med lagändringarna är att förebygga mobbning, trakasserier och våld i skolor och läroanstalter samt att garantera en trygg studiemiljö för alla. Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2022.

Genom lagändringarna preciserades bestämmelserna om undervisningsväsendet för att göra det möjligt att effektivt och i rätt tid ingripa i mobbning. Ändringarna stärker barnens och de ungas rätt att gå i skola och studera i en trygg miljö i och med att de ger skolorna och läroanstalterna bättre verktyg att ingripa i mobbning, våld och trakasserier.

Ändringarna i lagen om grundläggande utbildning preciserar bland annat bestämmelserna om förvägrande av undervisning i syfte att garantera säkerheten för eleverna och dem som arbetar i undervisningslokalen. En elev inom den grundläggande utbildningen kan i fortsättningen förvägras undervisning förutom under resten av skoldagen även under följande arbetsdag. Under den tid undervisning förvägras ska eleven inom ramen för elevvården ges möjlighet till ett personligt samtal med en psykolog eller kurator. Vidare ska eleven erbjudas annat stöd

som hen behöver under den tid undervisning förvägras och när hen återvänder till undervisningen. En plan som stöder elevens återgång till undervisningen ska utarbetas.

Till lagen om grundläggande utbildning fogades en skyldighet för eleverna att inte mobba eller diskriminera andra. Dessutom ska eleven handla så att hen inte äventyrar andra elevers eller studerandes, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa. Dessa skyldigheter kan preciseras i de ordningsstadgor som godkänts av utbildningsanordnaren.

Eftersom de ovannämnda lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2022 är det viktigt att följa hur de har tillämpats i praktiken och vilka effekter de har haft. På så sätt får man också reda på eventuella nya lagändringsbehov.

I enlighet med regeringsprogrammet stärks regionförvaltningsverkens befogenheter i fråga om laglighetsövervakningen av skolorna. Till lagen om grundläggande utbildning fogas en bestämmelse enligt vilken regionförvaltningsverken i fortsättningen på eget initiativ kan undersöka om undervisningen har ordnats i enlighet med lagstiftningen. Genom förbättrad tillsyn säkerställs tjänsternas lagenlighet och kvalitet samt tillgodoseendet av elevernas rättigheter och rättsskydd. Till lagen fogas dessutom en bestämmelse om de sanktioner som regionförvaltningsverken kan tillgripa. Regeringen lämnade en proposition om detta den 30 december 2024.

Heli Nederström, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets redogörelse för rättsvården

SRR 13/2022 rd – RSv 84/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen sörjer för rättsvårdens verksamhetsförutsättningar och vidtar omedelbara åtgärder för att avhjälpa finansieringsunderskottet inom rättsvården genom att väsentligt öka de permanenta anslagen för rättsvården utifrån de resursbehov som framförs i redogörelsen SRR 13/2022 rd på ett hållbart och långsiktigt sätt som överskrider valperioderna.

1. I redogörelsen för rättsvården har det konstaterats att behovet av tilläggspersonal inom rättsvården är omkring 1 200 årsverken fram till 2030. För att målet i fråga om årsverken ska kunna uppnås har en bestående tilläggsfinansiering på 75 miljoner euro anvisats för aktörerna inom rättsvården i de planer för de offentliga finanserna som godkänts 2023. I praktiken har 30 miljoner euro anvisats för 2024, 65

miljoner euro för 2025, 80 miljoner euro för 2026 och 75 miljoner euro från och med 2027. Ett smidigt genomförande av straffansvaret förutsätter dessutom att resurserna till förundersökningsmyndigheterna, åklagaren, rättshjälpen, domstolarna och straffverkställigheten dimensioneras rätt och att resursfördelningens proportionalitet bevakas kontinuerligt.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart inleder en utredning med brett förankrad sammansättning om behoven och möjligheterna att utöka juristutbildningen samt om att utveckla den examensinriktade fortbildningen och den kompletterande utbildningen för att svara på de utmaningar med utbildning och rekrytering av personal inom rättsvården som framgår av redogörelsen SRR 13/2022 rd. En skriftlig redogörelse om projektet och dess framskridande ska lämnas till lagutskottet före utgången av 2023. Även behoven och möjligheterna att utveckla utbildningen inom brottspåföljdsområdet bör utredas antingen i detta sammanhang eller separat.

2. Justitieministeriet och undervisnings- och kulturministeriet har låtit göra en utredning om det kvantitativa behovet av juristutbildning inom rättsvården samt föreslagit att antalet nybörjarplatser inom juristutbildningen ska ökas något med beaktande av de regionala arbetskraftsbehoven. Brottspåföljdsmyndigheten har berett ett förslag till ett nytt utbildningssystem. Förslaget lämnas till justitieministeriet som en del av framställningen om organisationsreformen Rise 3.0, utifrån vilken ministeriet bereder de lagstiftningsändringar som reformen förutsätter.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar omedelbara åtgärder för det fortsatta arbetet med och genomförandet av de lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som föreslås i redogörelsen SRR 13/2022 rd. Beredningen av åtgärderna samt deras framskridande och genomslag bör följas aktivt och noggrant.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av september 2026 lämnar riksdagen en ny övergripande redogörelse om rättsvårdens verksamhetsförutsättningar och de åtgärder som behövs med tanke på åtgärdsförslagen i redogörelsen SRR 13/2022 rd samt rekryterings- och utbildningsutmaningarna inom rättsvården. Redogörelsen bör också bedöma mer allmänna, principiella frågor som gäller rättsstaten samt innehållsfrågor som gäller tillgången till rättvisa liksom också kopplingarna till rättsvården på EU-nivå och internationell nivå.

3.–4. De lagstiftningsändringar och andra åtgärder som föreslås i redogörelsen bereds och följs upp både som en del av verkställandet av regeringsprogrammet och separat. Justitieministeriet har börjat bereda en ny redogörelse, som regeringen ska lämna till riksdagen före utgången av september 2026.

Juha Saunamäki, ledande sakkunnig, justitieministeriet

Uppföljning av lagstiftningen om sexualbrott

RP 13/2022 rd – RSv 88/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter med beaktande av de otillräckliga anslagen inom justitieministeriets förvaltningsområde att regeringen noga följer huruvida de tilläggsanslag som anvisats myndigheter och domstolar för genomförandet av totalreformen av 20 kap. i strafflagen är tillräckliga och inbördes proportionerliga samt vid behov vidtar åtgärder för att stärka anslagsläget.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen på bred front och ingående följer hur totalreformen av 20 kap. i strafflagen fungerar, hur bestämmelserna tillämpas och vilka konsekvenser reformen har. Särskild uppmärksamhet bör fästas bland annat vid tillämpningen av de straffbestämmelser som grundar sig på avsaknad av frivillighet, det vill säga bestämmelserna om våldtäkt och sexuellt övergrepp. Också tillämpningen av straffbestämmelsen om sexuellt utnyttjande bör bevakas med särskild hänsyn till gränsdragningen mellan den bestämmelsen och de straffbestämmelser som grundar sig på avsaknad av frivillighet och till huruvida det inbördes förhållandet mellan bestämmelserna är tydligt. Särskild uppmärksamhet bör också fästas vid tillämpningen av straffbestämmelserna om sexualbrott mot barn och vid konsekvenserna av straffpraxis. En utredning om hur reformen fungerat och vilka konsekvenser den gett ska lämnas till lagutskottet senast fem år efter det att reformen trätt i kraft.

1. och 3. Åtgärder som går ut på att beakta den reviderade lagstiftningen om sexualbrott i sexualupplysningen och sexualfostran, informera allmänheten och tillhandahålla utbildning för myndigheterna och domstolarna har vidtagits huvudsakligen nära lagstiftningens ikraftträdande (1.1.2023) under 2022–2023 på det sätt som framgår av regeringens tidigare årsberättelser.

Tillräckligheten av de tilläggsanslag som anvisats för genomförandet följs upp. Eventuella åtgärder för att stärka anslagsläget vidtas i samband med ram- och budgetberedningen av statsfinanserna.

Det är inte ändamålsenligt att undersöka och bedöma funktionen, tillämpningen och konsekvenserna av den reviderade lagstiftningen om sexualbrott förrän lagstiftningen har varit i kraft en längre tid.

Kristiina Koivukari, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Lagen om öppenhetsregistret och hur den fungerar

RP 98/2022 rd – RSv 304/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att tillämpningsområdet för lagen om öppenhetsregistret när det gäller påverkanskommunikation som utövas på riksdagen och ministerierna följs upp och att man utifrån erfarenheterna bedömer möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet till påverkanskommunikation på andra förvaltningsnivåer.

2. Riksdagen förutsätter att det heltäckande och i stor omfattning följs upp hur lagen om öppenhetsregistret fungerar och vilka konsekvenser den har med beaktande av bland annat anmälningsskyldigheten och dess begränsningar, de uppgifter som ska anmälas och anmälningsförfarandet samt sanktionssystemet. Också regleringens konsekvenser för civilsamhällets och företagens samhällsaktivitet och påverkanskommunikation bör följas upp.

1.–2. **Öppenhetsregistret** började användas den 1 januari 2024, när lagen om öppenhetsregistret trädde i kraft som helhet. I slutet av 2024 hade drygt 1 000 aktörer anmält sig till registret. De första verksamhetsanmälningarna inkom under perioden juli–augusti 2024. Statens revisionsverk har bistått de anmälningsskyldiga med anvisningar, rådgivning och olika utbildningar. Statens revisionsverk utfärdade också den 13 december 2024 en föreskrift enligt lagen om öppenhetsregistret om sammanställningen av ekonomiska uppgifter om påverkanskommunikation. Delegationen för öppenhetsregistret har deltagit aktivt i uppföljningen av lagens verkställighet. Dessutom har delegationen utarbetat [rekommendationer för god intressebevakningssed](#) enligt lagen om öppenhetsregistret. I enlighet med regeringsprogrammet genomför justitieministeriet i slutet av regeringsperioden en efterhandsutvärdering av lagen om öppenhetsregistret, i samband med vilken lagens funktion och utvidgningen av tillämpningsområdet granskas. Statens revisionsverk rapporterar årligen om öppenhetsregistrets funktion och övervakningen av registret och lämnar dessutom för varje valperiod riksdagen en berättelse om registrets funktion och övervakning.

Sami Demirbas, specialsakkunnig, justitieministeriet

Effektiv övervakning av besöksförbud

RP 143/2022 rd – RSv 203/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur den elektroniska övervakningen av utvidgat besöksförbud fungerar och vilka konsekvenser det har samt utifrån erfarenheterna bedömer behovet och möjligheterna att utveckla den elektroniska övervakningen och utvidga dess användningsområde vid övervakningen av att besöksförbud iakttas.
2. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur resurserna för att effektivisera besöksförbudet räcker till och vidtar omedelbara åtgärder för att öka resurserna, om de visar sig vara otillräckliga.

1.–2. Justitieministeriet har under 2024 inte fått kännedom om att de resurser som anvisats för effektiviseringen av besöksförbudet skulle ha varit otillräckliga. Justitieministeriet fortsätter att följa vilka effekter de lagändringar som trädde i kraft den 1 oktober 2023 har haft och om resurserna är tillräckliga. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering utvärderas möjligheterna att utveckla den elektroniska övervakningen och utvidga dess användningsområde när det gäller övervakningen av besöksförbud, för att förbättra effektiviteten och minska antalet fall där gärningsmannen bryter mot förbudet. Genomförandet av denna skrivning ska börja beredas vid justitieministeriet.

Katja Repo, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lagar om brådskanie behandling av brott mot barn

RP 144/2022 rd – RSv 192/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt bevakar hur resurserna för brådskanie behandling av brott mot barn räcker till och vidtar omedelbara åtgärder för att öka resurserna om de i praktiken visar sig otillräckliga och i synnerhet om behandlingen av andra brottmål fördröjs.

Justitieministeriet har under 2024 inte fått kännedom om att de resurser som anvisats för brådskanie behandling av brott mot barn skulle ha varit otillräckliga. Justitieministeriet fortsätter att följa vilka effekter de lagändringar som trädde i kraft den 1 oktober 2023 har haft och om resurserna är tillräckliga.

Katja Repo, specialsakkunnig, justitieministeriet

Ändring av 21 kap. 8 och 8 b paragraf i rättegångsbalken

RP 201/2022 rd – RSv 240/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen i syfte att öka tillgången till rättslig prövning skyndsamt vidtar nya lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att sänka rättegångskostnaderna och tröskeln för att inleda process i tvistemål och utreder åtgärder för att stödja de ekonomiska möjligheterna för parter i tvistemål att stå för rättegångskostnaderna.

Tillgången till rättshjälp förbättras och användningen av rättshjälp vid medling främjas i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Regeringen förbättrar också förutsättningarna för att ordna högklassiga och mer enhetliga tjänster för rättshjälp, intressebevakning samt ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning genom att inrätta ett riksomfattande rättstjänstverk, som ska inleda sin verksamhet i början av 2025.

Enligt regeringsprogrammet ska regeringen i samarbete med försäkringsbolagen utreda hur rättsskyddsförsäkringarna kan utvecklas. Dessutom utreds utvecklingsbehoven i fråga om konsumenttvistenämnden i syfte att förkorta handläggningstiderna och förbättra konsumenternas rättsskydd. [Utredningen om utvecklingsbehoven i fråga om konsumenttvistenämnden](#) färdigställdes i april 2024.

Vidare säkerställs i enlighet med regeringsprogrammet att domstolarna har tillräckliga resurser för behandlingen av tvistemål som gäller bostadsaktiebolag och uthyrning av bostäder, och ett förfarande för små tvistemål (bland annat vräkning) införs. I april 2024 tillsattes en arbetsgrupp med uppgiften att bereda ett förfarande för små tvistemål.

Jukka Siro, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändringar i tvångsmedelslagen och förundersökningslagen och uppföljning av deras konsekvenser

RP 217/2022 rd – RSv 305/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och bedömer eventuella behov av att ändra lagstiftningen beträffande övervakningen av en begränsning av kontakterna, och lämnar eventuella behövliga lagändringar i ärendet till riksdagen för behandling så snart som möjligt.

1. De lagändringar om begränsningar av kontakter enligt 4 kap. i tvångsmedelslagen som riksdagen godkänt trädde i kraft den 1 oktober 2023. Vid justitieministeriet följer man hur lagändringarna tillämpas i praktiken efter deras ikraftträdande. Utifrån denna information görs en bedömning av situationen, och vid behov inleds en lagberedningsprocess för att avhjälpa eventuella problem som uppdragas.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar konsekvenserna av ändringarna i användningen av överskottsinformation och hur ändringarna berör brott av olika allvarlighetsgrad, och vid behov utreder behovet av ändringar i bestämmelserna.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och bedömer om skjutvapenbrott kan fogas till förteckningen över brott för vars utredning överskottsinformation kan användas, och lämnar behövliga lagändringar som framkommer av utredningen till riksdagen för behandling så snart som möjligt.

2.–3. Den lagändring om användningen av överskottsinformation som riksdagen godkänt trädde i kraft den 1 oktober 2023. Vid justitieministeriet följer man vilka effekter ändringarna har haft sedan lagändringen trädde i kraft med beaktande av bland annat hur bestämmelsen berör brott av olika allvarlighetsgrad. Utifrån denna information görs en bedömning av situationen och behovet av att utreda eventuella ändringsbehov i lagstiftningen.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och bedömer om det finns behov av bestämmelser om sådan genomsökning av platser som meddelas i efterhand, särskilt med tanke på bekämpningen av grov och organiserad brottslighet, och lämnar behövliga lagändringar som framkommer av utredningen till riksdagen för behandling så snart som möjligt.

4. I enlighet med regeringsprogrammet ska justitieministeriet under denna regeringsperiod göra en bedömning av behovet av att föreskriva om sådan genomsökning av platser som meddelas i efterhand.

Joni Korpinen, specialsakkunnig, justitieministeriet

Lagstiftning som gäller rökning i fängelser

RP 272/ 2022 rd – RSv 226/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur resurserna vid Brottsförhållandenmyndigheten och Enheten för hälso- och sjukvård för fångar räcker till för att ordna och övervaka möjligheter till rökning för fångar och häktade samt för stödåtgärder för rökavvänjning och att regeringen omedelbart vidtar åtgärder för att öka resurserna om de visar sig vara otillräckliga.

Den lagstiftning som avses i uttalandet trädde i kraft den 4 september 2023. Innan lagen trädde i kraft kom Brottsförhållandenmyndigheten och Enheten för hälso- och sjukvård för fångar överens om förfarandena i anslutning till rökning, och fångarna informerades om ändringen i god tid.

Situationen har bevakats efter lagens ikraftträdande. Utifrån de uppgifter som finns att tillgå har den finansiering som reserverats för övervakning av rökningen och för stödåtgärder varit tillräcklig.

Mätningar av tobaksrök som Brottsförhållandenmyndigheten har låtit utföra visar att det alltså finns tobaksrök i ineluften i fängelserna. Dessutom har antalet rökningssamband relaterade disciplinären och antalet elapparater som söndrats på grund av rökning ökat. Denna typ av förändringar förutsågs i förarbetena till lagen (RP 272/2020 rd), eftersom det i praktiken är omöjligt att genomföra en fullständigt heltäckande övervakning. Justitieministeriet och Brottsförhållandenmyndigheten ska utreda vilka åtgärder som kan vidtas för att ytterligare minska de negativa effekterna.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Juho Martikainen, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Inrättande av ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen

RP 31/2023 rd – RSv 47/2023 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur det nya ämbetsverket Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen fungerar och att regeringen lämnar en utredning om detta till lagutskottet före utgången av 2026. Vid uppföljningen och i utredningen ska särskild uppmärksamhet fästas vid

hur uppgiftsfördelningen mellan specialmyndigheterna och enheten för administrativa tjänster fungerar, vid ansvarsfrågorna, vid hur förfarandena för hörande mellan specialmyndigheterna och enheten för administrativa tjänster fungerar, vid det nya ämbetsverkets resursanvändning och effektiviseringspotential samt vid huruvida tillräckliga resurser säkerställts för specialmyndigheternas substansarbete.

Justitieministeriet lämnar till riksdagen den utredning som förutsätts i uttalandet inom den tidsfrist som anges i uttalandet.

Juha Saunamäki, ledande sakkunnig, justitieministeriet

Lagstiftning om främjande av anlitandet av fjärranslutningar vid rättegång i allmänna domstolar

RP 63/2024 rd – RSv 126/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur lagstiftningen om främjande av användningen av fjärranslutningar vid rättegångar i allmänna domstolar fungerar och vilka konsekvenser den har, inklusive konsekvenserna för offentligheten vid rättegång via fjärranslutning, och lämnar en utredning om detta till lagutskottet före utgången av 2029.

Lagändringarna om främjande av anlitandet av fjärranslutningar trädde i kraft den 1 mars 2025. Justitieministeriet följer lagstiftningens funktion och konsekvenser och lämnar den begärda utredningen inom utsatt tid.

Johannes Koskeniemi, specialsakkunnig, justitieministeriet

Ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister

RP 130/2024 rd – RSv 153/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen stärker och utvecklar stödet och tjänsterna för föräldrar och familjer samt personer som misstänks för eller är offer för våld i nära relationer samt hänvisandet till dessa tjänster och att regeringen ser till att stödet och tjänsterna för förebyggande och lösning av våld i nära relationer har tillräcklig finansiering.

1. Kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, som verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet, ska under 2025 bereda en ny genomförandeplan för Istanbulkonventionen 2026–2033. Samtidigt bereds vid social- och hälsovårdsministeriet en ny åtgärdsplan med titeln En barndom utan våld. Dessa planer kan utarbetas med beaktande av de åtgärder för att stärka och utveckla stödet och tjänsterna samt hänvisandet till dessa tjänster som riksdagen avser i sitt uttalande. Familjevåld, inklusive bevittnande av våld mellan föräldrarna och förebyggande av våld, beaktas redan nu i arbetet inom åtgärdshelheten En barndom utan våld.

Institutet för hälsa och välfärd publicerade 2024 utredningen [Lähisuhdeväkivallan ja seksuaaliväkivallan tekijätyö Suomessa: Palvelut, ohjelmat ja lähisuhdeväkivallan tekijöiden kohtaaminen sote-palveluissa](#)⁸. Utredningen innehöll flera rekommendationer om förebyggande och våld och tjänster för våldsutövare.

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds i enlighet med regeringsprogrammet bedömningar av om det finns ett behov av lagstiftning som förpliktar kommunerna och välfärdsområdena att stärka strukturerna för förebyggande och motverkande av våld.

Finansieringen av skyddshem har utökats planmässigt, och tillgången till tjänsten ska stärkas ytterligare. År 2024 uppgick finansieringen av skyddshemmen till 26,55 miljoner euro.

Vid justitieministeriet inleddes i början av 2024 beredningen av det brottsofferpolitiska åtgärdsprogram som ingår i regeringsprogrammet. Syftet med programmet är att trygga finansieringen av stödtjänster för brottsoffer och förbättra offrens ställning vid straffrättsliga förfaranden. Frågor om tryggheten av finansieringen av stödtjänsterna har utretts av en arbetsgrupp, som ska färdigställa sitt förslag i början av 2025. I den följande fasen av beredningen av åtgärdsprogrammet läggs fokus på att förbättra offrets ställning i straffprocessen.

Möjligheten att höja brottsofferavgifterna utreddes vid justitieministeriet i enlighet med regeringsprogrammet. Utifrån den bedömningspromemoria som publicerades i juni⁹ bereddes ett utkast till regeringsproposition om en höjning av brottsofferavgifterna. Utkastet sändes på remiss i december 2024. Den föreslagna höjningen beräknas innebära ett tillägg på 1,9 miljoner euro jämfört med de nuvarande

8 Rapport 7/2024, sammandrag på svenska

9 [Rikosuhrimaksujen korotusmahdollisuudet: Arviomuistio](#)

intäkterna av brottsofferavgifter. Det brottsofferpolitiska åtgärdsprogrammet ska innehålla ett förslag på hur de högre intäkterna av brottsofferavgifterna ska användas och riktas till stödtjänsterna för offer.

Vid justitieministeriet planeras det nationella genomförandet av EU-direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer, som trädde i kraft under sommaren 2024. Direktivet innefattar minimiregler på EU-nivå för förebyggande och bekämpande av våld mot kvinnor och familjevåld. Reglerna gäller fastställande av brottsrekvisit och påföljder, offrens rättigheter, skydd för och stöd till brottsoffer samt förebyggande och tidigt ingripande. Direktivet ska genomföras nationellt före den 14 juni 2027.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur förbudet mot medling vid våld i nära relationer tillämpas och fungerar samt vilka konsekvenser det har samt lämnar en utredning om saken till lagutskottet före utgången av 2028. Regeringen ska bland annat följa vilka konsekvenser förbudet mot medling vid våld i nära relationer har för offrens ställning och vilka erfarenheter offren har av lagändringen samt hur de tjänster som står till buds för dem som är misstänkta eller offer för våldsbrott i nära relationer räcker till, om dessa tjänster är tillgängliga på lika villkor, om resurserna för tjänsterna räcker till och hur hänvisandet till tjänsterna genomförs i praktiken. Konsekvenserna för barnen ska också följas. Dessutom ska regeringen följa de förändringar som i olika skeden av straffprocessen sker i behandlingen av och volymen på handläggningen av våldsbrott i nära relationer samt följa upp om de anslag som anvisats polisen, åklagarna och domstolarna är tillräckliga. Regeringen ska också följa konsekvenserna för medlingen vid våldsbrott i nära relationer i andra förfaranden än förfaranden enligt medlingslagen samt konsekvenserna för myndighetspraxis i fråga om sådan förlikning och för hur ärendena framskrider i straffprocessen.

2. Medling i fall av våld i nära relationer förbjöds genom lagen om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister (966/2024), som riksdagen godkände i december 2024 och som trädde i kraft den 1 januari 2025. I och med lagändringen får medling inte ske när det är fråga om brott som innefattar våld och vissa andra brott, som har riktats mot en nära anhörig till den brottsmisstänkte. Lagändringens effekt och konsekvenser följs upp, liksom även tillräckligheten av aktörernas resurser inom brottsprocesskedjan.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet
Laura Terho, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet
Hanna Leivo, specialsakkunnig, justitieministeriet

7 Kommunikationsutskottet

Nya förflyttningshjälpmedel

RP 24/2015 rd – RSv 110/2015 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur gränsdragningen mellan fotgängare och cyklister i bestämmelserna om användningen av förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots och lätta elfordon fungerar och påverkar trafiksäkerheten och att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att trygga trafiksäkerheten.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering införs under regeringsperioden lagstiftning som styr mikromobiliteten (bland annat elsparkcyklar), och städerna och kommunerna ges också verktyg för hantering av mikromobiliteten. Kommunikationsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för beredningen av lagändringarna i enlighet med regeringsprogrammet. Ett utkast till regeringens proposition med förslag till lagstiftning som styr mikromobiliteten har varit på remiss hösten 2024. Målet är att ändringarna ska träda i kraft inför sommarsäsongen 2025.

Regeringen följer och bedömer också användningen av lätta elfordon och förflyttningshjälpmedel som stöder eller ersätter förflyttning till fots som en del av bedömningen av konsekvenserna av vägtrafiklagen, som inleddes i slutet av 2024. Också i den gällande trafiksäkerhetsstrategin konstateras det att nya rörlighetsformer medför fler utmaningar med tanke på trafiksäkerheten. Trafiksäkerhetsstrategin innehåller flera åtgärder för att göra mikromobiliteten säkrare. Uppföljningsgruppen för trafiksäkerhetsstrategin har till uppgift att övervaka genomförandet av åtgärderna i strategin och att följa upp effekterna av genomförandet. Uppföljningsgruppen kan göra ändringar i åtgärdsprogrammet om den bedömer att de avsedda effekterna inte kommer att uppnås.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Sofia Johansson, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Juuso Suomento, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Den nya vägtrafiklagen

RP 180/2017 rd – RSv 65/2018 rd

Riksdagen förutsätter att information om reformerna i den nya vägtrafiklagen ges effektivt och med god täckning till vägtrafikanterna och att lagens effekter följs upp och utvärderas i synnerhet i fråga om säkerhet och smidighet i trafiken.

En utvärdering av totalreformen av vägtrafiklagen inleddes i slutet av 2024 och blir klar 2025. Utvärderingsresultaten kommer att behandlas och information om dem ges när hela utvärderingen är klar. Utvärderingsresultaten tas i beaktande när trafiksäkerhetsstrategin uppdateras.

Sofia Johansson, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Juuso Suomento, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Begäran om omprövning av beslut om temporärt körförbud

RP 91/2019 rd – RSv 75/2019 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet snarast utvärderar och ser över bestämmelserna om rätt att begära omprövning och anföra besvär över beslut om körförbud så att körrättsinnehavarens rättssäkerhet tillgodoses utan att bestämmelserna medför överlappande behandling av omprövnings- eller besvärssärenden som belastar myndigheternas resurser i onödan.

I [trafiksäkerhetsstrategin 2022–2026](#) är en av åtgärderna (89) att kartlägga ändringsbehoven gällande förfarandet med körförbud och övervakning av körtillstånd enligt körkortslagen. Enligt konsekvensbedömningen för åtgärden behövs flera omfattande ändringar i systemet med körförbud. Till exempel tar processen för länge och omfattar för många moment.

En arbetsgrupp som tillsattes sommaren 2023 med anledning av åtgärden beredde en [promemoria](#) (på finska) som blev klar våren 2024. I promemorian behandlas körförbud, hur processen för körförbud kan förenklas samt hur alkoholås används och kan användas i större utsträckning. I samband med de föreslagna förbättringarna diskuteras trafiksäkerhetsläget i Finland, hur trafiksäkerhetsmålen kan uppnås och hur administrativa förfaranden kan förenklas. I arbetsgruppen satt medlemmar från kommunikationsministeriet, Transport- och kommunikationsverket, inrikesministeriet, Polistytelsen och justitieministeriet.

Promemorian och förslagen i den kommer att analyseras när EU:s direktiv om körförbud genomförs. Förslaget till direktiv behandlas fortfarande.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Saara Louko, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Monika Mutanen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Förbättring av tillgången till taxitjänster och utveckling av offentligt understödda transporter

RP 176/2020 rd – RSv 34/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål bedömer och vidtar alla lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som behövs för att förbättra tillgången till taxitjänster i olika områden.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål inleder och genomför ett lagstiftningsprojekt och andra behövliga åtgärder för att utveckla offentligt understödda transporter och lösa de nuvarande utmaningarna i samarbete med branschaktörerna.

1–2. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering utvecklar regeringen den offentligt ordnade transportservicen som en helhet i samarbete med kommunerna och välfärdsområdena. Det säkerställs att man får ett så stort mervärde som möjligt av de resurser som riktas till ordnandet av servicen.

Som en åtgärd för att genomföra föresatsen i regeringsprogrammet tillsatte kommunikationsministeriet den 17 juni 2024 ett lagstiftningsprojekt för att utveckla informationsunderlaget för offentligt understödda transporter med hjälp av försökslagstiftning. För att samla in ett informationsunderlag genomförs i projektet ett regionalt avgränsat försök där uppgifter om efterfrågan, utbud och utfall av vissa offentligt understödda persontransporter lämnas till Transport- och kommunikationsverket. Försöket gäller Norra Österbottens, Lapplands, Kajanalands och Mellersta Österbottens välfärdsområden (transporter enligt lagen om funktionshinderservice och socialvårdslagen) och FPA-transporter i de här välfärdsområdena (transporter enligt sjukförsäkringslagen). Lagutkastet skickades på remiss den 16 december 2024 och avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen våren 2025.

Våren 2024 tillsatte kommunikationsministeriet en styrgrupp för projektet, som har till uppgift att bevaka beredningen av lagstiftningen och av de åtgärder som krävs för att verkställa den. Styrgruppen utarbetar en mellanrapport och en slutrapport med iakttagelser och rekommendationer. I styrgruppen sitter företrädare för kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, FPA, Transport- och kommunikationsverket, Trafikstyrningsbolaget Fintraffic Ab och Tervia Logistiikka Oy.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska dessutom konsumenternas förtroende för taxitrafiken stärkas. Enligt regeringsprogrammet genomförs ett lagstiftningsprojekt för att främja tillgången till taxi, beakta olika kundgrupper i hela landet, effektivisera övervakningen av taxitrafiken och bekämpa grå ekonomi.

Kommunikationsministeriet inledde den 3 oktober 2024 ett lagstiftningsprojekt för att ändra taxilagstiftningen. Under projektets förberedelsefas våren 2024 utarbetades en bedömningspromemoria om behovet av ändringar i taxilagstiftningen. I promemorian behandlades också en förbättrad tillgång.

Atte Riihelä, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Sissi Kohtala, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Stöd för byggande av bredband

RP 221/2020 rd – RSv 195/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer upp hur målen med lagen nås, och i synnerhet att kommunernas betalningsandelar inte blir oskäligen, och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagen och förordningen.

Den nya lagen om stöd för byggande av bredband och statsrådets förordning om minimihastigheten för bredbandsförbindelse, som utfärdades med stöd av den, trädde i kraft den 3 februari 2022. Kommunikationsministeriets senaste bredbandsstödsprogram var bundet till EU:s återhämtningsfinansiering. Finansieringen via EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF-finansiering) uppgick 2022–2023 till sammanlagt 32 miljoner euro. Målet för stödprogrammet är att uppnå 6 400 nya fiberuppkopplingar före mitten av 2024 och 16 000 nya uppkopplingar före mitten av 2026. En förutsättning för att få stöd är kommunens betalningsandel, som är 8, 22 eller 33 procent av de stödberättigande kostnaderna. Under den tid som stödprogrammet pågick gjorde Transport- och kommunikationsverket Traficom sammanlagt 95 marknadsanalyser, och utifrån dem inleddes konkurrensutsättningar i 43 kommuner. Sammanlagt 41 stödansökningar kom in. Det sammanlagda

beviljade stödbeloppet var 27 miljoner euro. Medan stödprogrammet pågick förde Transport- och kommunikationsverket en intensiv dialog med landskapen och kommunerna vid olika evenemang och genom direkt kontakt. Av den respons som Transport- och kommunikationsverket har fått framgår att det optiska fibernätverkets betydelse för kommunernas livskraft har identifierats. I kommunerna har dock samtidigt budgetarnas tillräcklighet och de kommunandelar som är en förutsättning för att få stöd kunnat göra det svårare att starta upp projekt inom vissa projektområden. I utvecklingen av stödprogrammet och lagstiftningen om det har man strävat efter att ta dessa konsekvenser i beaktande. Insamlade data ger vid handen att negativa ekonomiska konsekvenser främst har orsakats sådana kommuner som har erbjudit projekten även annan frivillig finansiering förutom den lagstadgade betalningsandelen. Kommunikationsministeriet beredde vintern 2023–2024 i enlighet med regeringsprogrammet en bedömning av behovet av ett fortsatt stödprogram för bredband. [Utredningen](#) (på finska med referat på svenska) blev klar i början av 2024.

Sofia Lindbäck, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Marknaden för stark autentisering och behovet av fortsatt prisreglering

RP 237/2020 rd – RSv 17/2021 rd

Riksdagen förutsätter att kommunikationsministeriet årligen lämnar kommunikationsutskottet en utredning om den information som samlats in om marknaden för och utbudet av stark autentisering och en bedömning av behovet av fortsatt prisreglering.

Transport- och kommunikationsverket genomförde sin tredje marknadsinformationenkät våren 2024. Kommunikationsministeriet lämnade i slutet av 2024 en separat utredning till kommunikationsutskottet om enkätresultaten och en analys av resultaten. Det är meningen att enkäten ska genomföras årligen, följande gång våren 2025.

Pauliina Penttilä, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Konsekvenserna av miljö- och energieffektivitetskraven vid upphandling av fordon och trafiktjänster

RP 70/2021 rd – RSv 106/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet från första början noga följer upp regleringens konsekvenser i synnerhet i fråga om konsekvenserna för glesbygden och de företag som deltar i anbudsförfaranden och vid behov börjar se över regleringen i god tid redan före den halvtidsöversyn av regleringen som avses i propositionen.

1. Den halvtidsöversyn som avses i 17 § i lagen om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafiktjänster blev klar i december 2024. Den fokuserade på utvecklingen av de faktorer som ligger till grund för differentieringen av kommunernas minimiandelar enligt lagen och på behovet av att eventuellt uppdatera minimiandelarna inför den andra upphandlingsperioden, som börjar den 1 januari 2026. Tills vidare finns bara riktgivande information om genomförda upphandlingar att få från de upphandlande enheternas annonser i efterhand. Enligt Transport- och kommunikationsverket publicerades 299 annonser i efterhand om upphandlingar av fordon och trafiktjänster i e-tjänsten Hankintailmoitus.fi under perioden 2.8.2021–19.9.2024. Av annonserna är 46 från 2024, 155 från 2023, 94 från 2022 och fyra från 2021. När man räknar bort avbrutna upphandlingar, upphandlingar av fordon som inte hör till lagens tillämpningsområde och upphandlingar där man använt en CPV-kod som inte hör till lagens tillämpningsområde kvarstår 142 upphandlingar. Enligt dessa annonser i efterhand hade de upphandlande enheterna upphandlat sammanlagt

- 407 personbilar eller lätta nyttofordon varav 271 var rena (66,6 procent, då Finlands mål för den första upphandlingsperioden enligt direktivet är 38,5 procent),
- 64 lastbilar varav 50 var rena (78,1 procent, då Finlands mål för den första upphandlingsperioden är 9 procent),
- 1 114 bussar varav 857 var rena (76,9 procent, då Finlands mål för den första upphandlingsperioden är 41 procent).

Transport- och kommunikationsverket gör en närmare analys per kommun eller välfärdsområde först när det finns data för hela upphandlingsperioden, det vill säga efter den 31 december 2025. Enligt kommunikationsministeriets halvtidsöversyn finns det fortfarande grunder för att differentiera kommunernas och välfärdsområdenas minimiandelar när man beaktar kommunernas befolkningsutveckling och ekonomiska situation och de regionala skillnaderna i laddningsnätverket för

elbilar. Enligt utredningarna finns det ingen grund för att ändra de gällande minimiandelarna inför den andra upphandlingsperioden, som börjar den 1 januari 2026. Minimandelarna i lagen har räknats ut så att de tillsammans motsvarar den minimiskyldighet som i direktivet anges för Finland. Om minimimålen för vissa kommuner sänks innebär det i praktiken att andra kommuners minimiandelar måste höjas. I de källor som användes i översynen fanns inga uppgifter som tyder på att det skulle vara omöjligt ens för små kommuner att uppfylla minimiandelarna. I en enkät upplevde de upphandlande enheterna i regel att deras skyldigheter var rimliga, och lagen tillämpas allt oftare i anbudsförfaranden.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet redan före den halvtidsöversyn som avses i propositionen ser till att kommunernas finansieringsprincip genomförs också i praktiken och dessutom genom tillräckliga stödåtgärder och andra behövliga åtgärder säkerställer att rena och energieffektiva fordon kan användas för de ändamål som avses i propositionen också inom de områden där det inte uppstår laddnings- och distributionsinfrastruktur på marknadsvillkor.

2. Sedan 2018 har Energimyndigheten beviljat [stöd för distributionsinfrastrukturen för alternativa drivkrafter](#). Åren 2024–2025 beviljar Energimyndigheten sammanlagt 10 miljoner euro i stöd för distributionsinfrastruktur som betjänar tunga nyttofordon och bidrar till målen i EU:s förordning om distributionsinfrastruktur. I budgeten för 2025 ingår en möjlighet att bevilja finansiering som blivit över från 2024. [Det nationella programmet för distributionsinfrastrukturen för alternativa drivkrafter](#) blev klart i november 2024. Programmet omfattar marknaden för alternativa trafikbränslen och nuläget för distributionsinfrastrukturen samt en bedömning av framtidsutsikterna för vägtrafiken, järnvägstrafiken, sjötrafiken och flygtrafiken. I programmet presenteras målen och åtgärderna för att utveckla distributionsinfrastrukturen. Programmet bidrar också till det nationella genomförandet av EU-förordningen om utbyggnad av infrastruktur för alternativa drivmedel.

Laura Rantanen, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Statsrådets redogörelse om den riksomfattande trafiksystemplanen för 2021–2032

SRR 2/2021 rd – RSk 23/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet förbinder sig att iaktta riktlinjerna i den riksomfattande trafiksystemplanen och ser till att de anslag som behövs för genomförandet av planen beaktas i planerna för de offentliga finanserna och i budgetpropositionerna.

1. Den riksomfattande trafiksystemplanen (2021–2032), Trafik 12, har genomförts under 2024 i samarbete med hela förvaltningsområdets tjänstemannakår och intressentgrupperna. Planen utgör en enhetlig strategisk referensram för beredningen av olika åtgärder. Största delen av åtgärderna i planen avancerar i god takt. En informationsbaserad beredningsmetod säkerställer att planen kan genomföras effektivt också i en föränderlig omvärld och finansieringsram, även om det tidsbestämda investeringsprogrammet enligt bilaga E till regeringsprogrammet och genomförandet av programmet har gjort det svårare att genomföra Trafik 12 och utveckla trafiksystemet enligt planen.

Budgetpropositionen för 2025, som utarbetades 2024, och planen för de offentliga finanserna (för 2025–2028) motsvarar inte till alla delar finansieringsprogrammet för Trafik 12, eftersom de har anpassats till regeringsprogrammet (bland annat överenskomna nedskärningar och effekten av det tidsbestämda investeringsprogrammet enligt bilaga E till regeringsprogrammet). Ett nytt utkast till uppdatering av Trafik 12 har utarbetats och remissbehandlingen pågår. Avsikten är att planen ska gälla åren 2026–2037 och användas som underlag för de årens budgetförberedelser. Planen samordnas med planen för de offentliga finanserna.

Kaisa Kuukasjärvi, trafikråd, kommunikationsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i syfte att nyttiggöra de konkurrenskrafts- och miljöfördelar som möjliggörs av digitalisering, trafikdata och nya trafiktjänster bedömer möjligheterna till ytterligare satsningar i den fortsatta utvecklingen av trafiksystemet för att främja och nyttja digitalisering och nya trafiktjänster.

2. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering främjar regeringen digitaliseringen och automatiseringen inom trafik- och logistikbranschen, uppkomsten och utnyttjandet av nya slags affärsverksamhetsmodeller samt trafiksystemets effektivitet.

Kommunikationsministeriet har inlett en uppdatering av informationsregleringen om trafik och logistik. En första regeringsproposition lämnades till riksdagen hösten 2024 och en andra kommer att lämnas under 2025. Ministeriet bereder också en proposition som ska främja säker automatisering inom vägtrafiken.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Kirsi Miettinen, lagstiftningsråd, kommunikationsministeriet

Bestämmelserna om gott anseende och körtillstånd i lagen om transportservice

RP 194/2021 rd – RSv 222/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder och bedömer behoven att ändra bestämmelserna om gott anseende och körtillstånd i lagen om transportservice, särskilt när det gäller fängelsedomar för brott mot liv och hälsa eller bland annat sexualbrott mot en kund.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska konsumenternas förtroende för taxitrafiken stärkas. Enligt regeringsprogrammet genomförs ett lagstiftningsprojekt för att främja tillgången till taxi, beakta olika kundgrupper i hela landet, effektivisera övervakningen av taxitrafiken och bekämpa grå ekonomi.

Taxiförare som transporterar passagerare ska alltid ha ett gällande körtillstånd för taxiförare. I samband med att tillståndet beviljas kontrolleras en eventuell brottslig bakgrund. Personer som dömts för brott mot liv och hälsa eller sexualbrott kan inte i nuläget få körtillstånd för taxiförare. I en bedömningspromemoria som utarbetades i lagstiftningsprojektets förberedelsefas våren 2024 ingick ett förslag om att också bland annat vapenbrott ska vara ett hinder för att få körtillstånd för taxiförare, och att även sexualbrott och brott mot liv och hälsa ska tas i beaktande när man bedömer en persons goda anseende.

Efter förberedelserna inledde kommunikationsministeriet det egentliga lagstiftningsprojektet den 3 oktober 2024. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen hösten 2025.

Sissi Kohtala, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Ändring av postlagen

RP 58/2022 rd – RSv 246/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga bevakar befordringstiderna för postutdelningen för att inte postförsändelser som sänts av myndigheter och som är relevanta för rättssäkerheten ska fördröjas eller komma fram senare på grund av utdelningen och att statsrådet vid behov vidtar både praktiska och lagstiftningsmässiga åtgärder.

1. Transport- och kommunikationsverket, som är behörig myndighet när det gäller tillsynen över postlagen, analyserar regelbundet marknaden för brev- och pakettjänster och fastställer vid behov en skyldighet att tillhandahålla samhällsomsfattande tjänster. Transport- och kommunikationsverkets senaste analys av postmarknaden publicerades den 4 juli 2024. Myndighetsbrev och delgivningsbrev som ingår i dem hör inte till de samhällsomsfattande tjänsterna enligt postlagen. Delgivningsförfarandet säkerställs genom att den som tillhandahåller samhällsomsfattande tjänster enligt postlagen i sista hand ansvarar för att delgivningsförfarandet kan genomföras och användas.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering övergår Finland stegvis till att prioritera digitala tjänster som kanal för att uträtta ärenden hos myndigheter. Lagstiftningen ändras så att den digitala myndighetskommunikationen blir den primära kanalen för myndighetskommunikation. Kommunikationsministeriet deltar i en lagstiftningsgrupp som finansministeriet tillsatte i maj 2024 för att bereda de lagändringar som krävs för att främja målet om primärt digital myndighetskommunikation. Arbetsgruppens mandatperiod går ut den 31 mars 2025.

Fanni Thessler, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Ökad säkerhet vid arbete på vägområde och vid trafikolyckor

RP 291/2022 rd – RSv 290/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet gör en helhetsbedömning av de lagstiftningsmässiga och tekniska medel och till exempel av de metoder för informationsspridning, övervakning och körundervisning som kan öka säkerheten vid arbete på vägområde och vid trafikolyckor.

I Finland styrs trafiksäkerhetsarbetet av en nollvision. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering har regeringen ställt som mål för förbättringen av trafiksäkerheten att inga dödsfall ska ske i trafiken i Finland år 2050. Trafiksäkerhetsstrategin som omfattar alla transportsätt bidrar till målet.

Vägtrafiklagen innehåller bestämmelser för att trygga säkerheten för dem som arbetar på vägområden. I vägtrafiklagen som reviderades 2020 betonas vägtrafikanternas skyldighet att iakttä omsorg och försiktighet mer än tidigare. Vägtrafiklagen innehåller bestämmelser om vägtrafikanternas skyldighet att vara förutseende, det vill säga att förutse andra vägtrafikanters agerande för att undvika fara och skada. Kontrollen över ett fordon måste kunna behållas i alla trafiksituationer, och fordonet måste kunna stannas på den del av den framförvarande vägen som går att överblicka och i alla förutsägbara situationer.

När säkerheten för personer som arbetar på vägområden äventyras beror det oftast på vägtrafikanternas vårdslösa och ibland avsiktligt likgiltiga beteende. Ett verkningsfullt trafiksäkerhetsarbete som inbegriper upplysning, fostran och självfallet också trafikövervakning har uppskattats ge de bästa resultaten. Alla vägtrafikanter måste bli bättre insatta i trafikreglerna och vägtrafikanternas skyldigheter.

Trafiksäkerheten består bland annat av säkra vägtrafikanter, säkra vägar och säkra fordon. Åtgärderna i trafiksäkerhetsstrategin förbättrar alla dessa aspekter på ett övergripande sätt. Trafiksäkerhetsstrategin innehåller flera åtgärder för att påverka vägtrafikanternas attityder och trafikkompetens. Uppföljningsgruppen för trafiksäkerhetsstrategin övervakar genomförandet och konsekvenserna av åtgärderna i strategin.

Sofia Johansson, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet
Juuso Suomento, specialsakkunnig, kommunikationsministeriet

Konsekvenserna av reformen av lotsningslagen för kontinuiteten i sjöfartsverksamheten

RP 293/2022 rd – RSv 306/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noggrant och på ett övergripande sätt bevakar och bedömer reformens konsekvenser för kontinuiteten i sjöfartsverksamheten och vid behov vidtar åtgärder för att trygga sjöfarten och konkurrenskraften.

Kommunikationsministeriet har i samarbete med Transport- och kommunikationsverket bevakat och bedömt reformens konsekvenser för sjöfartsbranschen i Finland. Under 2024 har kommunikationsministeriet och Transport- och kommunikationsverket tillsammans diskuterat lotsplikten för bogserbåtar med bogseringsaktörerna. Utifrån diskussionerna bedömer Transport- och kommunikationsverket behovet av att se över sin föreskrift Skyldighet att anlita lots och förfaranden relaterade till detta i Finlands vattenområde.

Transport- och kommunikationsverket förlängde ett med stöd av 7 § i den nya lotsningslagen beviljat undantag från skyldigheten att anlita lots för bogserkombinationer där bogserbåten är högst 50 meter lång och fartyget som bogseras högst 110 meter långt. Det nuvarande undantaget gäller till den 28 februari 2025.

Undantaget har gett bogserbefälet mer tid att skaffa PEC-certifikat i enlighet med den nya lotsningslagen, vilket bidragit till att trygga en fortlöpande bogserverksamhet utan avbrott när den nya lotsningslagen trätt i kraft. Det ser ut som att undantaget kommer att förlängas åtminstone en gång till. Kommunikationsministeriet och Transport- och kommunikationsverket fortsätter bedöma reformens konsekvenser intensivt.

Väinö Pitkänen, överinspektör, kommunikationsministeriet

Lagstiftning som kompletterar EU-förordningen om utbyggnad av infrastruktur för alternativa drivmedel

RP 52/2024 rd – RSv 55/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt vidtar åtgärder för att innan den 30 november 2024 sätta i kraft de undantag för små och medelstora företag som infrastrukturdirektivet tillåter.

Utskottet torde i sitt uttalande syfta på de undantag för små och medelstora företag som *direktivet om byggnaders energiprestanda*, inte infrastrukturdirektivet, tillåter.

Direktivet om byggnaders energiprestanda trädde i kraft 2018 och skulle genomföras i Finland senast den 10 mars 2020. Kravet på laddningspunkter för elfordon i direktivet om byggnaders energiprestanda genomfördes i Finland genom lagen om utrustande av byggnader med laddningspunkter för elfordon och beredskap för sådana laddningspunkter samt system för automation och styrning (733/2020). I lagen föreskrivs det om skyldigheter att installera laddningspunkter i byggnader

när vissa villkor är uppfyllda, till exempel i nya bostadshus med mer än 4 parkeringsplatser eller i befintliga byggnader som inte är bostadshus och som har mer än 20 parkeringsplatser. Lagen trädde i kraft den 11 november 2020 och den tillämpas på byggprojekt för vilka ansökan om bygglov blev anhängig den 11 mars 2021 eller därefter. Befintliga byggnader som inte är bostadshus och som har mer än 20 parkeringsplatser skulle ha en laddningspunkt installerad senast den 31 december 2024. Transport- och kommunikationsverket övervakar att denna skyldighet att ha en laddningspunkt fullgörs.

Det tidigare direktivet om byggnaders energiprestanda (2010/31/EU) tillät undantag från kraven på laddningspunkter för små och medelstora företag och mikroföretag (artikel 8.4). När direktivet genomfördes nationellt ansåg man att mikroföretag inte bör omfattas av skyldigheterna eftersom kravet kan leda till en orimlig

situation för vissa mikroföretag och i värsta fall innebära slutet för företagsverksamheten. Inget undantag gjordes för små och medelstora företag, eftersom största delen av Finlands företag då skulle ha undgått skyldigheterna.

Lagens skyldigheter har gällt de små och medelstora företagen sedan lagen trädde i kraft 2020. Största delen av de små och medelstora företag som sedan den 31 december 2024 är skyldiga att installera laddningspunkter har sannolikt vidtagit åtgärder för att fullgöra skyldigheterna redan när lagen trädde i kraft eller åren efter det. Det är inte förenligt med jämlikhetsprincipen att minska skyldigheterna i ett skede då största delen redan har börjat fullgöra dem, och det leder till oklarheter om lagens tillämpningsområde. Dessutom har Finland redan tidigare informerat kommissionen om genomförandet av direktivet om byggnaders energiprestanda från 2018.

Det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda ska införlivas i den nationella lagstiftningen senast den 29 maj 2026. Beredningen av det nationella genomförandet av direktivet har inletts och görs i nära samarbete med bland annat näringslivets och kommunernas företrädare. När det omarbetade direktivet genomförs beaktas i enlighet med regeringsprogrammet alla möjligheter till flexibilitet för att de boende och de som äger fastigheter inte ska åläggas oskäligen skyldigheter.

Det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda innehåller inte längre något undantag för mikroföretag eller små och medelstora företag. Därmed slopas denna lindrade skyldighet att installera laddningspunkter också för mikroföretag 2026 i byggnader som är nya eller genomgår större renoveringar och 2027 i befintliga byggnader, eller 2029 om en medlemsstat beslutar att skjuta upp genomförandet.

Liisa Meritähä-Lustig, lagstiftningsråd, miljöministeriet

Genomförandet av förordningen om hållbara bränslen för lufttransport och flexibilitetsmekanismen

RP 80/2024 rd – RSv 86/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga bevakar hur förordningen om hållbara bränslen för lufttransport genomförs och i synnerhet hur flexibilitetsmekanismen genomförs på unionsnivå, och vid behov vidtar åtgärder för att flexibilitetsmekanismen ska kunna genomföras i den omfattning som avses i förordningen.

Kommunikationsministeriet bevakar hur förordningen genomförs i samarbete med Transport- och kommunikationsverket och Energimyndigheten, som ansvarar för genomförandet av förordningen. Ministeriet deltar också i samarbetet på EU-nivå, som kommissionen organiserar för att främja ett effektivt genomförande av förordningen.

Den rapport som kommissionen enligt förordningens artikel 15 ska lägga fram för Europaparlamentet och rådet är viktig för utvecklingen av flexibilitetsmekanismen. Rapporten ska bland annat ta upp utvecklingen när det gäller produktion och leverans av hållbara flygbränslen på unionsmarknaden för flygbränsle samt möjliga förbättringar eller kompletteringar av flexibilitetsmekanism för hållbara flygbränslen. Rapporten är försenad. Enligt förordningen skulle kommissionen ha utarbetat den senast den 1 juli 2024.

Passagerarantalet på Rovaniemi flygplats översteg i december 2024 gränsvärdet för att omfattas av förordningen. Därmed omfattar förordningens tillämpningsområde enligt Transport- och kommunikationsverket utöver Helsingfors-Vanda flygplats också Rovaniemi flygplats från och med den 1 januari 2025. Enligt Energimyndigheten kan flexibilitetsmekanismen tillämpas i Finland eftersom Rovaniemi nu omfattas av förordningens tillämpningsområde. Enligt aktörerna är det svårt att fullgöra alla skyldigheter som anges i förordningen genast från och med den 1 januari 2025, eftersom de inte var förberedda på att Rovaniemi skulle börja omfattas av förordningen från och med det datumet.

Niina Honkasalo, konsultativ tjänsteman, kommunikationsministeriet

8 Jord- och skogsbruksutskottet

Försäkringsstöd för kommersiellt fiske

RP 129/2012 rd – RSv 151/2012 rd

2. Riksdagen förutsatte att förvaltningsplanen för sälstammar uppdateras.
2. Den uppdaterade förvaltningsplanen publicerades i september 2024.

Ida Anomaa, sakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Genomförande av den skogspolitiska redogörelsen

SRR 1/2014 rd – RSk 13/2014 rd

Riksdagen godkände den 20 maj 2014 följande ställningstagande med anledning av redogörelsen:

1. Finlands ställning som världsledande skogsnation stärks genom att vi effektivare utnyttjar våra naturliga förutsättningar och vår kompetens inom skogssektorn.
2. Genom hållbar vård och användning av våra skogar ökas virkesanvändningen och vi anpassar oss till klimatförändringen, och samtidigt motverkas de negativa effekterna av klimatförändringen – vård och användning av skog måste vara ett godtagbart och eftersträvänsvärt mål.
3. Aktivt företagande med utgångspunkt i diversifierad användning av skogen främjas bland annat genom underlättad generationsväxling och fler samfällda skogar. Dessa åtgärder ska samtidigt förhindra att skogsfastigheter splittras.
4. Förutsättningar för nya investeringar och ökad virkesanvändning skapas genom att vi förbättrar konkurrenskraften inom skogssektorn.
5. Den multidisciplinära forskningen måste stärkas för att stödja förnyelse och diversifiering inom skogssektorn.

6. Finland ska mer kraftfullt och målmedvetet satsa på initiativtagande, samordning, konsekvens och omfattande påverkansarbete, när skogsfrågor förbereds inom skogs- och miljöpolitiken i EU och på det internationella planet. Det behövs för att garantera diversifierad användning av skogarna.

1–6. Nationella skogsstrategin 2035 beskriver de viktigaste målen inom skogsbranschen som det allmänna ska fokusera på som en del av den gemensamma utvecklingen av branschen. Nationella skogsrådet godkände den 14 december 2022 den nya strategin, som sträcker sig till 2035. Statsrådet fattade vid sitt allmänna sammanträde den 19 oktober 2023 ett principbeslut om Nationella skogsstrategin 2035.

För verkställandet av skogsstrategin har en projektportfölj utarbetats som innehåller beskrivningar av de viktigaste åtgärderna för att uppnå målen och syftena. Projektportföljen består av tre spetsprojekt: skogens tillväxt, biodiversitet i ekonomiskogar samt skogsbranschens förnyelse och konkurrenskraft. Tillsammans förverkligar spetsprojekten strategins vision, mål och syften. Varje spetsprojekt påverkar flera mål och syften. Varje spetsprojekt har sin egen specialuppgift och sitt eget perspektiv, men kopplingarna mellan spetsprojekten är starka.

De åtgärder som föreslås i skogsstrategin svarar på utmaningarna i omvärlden och behövs för att uppnå målen i skogsstrategin. De viktigaste åtgärderna i spetsprojekten som ingår i skogsstrategin har konkretiserats i en åtgärdsplan i form av projektutkast genom vilka arbetet inom den nationella skogsstrategin ska genomföras 2023–2027.

Under 2024 inleddes också en revidering av de regionala skogsprogrammen som genomför den nationella skogsstrategin på landskapsnivå.

Erno Järvinen, förstråd, jord- och skogsbruksministeriet

Bedömning av ändringsbehoven i lagen om samfälligheter

RP 192/2014 rd – RSv 353/2014 rd

1. Riksdagen ser det som nödvändigt att bedöma ändringsbehoven i lagen om samfälligheter (758/1989) i fråga om att främja delägarnas inbördes likvärdighet och utveckla delägarlagens verksamhet.

1. Jord- och skogsbruksministeriet konstaterar att det utifrån ministeriets tidigare utredning inte har ansetts finnas något särskilt behov av eller särskilda förutsättningar för en mer omfattande revidering av lagen om samfälligheter. Lagens grundstruktur kan utifrån utredningen fortfarande bedömas tillgodose delägarernas likvärdighet på det sätt som förutsätts och skapa förutsättningar för en effektiv delägarlagsverksamhet som gör det möjligt för delägarna att utnyttja sin gemensamma egendom och trygga dess värde.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, överdirektör, jord- och skogsbruksministeriet

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur tillståndssystemet enligt 13 § i lagen om fiske fungerar i praktiken i fråga om de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och utbudet av inhemsk fisk. En utvärdering av konsekvenserna ska lämnas till jord- och skogsbruksutskottet tre år efter det att lagen har trätt i kraft.

2. Regionalt tillstånd att bedriva kommersiellt fiske enligt 13 § i lagen om fiske kan under vissa villkor beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralen i syfte att trygga en uthållig avkastning och ett hållbart nyttjande av fiskresurserna samt genomförandet av planen för nyttjande och vård. Enstaka kommersiella fiskare har beviljats regionala tillstånd som avses i 13 § i lagen om fiske och som överensstämmer med de nya planerna för nyttjande och vård. NTM-centralerna har gett avslag på en del ansökningar. Vissa beslut har dessutom överklagats hos förvaltningsdomstolen.

Tillstånd enligt 13 § i lagen om fiske har alltså först nyligen börjat beviljas, och det går ännu inte att i tillräcklig omfattning utreda hur de fungerar i praktiken. De nya planerna för nyttjande och vård och de tillstånd som redan beviljats skapar ändå i princip bättre förutsättningar för de kommersiella fiskarnas tillgång till fiskevatten och för utbudet av inhemsk fisk, och bidrar på det sättet till försörjningsberedskapen.

Orian Bondestam, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv

RP 239/2016 rd – RSv 16/2017 rd

1. Riksdagen förutsätter att det för Lantmäteriverket reserveras tillräckliga ekonomiska och personella resurser för att verket skyndsamt ska kunna slutföra de gamla ersättningsförrättningararna enligt lagen om ersättande av förluster på grund av vissa bestämmelser i överenskommelsen angående fiskeristadgan för Tana älv och i den därtill anslutna fiskeristadgan (501/1991).

1. Lantmäteriverket har på det sätt som riksdagen förutsätter ökat resurserna för att påskynda slutförandet av ersättningsförrättningararna för fisket i Tana älv sedan 2018. Ersättningsförrättningararna fortsätter i takt med att fiskerättigheterna avgjorts och vunnit laga kraft.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Pentti Lähteenoja, överdirektör, jord- och skogsbruksministeriet

Statsrådets redogörelse om livsmedelspolitik: Mat 2030, Finsk mat för oss och för världen

SRR 2/2017 rd – RSk 21/2017 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

4. avsätter tillräckligt stora ekonomiska och operativa resurser för att exporten av livsmedel och vatten ska kunna främjas långsiktigt och systematiskt.

4. Jord- och skogsbruksministeriet och arbets- och näringsministeriet har finansierat Business Finland Oy:s tillväxtprogram Food from Finland, som fokuserar på att främja exporten av livsmedel och drycker. Programmet avslutades vid utgången av 2023. Jord- och skogsbruksministeriet har anvisat resurser för en attaché för livsmedelsexport till Kina och till Sydkorea. Den sistnämnda ansvarar också för att främja livsmedelsexporten till Japan. Med hjälp av Livsmedelsverkets expertinsatser öppnades nya exportmarknader för finländska produkter i livsmedelskedjan, bland annat för fjäderfäkött, modersmjölkersättning och malt i Kina, för svin- och fjäderfäkött i Vietnam och för svinkött i Sydafrika. Jord- och skogsbruksministeriet har anvisat medel för flera projekt som främjar livsmedelsexporten. År 2024 inleds projekt för att inrätta ett nätverk för exportföretag inom livsmedelsbranschen,

en företagsorienterad tillväxtplattform för livsmedelsexport och ett utbildningsprogram på magisternivå inom livsmedelsexport och gastronomi. Jord- och skogsbruksministeriet har också anvisat medel för internationalisering av vattensektorn bland annat genom att finansiera Finlands vattenforum rf. Jord- och skogsbruksministeriet har understött exporten av vattenkompetens i synnerhet med hjälp av programmet för tillväxt och internationalisering av vattenkompetens, som hör till Finlands program för hållbar tillväxt, i samarbete med NTM-centralen i Södra Savolax i dess egenskap av stödmyndighet. Exporten av vattenkompetens har utökats inte bara genom projektfinansiering utan också genom nära samarbete med Finlands vattenforum och regionala vattenkluster och genom att nätverket Team Finland aktiverats till att stödja vattensektorn. Programmet har ordnat exportrelaterad coachning och nätverksevenemang för företagen. Via programmet finansieras också sammanställningen av exportutbudet på finländsk vattenkompetens. Dessutom har exporten främjats med hjälp av Team Finlands exportfrämjande resor.

Anna-Leena Miettinen, jordbruksråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av livsmedelslagen och 1 § i lagen om verkställighet av böter

RP 3/2021 rd – RSv 24/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet skärper de krav på livsmedelsmärkning som gäller ursprungsmärkning, effektiviserar tillsynen och sanktionerna i enlighet med utskottets betänkande och förelägger riksdagen de behövliga författningsändringarna 2022. Finland måste ansöka om undantag från EU-lagstiftningen, om det inte annars är möjligt att ändra författningarna.

1. Eftersom den harmoniserade EU-lagstiftningen om ursprungsmärkningar inte har utvecklats på det sätt som Finland har förutsatt utfärdade Finland våren 2017 en förordning av jord- och skogsbruksministeriet (218/2017), i vilken det föreskrivs om angivande av ursprungsland för kött och mjölk i färdigförpackade livsmedel som tillverkas i Finland. Förordningens giltighetstid har förlängts till den 31 december 2027. År 2019 utfärdade Finland också en förordning av jord- och skogsbruksministeriet (154/2019), enligt vilken restauranger och andra serveringsställen ska informera konsumenterna skriftligen om ursprunget för kött som används som ingrediens i en rätt. Förordningens giltighetstid har förlängts till den 30 april 2025 och förlängs ytterligare.

I myndighetstillsynen övervakas ursprungsmärkningar liksom andra obligatoriska livsmedelsuppgifter som en del av den normala riskbaserade livsmedelstillsynen.

Enligt planen för genomförande av kommissionens strategi Från jord till bord bereder kommissionen förslag om att utvidga de obligatoriska ursprungsmärkningarna till att omfatta vissa livsmedel. Så länge strategin genomförs kan medlemsstaterna inte anmäla nationella förslag till bestämmelser om ursprungsmärkning till EU, eftersom kommissionen har uppgett att den kommer att avge ett negativt yttrande om sådana. Under den tiden är det inte möjligt att anta nya nationella bestämmelser, men Finland kan förlänga giltighetstiden för de gällande nationella bestämmelserna om ursprungsmärkningar. Kommissionens lagstiftningsförslag har försenats.

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet underlättar och förbättrar små slakteriers verksamhetsbetingelser och slakt på gårdar i enlighet med utskottets betänkande och förelägger riksdagen de behövliga författningsändringarna 2022. Finland måste ansöka om undantag från EU-lagstiftningen, om det inte annars är möjligt att ändra författningarna.

2. Finland har redan underlättat och förbättrat verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier och slakt på gårdar på många sätt.

Verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier: Finland har sedan 2011 infört omfattande nationella anpassningar av kraven i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 som gäller småskaliga slakteriers konstruktioner. Anpassningarna lindrar avsevärt kraven på småskaliga slakteriers lokaler, och bestämmelser om detta finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning (318/2021).

I jord- och skogsbruksministeriets förordning (315/2021) föreskrivs om de undantag i fråga om den officiella veterinärens närvaro som avses i artikel 13 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/627. Undantagen underlättar de småskaliga slakteriernas verksamhet. Ytterligare lindringar för småskaliga slakterier och vilthanteringsanläggningar erbjuds i form av subventionerade köttbesiktningsavgifter, vilket beaktas i jord- och skogsbruksministeriets förordning (820/2024).

I nordiska forskningsprojekt utreds möjligheterna att utnyttja videofilmning vid köttbesiktningar. Forskningen syftar till att EU-lagstiftningen senare ska kunna ändras. En möjlighet att i framtiden utföra köttbesiktning på distans skulle ytterligare förbättra små och avlägset belägna slakteriers verksamhetsbetingelser.

Slakt på gårdar: Finland har fullt ut utnyttjat de undantag som EU-lagstiftningen möjliggör när det gäller köttbesiktning. Bestämmelser om undantagen finns i jord- och skogsbruksministeriets förordning (318/2021).

Möjligheten att börja slakta hägnat vilt, nötkreatur, hästar, svin, får och getter på ursprungsanläggningen underlättar också verksamheten på gårdarna. Bestämmelser om sådan så kallad betesslakt finns i bilaga III till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004. Möjligheten att betesslakta utvidgades från hägnat vilt och bison till nötkreatur, hästar och svin 2021 och till får och getter 2024, då möjligheten till betesslakt också gjordes flexiblare. Transport som kan orsaka fara för djuren eller den som hanterar dem är inte längre ett villkor för att djur ska få betesslaktas. Finland arbetade aktivt för dessa ändringar i EU-lagstiftningen. Livsmedelsverkets anvisning om betesslakt blev klar i mars 2022, och i september 2022 godkände Livsmedelsverket den första mobila slakterienheten som möjliggör betesslakt av tama djur.

De nationella lättnader som EU-lagstiftningen tillåter har tagits i bruk i full omfattning i Finland både när det gäller verksamhetsbetingelserna för småskaliga slakterier och slakt på gårdar. I praktiken vore det därför mycket svårt att ta in nya anpassningar i den nationella lagstiftningen.

Hannu Miettinen, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur

RP 101/2021 rd – RSv 162/2021 rd

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet följer upp och utvärderar hur lagstiftningen om identifiering och registrering av sällskapsdjur och särskilt bestämmelserna om hundregistret fungerar i förhållande till de mål som uppställts för lagstiftningen samt lämnar en utredning om detta till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2024.

Lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021) trädde i kraft den 1 januari 2022. Livsmedelsverkets hundregister öppnades för privatpersoner den 8 maj 2023. Sedan den 29 augusti 2023 har det gått att registrera hundar som innehas av företag och föreningar. Vid utgången av 2024 hade cirka 40 procent av de uppskattningsvis cirka 800 000 hundarna i Finland anmälts till hundregistret.

Jord- och skogsbruksministeriet följde och utvärderade hur lagstiftningen fungerar och hur tillsynen över att bestämmelserna om hundregistret följs fungerar, och lämnade en utredning om detta till riksdagens jord- och skogsbruksutskott i december 2024. Tekniskt fungerar hundregistret bra och ger redan användbar information till stöd för tillsynen. Tillsynsrutinerna och anvisningarna söker dock fortfarande sina former. Eftersom det inte finns något tillsynsdatasystem finns det inte heller någon samlad information om det totala antalet kontroller eller om iakttagelser och åtgärder. De tillsynsmyndigheter som svarade på Livsmedelsverkets enkät hade gjort kontroller relativt aktivt. Det är fortfarande för tidigt att bedöma tillsynens faktiska effekt. Största delen av hundägarna har ännu inte registrerat sina hundar i myndighetsregistret trots fortlöpande information, instruktioner och tillsyn. Hundregistret bör vara heltäckande och uppdaterat. Utöver de nuvarande åtgärderna krävs också lagändringar för att förbättra registrets aktualitet.

Registreringen av hundar i Livsmedelsverkets hundregister fortsätter. Jord- och skogsbruksministeriet följer fortsättningsvis tillsammans med Livsmedelsverket utfallet av lagstiftningen om identifiering och registrering av hundar.

Anssi Welling, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Vattnet är vårt – medborgarinitiativ för att förhindra privatisering av vattentjänster

MI 2/2020 rd – RSk 26/2021 rd

2. Riksdagen förutsätter utifrån medborgarinitiativet att statsrådet så snabbt som möjligt vidtar åtgärder för att bereda lagstiftning som säkerställer att de offentligt ägda vattentjänstfunktioner som omfattas av kommunens organiseringskyldighet förblir i kommunernas ägo och bestämmanderätt.

2. Arbetsgruppsfasen av den lagreform som riksdagen förutsätter slutfördes den 30 juni 2024. Flera ministerier och centrala intressentgrupper var representerade i arbetsgruppen. Utkastet till regeringens proposition var på remiss 1.7–30.9.2024 och över 130 remissvar bedömdes. Till stöd för den fortsatta beredningen beställdes grundlagsrättsliga expertbedömningar av Olli Mäenpää och Tuomas Ojanen, och vattentjänsternas ekonomiska betydelse för kommunerna bedömdes mer ingående. Utifrån remissvaren och expertbedömningarna ändrade jord- och skogsbruksministeriet paragrafen om kommunens innehav i vattentjänsterna, som

grundade sig på riksdagens beslut Vattnet är vårt. Utkastet till paragraf skickade ut på remiss på nytt. Avsikten är att regeringspropositionen ska färdigställas och lämnas till riksdagen våren 2025.

Vilja Klemola, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av lagen om ekologisk produktion och 1 § i lagen om verkställighet av böter

RP 193/2021 rd – RSv 218/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att Livsmedelsverket anvisas tillräckliga resurser för att sköta sina uppgifter.

1. När det gäller tillsynen över ekologisk produktion kan Livsmedelsverkets resurser anses vara tillräckliga. Livsmedelsverket har etablerat anvisningar, rapportmallar, register och tillsynsförfaranden som uppfyller de nya EU-bestämmelserna. Den ekologiska åkerarealen har ökat endast lite jämfört med året innan, och antalet aktörer som omfattas av NTM-centralernas tillsyn över primärproduktionen har minskat något sedan 2023, vilket påverkar Livsmedelsverkets arbetsmängd. Enligt Naturrekursinstitutets prognos kommer den genomsnittliga storleken på ekologiska gårdar att fortsätta öka, men antalet gårdar kommer att minska under de närmaste åren, vilket kan minska myndigheternas resursbehov inom tillsynen. Antalet aktörer som övervakas av Livsmedelsverket var oförändrat 2024 och tillsynen över detaljhandeln etablerades. Generellt har tillsynen utförts inom det planerade tidsschemat.

Tero Tolonen, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Tillåten jakt på vitkindad gås

MI 3/2020 rd – RSk 42/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen aktivt påverkar kommissionen och EU:s medlemsstater i syfte att ändra Bernkonventionen så att vitkindad gås överförs till fågeldirektivets bilaga II.

1. I Bernkonventionen (konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö) är vitkindad gås upptagen i bilaga II (strikt skyddade djurarter). För att den ändring i fågeldirektivet som riksdagen kräver ska vara möjlig förutsätts bland annat att skyddsstatusen för vitkindad gås ändras i

Bernkonventionen från bilaga II till bilaga III (skyddade djurarter). Det bör dock observeras att denna ändring i Bernkonventionen inte automatiskt leder till en motsvarande ändring i fågeldirektivet. Vidare bör det noteras att både fågeldirektivet och Bernkonventionen redan nu tillåter undantag från skyddsbestämmelserna.

Finland deltar i verksamheten enligt Bernkonventionen som en del av EU. Beslut om EU:s ståndpunkt gällande ändringar som ska göras i texten i Bernkonventionen fattas med kvalificerad majoritet. Miljöministeriet fortsätter att som en del av EU:s interna beredningsprocesser diskutera med kommissionen om vilka förutsättningar det finns att till Bernkonventionens permanenta kommitté lämna ett förslag om att ändra den vitkindade gåsens skyddsstatus i konventionen.

2. Riksdagen förutsätter att de möjligheter till undantag som föreskrivs i artikel 9 i fågeldirektivet utnyttjas och att fördrivning av fåglar genom beskjutning också tillåts på våren med beaktande av fåglarnas häckningsro.

2. Enligt naturvårdslagen kan närings-, trafik- och miljöcentralen bevilja tillstånd till avvikelser från lagens bestämmelser. Närings-, trafik- och miljöcentralerna fattar i egenskap av behöriga myndigheter tillståndsbesluten enligt gällande lagstiftning och med stöd av domstolarnas rättspraxis. Ändring i beslut som fattats av en behörig myndighet får sökas hos förvaltningsdomstolen. Enligt naturvårdslagen saknar ministeriet behörighet att överta avgörandet av ärenden som hör till naturvårdsmyndighetens behörighet, och ministeriet har inte heller behörighet att bestämma hur ett ärende som omfattas av naturvårdsmyndighetens övervägande ska avgöras. På grund av de begränsningar som följer av fågeldirektivet har man som en del av projektet för gåsåkrar, som finansieras av miljöministeriet och genomförs av Naturresursinstitutet, undersökt hur effektiva icke-dödande fördrivningsmetoder (till exempel startpistol) är på våren samt hur dessa metoder påverkar det övriga fågelbeståndet. Undersökningsresultaten visar att startpistol var en lika effektiv fördrivningsmetod som att skjuta gäss till döds. Startpistol är alltså ett tillfredsställande alternativ som i tillräcklig mån förebygger skador. Tillståndsmyndighetens tolkning har bekräftats i domstol. Undersökningsresultaten stöder den behöriga myndighetens beslutsfattande i behandlingen av undantagstillstånd.

3. Riksdagen förutsätter att utnyttjande av vitkindade gäss som skjutits med stöd av dispens tillåts och att regeringen bereder en proposition om ändring av naturvårdslagen så att det med stöd av undantaget i artikel 9.1 c i fågeldirektivet blir möjligt att ta till vara och förnuftigt använda vitkindad gås som dödat med dispens.

3. I regeringsprogrammet konstateras att "onödiga jaktbegränsningar i fråga om livskraftiga arter, såsom storskarv och vitkindad gås, slopas och arterna överförs till att omfattas av jaktlagen". Den bästa lösningen för att ta tillvara och använda vitkindad gås som skjutits med dispens som föda är att låta vitkindad gås omfattas av jaktlagen. En sådan ändring skulle leda till det resultat som förutsätts i riksdagens skrivelse RSk 42/2022 rd och samtidigt respektera konsekvensen i den nationella lagstiftningen. De skyldigheter som följer av fågeldirektivet har genomförts nationellt genom naturvårdslagen och jaktlagen, som har olika mål. Jakt, och i det sammanhanget omhändertagande och förnuftig användning av fångsten, är begränsad till vissa arter som anges i jaktlagen (1 och 2 § i jaktlagen) medan det är förbjudet att omhänderta och förnuftigt utnyttja döda djur av arter som hör till naturvårdslagens tillämpningsområde (70 § i naturvårdslagen). Att förvara och förnuftigt använda ett exemplar som fångats omfattas därmed i den nationella lagstiftningen av hävd av jaktlagen, och en betydande ändring av den nationella lagstiftningen på grund av en enskild art skulle bryta konsekvensen i den gällande lagstiftningen och skapa tryck på att behandla även andra fridlysta arter på samma sätt. Varken naturvårdslagen (9/2023), fågeldirektivet (2009/147/EG) eller internationella överenskommelser (Bernkonventionen) förhindrar att vitkindad gås överförs till att omfattas av jaktlagen.

En tjänstemannaarbetsgrupp och en uppföljningsgrupp som bereder en överföring av vitkindad gås och storskarv till jaktlagen som viltarter inledde sin mandatperiod den 16 maj 2024 och arbetar fram till den 31 augusti 2025.

4. Riksdagen förutsätter att dispensärenden som gäller vitkindade gäss överförs från Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland till Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Karelen och att dispensförfarandet samtidigt görs smidigare.

4. I regeringsprogrammet konstateras att "onödiga jaktbegränsningar i fråga om livskraftiga arter, såsom storskarv och vitkindad gås, slopas och arterna överförs till att omfattas av jaktlagen". Eftersom viltcentralen i och med överföringen blir behörig i stället för NTM-centralen i Egentliga Finland är det inte motiverat att i detta sammanhang överföra dispensärendena från NTM-centralen i Egentliga Finland till NTM-centralen i Norra Karelen så som riksdagen förutsätter.

En tjänstemannaarbetsgrupp och en uppföljningsgrupp som bereder en överföring av vitkindad gås och storskarv till jaktlagen som viltarter inledde sin mandatperiod den 16 maj 2024 och arbetar fram till den 31 augusti 2025.

Maria Westerman, specialsakkunnig, miljöministeriet

Inledande av stamvårdande vargjakt och förhindrande av vargskador

MI 4/2020 rd – RSk 41/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet påverkar Europeiska unionen på så sätt att vargen för hela Finlands del överförs från habitatdirektivets bilaga IV till dess bilaga V.

1. I Finlands viktigaste mål för inflytande på EU:s strategiska agenda och den kommande kommissionens program (E 58/2023 rd) har statsrådet slagit fast att Finland arbetar för en utveckling av lagstiftningen om stora rovdjur, särskilt vargen, så att den bättre motsvarar stammarnas nuvarande status. Finland understöder kommissionens initiativ om en omvärdering av vargens skyddsbehov i Bernkonventionen. Dessutom antog statsrådet mer konkreta ståndpunkter (E 17/2024 rd) och (E 18/2024 rd) om Finlands inflytande i syfte att ändra bilagorna till habitatdirektivet och om Finlands stöd för kommissionens initiativ om att ändra vargens skyddsstatus först i Bernkonventionen.

Vargens skyddsstatus i Bernkonventionen ändrades i enlighet med EU:s ståndpunkt i december 2024. Detta möjliggör en motsvarande ändring av bilagan till habitatdirektivet. En sådan ändring måste dock initieras av kommissionen.

2. Riksdagen förutsätter att referensvärdet för en gynnsam skyddsnivå inte enbart ska kunna grunda sig på genetik, utan att man med tanke på den totala hållbarheten måste beakta säkerheten, socioekonomiska faktorer och bevarandet av en jaktkultur med jakthund.

2. Fastställandet av referensvärdet för en gynnsam skyddsnivå var en del av uppdateringen av förvaltningsplanen för vargstammen, som inleddes i februari 2023. Efter att EU-kommissionen hösten 2023 inlett sitt utredningsarbete om vargen avbröts beredningen av förvaltningsplanen för vargstammen tills vidare.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition om ändring av 41 a § i jaktlagen och lämnar den till riksdagen senast i november 2022.

3. Den 23 mars 2023 antog riksdagen lag (447/2023) med den lagändring som förutsattes.

4. Riksdagen förutsätter att tillstånd för stamvårdande jakt beviljas i så god tid att de med beaktande av eventuellt ändringssökande kan användas under jakttiden och att beviljandet av skadebaserad dispens görs smidigare och att besvär över dem behandlas skyndsamt.

4. Jord- och skogsbruksministeriet inrättade en expertarbetsgrupp som lämnade en slutrapport i november. Ministeriet bereder ändringar i jaktlagen utifrån slutrapporten för att främja beviljandet av dispens för stamvård.

5. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet under den jaktperiod som inleds i höst följer hur bestämmelserna i 4 kap. 5 § i strafflagen fungerar i förhållande till avlägsnande av varg som medför hot eller fara samt förtydligar tillämpningen av bestämmelserna om nödtillstånd genom anvisningar och råd till medborgarna. En redogörelse för dessa åtgärder ska lämnas till riksdagen senast den 28 februari 2023.

5. En redogörelse för ärendet har lämnats till riksdagen.

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Förbud mot jakt på hotade arter i jaktlagen

MI 9/2021 rd – RSk 47/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar uppföljningen när det gäller sjöfåglar och bedömningen av beståndens utveckling så att det tillgängliga materialet möjliggör en årlig reglering av jakten på sjöfåglar. Vidare förutsätter riksdagen att regeringen lämnar en utredning om hur uppföljningen utvecklats till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2023.

1. Naturresursinstitutet har försnabbat sina analyser av taxeringarna av sjöfågelpar, och tillsammans med Finlands viltcentral ordnat utbildning för att resultaten av vårens taxeringar av sjöfågelpar ska kunna registreras snabbare. Frivilliga som räknar sjöfågelpar för in allt fler resultat direkt i det elektroniska informationssystemet, så att resultaten kan utnyttjas snabbare. År 2024 försökte man för första gången påskynda resultaten av taxeringarna. Ministeriet och Finlands viltcentral fick tillgång till de preliminära resultaten i slutet av juni.

Naturresursinstitutet undersökte dessutom möjligheterna att med hjälp av en modell prognostisera sommarens ungproduktion utifrån vårens taxeringar och andra data som samlats in från miljön före kullarna inventeras i juli. Projektet

lyckades producera bättre och snabbare uppskattningar av sjöfågelbestånden, och man kan anta att det kommer att bli ännu vanligare att material registreras elektroniskt. Det visade sig att höstbeståndet kunde prognostiseras relativt exakt, bäst för knipan och sämst för krickan, men felen i prognoserna varierar betydligt från år till år.

Jord- och skogsbruksministeriet hänvisar dock fortfarande till sin utredning om ärendet, som lämnades till riksdagens jord- och skogsbruksutskott den 10 september 2024. Utvecklingsarbetet gör det möjligt att i slutet av juni göra uppskattningar om vilka jaktbegränsningar som behövs utifrån taxeringen av sjöfågelpar och att bereda förslag till jaktbegränsningar innan jaktsäsongen börjar. För närvarande hinner man inte innan jaktsäsongen inleds informera i den tryckta tidningen Jägaren om en eventuell beredning av jaktbegränsningar som inleds i slutet av juni, utan informationen måste spridas på andra sätt. Jord- och skogsbruksministeriet lämnade en utredning (VN/29855/2022-MMM-2) om jakt på hotade arter till utskottet den 13 februari 2024.

2. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet sörjer för att information om befintliga jaktbegränsningar och deras betydelse för skyddet av hotade arter sprids i så stor utsträckning som möjligt.

2. Jord- och skogsbruksministeriet har publicerat meddelanden med information om de jaktbegränsningar som fastställts genom ministeriets förordning. Finlands viltcentral informerar om jaktbegränsningarna i tidningen Jägaren, som skickas till alla jägare som betalat jaktvårdsavgift. Ministeriets förordningar och motiveringspromemoriorna om dessa finns offentligt tillgängliga på ministeriets webbplats. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen granskar möjligheterna att effektivisera skyddet av de för närvarande mest hotade sjöfågelarterna genom att med stöd av 38 § i jaktlagen begränsa jakten i större utsträckning än för närvarande eller genom att förbättra tillståndet för dessa sjöfågelbestånd med hjälp av andra vårdåtgärder. Dessutom förutsätter riksdagen att regeringen lämnar en utredning om dessa åtgärder till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av 2023.

3. En arbetsgrupp som tillsatts av jord- och skogsbruksministeriet beredde ett förslag till strategi för ansvarsfull sjöfågeljakt och viltfågeluppfödning. Arbetsgruppens förslag blev klart den 6 mars 2023. En redogörelse för ärendet har lämnats till riksdagen. Delar av strategin för ansvarsfull sjöfågeljakt och viltfågeluppfödning har

försenats på grund av den stora arbetsmängden i EU-kommissionens arbetsgrupp för fågelarters återhämtning. Jord- och skogsbruksministeriet kommer att färdigställa strategin 2025.

Jord- och skogsbruksministeriet utfärdade 2024 nya förordningar om jaktförbud och jaktbegränsningar för sjöfåglar. De finns sammanställda på [jord- och skogsbruksministeriets webbplats \(Begränsning av jakt och ministeriets förordningar – Jord- och skogsbruksministeriet\)](#).

Janne Pitkänen, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Konsekvenser av veterinärvårdslagen

RP 83/2022 rd – RSv 269/2022 rd

Riksdagen förutsätter att det bevakas vilka konsekvenser veterinärvårdslagen har för den regionala tillgången till veterinärtjänster och för djurens hälsa och välfärd och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att trygga veterinärtjänster till skäligt pris i hela landet. En utredning om konsekvenserna ska lämnas till riksdagen inom två år från det att veterinärvårdslagen trätt i kraft.

Tidpunkten för ikraftträdandet av veterinärvårdslagen lämnades ursprungligen öppen eftersom regeringen behövde få kommissionens tolkning av behovet av att anmäla bestämmelserna och vid behov ett beslut om huruvida det offentliga stödet i samband med veterinärtjänsterna är godtagbart. Efter att förhandlingarna mellan Finland och kommissionen avslutats lämnade regeringen den 11 april 2024 en proposition till riksdagen (RP 22/2024 rd) med förslag till vissa ändringar i lagen så att den kan sättas i kraft. Riksdagen antog lagen om ändring av veterinärvårdslagen, och den stadfästes den 13 juni 2024. I den ändringslagen (321/2024) föreskrivs det att veterinärvårdslagen träder i kraft den 1 januari 2026.

Jord- och skogsbruksministeriet kommer att bevaka den nya veterinärvårdslagens konsekvenser för den regionala tillgången till veterinärtjänster, djurens hälsa och välfärd samt veterinärtjänsternas prisnivå. Ministeriet kommer att lämna en utredning om konsekvenserna inom två år från lagens ikraftträdande. Om konsekvensbevakningen visar att det förekommer problem kommer regeringen att vidta åtgärder för att lösa dem.

Johanna Wallius, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Ändring av livsmedelsmarknadslagen

RP 283/2022 rd – RSv 267/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition om ändring av konkurrens- och livsmedelsmarknadslagstiftningen så att förändringar på marknaden bättre kunde förmedlas vidare i livsmedelskedjan till exempel genom ett kostnadsindex och kortare prissättningsperioder, och att statsrådet lämnar en proposition om detta till riksdagen före utgången av 2024.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder metoder för att förbättra tillgången till uppgifter om livsmedelsmarknaden och bereder behövliga ändringar i lagstiftningen om insamling och behandling av uppgifter så att en proposition om detta lämnas till riksdagen före utgången av 2024.
3. Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet bevakar och utvärderar den praktiska tillämpningen och konsekvenserna av livsmedelsmarknadslagen och ändringarna i den i förhållande till de mål som uppställts för lagstiftningen samt lämnar en utredning om saken till jord- och skogsbruksutskottet två år efter det att ändringarna i livsmedelsmarknadslagen har trätt i kraft.

1–3. Den första fasen av ändringar i livsmedelsmarknadslagen (1121/2018) bereddes under 2024 och lagändringarna (747/2024 och 748/2024) trädde i kraft den 1 januari 2025. Den största förändringen är att lagen stärker livsmedelsmarknadsombudsmannens rätt att få uppgifter och preciserar bestämmelserna om annullering av order och vissa förbjudna betalningar.

En stärkt rätt att få uppgifter innebär att ombudsmannen har mer omfattande rätt att få uppgifter av aktörer i livsmedelskedjan för att förbättra och bevaka livsmedelsmarknadens funktion, förhindra praxis som strider mot god affärssed och utreda marknadsförhållandena. Rätten att få uppgifter omfattar också enheter som gör offentliga upphandlingar. Dessutom intensifieras ombudsmannens och Konkurrens- och konsumentverkets myndighetssamarbete och samarbete kring dataanalys.

Livsmedelsmarknadslagen är ett viktigt verktyg för att stärka marknadens funktion och livsmedelsproducenternas ställning som ett led i helheten Ett hållbart och lönsamt livsmedelssystem i enlighet med regeringsprogrammet.

Behovet av ändringar i lagstiftningen om livsmedelsmarknaden bedöms mer omfattande i den andra fasen av lagstiftningsprojektet. För det arbetet har jord- och skogsbruksministeriet tillsatt en styrgrupp och en beredningsgrupp för mandatperioden 3.12.2024–28.2.2026. Grupperna beaktar de utredningar som ministeriet inlett och som gäller partihandelsverksamheten inom livsmedelsbranschen samt livsmedelsmarknadens effektivitet och konkurrensförhållanden.

Dessutom tillsatte ministeriet sommaren 2024 en arbetsgrupp för att utveckla statistikföringen i livsmedelskedjan i syfte att ta fram en bättre, mer aktuell och öppen lägesbild av livsmedelsmarknaden.

Markus Lounela, regeringsråd, jord- och skogsbruksministeriet

Bevakning av det internationella rättsläget i fråga om bestämmelserna om slakt av djur

RP 186/2022 rd – RSv 331/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer utvecklingen av det internationella rättsläget i fråga om bestämmelserna om slakt av djur, rapporterar om detta till utskottet före utgången av nästa valperiod och vid behov utarbetar förslag till ändringar till följd av detta.

Jord- och skogsbruksministeriet följer utvecklingen av det internationella rättsläget i fråga om bestämmelserna om slakt av djur. Ministeriet utarbetar en rapport om bevakningen till jord- och skogsbruksutskottet före utgången av valperioden. Utifrån rapportens resultat föreslår regeringen vid behov ändringar i lagstiftningen.

Susanna Ahlström, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Åtgärder för att minska problem som beror på varghybrider

RP 288/2022 rd – RSv 336/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder åtgärder som ger bättre förutsättningar att lösa problem som beror på varghybrider.

I februari 2023 beviljade Finlands viltcentral med stöd av 41 a § 1 mom. 1 punkten i jaktlagen dispens att döda åtta vargar 11.2–3.3.2023 inom ett visst område. Grunden för beslutet var att det enligt DNA-analyser fanns två till sex varghybrider

i en flock i det område som ansökan gällde. För att skydda vargstammens genetiska renhet var det ändamålsenligt att dispensbeslutet gällde hela flocken. Det fanns ingen annan tillfredsställande lösning än att avlägsna hela flocken med stöd av dispens. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg den 17 maj 2024 i sitt prejudikat (HFD:2024:76) att den dispens för att fälla åtta vargar som viltcentralen beviljade i februari 2023 inte var lagstridig.

Dessutom beredde jord- och skogsbruksministeriet en ändring av dispensförordningen för att förtydliga bestämmelserna så att man som annan tillfredsställande lösning inte längre kan förutsätta att stora rovdjur fångas eller sövs.

Det ovannämnda prejudikatet och ändringen av dispensförordningen fungerar som grund för att i fortsättningen avlägsna bekräftade korsningar mellan varg och hund från naturen.

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Konsekvenser av ändringen av den övre åldersgränsen för skyldigheten att betala fiskevårdsavgift

RP 49/2023 rd – RSv 69/2023 rd

Riksdagen förutsätter att jord- och skogsbruksministeriet följer upp och bedömer vilka konsekvenser ändringen av 79 § i lagen om fiske har för de influtna fiskevårdsavgifterna och före utgången av maj 2026 lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning om utvecklingen av de influtna avgifterna och användningen av fiskevårdsavgifterna för olika ändamål.

Jord- och skogsbruksministeriet lämnar jord- och skogsbruksutskottet en utredning före utgången av maj 2026.

Roni Selén, specialsakkunnig, jord- och skogsbruksministeriet

Sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag

RP 9/2024 rd – RSv 27/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer laxbeståndens tillstånd i Tana älvs vattendrag och att kraftiga fiskebegränsningar som är problematiska med tanke på såväl samernas rättigheter som egendomsskyddet upprätthålls endast i den utsträckning det är nödvändigt för att laxbestånden ska återhämta sig.
1. Fiskebestämmelserna 2024 i Tana älv och Tana älvs sidovattendrag grundade sig på en bedömning av de individuella laxbeståndens tillstånd i Tana älv, som gjordes av övervaknings- och forskningsgruppen för laxbestånden i Tana älv. Laxbeståndens tillstånd bedömdes vara mycket dåligt, och därför var det nödvändigt att begränsa laxfisket till enbart Utsjoki och Vetsijoki samt fiske med stöd av dispens som Lapplands NTM-central beviljade för överföring av den samiska fiskekulturen i Tana älv.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet låter göra en oberoende juridisk utredning om hur fisket i Tana älvs vattendrag kan ordnas på ett sätt som så lite som möjligt begränsar egendomsskyddet och de övriga grundläggande fri- och rättigheterna samt med beaktande av laxbeståndens tillstånd.
2. En separat juridisk utredning förbereds och arbetet inleds i början av 2025. Ärendet har redan delvis utretts inom ramen för Åbo Akademis undersökning om hur de grundläggande fri- och rättigheterna och internationella människorättskonventionerna inverkar på organisationen av fisket i Övre Lappland, som inleddes innan riksdagen godkände sitt uttalande och som nu är på väg att slutföras.

Tapio Hakaste, konsultativ tjänsteman, jord- och skogsbruksministeriet

Verkställigheten av den nya veterinärvårdslagen

RP 22/2024 rd – RSv 42/2024 rd

Riksdagen förutsätter att man vid verkställigheten av den nya veterinärvårdslagen bättre än tidigare samordnar djurskyddskraven och behoven hos veterinärvårdens kunder samt de utmaningar som hänför sig till uppgiften som kommunal veterinär, inklusive arbetsbelastningen, arbetstiderna och

uppgiftens attraktionskraft. En bedömning av hur detta mål har uppnåtts ska inkluderas i den utredning som avses i riksdagens svar gällande den nya veterinärvårdslagen (RSv 269/2022 rd).

Den nya veterinärvårdslagen träder i kraft den 1 januari 2026.

Jord- och skogsbruksministeriet har i samarbete med andra myndigheter och aktörer såsom Finlands Kommunförbund och Finlands Veterinärförbund börjat bereda anvisningar för kommunerna för att de ska kunna fullgöra sina EU-rättsliga skyldigheter som gäller subventionerade tjänster. Kommunerna fattar med hänsyn till lagens villkor besluten om hur offentliga veterinärtjänster tillhandahålls, om vissa begränsningar i serviceutbudet, om prissättningen av tjänsterna och om arbetsarrangemangen för de kommunala veterinärer som producerar tjänsterna, men anvisningarna kan underlätta kommunernas beslutsfattande och harmonisera tillvägagångssätten. I vägledningen kan man också ägna uppmärksamhet åt de mål som nämns i uttalandet. Jord- och skogsbruksministeriet kommer att bevaka konsekvenserna av den nya veterinärvårdslagen och utarbeta den bedömning av måluppfyllelsen som nämns i uttalandet. Bedömningen kommer att inkluderas i den utredning som förutsätts i riksdagens svar gällande den nya veterinärvårdslagen (RSv 269/2022 rd). Om bedömningen visar att det finns problem med måluppfyllelsen börjar regeringen överväga åtgärder för att åtgärda problemen.

Johanna Wallius, lagstiftningsråd, jord- och skogsbruksministeriet

9 Försvarsutskottet

Ekonomiska förmåner för värnpliktiga

RP 37/2007 rd – RSv 110/2007 rd

Riksdagen förutsatte den 11 december 2007 att regeringen vidtar åtgärder för att beväringstjänstgöringen ska beaktas i pensionen och hemförlovningspenning betalas till dem som hemförlovas. Vidare förutsatte riksdagen att de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga förbättras.

Regeringen har strävat efter att långsiktigt och planmässigt förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala villkor. Utvecklingen av de värnpliktigas förmåner samordnas av försvarsministeriets tväradministrativa samarbetsforum, som i sitt arbete systematiskt betonat vikten av att förbättra de värnpliktigas ekonomiska och sociala förmåner och uppskattningen av deras samhällseliga ställning (arbetsliv, studier).

Grunderna för reservistlönen reviderades 2008, varigenom lönen bands till försvarsministeriets lönetabell. I enlighet med det höjdes reservistlönerna senast den 1 mars 2024. År 2024 fattades ett beslut om att höja dagpenningen för beväringar och reservister från och med den 1 januari 2025. Dessutom höjdes från och med den 1 januari 2025 det dagtraktamente som betalas som ersättning för förlo-rad arbetsförtjänst till dem som rekryteras utanför Försvarsmakten och som genomgår krishanteringsutbildning. Højningarna grundade sig på højningen av levnadskostnadsindex.

I [statsrådets försvarsredogörelse](#) (2024) ges i uppdrag att utreda och utveckla de ekonomiska förmånerna för värnpliktiga. I det nuvarande regeringsprogrammet finns ingen skrivning om detta. Utvecklingen av de värnpliktigas ekonomiska förmåner granskas som en del av Nato-integrationen samt planeringen av verksamheten och ekonomin.

Beaktandet av beväringstiden vid fastställandet av pensionen och ett eventuellt återinförande av hemförlovningspenningen hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Med beaktande av de ekonomiska förmånerna som helhet har social- och hälsovårdsministeriet tills vidare inte ansett det vara nödvändigt att återinföra hemförlovningspenningen.

Antti-Ville Rusanen, avdelningsstabsofficer, försvarsministeriet

Utbildning av generalstabsofficerare

RP 96/2024 rd – RSv 122/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet före utgången av 2026 lämnar en utredning om hur reformen av generalstabsofficersutbildningen fungerar.

En ändring av lagen om Försvarshögskolan som gällde utbildningen av generalstabsofficerare trädde i kraft den 1 januari 2025. Den första generalstabsofficerskursen enligt den nya lagstiftningen inleds enligt planerna i juni 2025. En redogörelse för hur reformen fungerar kan lämnas efter att kursen har inletts.

Sinikka Vahvaselkä, regeringsråd, försvarsministeriet

10 Kulturutskottet

Revidering av lagstiftningen om studiestöd

RP 210/2014 rd – RSv 360/2014 rd

Riksdagen förutsätter att det under nästa valperiod görs en totalrevidering av lagstiftningen om studiestöd. Revideringen ska säkerställa de ekonomiska möjligheterna för heltidsstudier och även beakta aspekter som gör systemet tydligare, genomskinligare, smidigare och mer sporrande samt förbättrar lika-behandlingen av de studerande.

Studiestödet har utvecklats i enlighet med regeringsprogrammen för statsministerrarna Juha Sipiläs, Antti Rinnes och Sanna Marins regeringar i den riktning som riksdagens uttalande förutsätter.

På grund av de besparingar som regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering förutsatte utvecklades studiestödet under valperioden 2015–2018 med större betoning på lån från och med höstterminen 2017. Samtidigt förkortade man stödtiden för högskolestuderande och införde en försörjarförhöjning och ett läromedelstillägg, och den studerandes egna inkomstgränser kopplades till index. Dessutom slopades den minskande effekten av föräldrarnas inkomster på studiepenningen för studerande på andra stadiet som är 18–19 år eller yngre än 18 år och bor självständigt.

Den 1 augusti 2017 började också de studerande i regel omfattas av det allmänna bostadsbidraget, vilket förbättrade den ekonomiska situationen i synnerhet för ensamboende studerande med höga boendeutgifter och lägst inkomster. Det gick inte att förutse förändringarna i de studerandes beteende, och därför ledde bostadsbidragsreformen ändå till betydande oförutsedda utgifter. Även studielåns-kompensationen orsakade oförutsedda utgifter eftersom låntagningen ökade mer än väntat. Enligt en utvärderingsrapport av Statens revisionsverk om effekterna av studiestödsreformerna på 2010-talet uppfylldes ändå målen för reformen, eftersom det blev klart vanligare att studiestödet utnyttjades fullt ut, examina avlades på kortare tider och studiestödstagarnas genomsnittliga inkomster ökade betydligt till följd av att studielånet, bostadsbidraget och förvärvsinkomsterna ökade.

I enlighet med statsminister Antti Rinnes regeringsprogram höjdes studiepenningens försörjarförhöjning från och med den 1 januari 2020 med 25 euro och studiepenningens belopp indexbands. Under statsminister Sanna Marins regeringsperiod

förbättrades de studerandes försörjning genom indexhöjningar av studiepenningarna och även genom att måltidsstödet och inkomstgränserna för studiestödet höjdes. Rätten till skolresestöd utvidgades som en del av avgiftsfriheten på andra stadiet. Studiepenningens försörjningsförhöjning höjdes också temporärt under 2023 med 10 euro per månad. I villkoren för studielånskompensationen och studielånsavdraget beaktades fördröjningar i studierna och hinder för att inleda studierna till följd av coronaviruspandemin för att inte personer med studielånsskulder skulle drabbas.

Behovet av att utveckla studiestödet togs upp i samband med den utbildningspolitiska redogörelsen och totalreformen av den sociala tryggheten.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering inleder regeringen en totalreform av studiestödet. Studiestödets syfte är att i första hand möjliggöra studier på heltid. I totalreformen av studiestödet går man igenom studiepenningens nivå, studielånets storlek och studielånskompensationens belopp, gränserna för de fria inkomsterna, ställningen för studerande med familj och stödet till boendet. För studerande ska dessutom en modell framtas som alternativ till det allmänna bostadsbidraget. Modellen ska uppmuntra till samboende och vara ekonomiskt attraktiv. I samband med halvtidsöverläggningen ska regeringen utvärdera huruvida inkomstgränserna är tillräckliga och om de kan höjas. En bättre samordning av läroavtalsutbildningarna och studiestödet utreds också. Avsikten är enligt regeringsprogrammet att trygga försörjningen under studietiden, stärka de sporrande elementen i studiestödet och stödja slutförandet av studierna inom målsatt tid.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Svenskan som valfritt läroämne på alla utbildningsstadier

Ö 2/2014 rd – RSk 54/2014 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande kartläggning av den allmänna politiken för språkstudier i Finland och av hur den bör utvecklas inför kommande utmaningar i fråga om språkkunskaper och med beaktande av det allt större och mångsidigare behovet av kunskaper i främmande språk i samhället och inom näringslivet.

Utbildningsstyrelsens nya grunder för läroplanen för B1-språk i den grundläggande utbildningen trädde i kraft den 1 augusti 2024. Lärokurserna i B1-språk är det andra inhemska språket (finska eller svenska) och ett främmande språk. Grunderna

utarbetades med hänsyn till att en årsveckotimme lagts till i årskurs 7 i statsrådets förordning om timfördelningen. Programmet för utveckling av det andra inhemska språket 2022–2024 gällde småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen, och programmet hade som mål att stödja genomförandet av Nationalspråksstrategin (2021: 87). Programmet finansierade utvidgning av undervisningen i A1-svenska från och med årskurs 1 med statsunderstöd, lanserade en webbplats med stödmaterial för det andra inhemska språket, publicerade [rapporten Modersmålsinriktad svenska i den finskspråkiga grundläggande utbildningen](#), utvecklade riktmärken för lärarna till stöd för bedömningen av muntliga och skriftliga kunskaper i svenska och finska, delade ut statsunderstöd för att främja professionell utveckling och samarbetsmöjligheter för lärare i det andra inhemska språket, ordnade en kampanj för att öka studiemotivationen i det andra inhemska språket, delade ut statsunderstöd för arbete med intressentgrupper, nätverksarbete och samarbete för att främja lärandet i det andra inhemska språket, delade ut statsunderstöd för att stärka studierna i det andra inhemska språket inom yrkesutbildningen och publicerade två utredningar: en om det andra inhemska språket i [småbarnspedagogiken](#) och en om [språkundervisningens](#) nuläge och framtidsvisioner.

Utbildningsstyrelsen har uppdaterat Den europeiska språkportföljen för förskolan och den grundläggande utbildningen, och publicerade den på sin webbplats 2024. Utbildningsstyrelsen delade ut projektunderstöd för ordnande av undervisning på två språk och språkbadsverksamhet. Utbildningsstyrelsen genomförde en enkät om fjärruppkoppling i språkundervisningen för anordnare av grundläggande utbildning, med anledning av regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering och på begäran av undervisnings- och kulturministeriet. Utbildningsstyrelsen förnyade tjänsten LUDOS för gymnasielärare. Tjänsten innehåller material för bedömning av muntlig språkfärdighet, gymnasiediplom och slutprovet i muntlig kommunikation.

Till stöd för regeringsprogrammets föresats om tidigareläggning och diversifiering av språkstudierna beställer undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen en elevenkät av Nuorten Akatemia. Enkäten kartlägger barns och ungas åsikter om språkstudier, behovet av språkkunskaper och olika sätt att höja motivationen att göra mångsidiga språkval. Resultaten blir klara 2025 och kommer att utnyttjas i den fortsatta beredningen.

En [utredning](#) har slutförts på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet om hur språkkunskaperna påverkades av att det andra inhemska språket (finska eller svenska) blev frivilligt i studentexamen. I utredningen föreslås åtgärder för att stärka språkkunskaperna på alla utbildningsstadier. Förslagen kommer att behandlas som en del av en större helhet.

Inom yrkesutbildningen fortsätter man förbättra utbudet och kvaliteten på undervisning i de inhemska språken (finska, svenska) med strategifinansiering fram till slutet av 2027.

Lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda ändrades i enlighet med nationalspråksstrategin och regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Sedan den 1 augusti 2024 har det varit avgiftsfritt för den som avlagt studentexamen eller högskoleexamen, eller som studerar i syfte att avlägga en högskoleexamen, att avlägga språkexamen för statsförvaltningen som påvisar utmärkta kunskaper i finska eller svenska.

I ministeriets och högskolornas avtalsförhandlingar om avtalsperioden 2025–2028 behandlades språkfrågor, utbudet av undervisning i nationalspråken för internationella studerande samt andra åtgärder för att integrera internationella studerande. Liksom under den föregående avtalsperioden 2021–2024 anvisar ministeriet också under avtalsperioden 2025–2028 strategifinansiering till högskolorna för åtgärder som främjar integrering av internationella studerande samt deras kunskaper i nationalspråken.

Ministeriet publicerade 2023 professor Janne Saarikivis utredning om språkvalen vid högskolorna i Finland. I utredningen rekommenderas åtgärder för att nationalspråken finska och svenska ska förbli undervisnings- och forskningsspråk även i framtiden. Språkfrågor har tagits upp i diskussioner med högskolornas prorektor. Justitiekanslerns avgörande om Aalto-universitetets språkliga riktlinjer har skickats för kännedom till högskolorna.

Ett av målen för nationalspråksstrategin är att stärka det finska språkets livskraft. Som en del av det arbetet utsåg justitieministeriet en utredare för mandatperioden 1.11.2022–30.4.2024 för att göra en utredning om det finska språkets samhällsställning och utmaningar och lägga fram förslag till språkpolitiska åtgärder. Utredaren Tiina Onikki-Rantajääskös [utredning](#) (på finska) publicerades den 23 augusti 2024. I utredningen analyseras det finska språkets ställning ur två perspektiv: kan man leva ett fullödigt liv på finska i Finland när det gäller utbildning och tillgång till service, och i vilken mån blir invandrare delaktiga i det finska språket?

Regeringens första övergripande språkpolitiska program godkändes som statsrådets principbeslut den 16 juni 2022. Programmet beskriver statsrådets vision om minoritetsspråkens framtid samt mål och åtgärder för att revitalisera de inhemska språken och stärka deras ställning. Som en åtgärd i det språkpolitiska programmet publicerades i maj 2024 en [utredning](#) om vad grundlagens bestämmelse i 17 § om

rätten att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur i praktiken innebär för olika språkgrupper. I programmet behandlas också kort ställningen och utmaningarna för andra språk än de inhemska språken.

Pamela Granskog, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet

Den nya lagen om småbarnspedagogik

RP 40/2018 rd – RSv 67/2018 rd

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa rätten för teckenspråkiga att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på sitt modersmål, antingen på finskt eller finlandssvenskt teckenspråk.

4. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering vill man stärka ställningen för de inhemska minoritetsspråken, särskilt de samiska språken, karel-ska språket, romani och de inhemska teckenspråken. Regeringen utreder hur teckenspråkiga barns ställning inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen kan stärkas.

Undervisnings- och kulturministeriet har i samarbete med Utbildningsstyrelsen utrett hur undervisning för teckenspråkiga barn ordnas i nuläget inom småbarnspedagogiken, i förskolan och i den grundläggande utbildningen. Utifrån lägesbilden lägger man fram konkreta utvecklingsförslag för att stärka de teckenspråkiga barnens ställning. Ett av målen i Utbildningsstyrelsens resultatavtal är att vidta åtgärder för att stärka de teckenspråkiga barnens ställning i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Bland annat har Utbildningsstyrelsen år 2023 publicerat den uppdaterade guiden [Teckenspråkiga barn i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen](#) och också ordnat webinarier om ämnet.

Tarja Kahiluoto, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

5. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar och bedömer hur den till reformen anknyttande stora förändringen av personalstrukturen framskrider, hur väl utbildningsplatserna räcker till och hur många som fullgör sina studier under den långa övergångsperioden samt hur förändringen påverkar småbarnspedagogiken.

5. I samband med beredningen av lagen om småbarnspedagogik 2018 (RP 40/2018 rd) uppskattades det att antalet nybörjarplatser i lärarutbildningen inom småbarnspedagogik från och med 2020 bör vara cirka 1 000 per år fram till 2027 för

att kravet på personalstrukturen enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) ska kunna uppfyllas. Uppskattningen bygger på att avgångsnivån förblir konstant och 80 procent av dem som inlett utbildningen fullföljer den. För att uppnå 1 000 nybörjarplatser per år och målen i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering höjdes de kvantitativa utbildningsmålen i universitetens resultatavtal för avtalsperioden 2021–2024 (855 examina) och avtalsperioden 2025–2028, då utbildningsmålet för lärare inom småbarnspedagogik höjdes till 1280 (2017–2020 var antalet 590). För att uppnå utbildningsmålen har utbildningsvolymerna utökats också med hjälp av särskild finansiering som beviljats av riksdagen för ändamålet. I en tilläggsbudget 2023 anvisades 6,3 miljoner euro för extra nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogik, och med det anslaget finansierades totalt 360 ytterligare nybörjarplatser vid de sju universitet som utbildar lärare inom småbarnspedagogik 2024–2025. Dessutom beviljade undervisnings- och kulturministeriet 2023 behovsprövad finansiering till Helsingfors universitet och Åbo Akademi för fristående studier för speciallärare inom småbarnspedagogik. Med finansieringen ordnas 28 finskspråkiga och 28 svenskspråkiga utbildningar. I statens plan för de offentliga finanserna för åren 2024–2027 har ett anslag på 17,36 miljoner euro reserverats för att öka antalet nybörjarplatser vid universitetens lärarutbildningar inom småbarnspedagogik. Enligt ett beslut som fattades i februari 2024 anvisas åren 2024–2026 för nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogik sammanlagt 16,225 miljoner euro, som används för att finansiera 875 nybörjarplatser. Av dessa platser finns 60 inom den svenskspråkiga utbildningen. Finansieringen beviljas under förutsättning att riksdagen anvisar anslagen för ändamålet. År 2024 beviljades universiteten sammanlagt 1 907 500 euro för finansiering av 105 nybörjarplatser.

Antalet sökande till lärarutbildningen inom småbarnspedagogik har inte ökat märkbart sedan 2017 (då var antalet 2 740 sökande, 2023 var det 2 639 sökande och 2024 var det 2 721 sökande), men eftersom antalet nybörjarplatser ökat har antalet sökande per studieplats minskat avsevärt. Totalt nästan 2 800 personer fick behörighet som lärare inom småbarnspedagogik vid ett universitet 2020–2023 och drygt 2 500 personer vid en yrkeshögskola. Samtidigt fick drygt 560 personer behörighet som socionom inom småbarnspedagogik vid en yrkeshögskola.

Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (högskoleutbildning)

6. Riksdagen förutsätter att statsrådet sörjer för att utbildningsutbudet för lärare inom småbarnspedagogik är tillräckligt och håller jämn kvalitet och att fördelningen av platserna är regionalt och språkligt balanserad i alla delar av landet.

6. Sju universitet utbildar lärare inom småbarnspedagogik. I en tilläggsbudget 2023 anvisades 6,3 miljoner euro för extra nybörjarplatser för lärare inom småbarnspedagogik, och med det anslaget finansierades totalt 360 ytterligare nybörjarplatser vid de sju universitet som utbildar lärare inom småbarnspedagogik 2024–2025. Det finns nybörjarplatser både på finska och svenska. Dessutom beviljade undervisnings- och kulturministeriet 2023 behovsprövad finansiering till Helsingfors universitet och Åbo Akademi för fristående studier för speciallärare inom småbarnspedagogik. Med finansieringen ordnas 28 finskspråkiga och 28 svenskspråkiga utbildningar.

Som åtgärd för att uppnå målen i regeringen Orpos program har de kvantitativa målen för lärarutbildningen inom småbarnspedagogik i universitetens resultatavtal höjts till 1 280 under avtalsperioden 2025–2028 (under avtalsperioden 2021–2024 var antalet 855).

I statens plan för de offentliga finanserna för åren 2024–2027 har ett anslag på 17,36 miljoner euro reserverats för att öka antalet nybörjarplatser vid universitetens lärarutbildningar inom småbarnspedagogik. Enligt ett beslut som fattades i februari 2024 anvisas åren 2024–2026 till alla de sju universitet som utbildar lärare inom småbarnspedagogik sammanlagt 16,225 miljoner euro, som används för att finansiera sammanlagt 875 nybörjarplatser. Av dessa platser finns 60 inom den svenskspråkiga utbildningen. Finansieringen beviljas under förutsättning att riksdagen anvisar anslagen för ändamålet. År 2024 beviljades universiteten sammanlagt 1 907 500 euro för finansiering av 105 nybörjarplatser.

**Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

7. Riksdagen förutsätter att det utvecklingsforum för utbildningen inom småbarnspedagogik som ska inrättas av statsrådet kommer att samordna den framtida yrkesutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen och universitetsutbildningen inom småbarnspedagogik på såväl finska som svenska. Målet är att utveckla nya utbildningar och karriärvägar som grundar sig på målen för den nya lagen om småbarnspedagogik och en helhetsbedömning av barnets bästa och som upptäcker och erkänner varje utbildnings särskilda kompetensområden och styrkor. Under ändringsprocessens gång och därefter ska det också säkerställas att personalen inom småbarnspedagogiken har möjlighet till avancemang med stöd av omfattande och tidsmässigt effektiv fortbildning och vidareutbildning.

7. Den andra mandatperioden för Utvecklingsforumet för utbildningar inom småbarnspedagogiken, som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet, gick ut vid utgången av 2023. Forumets slutrapport [Utveckling av utbildningarna genom forskning, samarbete och nätverkande](#) (på finska, referat på svenska) publicerades i februari 2024. I rapporten beskrivs verksamheten under den andra mandatperioden, nuläget inom examensutbildningarna för personal inom småbarnspedagogiken och utbildningsvägar på andra stadiet, i yrkeshögskolorna och vid universiteten. I rapporten presenteras också nya utvecklingsförslag som bygger på slutrapporten för den första mandatperioden. Förslagen gäller bland annat prognostisering av behovet av arbetskraft inom småbarnspedagogiken samt flexibla utbildningsvägar.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kirsi Alila, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Lyftande av studielån som en del av studiestödet

RP 171/2018 rd – RSv 141/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att det görs en utredning av kravet på att studerande på andra stadiet som kommer från familjer med låga inkomster är skyldiga att lyfta studielån innan de kan få utkomststöd. Ingen får råka ut för att studievägen bryts redan på andra stadiet på grund av penningbrist eller lyftande av lån.

1. Studielånet är en del av studiestödet. Utkomststödet är inte avsett för långvarig finansiering av studierna, och därför förutsätts studerande som fyllt 18 år i allmänhet ansöka om studielån. Detta krävs dock inte av personer under 18 år. Både yrkesstuderande och gymnasiestuderande förutsätts ansöka om studielån. En myndig person förutsätts dock inte ansöka om studielån om det kan leda till en oskälig situation. Det kan vara fallet om en studerande till exempel omfattas av eftervården inom barnskyddet eller har en allvarlig sjukdom eller om utbildningen syftar till rehabilitering eller förebygger marginalisering. Utkomststöd inom familjen kan beaktas. Gränserna mellan studiestödet och utkomststödet kan granskas i samband med den totalreform av utkomststödet som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

Studentexamens nya struktur

RP 235/2018 rd – RSv 242/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och bedömer hur studentexamens nya struktur inverkar på avläggande av gymnasiestudier och studentexamen, med speciell fokus på de som avlägger två examina samt på vuxenstuderande, och lämnar kulturutskottet en utredning när det finns tillräckligt med information om hur reformen verkställts.

1. Den nya examensstrukturen för studentexamen, där examinanden ska avlägga fem prov, tillämpas på de examinander som börjar avlägga sin examen våren 2022. År 2023 avlade cirka 30 000 examinander studentexamen. Antalet avlagda studentexamina har kvarstått på samma nivå som före strukturreformen. Våren 2023 avlade 96 procent av studenterna sin examen enligt den nya strukturen, och hösten 2023 var andelen 97 procent. De som avlagt sin examen enligt den tidigare strukturen har fått tillräckliga godkända vitsord eller slutfört sina studier under 2023, även om de inlett studierna före 2022.

Enligt uppgifterna i statistiktjänsten Vipunen har det inte skett några betydande förändringar under de senaste åren i antalet personer som avlägger yrkesexamen och två/tre examina.

År	Utexaminerade
2019	1 470
2020	1 515
2021	1 377
2022	1 413
2023	1 386
2024	1 341

Enligt uppgifterna i statistiktjänsten Vipunen har antalet personer som genomgått gymnasiets lärokurs för vuxna minskat, med undantag för 2020 och 2023. Trenden har pågått länge. Den drivs bland annat av den allmänt stigande utbildningsnivån och den allmänna högskolebehörighet som en yrkesinriktad examen ger.

År	Unga	Vuxna
2019	28 707	897
2020	28 947	960
2021	29 763	690
2022	30 276	627
2023	30 420	945

Maria Soininen, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen överväger att bereda en ny proposition för att möjliggöra anordnande och avläggande av studentexamen på engelska. Propositionen ska beakta nationalspråkens ställning och grundlagens krav.

2. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering möjliggörs avläggande av studentexamen på engelska enligt strikt avgränsade kriterier. Det säkerställs att utbildningsutbudet på engelska inte hotar skolbildningen på nationalspråken, utan att det stärker Finlands attraktionskraft bland internationella aktörer och återflyttare. Ändringar i lagstiftningen har beretts i enlighet med regeringsprogrammet. Regeringens proposition om ärendet lämnades till riksdagen under höstsessionen 2024, och lagen om ändring av lagen om studentexamen trädde i kraft den 1 januari 2025. De första engelskspråkiga proven i studentexamen kan ordnas hösten 2028, och största delen av dem som avlägger hela examen deltar i proven våren 2029.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Maria Soininen, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

Utvidgad läroplikt

RP 173/2020 rd – RSv 218/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att man vid sidan av läropliktsreformen även fortsättningsvis ska vidta åtgärder som syftar till att förnya och stärka hela utbildningsvägen, eftersom åtgärderna också stöder och är en förutsättning för att målen för och genomförandet av läropliktsreformen ska lyckas.

1. Åtgärder för att förnya och stärka hela utbildningsvägen vidtogs under 2024 utifrån regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Åtgärderna inriktades i enlighet med regeringsprogrammet bland annat på att förbättra kvaliteten inom småbarnspedagogiken, höja lärresultaten och utbildningsnivån, stärka grundläggande kunskaper och färdigheter och se till att utbildningen bättre svarar mot arbetslivets behov. Ett särskilt mål har varit att säkerställa att elever och studerande får tillräckligt med undervisning, handledning och stöd under hela utbildningsvägen.

Undervisningen i grundläggande färdigheter stärks så att minimiantalet lektioner inom den grundläggande utbildningen utökas med tre årsveckotimmar. Ökningarna inriktas på undervisningen i modersmål och litteratur samt matematik i årskurserna 1–2 samt 3–6. Permanent finansiering har reserverats för utökningen av timantalet. Den ändrade förordningen träder i kraft den 1 augusti 2025. Lagstiftningen om stödet för lärande inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen har reviderats. Reformen säkerställer att alla elever får tillräckligt med stöd, och samtidigt minskas undervisningspersonalens administrativa börda. Tillräckliga resurser för att förbättra tillgången till stöd säkerställs också genom permanent finansiering. Lagstiftningen träder i kraft den 1 augusti 2025.

Åtgärdsprogrammet för att stödja studie- och skolgångsfärdigheterna bland elever med invandrarbakgrund inom den grundläggande utbildningen, som finansierades med 13 miljoner euro 2021–2024, samt etableringen av en fast anslagsnivå för det så kallade jämlikhetsunderstödet främjar också läropliktsreformens mål och genomförande. Anslagsbeloppet är 50 miljoner euro per år 2024–2026. Understödet riktas till skolor och daghem som verkar i utsatta områden för anställning av ytterligare lärare och biträden. Förhoppningen är att undervisningsgruppernas storlek ska minska till följd av tilläggsfinansieringen och att lärarna ska få mer tid för att bemöta varje elev också individuellt.

Regeringen lämnade propositioner om både gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen för att göra stödet för lärande tydligare och stärka stödets kontinuitet från den grundläggande utbildningen till andra stadiet. Dessutom gör propositionerna stödet för lärande enhetligare inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. I november godkände riksdagen de föreslagna ändringarna i gymnasielagen (RP 159/2024 rd) om de studerandes rätt till stödundervisning och specialundervisning. Överföringen av information mellan den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen ökas i de fall då en studerande har fått ett beslut om särskilt stöd som gäller när den grundläggande utbildningen avslutas. I december godkändes regeringens proposition (RP 161/2024 rd) om att

ersätta studier som stöder studiefärdigheterna med en rätt till stöd för lärande, som är en stödform med låg tröskel. Dessutom stärks de studerandes rätt till specialundervisning.

Sommaren 2024 publicerades en [utredning](#) (på finska, sammanfattning på svenska) om hur den utbildning som handleder för examensutbildning (Hux) fungerar. Utredningsresultaten bedömdes och i december tillsattes en arbetsgrupp som bereder förslag till lagändringar för att utveckla utbildningen som handleder för examensutbildning. Arbetsgruppen föreslår också preciseringar av läropliktslagen.

Minna Bálint, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med läropliktsreformen beaktar rätten till stöd på andra stadiet och i utbildningen i övergångsskedet för elever som fått intensifierat stöd, särskilt stöd och krävande särskilt stöd inom den grundläggande utbildningen.

2. I och med den utvidgade läroplikten har särskild uppmärksamhet ägnats åt stödbehoven och utbildningens kontinuitet bland studerande med olika slags stödbehov som övergår från den grundläggande utbildningen till andra stadiet. Regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering syftar till att förtydliga stödet för lärande, förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet och även förenhetliga stödet för lärande i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Specialundervisningen för studerande i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen stärks som en del av reformen av stödet för lärandet. I utbildningen i övergångsskedet tillämpas bestämmelserna om specialundervisning och särskilt stöd inom gymnasieutbildning och yrkesutbildning.

En studerande har rätt till specialundervisning inom gymnasieutbildningen och särskilt stöd inom yrkesutbildningen, om personen på grund av verifierade inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning, sjukdom eller av andra motsvarande orsaker behöver regelbunden eller långvarig specialundervisning för att avlägga en examen eller genomgå en utbildning och det stöd för lärandet som avses i 63 § inte är tillräckligt med tanke på den studerandes stödbehov. Inom yrkesutbildningen har den studerande rätt till särskilt stöd också i utbildning som ordnas på en arbetsplats.

Specialundervisning och särskilt stöd är specialundervisning som ges av en speciallärare. De består därtill av annan undervisning och handledning som grundar sig på konsultering av en speciallärare samt av andra särskilda undervisnings- och studiearrangemang som den studerande behöver. Målet för specialundervisningen är att

den studerande med hjälp av stöd ska nå det kunnande en examen eller en utbildning förutsätter. Stärkningen av specialundervisningen inom yrkesutbildningen möjliggör studier också för studerande som behöver mer stöd. Dessa studerande kan till exempel ha olika neuropsykiatriska störningar eller en funktionsnedsättning eller sjukdom som påverkar lärandet och studierna. Pedagogiska stödinsatser påverkar den studerandes välbefinnande. Ett mål för specialundervisningen är också att främja den studerandes studier och välbefinnande i samarbete med social- och hälsovården, rehabiliteringstjänsterna och andra intressentgrupper.

Lagändringarna om reformen av stödet för lärande stadfästes vid föredragningen för republikens president i december 2024 och träder i kraft inom gymnasieutbildningen den 1 augusti 2025 och inom yrkesutbildningen den 1 augusti 2026. I bestämmelserna om ikraftträdandet har man tagit hänsyn till tidsschemat för andra lagändringar samt responsen i utlåtandena.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och säkerställer att unga som behöver särskilt stöd och unga med funktionsnedsättning garanteras stödverktyg som är relevanta med tanke på studierna.

3. Läropliktslagen, som trädde i kraft i augusti 2021, utvidgade läroplikten i Finland. Läroplikten upphör när den läropliktiga fyller 18 år eller före det har avlagt studentexamen eller yrkesexamen med godkänt betyg. Syftet med den utvidgade läroplikten är att säkerställa att alla som genomgått den grundläggande utbildningen fortsätter studera och antingen omedelbart eller efter en utbildning i övergångsskedet går vidare till en utbildning på andra stadiet. Målet är att alla unga ska avlägga en examen på andra stadiet. Det här innebär att även unga med en funktionsnedsättning och unga som behöver särskilt stöd har möjlighet att få en studieplats och de stödtjänster de behöver i sina studier.

Som en del av planen för uppföljning av läroplikten utarbetade undervisnings- och kulturministeriet en [rapport om tillgången till stödtjänster för läropliktiga studerande med funktionsnedsättning och behov av särskilt stöd inom utbildningen på andra stadiet och om utvecklingsbehoven](#) (på finska, referat på svenska). Utvecklingsförslagen i rapporten har styrt de fortsatta åtgärderna. De handlar bland annat om att tydliggöra stödtjänsterna för studerande mellan undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet, tydliggöra bestämmelserna om de studiesociala förmånerna för studerande som behöver krävande särskilt stöd, utöka

nybörjarplatserna i den gemensamma ansökan för studerande som behöver krävande särskilt stöd och säkra tillräckliga resurser för anordnandet av utbildningen, utveckla elevhälsotjänsterna och säkerställa tillgången till dem, samordna och utveckla samarbetet mellan utbildningsanordnarna och välfärdsområdena kring stödtjänsterna och utveckla myndighetssamarbetet för att informera om stödtjänsterna och hänvisa till dem. Det finns inget nytt att rapportera i ärendet.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

5. Riksdagen förutsätter att tillräcklig regional tillgång till och tillräckligt många utbildningsplatser på andra stadiet för unga som behöver särskilt stöd och för unga med funktionsnedsättning säkerställs och bevakas.

5. Regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering syftar till att förtydliga stödet för lärande, förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet och även förenhetliga stödet för lärande i gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. En arbetsgrupp som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet för att utveckla stödet för lärande (10/2023–12/2024) beredde de lagändringar som behövs för att stärka stödet för lärande och specialundervisningen för studerande inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. En stärkt specialundervisning och bättre inriktade stödåtgärder inom yrkesutbildningen gör det möjligt att ge tillräckligt stöd vid rätt tidpunkt, vilket minskar trycket att söka sig till specialyrkesläroanstalter. Utbildningen vid specialyrkesläroanstalterna är avsedd för studerande i behov av krävande särskilt stöd, som har en funktionsnedsättning, sjukdom eller inlärningssvårighet som förutsätter individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd.

Reformen av stödet för lärande förtydligar uppgifterna och arbetsfördelningen för anordnare av yrkesutbildning och specialyrkesläroanstalter när det gäller att ordna utbildning för studerande som behöver särskilt stöd eller krävande särskilt stöd, och säkerställer bättre än tidigare att det finns tillräckligt många utbildningsplatser.

Lagändringarna om reformen av stödet för lärande stadfästes vid föredragningen för republikens president i december 2024 och träder i kraft inom gymnasieutbildningen den 1 augusti 2025 och inom yrkesutbildningen den 1 augusti 2026.

Dessutom inleder undervisnings- och kulturministeriet under 2025 en mer omfattande utredning om ändringsbehov i utbildningen med krävande särskilt stöd.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

6. Riksdagen förutsätter att tillräckliga resurser för studiehandledning säkrställs och att tillgången till dem bevakas.

6. Enligt 11 a § i lagen om grundläggande utbildning har elever rätt att få elevhandledning enligt läroplanen. En elev som fullgör den grundläggande utbildningens lärokurs och som behöver stöd för att söka till fortsatta studier efter den grundläggande utbildningen har rätt att utöver elevhandledning enligt läroplanen få personlig elevhandledning enligt sina behov (intensifierad personlig elevhandledning). Vid intensifierad personlig elevhandledning ges eleven personlig och annan elevhandledning samt utarbetas en individuell plan för fortsatta studier. Intensifierad personlig elevhandling ges i årskurs 8 och 9. Nationella centret för utbildningsutvärdering har gjort en utvärdering av de nya formerna av studiehandledning 2022–2024. Utvärderingen är en del av undervisnings- och kulturministeriets program för utveckling av studiehandledningen. Utvärderingen gäller de nya eller stärkta former av studiehandledning som utvidgningen av läroplikten medför. Slutrapporten om utvärderingen publicerades den 9 oktober 2024.

Handledningsutbildningen vid Östra Finlands universitet genomför 2023–2025 en undersökning som grundligt beskriver praxis för intensifierad personlig elevhandledning och handledningens effekter. Undersökningen producerar grundläggande information om det praktiska genomförandet av den intensifierade personliga handledningen i olika skolor. Syftet är att utveckla den intensifierade personliga elevhandledningen så att elevhandledningen ger resultat och är jämlik, generell och grundad på hela skolgemenskapens delade medvetenhet och handledningsverksamhet.

Hösten 2022 inrättades ett nätverk för studiehandledare i anslutning till Gymnasiernas utvecklingsnätverk (LUKE), som administreras av Utbildningsstyrelsen. Nätverket har som mål att stödja gymnasiernas studiehandledare när verksamhetskulturen förändras och pedagogiken och lärmiljöerna utvecklas. I nätverket sprids förfaranden och handlingsmodeller för gymnasiernas kvalitetsarbete, studiehandledning, högskole- och arbetslivssamarbete samt internationalisering. Genom gymnasiernas utvecklingsnätverk är det också möjligt att dela handledningsmaterial, utveckla kompetensen och ordna evenemang.

Undervisnings- och kulturministeriet har tillsatt en arbetsgrupp som ska bereda datainsamlingen om karriäruppföljning efter gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Arbetsgruppens mandatperiod är 1.5.2024–31.12.2026. Arbetsgruppens uppgift är att utveckla de lösningar som behövs för kvalitativ karriäruppföljning inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen, planera och genomföra enkäter

om karriäruppföljning inom yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen, skapa modeller och strukturer för behandling, presentation och tolkning av information samt skapa en modell för att administrera och utveckla enkäterna.

**Heli Nederström, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(grundläggande utbildning)**

**Ulla-Jill Karlsson, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet
(andra stadiet)**

7. Riksdagen förutsätter att det för en elev eller studerande som har inlärningssvårigheter, neuropsykologiska problem eller psykiska hälsoproblem ordnas ett tillräckligt och behövligt stöd längs hela utbildningsvägen, inklusive utbildning i övergångsskedet, och att tillgången till stöd bevakas.

7. Undervisnings- och kulturministeriet har utrett elevernas och de studerandes tillgång till stödåtgärder längs hela utbildningsvägen. I en promemoria som beretts i samarbete mellan förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen granskades de studerandes särskilda behov av stöd och hur behoven blir mötta inom olika utbildningsformer längs hela stödkedjan. De problem som tas upp i promemorian har tagits i beaktande i reformerna av stödet för lärande under denna regeringsperiod. Regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering syftar till att förtydliga stödet för lärande och förenhetliga stödkedjan från småbarnspedagogiken till andra stadiet. För närvarande får alla elever och studerande inte det stöd de behöver.

I reformen av stödet för lärande stärks specialundervisningen, som också kan uppfylla stödbehoven bland studerande som har mera omfattande behov av specialundervisning, till exempel studerande med inlärningssvårigheter, neuropsykologiska problem eller psykiska hälsoproblem. Stödbehovet inom utbildningen har blivit större och mångsidigare, vilket kräver att utbildningsanordnarna beaktar de studerandes behov bättre än tidigare. Målet är att stödja de studerandes välbefinnande som helhet med hjälp av både pedagogiska stödinsatser och generellt inriktad elevhälsa.

Lagändringarna om reformen av stödet för lärande stadfästes vid föredragningen för republikens president i december 2024 och träder i kraft inom gymnasieutbildningen den 1 augusti 2025 och inom yrkesutbildningen den 1 augusti 2026.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

8. Riksdagen förutsätter att tillräcklig och regional tillgång till såväl individuell som kollektiv elevhälsa säkerställs och bevakas.

8. Bestämmelser om elevhälsan finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013), lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (714/2018) och lagen om yrkesutbildning (531/2017). Dessutom finns bestämmelser om studerandehälsovården, som ingår i elevhälsan, i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010, 17 §) och i statsrådets förordning (338/2011). Elevhälsans syfte är att främja elevernas och de studerandes inläring, hälsa och välbefinnande samt delaktighet och att säkerställa tidigt stöd. Elevhälsan främjar välbefinnandet vid läroanstalten och i studiemiljön, en sund och trygg läroanstalt och studiemiljö samt samarbetet mellan hemmet och läroanstalten som sektorsövergripande samarbete. Enligt lagen om elev- och studerandevård ska jämlik tillgång till och kvalitet på de elevhälsotjänster som eleverna och de studerande behöver säkerställas. Elevhälsoarbetet inbegriper generellt inriktat och individuellt inriktat arbete. I första hand genomförs elevhälsoarbetet i form av förebyggande generellt inriktad elevhälsa, som stöder hela läroanstalten. Elevhälsopersonalen utför båda typerna av arbete. Det generellt inriktade arbetet utförs i samarbete med läroanstaltens personal.

Lagen om elev- och studerandevård ändrades från och med ingången av 2022 så att den nu innehåller personaldimensioneringar för psykologer och kuratorer. Antalet studerande per kurator får vara högst 670 och antalet studerande per psykolog högst 780. För psykologernas del trädde dimensioneringen i kraft den 1 augusti 2023. I social- och hälsovårdsreformen tog välfärdsområdena den 1 januari 2023 över ordnandet av elevhälsotjänsterna, som fortfarande tillhandahålls som närservice i skolorna och läroanstalterna så att de är lättillgängliga för eleverna och de studerande.

För 2021–2022 delade undervisnings- och kulturministeriet ut sammanlagt 9,94 miljoner euro i statsunderstöd för åtgärder som krävs för att uppfylla personaldimensioneringen inom studerandevården, i synnerhet för att stärka den generellt inriktade elevhälsan inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, i gymnasierna och i yrkesutbildningen. För 2023–2025 beviljades anordnarna av förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning samt huvudmännen för läroanstalter inom det fria bildningsarbetet som ordnar utbildning för läropliktiga sammanlagt 23,6 miljoner euro för att utveckla den generellt inriktade elevhälsan.

I enlighet med regeringsprogrammet publicerades 2024 [Statsrådets utredning om en samlad elevvård 2024](#). Utredningen (på finska med referat på svenska) bereddes inför regeringens överläggning hösten 2024 och publicerades i slutet av 2024. Utredningen bereddes gemensamt av undervisnings- och kulturministeriet,

social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet och i samarbete med Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd. I utredningen ingick också en granskning av elevhälsans utfall.

**Merja Mannerkoski, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(förskoleundervisning och grundläggande utbildning)**
Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet (andra stadiet)

9. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att säkerställa stödundervisning också för läropliktiga som studerar inom handledande utbildning, yrkesutbildning och gymnasieutbildning.

9. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering utfärdas bestämmelser om elevers rätt till stödundervisning och görs satsningar på studiehandledning och multiprofessionellt stöd så att varje elev får det stöd eleven behöver för att gå vidare på skolvägen. Stödet ska riktas särskilt till de unga som riskerar att bli efter i undervisningen. På detta sätt säkerställs det att varje elev får tillräckligt stöd för att avancera i studierna.

Tyngdpunkten i reformen av stödet för lärande ligger på stödinsatser med låg tröskel inom gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen som kan sättas in genast när stödbehovet framträder. Stöd för lärandet är sådan stödundervisning, sådan handledning och sådant stöd som den studerande behöver för att avlägga en examen. Största delen av det stöd en studerande behöver kan ges genom stöd för lärande, stödundervisning och andra former av stöd och handledning som undervisnings- och handledningspersonalen ger i samarbete och på överenskomna sätt.

Lagändringarna om reformen av stödet för lärande stadfästes vid föredragningen för republikens president i december 2024 och träder i kraft inom gymnasieutbildningen den 1 augusti 2025 och inom yrkesutbildningen den 1 augusti 2026.

Ändringsbehoven i Hux-utbildningen bedöms i det utvecklingsarbete som kommer att inledas 2025 utifrån utredningen om utbildningen som handleder för examensutbildning.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

10. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att trygga rätten till specialundervisning för läropliktiga i yrkesutbildning och handledande utbildning.

10. De studerande behöver mer och mångsidigare särskilt stöd än tidigare, vilket sätter utbildningsanordnarnas verksamhet på prov. Specialundervisning kan ha en stor inverkan på de studerandes välbefinnande och hjälpa dem avlägga en examen eller genomgå en utbildning. Specialundervisningen för studerande inom yrkesutbildningen stärks när stödet för lärande reformeras i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering.

En studerande har rätt till särskilt stöd om personen på grund av verifierade inlärningssvårigheter eller av andra motsvarande orsaker behöver specialundervisning för att avlägga en examen och stöd för lärandet inte är tillräckligt med tanke på den studerandes stödbehov. Ändringens mål är att stärka det stöd som studerande som behöver specialundervisning får av en speciallärare och att rikta specialundervisningen särskilt till studerande som behöver regelbunden eller långvarig specialundervisning. Med särskilt stöd avses specialundervisning som ges av en speciallärare. Med särskilt stöd avses dessutom annan undervisning och handledning som baserar sig på konsultation av specialläraren och som kan ges av den övriga undervisnings- och

handledningspersonalen samt andra särskilda undervisnings- och studiearrangemang som den studerande behöver. Särskilt stöd kan ordnas enligt den studerandes behov med mångsidiga och varierande specialpedagogiska metoder.

I utbildning som handleder för examensutbildning har de studerande på motsvarande sätt rätt till särskilt stöd, vilket möjliggör att det särskilda stödet fortsätter under övergången till examensutbildning.

Lagändringarna om reformen av stödet för lärande stadfästes vid föredragningen för republikens president i december 2024 och träder i kraft inom yrkesutbildningen den 1 augusti 2026.

Ändringsbehoven i Hux-utbildningen bedöms i det utvecklingsarbete som kommer att inledas 2025 utifrån utredningen om utbildningen som handleder för examensutbildning.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

12. Riksdagen förutsätter att regeringen följer reformens konsekvenser för nätverket av läroanstalter och tillgången till studieplatser med tanke på den regionala jämlikheten både i stora stadsregioner och i glesbygden.

12. Genomförandet och effekterna av utvidgningen av läroplikten har följts systematiskt 2020–2024 och enligt den uppföljningsplan som utarbetats i samarbete med intressentgrupperna. Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har ansvarat för planeringen och genomförandet av uppföljningen. Missförhållanden som upptäckts i samband med uppföljningen har hanterats med hjälp av anvisningar, justering av tillstånden att ordna utbildning eller lagändringar.

Undervisnings- och kulturministeriet bevakar hur anordnarstrukturen utvecklas och hur utbudet av utbildningar motsvarar efterfrågan på arbetsmarknaden. Riksdagen har antagit en lag om ett försök med verksamhetsstyrning inom yrkesutbildningen. Syftet med försöket är att reformera verksamhetsstyrningen så att anordnarna har bättre möjligheter än nu att möta de regionala utbildningsbehoven och stödja utbildningens tillgänglighet.

Ville Heinonen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

14. Riksdagen förutsätter att stödet och handledningen för dem som deltar i S2/R2-undervisningen utvecklas och att den språkliga undervisningen också inkluderas i den övriga undervisningen. Vid läroanstalterna ska man också följa de faktiska undervisningstimmarerna och resursfördelningen för S2/R2.

14. Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har fortsatt sitt åtgärdsprogram för 2022–2026 till stöd för inlärnings- och skolgångsfärdigheterna hos elever med invandrarbakgrund inom den grundläggande utbildningen. Åtgärdsprogrammet säkerställer att de grundläggande färdigheterna hos elever med invandrarbakgrund utvecklas långsiktigt och faktabaserat.

I åtgärdsprogrammet har man utifrån fakta och forskning behandlat behoven av att utveckla lärokursen finska/svenska som andraspråk och litteratur samt en språkmedveten undervisning. Separata arbetsgrupper inrättades för dessa ändamål. Som en del av detta arbete bereddes en riksomfattande anvisning för valet av lärokursen finska/svenska som andraspråk och byte till läroämnet modersmål och litteratur.

Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat 3,8 miljoner euro i strategifinansiering för yrkesutbildningen som statsunderstöd 2023–2024 och 4 miljoner euro 2025–2027 för utveckling av undervisningen på främmande språk och förbättring av utbudet och kvaliteten på undervisningen i de inhemska språken. Understöden används för att ta fram pedagogiska modeller och läromedel för att utveckla och

utnyttja yrkesundervisning på främmande språk samt mångsidiga lärmiljöer och verksamhetsmodeller. Dessutom förbättras utbudet och kvaliteten på undervisningen i de inhemska språken.

**Anssi Pirttijärvi, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(förskoleundervisning och grundläggande utbildning)**
**Ulla-Jill Karlsson, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet
(andra stadiet)**

20. Riksdagen förutsätter att effekterna av den utvidgade läroplikten och förverkligandet av avgiftsfriheten på andra stadiet följs genom vetenskaplig forskning. Målet för den långvariga uppföljningen ska vara att följa hur de centrala målen för reformen uppnås. Till dessa hör bland annat att utbildnings- och sysselsättningsgraden stiger samt att barns och ungas välbefinnande ökar och utslagningen minskar, vilket har nära kopplingar till utvecklingen av jämlikheten i utbildningen.

20. Enligt regeringens proposition är det nödvändigt att också låta göra oberoende utomstående bedömningar av den utvidgade läropliktens konsekvenser. Reformen har också beaktats i Nationella centret för utbildningsutvärderings utvärderingsplaner. Läropliktsreformens måluppfyllelse och effekter följdes upp och utvärderades i enlighet med uppföljningsplanen för genomförandet av utvidgningen av läroplikten (2020–2024).

Under 2024 publicerades följande utredningar som rör uppföljningen av den utvidgade läropliktens konsekvenser:

- [Selvitys tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen \(TUVÄ\) toimivuudesta](#) (på finska, sammanfattning på svenska).
- [Stöd för skol- och studieengagemang i utbildningar för unga inom läropliktsåldern.](#)
- [Ansvar och samarbete i handledningen av läropliktiga, de ungas placeringar i andra stadiets utbildningar samt faktorer som påverkar utbildningsvalen.](#)
- [Slutrapport om utvärderingen av de nya formerna av studiehandledning.](#)
- [Selvitys oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutuksista lukioiden erityispainotusten ja valinnaisten opintojen toteutumiseen](#) (på finska).
- [Uppföljning av inkvarterings- och reseersättningar till läropliktiga studerande inom yrkesutbildning och gymnasieutbildning](#) (på finska, referat på svenska).

År 2024 avtalade undervisnings- och kulturministeriet med VATT/Datahuone om en undersökning som baseras på omfattande statistik om läropliktiga. Undersökningen blir klar 2025.

Dessutom kommer en omfattande, oberoende utredning som sammanställer och utvärderar läropliktens konsekvenser att genomföras efter uppföljningsperiodens slut 2025 för att analysera hur målen för läropliktsreformen uppnåtts, hur genomförandet har lyckats och vilka effekter reformen har haft. Utredningen kommer att ge information om hur reformen påverkat antalet avlagda examina på andra stadiet, jämlikheten och likabehandlingen i utbildningen, förebyggandet av marginalisering, barns och ungas välbefinnande och övergången till arbetslivet och fortsatta studier. Jämlikheten och likabehandlingen i utbildningen granskas också utifrån tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Bristen på material försvårar utvärderingen i viss mån. År 2024 hade cirka fyra år gått sedan reformen inleddes, och de första unga som omfattades av den utvidgade läroplikten slutförde sin utbildning på andra stadiet och sökte sig till fortsatta studier eller jobb.

Minna Bálint, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

21. Riksdagen förutsätter att man vid läropliktsreformen också ser till att samiskspråkiga har möjlighet att få undervisning på sitt modersmål och främjar en tillräcklig tillgång till undervisningspersonal på samiska.

21. Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp för utveckling av undervisningen i och på samiska publicerade sin slutrapport 2021. Arbetsgruppen hade till uppgift att undersöka läget för småbarnspedagogiken på samiska, samernas kultur- och språkbovarksamhet och undervisningen och utbildningen på samiska samt att lägga fram behövliga förslag. Dessutom utredde arbetsgruppen tillgången på samiskspråkig undervisningspersonal och läromedel i och på samiska. På ett möte i december 2024 kom undervisnings- och kulturministeriet och Sametinget överens om att det ska göras en uppföljning av arbetsgruppens rekommendationer.

Pilotprojektet med distansundervisning i samiska språk, som Utsjoki kommun har lett sedan 2018, fortsatte 2024. Projektet samordnas av Sametinget. Genom den distansundervisning som tillhandahållits i projektet strävar man efter att nå samiskspråkiga barn och unga utanför kommunerna i sameområdet inom den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. Projektets mål är att inkludera allt fler elever med samisk bakgrund i undervisningen i samiska språk och att skapa förutsättningar för en permanent distansundervisning i samiska språk på riksnivå utifrån resultaten och erfarenheterna av projektet.

Uleåborgs universitet har den riksomfattande specialuppgiften att utbilda och forska i de samiska språken och den samiska kulturen. Undervisningen och forskningen i de samiska språken och den samiska kulturen vid Uleåborgs universitet bedrivs vid Giellagas-institutet. Lärarutbildningarna vid Uleåborgs och Lapplands universitet har haft kvotplatser för samiskspråkiga studerande, men platserna har inte alltid fyllts. Undervisnings- och kulturministeriet beviljade 2021 Uleåborgs universitet behovsprövat statsunderstöd för utbildning av samiskspråkiga lärare inom småbarnspedagogik och speciallärare inom småbarnspedagogik under 2022–2025.

Hösten 2024 utlyste undervisnings- och kulturministeriet finansiering för universiteten i syfte att stödja högskoleundervisningen på samiska och undervisningen i samiska språk i nordiskt samarbete. Syftet med finansieringen var att skapa samarbetsmodeller i synnerhet med högskolorna i Sverige och Norge så att man kan svara på utbildningsbehovet hos samiskspråkiga personer. I utlysningen beviljades Uleåborgs universitet stöd för ett projekt. Projektets mål var högskolesamarbete och särskilt att utbilda samiskspråkiga lärare.

**Sini Keinonen, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet
(småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning)**
**Marjo Vesalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

22. Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar genomförandet och konsekvenserna av läropliktsreformen på bred front och vidtar behövliga åtgärder för att avhjälpa eventuella missförhållanden.

22. Genomförandet och effekterna av utvidgningen av läroplikten har följts systematiskt 2020–2024 och enligt den uppföljningsplan som utarbetats i samarbete med intressentgrupperna. Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen har ansvarat för planeringen och genomförandet av uppföljningen. Missförhållanden som upptäckts i samband med uppföljningen hanteras med hjälp av anvisningar, justering av tillstånden att ordna utbildning eller lagändringar.

Uppföljningen av utvidgningen av läroplikten har varit inriktad på följande områden:

1. De läropliktigas ansökan och antagning till utbildning.
2. Studiehandledning och engagemang i utbildningen.
3. Undervisning och handledning.
4. Särskilt stöd och andra stödformer.
5. Elevers och studerandes välbefinnande.
6. Kostnadseffekterna av reformen.
7. Utfall och verkningar av reformens mål.

Uppföljningarna, utvärderingarna och undersökningarna fokuserar på hur de aktörer som genomför läropliktsreformen, det vill säga utbildningsanordnarna och kommunerna, verkar och utvecklar sin verksamhet i överensstämmelse med reformens mål. Dessutom granskas undervisnings- och kulturministeriets och Utbildningsstyrelsens verksamhet i samband med reformen, till exempel beredning, kommunikation, styrning och vägledning.

Utöver uppföljningsplanen uppmuntrar undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen genom informationsstyrning, samt eventuellt även via resurstilldelning, forskningsteam och forskare att analysera genomförandet av den utvidgade läroplikten och dess konsekvenser ur olika vetenskapsgrenars perspektiv.

Minna Bálint, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Stödet till barn inom småbarnspedagogiken

RP 148/2021 rd – RSv 195/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att genomförandet av och resurserna för stödet till barn inom småbarnspedagogiken följs upp och att det utifrån det till kulturutskottet före utgången av 2024 lämnas en utredning om behoven att ändra bestämmelserna om stöd till barn, att utvecklandet av bestämmelserna om stöd till barn fortsätter utifrån de ändringsbehov som framkommit i utredningen genom att bland annat definitionen av och kriterierna för stödnivåerna förtydligas och en noggrannare definition och genomförandet av inkluderingen klarläggs.

1. [Utredning om genomförandet av revideringen av stödet enligt lagen om småbarnspedagogik](#) (på finska, referat på svenska) lämnades till riksdagen den 19 december 2024. Utredningen innehåller förslag till vidareutveckling av stödbestämmelserna och resultat från undersökningar som följt upp stödet. Utredningen visar att reformen av stödet inom småbarnspedagogiken som helhet behövdes och gick i rätt riktning. Reformen stärkte barnets rätt till stöd enligt sina behov och förbättrade också vårdnadshavarnas rättsskydd. De största ändringsbehoven som framkom gällde bland annat en tydligare process för förvaltningsbeslut och mer förvaltningskompetens i kommunerna, starkare inkludering inom småbarnspedagogiken och att tydliggöra skillnaden mellan allmänt, intensifierat och särskilt stöd genom att fokusera på stödinsatserna i enlighet med de nya bestämmelserna om stöd inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet finansierar 2024–2025 ett stort forskningsprojekt om stödet inom småbarnspedagogiken, som ett konsortium av tre universitet (Östra Finlands universitet, Tammerfors universitet och Åbo Akademi) genomför. I forskningsprojektet undersöks stödets utfall, hur stödsystemet fungerar och kvaliteten på stödet till barn i finsk- och svenskspråkiga kommunala och privata daghem samt inom familjedagvården. Forskningsprojektet är inriktat dels på det enskilda barnet och barnets miljö inom småbarnspedagogiken, dels i större skala på olika serviceanordnare och tjänsteproducenter. Forskningsprojektet har tre huvudteman: 1. Barnet som stödmottagare, 2. Personal, praxis och samarbete samt 3. Stödresurser och effekter. Dessutom är dessa huvudteman indelade i underteman. Resultaten kommer att finnas tillgängliga 2026.

Kirsi Alila, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför en totalreform av systemet för stöd för lärande på hela utbildningsvägen från småbarnspedagogik till högskola för att alla som upplever inlärningssvårigheter och behöver stöd i sina studier ska få det stöd de behöver så tidigt som möjligt.

2. [Utredning om genomförandet av revideringen av stödet enligt lagen om småbarnspedagogik](#) (på finska, referat på svenska) lämnades till riksdagen den 19 december 2024 (UKM publikationer 2024:38). Utredningen innehåller förslag till vidareutveckling av stödbestämmelserna och resultat från undersökningar som följt upp stödet. Utredningen visar att reformen av stödet inom småbarnspedagogiken som helhet behövdes och gick i rätt riktning. Reformen stärkte barnets rätt till stöd enligt sina behov och förbättrade också vårdnadshavarnas rättsskydd. De största ändringsbehoven som framkom gällde bland annat en tydligare process för förvaltningsbeslut och mer förvaltningskompetens i kommunerna, starkare inkludering inom småbarnspedagogiken och att tydliggöra skillnaden mellan allmänt, intensifierat och särskilt stöd genom att fokusera på stödinsatserna i enlighet med de nya bestämmelserna om stöd inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.

Regeringen har reformerat lagstiftningen om stöd för lärande inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i enlighet med regeringsprogrammet för regeringen Orpo. Riksdagen antog den nya lagstiftningen den 30 december 2024 och den träder i kraft den 1 augusti 2025. Reformens syfte är att stärka elevens rätt till stödformer och stödinsatser enligt behov för att kunna delta i undervisningen, uppnå målen i läroplanen och fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs. Stödformerna och stödinsatserna ska ordnas enhetligt i hela landet.

Kärnan i reformen är undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande. På det sättet stärks i första hand de tidiga stödinsatserna och minskas undervisningspersonalens administrativa arbete med stödrelaterade handlingar.

Kirsi Alila, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse

SRR 1/2021 rd – RSk 15/2022 rd

Riksdagen förutsätter att

6. regeringen genomför en totalreform av systemet för stöd för lärande i all utbildning från småbarnspedagogik till högre utbildning, så att alla som upplever inlärningssvårigheter eller andra inlärningsutmaningar och behöver stöd i sina studier får det stöd de behöver redan i ett tidigt skede, och att det utarbetas ett nationellt åtgärdsprogram för att förbättra identifieringen av behovet av stöd vid inlärningssvårigheter och tillgången till effektivt stöd i rätt tid.

6. Enligt undervisnings- och kulturministeriets anvisningar utarbetade högskolorna 2022 sina egna högskolespecifika tillgänglighetsplaner utifrån de gemensamma riktlinjerna i tillgänglighetsplanen för högskoleutbildningen, som publicerades 2021. Ministeriet bad högskolorna att fästa särskild vikt vid studerandeantagningen och ordnandet av undervisningen (inklusive rimliga anpassningar, individuella studiearrangemang och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning), studie- och karriärvägledningen (inklusive behovsprövat stöd) samt förebyggandet och avhjälpan av alla former av trakasserier och diskriminering i högskolegemenskapen. Stödet för lärande och handledningen har tagits i beaktande i högskolornas planer, och de enskilda högskolorna har beskrivit sina relaterade mål och åtgärder. I juni 2023 ordnade undervisnings- och kulturministeriet ett diskussionsmöte för högskolorna om tillgänglighetsplanerna för att diskutera fortsatta åtgärder som gäller planerna. Högskolorna uppdaterar sina planer för nästa avtalsperiod (2025–2028).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

**Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

7. regeringen som en del av reformen av lagstiftningen om småbarnspedagogik och lagstiftningen om grundläggande utbildning beaktar avgiftsfri småbarnspedagogik, permanent tvåårig förskoleundervisning, en flexibel övergång och samarbete mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt en enhetlig kontinuitet i stödet för all utbildning från småbarnspedagogiken till andra stadiet; vid utvecklingen av lagstiftningen bör regeringen dessutom beakta korrigeringen av relationstalet för småbarnspedagogik på deltid, tillgängligheten till skiftomsorg inom småbarnspedagogiken, utvecklingen av kvaliteten samt ordnandet av skiftomsorg för små skolelever.

7. Den 8 april 2021 lämnade statsrådet en utbildningspolitisk redogörelse till riksdagen. I redogörelsen presenterade statsrådet en lägesbild och riktlinjer för utvecklingen av utbildningen och forskningen fram till 2040-talet. I redogörelsen presenteras en vision för utbildningen och forskningen samt de ändringar i resurserna, strukturerna och styrningen som behövs för att

svara mot och påverka förändringsfaktorerna i omvärlden och skapa förutsättningar för ett meningsfullt liv för alla. De åtgärder som föreslås i den utbildningspolitiska redogörelsen främjades som olika helheter redan under den föregående regeringsperioden till exempel inom programmet Utbildning för alla, där den behovsbaserade finansieringen etablerades inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och förslag lades fram för att stärka principerna om närskolor och närdaghem och minska coronapandemins konsekvenser för jämlikheten i syfte att främja jämlikheten inom utbildningen. I en arbetsgrupp utarbetades också förslag till exempel för att stärka principen om närskolor och reformera stödet för lärande. Utbildning för alla-arbetsgruppens slutrapporter publicerades hösten 2022.

Genomförandet har fortsatt under regeringsperioden för statsminister Orpos regering inom ramarna för budgeten. Under den pågående regeringsperioden fortsätter arbetet för att ytterligare öka deltagandet i småbarnspedagogik särskilt i fråga om barn över tre år. Särskilda åtgärder bör inriktas på att höja deltagandet i småbarnspedagogik bland barn med invandrabakgrund. I det syftet har Utbildningsstyrelsen på sin webbplats publicerat [material som stöder servicehandledningen för familjer med invandrabakgrund och information för dem](#). Försöket med tvåårig förskoleundervisning upphörde våren 2024, och därefter utvärderar regeringen resultaten av försöket och bereder fortsatta åtgärder. Avsikten är också att uppföljningsundersökningen ska fortsätta. I regeringsprogrammet reserverades dock inga anslag för utveckling av småbarnspedagogiken.

Tommi Karjalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

8. regeringen bereder ett övergripande och målinriktat åtgärdsprogram genom vilket det säkerställs att varje elev får de grundläggande färdigheter (läsa, skriva och räkna) som krävs under den grundläggande utbildningen.

8. När det gäller den grundläggande utbildningen ligger fokus under regeringsperioden för statsminister Petteri Orpos regering på att förbättra de grundläggande kunskaperna och färdigheterna. Alla unga som går ut grundskolan ska ha tillräckliga grundläggande kunskaper och färdigheter för studier på andra stadiet. Elever och lärare ska ha arbetsro att fokusera på inläring och undervisning. Undervisnings- och kulturministeriet stärker de grundläggande färdigheterna enligt målet i regeringsprogrammet genom att öka antalet lektioner i grundläggande färdigheter, uttryckligen undervisningen i läs-, skriv- och räknefärdighet, med tre årsveckotimmar. Förordningen om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen ändrades så att undervisningen i såväl modersmål och litteratur som matematik i årskurserna 1–2 utökades med en årsveckotimme och modersmålsundervisningen i årskurserna 3–6 med en årsveckotimme. Undervisningen utökas alltså med sammanlagt tre årsveckotimmar i årskurserna 1–6. Utbildningsanordnarna kan lokalt bestämma hur de nya timmarna placeras i timfördelningen inom de årskursintervaller som nämns ovan. Reformen träder i kraft den 1 augusti 2025. Läroplanen för den grundläggande utbildningen utvidgas dock inte samtidigt i motsvarande grad. Dessa extra timmar bidrar till att ge lärarna och eleverna arbetsro och ger dem mer tid att gå igenom de nuvarande riksomfattande målen och innehållen. De grundläggande färdigheterna är en förutsättning för fortsatt lärande. Regeringsprogrammets åtgärder för att höja minimiantalet lektioner i den grundläggande utbildningen, se över och stärka trestegsstödet för lärande och införa en fast anslagsnivå för jämlikhetsunderstödet är väsentliga reformer för att stärka de grundläggande färdigheterna. Utöver de åtgärderna tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp som har till uppgift att producera och analysera en lägesbild och uppnå en gemensam syn på vilka faktorer som påverkat nedgången i lärresultaten inom den grundläggande utbildningen. Utifrån det ska gruppen redogöra för utvecklingsbehoven och föreslå utvecklingsåtgärder för att vända trenden. Arbetsgruppens mandatperiod är 1.4.2024–31.5.2026.

Tommi Karjalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

9. regeringen fortsätter åtgärderna för att förbättra jämlikheten i utbildningen och minska segregationen samt för att stärka invandrades möjligheter till utbildning; syftet med åtgärderna är att minska den kraftiga könsuppdelningen av inlärningsresultat och utbildningsval och att minska den inverkan som barnens bakgrund har på inlärningsresultaten.

9. Statens specialunderstöd för åtgärder som främjar jämlikheten och likabehandlingen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen (det så kallade jämlikhetsunderstödet) har fortsättningsvis beviljats under regeringsperioden för statsminister Orpos regering. Regeringen har infört en fast nivå för anslaget i enlighet med regeringsprogrammet. Understödet stärker jämlikheten i utbildningen genom att stöd riktas till daghem och skolor i de socioekonomiskt mest utsatta områdena. Det bidrar till goda läroresultat och välfärd och minskar storleken på barn- och undervisningsgrupperna. Anslagsbeloppet är cirka 50 miljoner euro per år 2024–2026. För åren 2024–2026 beviljades våren 2024 cirka 145,7 miljoner euro i understöd till sammanlagt 280 anordnare av småbarnspedagogik och/eller utbildningsanordnare. Understödet för 2024 var cirka 48,6 miljoner euro. Åren 2025 och 2026 betalas samma belopp ut till dem som beviljats understöd. Finansieringen togs in i lagstiftningen i början av 2023 genom att en bestämmelse om specialunderstöd för åtgärder som främjar utbildningsmässig jämlikhet och likabehandling inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen fogades till lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Beslut om specialunderstödet och dess belopp fattas dock separat i samband med statsbudgeten.

Enligt undervisnings- och kulturministeriets anvisningar utarbetade högskolorna 2022 sina egna högskolespecifika tillgänglighetsplaner utifrån de gemensamma riktlinjerna i tillgänglighetsplanen för högskoleutbildningen, som publicerades 2021. I högskolornas planer tas hänsyn till grupper som är underrepresenterade inom högskoleutbildningen, och i vissa planer beskrivs mål och åtgärder för att främja ansökningar och antagning av studerande som hör till dessa grupper. I juni 2023 ordnade undervisnings- och kulturministeriet ett diskussionsmöte för högskolorna om tillgänglighetsplanerna för att diskutera fortsatta åtgärder som gäller planerna. Högskolorna uppdaterar sina planer för nästa avtalsperiod (2025–2028).

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Mika Puukko, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Katri Tervaspalo, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)

11. regeringen skyndsamt bereder åtgärder (inkl. nybörjarplatser, förbättrad genomströmning, öppen högskoleutbildning och tillgänglighet) för att säkerställa att minst hälften av varje åldersklass avlägger examen på högskolenivå.

11. Regeringen har inlett en åtgärdshelhet för att förebygga onödig anhopning av högskoleutbildning. Finansieringsmodellerna för yrkeshögskolorna och universiteten har ändrats så att de innehåller starkare incitament för att förbättra ställningen och genomströmningen för förstagångsstuderande. Undervisnings- och kulturministeriet och högskolorna har avtalat om att höja examensmålen för högskolornas avtalsperiod 2025–2028. Regeringens mål är att anvisa totalt 42,1 miljoner euro 2024–2027 i tilläggsfinansiering för att öka antalet nybörjarplatser inom högskolornas examensinriktade utbildning. För att förbättra högskolornas förutsättningar att ordna öppen högskoleutbildning höjdes den maximiavgift som får tas ut från 15 euro till 45 euro. Regeringen har inlett beredningen av bestämmelser om att en högskolestuderande inte samtidigt ska kunna ha två studierätter i kraft som leder till examina på samma nivå.

Sanna Hirsivaara, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

12. regeringen ser till att utbildningen är tillgänglig och att det överallt i Finland finns tillräckligt med personal för att lösa matchningsproblemet, med beaktande av båda nationalspråken.

12. Högskolornas tillgänglighetsplaner från 2022 innehåller en utredning om högskolornas tillgänglighetssituation samt mätbara mål och planerade åtgärder för att främja tillgängligheten 2022–2024. I planerna fästes särskild vikt vid studerandantagningen och ordnandet av undervisningen (inklusive rimliga anpassningar, individuella studiearrangemang och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning), studie- och karriärvägledningen (inklusive behovsprövat stöd) samt förebyggandet och avhjälpan av alla former av trakasserier och diskriminering i högskolegemenskapen. Högskolorna rapporterar till ministeriet om hur målen i deras tillgänglighetsplaner uppnås, och planerna bevakas i styrprocessen mellan högskolorna och undervisnings- och kulturministeriet.

Ministeriet stöder uppnåendet av målen i högskolornas digitala vision och säkerställer att visionen är förenlig med andra projekt för utveckling av digitala offentliga tjänster (bland annat den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande). Högskolornas utbud sammanställs på en gemensam digital plattform för kontinuerligt lärande. Den digitala visionen har som mål att utbudet ska utvidgas till att omfatta examensutbildning, så att alla högskolor har tillgång till de andra högskolornas bästa kompetens.

Utökningarna av högskolornas nybörjarplatser och den utökade antagning som examensmålen förutsätter inom vissa branscher säkerställer att tillräckligt många experter utexamineras överallt i Finland för att åtgärda kompetensbristen och

matchningsproblemen. År 2024 beviljades yrkeshögskolorna 24,8 miljoner euro för sammanlagt över 1 000 extra nybörjarplatser inom sjukskötar-, bioanalytiker- och röntgenskötarutbildningarna. Universiteten beviljades 16,2 miljoner euro för fler nybörjarplatser inom lärarutbildningen och utbildningen inom småbarnspedagogik. Dessutom anvisades universiteten cirka 23,4 miljoner euro för att utbilda fler läkare och veterinärer. Över 70 ytterligare personer börjar studera till läkare och 20 till veterinärer.

Ministeriet stöder samarbetsbaserade lösningar som kan skalas upp inom examensutbildningen och ett mer inkluderande och flexibelt utbud av kontinuerligt lärande vid högskolorna.

Undervisnings- och kulturministeriet bevakar hur anordnarstrukturen inom yrkesutbildningen utvecklas och hur utbudet av utbildningar motsvarar efterfrågan på arbetsmarknaden. Riksdagen har antagit en lag om ett försök med verksamhetsstyrning inom yrkesutbildningen. Syftet med försöket är att reformera verksamhetsstyrningen så att anordnarna har bättre möjligheter än nu att möta de regionala utbildningsbehoven och stödja utbildningens tillgänglighet.

**Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)**

**Ville Heinonen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet
(andra stadiet)**

13. regeringen inleder en totalreform av lagstiftningen om studiestöd med syfte att ge de studerande tillräcklig försörjning under studietiden och att göra det möjligt för dem att framskrida målinriktat i studierna; studiestödet ska också granskas som en del av det övergripande sociala trygghetssystemet,

13. Regeringen har förbättrat studiestödets tillräcklighet i enlighet med förslagen i den utbildningspolitiska redogörelsen genom indexhöjningar av studiepenningen och genom en höjning av studiepenningens försörjningsförhöjning (10 euro/månad) för ett år den 1 januari 2023 som en del av stödpaketet till barnfamiljer. År 2022 höjdes den studerandes egna inkomstgränser, som tillämpas på studiestödet, med 25 procent för att underlätta arbete under studietiden. Från ingången av 2023 höjdes gränserna permanent med 50 procent jämfört med nivån 2021. Behoven av att utveckla studiestödet har behandlats i samband med reformen av den sociala tryggheten. Studiepenningens försörjningsförhöjning höjdes den 1 januari 2024 och beloppen av statsgarantin för studielånet höjdes den 1 augusti 2024 för att främja heltidsstudier och trygga studiestödets köpkraft. Dessutom ökades antalet uttag av studielån per läsår på andra stadiet för att se till att studiestödet räcker

till. En totalreform av studiestödet inleddes i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Avsikten med reformen är att trygga försörjningen under studietiden, stärka de sporrande elementen i studiestödet och stödja slutförandet av studierna inom målsatt tid. En arbetsgrupp tillsattes för att ta fram utvecklingsförslag före den 31 januari 2025. På grund av statens behov av att anpassa utgifterna begränsas rätten till skolresestöd den 1 augusti 2025 så att den endast gäller studerande som har rätt till avgiftsfri utbildning. Dessutom börjar studerande som får studiestöd få det nya bostadstillägget i stället för det allmänna bostadsbidraget den 1 augusti 2025.

Virpi Hiltunen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

14. regeringen stärker fostrings- och undervisningssektorns attraktionskraft, ser till att den grundläggande utbildningen och fortbildningen utvecklas, att behörighetsvillkoren bibehålls på minst nuvarande nivå och att personalen har möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling och fortbildning överallt i Finland, med beaktande av båda nationalspråken.

14. Aktörerna i Lärarutbildningsforumet har fortsatt samarbeta för att utveckla och förnya lärarutbildningen. I Lärarutbildningsforumets verksamhet beaktas alla lärarkategorier och utbildningen av lärare för alla utbildningsstadier från den grundläggande lärarutbildningen till det kontinuerliga lärandet. I december 2023 beviljade undervisnings- och kulturministeriet finansiering för Lärarutbildningsforumets nya fyraåriga mandatperiod (2024–2027). Lärarutbildningsforumets verksamhet samordnas av Helsingfors universitet och genomförs som ett samprojekt av alla högskolor som ordnar lärarutbildning. Lärarutbildningsforumet har till uppgift bland annat att ta fram en vision för lärarutbildningen, främja genomförandet av Utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen (utvecklingsprogrammet tar också upp stärkandet av undervisningssektorns och det pedagogiska områdets attraktions- och hållkraft), aktuella frågor kring lärarutbildningarna, genomförandet av strategin och åtgärdsplanen för naturvetenskaper, matematik och teknik samt målen och åtgärdsförslagen för lärarutbildningarna i den utbildningspolitiska redogörelsen och att stödja stärkandet och säkerställandet av kvaliteten på lärarutbildningarna.

Personalutbildningen inom undervisningsväsendet har årligen finansierats med 14,7 miljoner euro från Utbildningsstyrelsens omkostnadsmoment 29.01.02. Finansieringen har beviljats som statsunderstöd och främst anvisats till universitet och yrkeshögskolor som ordnar personalutbildning. En liten del av de sökande har varit privata tjänsteproducenter och kommuner eller andra utbildningsanordnare. Cirka 350–500 understödsbeslut har fattats varje år. Ansökningarna om statsunderstöd

för personalutbildning har inte alltid hållit tillräckligt hög kvalitet, och därför har man varit tvungen att ordna extra utlysningar. Dessutom har en del av den beviljade finansieringen återbetalats varje år eftersom deltagarna har varit för få eller många avbrutit utbildningen. Alla som beviljats understöd har inte heller tagit emot finansieringen, vissa projekt har inte inletts alls eller också har utbildningarna varit betydligt småskaligare än planerat.

Från första början har finansieringssystemet för personalutbildningen inom undervisningsväsendet byggts på det tidigare finansieringssystemet för kurscenter för undervisningsväsendets personal. I sin nuvarande form har finansieringen inte den målsatta effekten. Kommunerna och de andra utbildningsanordnarna ansvarar för personalens fortbildning. Finansiering för att ordna fortbildning har reserverats för utbildningsanordnarna i samband med de reformer som genomförs under regeringsperioden. Personalutbildningen och fortbildningen inom undervisningsväsendet ska i fortsättningen genomföras som avgiftsbelagd service med utbildningsanordnarnas egen finansiering.

Marjo Vesalainen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
Pasi Rentola, ekonomidirektör, undervisnings- och kulturministeriet

16. regeringen strävar efter en långsiktig finansiering av utbildningspolitiken, efter tillräcklig basfinansiering i stället för projektfinansiering och efter behovsstyrd basfinansiering för att minska segregationen och öka jämlikheten i utbildningen överallt i Finland.

16. Högskoleutbildningens och forskningens mål är starkt kopplade till varandra. För att målen ska kunna uppnås behöver högskoleutbildningen och forskningen större resurser. Vid behov måste man också överväga en prioritering av utbildningssektorns tillgängliga resurser och vilka interna resursöverföringar detta förutsätter inom utbildningssystemet för att finländarnas utbildningsnivå ska kunna höjas.

För att uppnå målen krävs förutom resursökningar också en förbättrad operativ effektivitet och kostnadseffektivitet i utbildningssystemet.

Jämsides med en tillräcklig basfinansiering måste finansieringen för upprätthållande och utveckling, till exempel för långsiktigt utnyttjande av digitaliseringen, bevaras på en tillräcklig nivå.

Maarit Palonen, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(högskoleutbildning)

17. regeringen säkerställer samarbetet mellan utbildningsväsendet och social- och hälsovården för att trygga tillgången till elev- och studerandevård i rätt tid.

17. Bestämmelser om elevhälsan finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013), lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (714/2018) och lagen om yrkesutbildning (531/2017). Dessutom finns bestämmelser om studerandehälsovården, som ingår i elevhälsan, i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010, 17 §) och i statsrådets förordning (338/2011).

Elevhälsans syfte är att främja elevernas och de studerandes inläring, hälsa och välbefinnande samt delaktighet och att säkerställa tidigt stöd. Elevhälsan främjar välbefinnandet vid läroanstalten och i studiemiljön, en sund och trygg läroanstalt och studiemiljö samt samarbetet mellan hemmet och läroanstalten som sektorsövergripande samarbete. Enligt lagen om elev- och studerandevård ska jämlik tillgång till och kvalitet på de elevhälsotjänster som eleverna och de studerande behöver säkerställas. Elevhälsoarbetet inbegriper generellt inriktat och individuellt inriktat arbete. I första hand genomförs elevhälsoarbetet i form av förebyggande generellt inriktad elevhälsa, som stöder hela läroanstalten. Elevhälsopersonalen utför båda typerna av arbete. Arbetet med den generellt inriktade elevhälsan utförs i samarbete med läroanstaltens personal.

Lagen om elev- och studerandevård ändrades från och med ingången av 2022 så att den nu innehåller personaldimensioneringar för psykologer och kuratorer. Antalet studerande per kurator får vara högst 670 och antalet studerande per psykolog högst 780. För psykologernas del trädde dimensioneringen i kraft den 1 augusti 2023. Personaldimensioneringen för psykologer och kuratorer tryggar tjänsterna för alla elever och studerande på lika villkor i olika delar av landet. I samband med social- och hälsovårdsreformen tog välfärdsområdena över ordnandet av elevhälso-tjänsterna den 1 januari 2023. Tjänsterna tillhandahålls fortfarande som närservice i skolorna och läroanstalterna så att de är lättillgängliga för de studerande.

För 2023–2025 delade undervisnings- och kulturministeriet ut totalt 23,6 miljoner euro för utveckling av den generellt inriktade elevhälsan till anordnare av förskoleundervisning och grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning samt huvudmän för läroanstalter inom det fria bildningsarbetet som ordnar utbildning för läropliktiga. Syftet med understöden är att alla elever och studerande ska ha tillgång till den generellt inriktade elevhälsans förebyggande stöd och den individuellt inriktade elevhälsans tidiga stöd på lika villkor och enligt sina individuella behov.

I enlighet med regeringsprogrammet sammanställdes 2024 [Statsrådets utredning om en samlad elevvård 2024](#). Utredningen (på finska med referat på svenska) bereddes inför regeringens överläggning hösten 2024 och publicerades i slutet av 2024. Utredningen bereddes gemensamt av undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet och i samarbete med Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd.

Den samlade elevhälsan stärks fortsatt på det sätt som regeringen beslutade vid budgetförhandlingarna 2024 utifrån förslagen i utredningen, särskilt med tanke på tillgången till mentalvårdstjänster med låg tröskel. Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet främjar tillsammans de åtgärder som föreslås i statsrådets utredning om en samlad elevvård 2024 i en arbetsgrupp som består av tjänstemän från båda ministerierna.

**Merja Mannerkoski, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(förskoleundervisning och grundläggande utbildning)**

**Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet
(andra stadiet)**

För psykoterapi – Medborgarinitiativ om att göra utbildningen i psykoterapi avgiftsfri

MI 3/2021 rd – RSk 19/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet fortsätter utreda olika alternativ för att ordna och finansiera psykoterapeututbildning och utifrån utredningarna snabbt vidtar behövliga åtgärder för att trygga tillräcklig tillgång till psykoterapeuter och andra personer inom mentalvårdsarbetet samt tillgången till tjänster på båda nationalspråken.

Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet tillsatte tillsammans våren 2021 ett projekt för att utveckla högskoleutbildningen inom social- och hälsovårdsbranschen, och som en del av det projektet utredde social- och hälsovårdsministeriet utvecklingsbehoven i psykoterapeututbildningen.

Programmet för statsminister Orpos regering innehåller en skrivning om att tillgången till psykoterapitjänster stärks genom att psykoterapeututbildningen ändras till en utbildning i två steg och genom att utbildningen på första stadiet föreskrivs vara avgiftsfri. Enligt regeringsprogrammet ska en regeringsproposition om psykoterapeututbildningen lämnas 2025, och anslag har anvisats i moment 29.40.20

(Gemensamma utgifter inom högskoleväsendet och vetenskapens område) under undervisnings- och kulturministeriets huvudtitel. Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet inledde tillsammans beredningsarbetet 2024 genom att tillsätta en gemensam styrgrupp. Gruppen ska bereda en modell med en psykoteraeututbildning i två steg som motsvarar servicesystemets behov, och bedöma vilken typ av utbildningsmodell som är genomförbar. Arbetet fortsätter under 2025 enligt det uppsatta målet.

Juha Luomala, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av ungdomslagen

RP 107/2022 rd – RSv 109/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utifrån evidensbaserad kunskap bedömer hur Finlandsmodellen för hobbyverksamhet fungerar med avseende på både unga och dem som ordnar hobbyer och att den vidtar lämpliga åtgärder för att bereda behövliga lagändringar.

1. Verkställigheten av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet som lagstadgad verksamhet inleddes den 1 januari 2023, när bestämmelserna om modellen fogades till ungdomslagen. De första statsunderstöden för genomförande av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet enligt den ändrade ungdomslagen beviljades i april 2023, och den hobbyverksamhet som får understöd inleddes i augusti 2023. Bedömningen av behovet av eventuella lagändringar som gäller modellen förutsätter att erfarenheter av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet som en lagstadgad uppgift samlas från en tillräckligt lång tid, i praktiken några år. En bedömning kommer att inledas under 2025.

Nationella centret för utbildningsutvärdering slutförde i mars 2023 en utvärdering av Finlandsmodellen för hobbyverksamhet. I utvärderingen konstaterade centret att Finlandsmodellen för hobbyverksamhet på kort tid har hittat sin plats som en meningsfull verksamhet för barn och unga och för vårdnadshavare, handledare och kommunala beslutsfattare. Barnen tycker att växelverkan och en genuin kontakt med handledaren är särskilt viktigt för att de ska engagera sig i en hobby. Möjligheterna att påverka innehållet i verksamheten, verksamhetens kvalitet, gemenskapen och avsaknaden av press gjorde också hobbyn attraktivare. En intressant och avgiftsfri hobby påverkar barnens jämlikhet och skolvardagen positivt. På grund av den begränsade finansieringen är efterfrågan på Finlandsmodellens hobbyverksamhet mycket större än vad aktörerna kan erbjuda just nu. Avgiftsfriheten gör det möjligt för alla barn och unga att delta, oavsett bakgrund. När levnadskostnaderna

stiger blir avgiftsfria hobbyer allt viktigare. Avgiftsfriheten ger också barn och unga möjlighet att pröva på olika hobbyer. Skolorna har en avgörande roll för hur lätt eller svårt det är att ordna Finlandsmodellens hobbyverksamhet i samband med skoldagen. I rapporten föreslås det att barns och ungas delaktighet ska stärkas, möjligheterna att pröva på olika hobbyer utökas och satsningar göras på insamling av statistik och uppföljningsdata på riksnivå.

Ett pilotprojekt för att mäta Finlandsmodellens genomslag pågår i samarbete med stiftelsen Me. Pilotprojektet pågår hela läsåret 2024–2025. De första resultaten visar att modellen ökar deltagandet i hobbyverksamhet och är ett bra sätt att sammanföra barn och unga med olika familjebakgrunder. Socioekonomiska riskfaktorer som långvarig arbetslöshet, låga inkomster eller föräldrarnas låga utbildningsnivå (högst grundläggande utbildning) återspeglas på barnens möjligheter att delta i hobbyer. Grupperna i Finlandsmodellens verksamhet lyckas trots det sammanföra barn och unga med olika bakgrunder. Av deltagarna kommer 59 procent från familjer utan socioekonomiska riskfaktorer, medan 29 procent har en riskfaktor och 12 procent flera socioekonomiska riskfaktorer. Modellen förbättrar också möjligheterna att delta i hobbyer för barn och unga som tidigare haft begränsade möjligheter, särskilt i familjer med låga inkomster eller endast en förälder.

Henni Axelin, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen så snart som möjligt bedömer hur ungdomslagen fungerar och att den lämnar kulturutskottet en utredning om saken.

2. När undervisnings- och kulturministeriet i början av 2020 inledde beredningen av en lag om ändring av ungdomslagen bedömde ministeriet som en del av beredningsprocessen att lagen som helhet hade visat sig vara tydlig och fungera bra i praktiken, med undantag för vissa bestämmelser om sammanslutningars rätt till statsbidrag och om understödsprocessen, som behövde ses över. Dessutom ansåg man att nya bestämmelser om Finlandsmodellen för hobbyverksamhet behövde beredas.

De bestämmelser som ändrats i och fogats till ungdomslagen trädde i kraft vid ingången av 2023. Den ändrade ungdomslagens bestämmelser om statsunderstöd tillämpades för första gången 2023 i beredningen och bedömningen av 2024 års understöd. Bestämmelserna om kompetenscentrum på ungdomsområdet tillämpades första gången i slutet av 2024. Det är möjligt och ändamålsenligt att utvärdera

hur de nya bestämmelserna fungerar när erfarenheter av tillämpningen har samlats under en tillräckligt lång tid, i praktiken några år. I det avseendet har situationen inte förändrats sedan fjolåret.

Henni Axelin, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Ändring av 26 § i lagen om grundläggande utbildning

RP 162/2022 rd – RSv 128/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer och utvärderar hur elevvårds- och elevhälsotjänsterna fungerar, särskilt med tanke på det sektorsövergripande samarbetet efter överföringen av ansvaret till välfärdsområdena.

Undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet har publicerat en [utredning](#) (på finska, referat på svenska) om elevhälsan i nuläget. Utredningen tar upp samarbetet, den generellt inriktade elevhälsan, elevhälsotjänsterna och utlämnandet av uppgifter i samband med elevhälsan.

I publikationen beskrivs bland annat elevhälsosamarbetet mellan utbildningsordnaren och välfärdsområdet. Det välfärdsområde inom vars område läroanstalten finns svarar för ordnandet av elevhälsotjänster, det vill säga skol- och studerandehälsovård samt psykolog- och kuratorstjänster, som en del av den samlade elevhälsan oberoende av de studerandes hemkommun. I publikationen beskrivs elevhälsotjänsternas resurser och kostnader samt olika sätt att stärka elevhälsan.

Social- och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet tillsatte en arbetsgrupp med tjänstemän från båda ministerierna för mandatperioden 23.10.2023–30.4.2027 med uppgiften att samordna och främja samarbetet mellan ministerierna i frågor som rör barn och unga.

I arbetsgruppen främjas också de åtgärder som föreslås i Statsrådets utredning om en samlad elevvård 2024, och den samlade elevhälsan stärks utifrån förslagen på det sätt som regeringen beslutat under budgetförhandlingarna 2024.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Merja Mannerkoski, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Ändringsbehov i upphovsrättslagen

RP 313/2022 rd – RSv 312/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer hur upphovsrättslagen fungerar och vilka konsekvenser den har ur olika aktörers synvinkel. Vid bedömningen bör man dessutom beakta avvägningen av konsekvenserna för de grundläggande fri- och rättigheterna i förhållande till tolknings- och tillämpningspraxis och definitionsbehoven i synnerhet när det gäller ursprunglig sändning och vidareändring. Eventuella missförhållanden som upptäckts vid utvärderingen bör åtgärdas genom att nödvändiga lagändringar bereds inom ramen för EU-rätten och det nationella handlingsutrymmet.

1. Undervisnings- och kulturministeriet har sett över hela upphovsrättslagstiftningen. Upphovsrätten är ett internationellt rättsområde som grundar sig på internationella överenskommelser och EU-rätt. Den viktigaste nationella lagen är upphovsrättslagen. På grund av de ovannämnda förpliktelserna är det nationella handlingsutrymmet ofta snävt.

Upphovsrättslagstiftningen påverkar många olika samhällssektorer. Konsekvenserna berör upphovsmän och andra rättsinnehavare till material som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter, dem som använder sådant material, den kreativa ekonomin och ekonomiskt utnyttjande eller annan användning av sådant material. Upphovsrätten har begränsats i lag för att tillgodose samhällsviktiga intressen såsom kulturella rättigheter och yttrandefrihet.

Olika intressentgrupper har olika intressen när det gäller yttrandefriheten. En ändring som är positiv för någon är ofta negativ för någon annan. Det är omöjligt att uppnå konsensus om upphovsrätten som helhet. Detta påverkar möjligheterna och sätten att genomföra ändringar.

Undervisnings- och kulturministeriet fortsätter fråga för fråga bedöma vilka delar av upphovsrättslagen som behöver och kan ändras. Det nationella handlingsutrymmet bedöms i samband med varje enskild fråga.

Hittills har ministeriet bedömt följande frågor och lagt fram bedömningarna för delegationen för upphovsrättsliga ärenden: Användningen av den digitala tjänsten SVT Play på Åland, Förvärv av rättigheter: direkt avtal, kollektiv förvaltning, Vidare-sändning av radio- och tv-sändningar. Delegationen behandlar fortfarande de två sistnämnda ärendena.

Information som aktörer inom olika branscher har producerat om hur upphovsrättslagen fungerar används också för att bedöma hur lagstiftningen fungerar. Till exempel har Audiovisual Producers Finland – APFI ry utrett hur olika aktörer inom den audiovisuella branschen tolkar tillämpningen av 30 a § i upphovsrättslagen (redovisning om utnyttjande av verk). Författarförbundet Suomen Kirjailijaliitto har publicerat resultaten och slutrapporten för projektet Kirjallisuus digitaalisessa muroksessa om litteraturen och digitaliseringen. Avate Audiovisuaalisen alan teki-jät ry har gjort en utredning om upphovsmannaorienterad utveckling av en portal med information om hur verken används. Den interna debatten inom olika branscher har också ökat och blivit mångsidigare i och med utredningarna. Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat utredningarna understöd för utveckling av upphovsrättssystemet.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet följer och utvärderar hur den föreslagna regleringen fungerar i undervisnings- och forskningspraxis samt ur rättsinnehavarnas, lärarnas och läroanstalternas synvinkel och utifrån den bereder behövliga förslag till författningsändringar.

2. Undervisnings- och kulturministeriet har deltagit i planeringen av Utbildningsstyrelsens och Kopiosto ry:s utredning som ska kartlägga lärarnas erfarenheter av licenser och begränsande bestämmelser. Uppgifterna från utredningen kan också användas för att utvärdera hur regleringen fungerar. Kulturpolitiska forskningscentret Cupores studie Upphovsrättsfrågor inom vetenskaplig forskning bidrar också med nyttig information om konsekvenserna av upphovsrättslagen.

Uppfattningen i nuläget är att det som vanligt behövs riktlinjer, anvisningar och information om den praktiska tillämpningen av bestämmelserna. Det har inte framkommit några behov av ändringar i bestämmelserna.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer behovet av en totalreform av upphovsrättslagstiftningen för att göra upphovsrättssystemet mer transparent samt för att göra lagstiftningen tydligare och mer begriplig med beaktande av det nationella handlingsutrymmet.

3. Undervisnings- och kulturministeriet har bedömt behovet av en totalreform av upphovsrättslagen och möjligheterna att genomföra en sådan reform. Upphovsrättslagens omfattning och relativa svårtydighet beror i hög grad på att en och

samma lag innehåller bestämmelser om såväl den egentliga upphovsrätten (upphovsmännen) som upphovsrätten närstående rättigheter (scenkonstnärer, ljudinspelnings- och filmproducenter, sändningsföretag, producenter av kataloger och databaser, fotografer och tidningsförläggare). Lagen innehåller också många begränsande bestämmelser samt ersättnings- och licenseringsmekanismer som tillämpas beroende på vad som skyddas. Upphovsmän, rättsinnehavare och användare har väsentligt olika intressen på grund av deras olika roller och mångfalden av verk som skyddas. Bestämmelserna behöver vara förenliga med varandra eftersom upphovsrätten och de närstående rättigheterna ofta förekommer samtidigt för samma verk, till exempel inom musik, film och olika digitala medietjänster.

Möjligheterna att harmonisera och förenkla den ovan beskrivna helheten av upphovsrättsbestämmelser, som ofta baserar sig på flera internationella överenskommelser och EU-rättsakter, är synnerligen begränsade. Centrala ensamrätter, begränsningar av rättigheterna och skyddets varaktighet regleras detaljerat och är internationellt harmoniserade. Nationella avvikelser från de etablerade begreppen, förenklingar av begreppen eller avvikelser från systematiken i överenskommelser eller EU-lagstiftning är sällan möjliga. En totalreform av upphovsrättslagen skulle också vara utmanande på grund av det stora antalet paragrafer, de många specialbestämmelserna om olika föremål för skydd samt de olika parternas och aktörernas motsatta intressen. En totalreform kan också bedömas bli en lång process som orsakar osäkerhet på upphovsrättsmarknaden under flera år.

Utvecklingen av upphovsrättslagstiftningen är en fortlöpande process. Undervisnings- och kulturministeriet fokuserar på att ta upp enskilda sakfrågor i samband med lagen och bedöma till vilka delar upphovsrättslagen behöver och kan ändras inom de ramar som det nationella handlingsutrymmet medger. Ärenden och sakfrågor tas upp till offentlig diskussion bland annat i delegationen för upphovsrättsärenden och på andra sätt tillsammans med intressentgrupper och myndigheter.

Upphovsrättssystemet kan också förbättras genom att öka den upphovsrättsliga utbildningen, kompetensen och informationen. Utvecklingen av upphovsrättsinfrastrukturen, som ministeriet också driver på EU-nivå, är kanske det bästa och mest konkreta sättet att förbättra upphovsrättssystemets funktion. Åtgärderna i samband med detta fortsätter.

Professor Marcus Norrgård gjorde utredningen "Utvecklingen av den upphovsrättsliga lagstiftningen i Sverige, Norge, Danmark och Island – särskilt under 2000-talet" på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet. Utredningen publicerades i statsrådets publikationsserie. Den tar upp revideringar som de nordiska

länderna gjort på grund av nationella behov, också revideringar för att förtydliga och omstrukturera lagstiftningen. Utredningen bidrar med viktig information för bedömningen av reformbehoven i upphovsrättslagstiftningen.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Bestämmelserna om ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek

RP 46/2023 rd – RSv 80/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur bestämmelserna om ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek fungerar med tanke på de olika rättighetshavare som omfattas av rätten till ersättning och att den vid behov vidtar åtgärder för att vidareutveckla rätten till ersättning.

1. I juli 2024 fastställde undervisnings- och kulturministeriet ersättningarna för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek i enlighet med de andelar som gemensamt uppgetts av de organisationer som administrerar ersättningarna 2024, nämligen Sanasto rf, Kopiosto ry och Teosto ry: Sanasto 77,48 procent, Kopiosto (inläsare) 9,30 procent och Teosto 1,16 procent.

För ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek 2024 beviljades i statsbudgeten 1 000 000 euro (inkl. moms 10 procent). Sammanlagt 880 010,23 euro betalades i ersättning för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek och för kostnader för anskaffning av information om användningen. Resten av anslaget används för att betala bildskaparnas andel (Kopiosto) enligt förhandlingsresultatet om förhållandet mellan bild och text.

Bestämmelserna bedöms fungera på det avsedda sättet, och för närvarande finns det inget behov av vidareutveckling.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheten att ersättningen för användning av e-böcker och e-ljudböcker på bibliotek i fortsättningen också ska gälla e-bokhyllor.

2. Undervisnings- och kulturministeriet har utrett egenskaperna, innehållet och användarvillkoren för e-bokstjänster som biblioteken använder (så kallade e-bokhyllor) utifrån offentligt tillgänglig information. Utredningen kommer att lämnas till kulturutskottet under det första halvåret 2025.

Jorma Waldén, direktör, undervisnings- och kulturministeriet

Ändring av lagen om grundläggande utbildning

RP 114/2024 rd – RSv 167/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen samlar information om undervisningsgruppernas storlek och antalet elever med olika elevspecifika stödåtgärder i dessa grupper och om utvecklingen av antalet smågrupper och specialklasser samt utifrån den insamlade informationen följer hur det stöd som eleverna får har utfallit och om lagstiftningen har medfört att de mål som uppställts för stödet har nåtts.

1. Undervisnings- och kulturministeriet har vidtagit åtgärder för att följa utfallet av den reviderade lagstiftningen om stödet för lärande och skolgång genom att utveckla den registerbaserade nationella datainsamlingen och parallellt insamlingar av massdata om kostnader och annan statistik. Dataunderlaget om stödet för lärande och skolgång utvecklas så att det ger en nationellt heltäckande samlad bild av utfallet för de stödformer och stödinsatser som setts över. Där ingår uppgifter om undervisningsgruppernas storlek och antalet smågrupper och specialklasser. I datainsamlingarna används de befintliga datainsamlingssystem, processer och tidpunkter som tillämpas i nuläget. Målet för uppföljningen av reformen är tillförlitliga tidsserier av de centrala data som beskriver stödets utfall.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur stödet fungerar och stödets kontinuitet vid övergången från en utbildningsnivå till en annan och när eleven omfattas av stöd enligt två olika regleringar samt vidtar behövliga åtgärder för att förenhetliga bestämmelserna.

2. I lagstiftningen om stödet för lärande har man stärkt kontinuiteten vid övergången mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet. Den reviderade lagen om grundläggande utbildning innehåller likadana principer om ordnandet av stödinsatser som lagen om småbarnspedagogik, där det föreskrivs om pedagogiska och strukturella stödformer samt stödtjänsterna för barn. Den helhet av handlingar som är väsentlig med tanke på förskoleundervisningen har förenhetligats

med de handlingar om stöd som det föreskrivs om i lagen om småbarnspedagogik, på så sätt att ett beslut och en plan ska tillämpas enligt lagen om grundläggande utbildning.

År 2026 inleder undervisnings- och kulturministeriet en treårig undersökning som följer genomförandet och konsekvenserna av den reviderade lagstiftningen samt behoven av vidare utveckling inom såväl småbarnspedagogiken som den grundläggande utbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet analyserar utifrån utredningarna och uppföljningarna eventuella uppdateringsbehov i lagen om småbarnspedagogik med tanke på kommande regeringsperioder. Kontinuiteten mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet studeras utifrån uppföljningsdata om stödet för lärande inom utbildningarna på andra stadiet. Kompatibiliteten för de uppgifter som behövs i övergångarna mellan olika utbildningsstadier kartläggs och utvecklas.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen ingående följer genomförandet av lagen och dess konsekvenser, med beaktande av genomförandet av stödet för lärande och allokeringen av den finansiering som anvisats för reformen, följer tillgången på speciallärare och specialklasslärare med tanke på uppnåendet av lagens mål och regelbundet från och med 2027 lämnar kulturutskottet utredningar om verkställigheten av lagen och uppnåendet av dess mål.

3. År 2026 inleder undervisnings- och kulturministeriet en treårig undersökning som följer genomförandet och konsekvenserna av den reviderade lagstiftningen samt behoven av vidare utveckling. Upphandlingsförfarandet inleddes redan i slutet av 2024. Dessutom kartlägger Statistikcentralen antalet speciallärare och specialklasslärare i skolorna med en separat datainsamling hösten 2025.

Sammanlagt 5,5 miljoner euro har reserverats för 2025–2027 för verkställigheten av reformen, bevakning av konsekvenserna och utveckling av datainsamlingarna. Anslaget periodiseras över tre år. Till undervisnings- och kulturministeriets moment 29.10.20 överförs 1,5 miljoner euro 2025, 2 miljoner euro 2026 och 2 miljoner euro 2027. Anslaget gör det möjligt att omfattande följa såväl tillgången på undervisningspersonal som hur lagens mål uppnås i övrigt.

4. Riksdagen förutsätter att regeringen satsar på att ge utbildningsanordnarna en grundlig introduktion i reformens innehåll och därmed på att lagens mål och tillämpningen av lagen ska genomföras så väl som möjligt.

4. Undervisnings- och kulturministeriet har förberett riksomfattande webbkurser som kan ordnas genast efter att lagen antagits i januari-februari 2025. Kurser ordnas varje vecka så att så många som möjligt kan delta i hela landet.

Dessutom har undervisnings- och kulturministeriet förberett många former av informationsstyrning som förklarar lagstiftningen. Ministeriet producerar introduktionsvideor om lagstiftningen för publicering på nätet och en webbsida med många vanliga frågor och svar.

Undervisnings- och kulturministeriet samarbetar tätt med Utbildningsstyrelsen för att stödja verkställigheten av reformen. En arbetsgrupp som består av tjänsteinnehavare från ministeriet och Utbildningsstyrelsen har varit aktiv sedan slutet av 2023 under hela reformprocessen. Gruppen fortsätter arbeta tillsammans fram till slutet av 2025.

Erja Vitikka, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Stödet för lärande inom gymnasieutbildningen

RP 159/2024 rd – RSv 145/2024 rd

Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet gör en utredning om genomförandet av stödet för lärande inom gymnasieutbildningen tre år efter det att ändringarna trätt i kraft.

Gymnasielagens bestämmelser om stöd för lärandet ändrades genom bestämmelser som träder i kraft den 1 augusti 2025. Enligt 28 § i den nya gymnasielagen har den studerande rätt till stöd för lärandet under tiden för studier enligt denna lag. Stöd för lärandet är sådan stödundervisning, sådan handledning och sådant stöd som den studerande behöver för att genomföra gymnasiets lärokurs. En studerande har dessutom rätt till specialundervisning om personen på grund av konstaterade inlärningssvårigheter eller någon annan med dem jämförbar orsak behöver specialundervisning för att genomgå gymnasiets lärokurs och det stöd för lärandet som avses i 28 § inte är tillräckligt med hänsyn till den studerandes behov av stöd. Ändringen innebär att stödformerna är mer ändamålsenliga för de studerandes stödbehov, det vill säga att stödet inriktas bättre, och att metoderna för olika former av stöd görs tydligare.

Stödåtgärderna genomförs i samarbete av undervisningspersonalen. Stödbehovet ska bedömas i början av studierna samt regelbundet när studierna framskrider. Stödåtgärderna antecknas på den studerandes begäran i den studerandes individuella studieplan.

Enligt uttalandet ska genomförandet av stödet för lärande utredas tre år efter att ändringarna trätt i kraft, det vill säga hösten 2028. Då kommer undervisnings- och kulturministeriet att göra en utredning om genomförandet av stödet för lärande inom gymnasieutbildningen.

Maria Soininen, regeringssekreterare, undervisnings- och kulturministeriet

Försöket med verksamhetsstyrning och stödet för lärande inom yrkesutbildningen

RP 161/2024 rd – RSv 180/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur försöket inom yrkesutbildningen framskrider och i mitten av försökstiden bedömer reformens effekter på nätverket av anordnare av yrkesutbildning och anordnarnas verksamhetsförutsättningar samt tillgången på studieplatser med tanke på de regionala behoven och försörjningsberedskapen.

1. Nationella centret för utbildningsutvärdering genomför en uppföljnings- och effektstudie om verksamhetsstyrningen inom yrkesutbildningen. Studien ger årlig information om försökets framsteg och resultat. När halva försökstiden gått lämnas en rapport till riksdagen. Studien kommer också att inkludera eventuella konsekvenser för hela nätverket av anordnare av yrkesutbildning och deras verksamhetsförutsättningar. Enligt försökslagen kan undervisnings- och kulturministeriet också inleda andra undersökningar.

Ville Heinonen, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet gör en utredning om genomförandet av stödet för lärande inom yrkesutbildningen tre år efter det att ändringarna trätt i kraft.

2. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering är syftet med stödet för lärandet inom yrkesutbildningen att säkerställa de stödinsatser som de studerande behöver för att avlägga examen och deras rätt till den stödform som behövs. Ändringar i lagen om yrkesutbildning som stärker de studerandes rätt till stöd för lärandet och specialundervisning träder i kraft den 1 augusti 2026. Dagens studier som stöder studiefärdigheter ersätts med en ny rätt till stöd för lärandet, där tröskeln är låg, och den studerandes rätt till särskilt stöd reformeras genom att rätten till specialundervisning stärks.

Reformen ger den studerande rätt till stöd för lärandet som en del av examensutbildning. Stödet för lärandet är sådan stödundervisning som ges av läraren samt sådant stöd och sådan handledning som ges av undervisnings- och handledningspersonalen som den studerande behöver för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Stödet ska finnas tillgängligt för de studerande i tillräcklig hög grad och i rätt tid och det ska vara av sådan kvalitet att det främjar de studerandes kunskaper, påvisande av kunnande genom yrkesprov, utexaminering, sysselsättning och övergång till fortsatta studier samt välbefinnande. Stöd för lärandet kan ges med låg tröskel utan förvaltningsbeslut, vilket minskar utbildningsanordnarnas administrativa arbete.

Dessutom föreskrivs det om rätten till särskilt stöd. En studerande har rätt till särskilt stöd inom yrkesutbildningen, om personen på grund av verifierade inlärnings svårigheter, funktionsnedsättning, sjukdom eller av andra motsvarande orsaker behöver regelbunden eller långvarig specialundervisning för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna och stödet för lärandet inte är tillräckligt med tanke på den studerandes stödbehov. Särskilt stöd är specialundervisning som ges av en speciallärare. Särskilt stöd är också annan undervisning och handledning som grundar sig på konsultering av en speciallärare samt andra särskilda undervisnings- och studiearrangemang som den studerande behöver. Speciallärarens roll i det särskilda stödet betonas för att säkerställa att de studerande får högklassig utbildning enligt sina behov och för att stärka specialundervisningens effekt inom yrkesutbildningen.

Undervisnings- och kulturministeriet stöder tillsammans med Utbildningsstyrelsen anordnarna av yrkesutbildning i genomförandet av stöd för lärandet och särskilt stöd.

Undervisnings- och kulturministeriet gör en utredning om utfallet av stödet för lärandet som helhet inom yrkesutbildningen tre år efter att ändringarna trätt i kraft, det vill säga hösten 2029, då man kan utvärdera hur reformen fungerar.

Anne Ekroth, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

Stödet för lärande och skolgång i alla statliga skolor och övningsskolor

RP 163/2024 rd – RSv 156/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder och bevakar hur stödet för lärande i fortsättningen genomförs också i alla statliga skolor och övningsskolor.

Undervisnings- och kulturministeriet har vidtagit åtgärder för att bevaka utfallet av den reviderade lagstiftningen om stödet för lärande och skolgång genom att utveckla den registerbaserade nationella datainsamlingen och parallellt insamlingar av massdata om kostnader och annan statistik. Dataunderlaget om stödet för lärande och skolgång utvecklas så att det ger en nationellt heltäckande samlad bild av utfallet av stödet för lärande. I datainsamlingarna används de befintliga datainsamlingssystem, processer och tidpunkter som tillämpas i nuläget. Målet för uppföljningen av reformen är tillförlitliga tidsserier av de centrala data som beskriver stödets utfall. Datainsamlingarna inbegriper också det stöd för lärande och skolgång som genomförs i statliga skolor och övningsskolor.

Erja Vitikka, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

11 Social- och hälsovårdsutskottet

Ersättning för dosdispensering av läkemedel

RP 134/2008 rd – RSv 106/2008 rd

Riksdagen förutsatte den 4 november 2008 att den utredning som gäller regleringen av dosdispenseringen av läkemedel innefattar en utvärdering av hur ändamålsenliga och totalt sett lönsamma de begränsningar är som gäller ersättningen för dosdispensering, såsom kravet på minst sex ersättningsgilla läkemedel, och att behövliga förslag för ändring av lagstiftningen läggs fram.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska dosdispenseringen av läkemedel vidareutvecklas för att förbättra läkemedelssäkerheten och öka den effektiva användningen av personalresurser. Reformen av läkemedelsärenden fortsätter utifrån en färdplan, och en rationell läkemedelsbehandling säkerställs i syfte att förbättra befolkningens hälsa och funktionsförmåga, läkemedelsbehandlingarnas effekt, säkerhet och kvalitet samt ekonomi, jämlikhet och tillgänglighet. Social- och hälsovårdsministeriet har av Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea beställt en utredning som definierar aktörernas uppgifter och ansvar samt verksamhetens minimikrav. Som en del av utredningen granskas finansieringen av dosdispenseringstjänsten samt ersättningen av kostnaderna för dosdispenseringen enligt sjukförsäkringslagen till patienterna.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Servicesedlar

RP 20/2009 rd – RSv 67/2009 rd

2. Riksdagen förutsätter att det i samband med en reform av avgiftstaket utreds på vilket sätt självrisken för servicesedlar beaktas i avgiftstaket.

2. I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

I lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården är utgångspunkten fortfarande att endast klientavgifter som anges i den lagen räknas in i avgiftstaket. Bestämmelser om servicesedlar och deras värde finns i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården. De grundläggande principerna i lagen om servicesedlar

inom social- och hälsovården för hur självrisken för avgiftsbelagda tjänster bestäms skiljer sig från klientavgifterna enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, och servicesedlarnas självriskandel som klienten själv betalar till en producent denne själv väljer räknas därmed inte heller in i det avgiftstak som det föreskrivs om i lagen om klientavgifter i social- och hälsovården. En klient har dock rätt att vägra att ta emot en servicesedel, och då ska välfärdsområdet hänvisa kunden till tjänster som välfärdsområdet ordnar på annat sätt.

Denna förändring går inte att genomföra i det nuvarande systemet, utan förutsätter dels en samtidig revidering av de grundläggande principerna för bestämmelserna om såväl klientavgifter som servicesedlar, dels en omfattande omdefiniering av självriskandelarna och grunderna och nivån för avgiftstaket. En sådan reform har inte planerats under denna regeringsperiod.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av biobankslagstiftningen

RP 86/2011 rd – RSv 78/2012 rd

Riksdagen förutsatte den 2 oktober 2012 att regeringen följer upp och utvärderar hur biobankslagstiftningen fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

Biobankslagen (688/2012) ändrades för att motsvara kraven i den allmänna dataskyddsförordningen samt de ändringar av teknisk karaktär som följde av att personuppgiftslagen (523/1999) upphävdes och att lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) och ändrade bestämmelser i anslutning till den trädde i kraft. Ändringarna i biobankslagen trädde i kraft den 1 januari 2024. Motsvarande lagändringen utfärdades samtidigt även en ny statsrådets förordning om biobanks samtyckes- och godkännandehandling, som också den trädde i kraft den 1 januari 2024. Den senaste mandatperioden för styrgruppen för biobankslagen gick ut den 31 december 2024, men avsikten är att våren 2025 tillsätta styrgruppen på nytt för åren 2025–2026.

Sini Norja, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

RP 96/2015 rd – RSv 57/2016 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur utvecklingsstördas rättigheter påverkas av lagstiftningen och fortsätter att förbättra regleringen av självbestämmanderätten.

Det nuvarande projektet om självbestämmanderätt inleddes vid social- och hälsovårdsministeriet 2021. I enlighet med en skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering gjorde social- och hälsovårdsministeriet 2024 en tjänstemannabedömning av projektets juridiska viktighets- och angelägenhetsordning. Serviceboendet med heldygnsomsorg för äldre bedöms vara det mest brådskande delområdet där frågan om användningen av begränsningsåtgärder kan förekomma både dagligen och över en längre tid. Beredning av åtgärder på längre sikt skrivs in i "Färdplan för stärkande av klienternas och patienternas självbestämmanderätt". I sammanhanget bedöms även tillgodoseendet av utvecklingsstördas rättigheter och utvecklingen av regleringen om självbestämmanderätten.

Enligt ramförhandlingarna 2024 innehåller planen för de offentliga finanserna 2025–2028 inte längre den finansiering som krävs för beredningen och genomförandet av projektet om självbestämmanderätt. Lagstiftning om projektet kommer därmed inte att läggas fram för riksdagen under statsminister Petteri Orpos regeringsperiod.

Projektet har en uppföljningsgrupp, och den tillsattes 2024 för en andra mandatperiod (1.8.2024–31.12.2027). Uppföljningsgruppen sammanträdde två gånger under 2024. Den 4 november 2024 tillsatte gruppen en arbetsgrupp med uppgiften att utarbeta en guide om självbestämmanderätten (finska IMO-opas). Gruppens arbetsperiod är 1.1.2025–31.12.2026. Bästa praxis för att stärka självbestämmanderätten och förebyggandet av begränsningsåtgärder samlas in och sammanställs i guiden.

Maija Miettinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper

RP 107/2015 rd – RSv 103/2015 rd

Riksdagen förutsätter att det vid verkställigheten av lagen följs upp hur kravet på språkkunskaper fungerar och om det finns ett behov av att utvidga skyldigheten för yrkesutbildade personer från andra EU- och EES-stater att visa sina språkkunskaper. Samtidigt bör det utredas hur direktivet genomförs i andra medlemsstater.

Enligt 18 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården ska arbetsgivaren för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården säkerställa att personens språkkunskaper är på en tillräcklig nivå för de uppgifter han eller hon sköter. En utredningsrapport om nuläget för lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och dess behov av revidering gavs 2018. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering bereds det vid social- och hälsovårdsministeriet en totalreform av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården. Den ska genomföras på ett sådant sätt att rätten att utöva yrke kopplas till endast sådana förutsättningar som är nödvändiga och proportionerliga med tanke på klient- och patientsäkerheten. Vid totalreformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården ses yrkespersonernas skyldighet att visa sina språkkunskaper över och utreds genomförandet av direktivet i EU-/EES-staterna som en del av den internationella jämförelse som ingår i regeringens proposition.

Henna Vidén, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Avbytar-service för lantbruksföretagare och pälldjursuppfödare

RP 112/2015 rd – RSv 108/2015 rd

2. Riksdagen förutsätter att det följs upp vilka konsekvenser avgiftsbemärgningen av beredskap har för hur avbytar-service anlitas och tillämpas och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytar-service.

3. Riksdagen förutsätter att det följs upp hur timantalet för subventionerad avgiftsbelagd avbytarservice räcker till och vilka konsekvenser inskränningen har för lantbruksföretagarnas möjligheter att orka med sitt arbete och att behovet av ändringar behandlas i den genomgripande reformen av avbytarservice.

2–3. Enligt regeringsprogrammets riktlinjer ska avbytarservicen bibehållas på åtminstone den nuvarande nivån och det görs således ingen totalreform av avbytarlagstiftningen. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt följer årligen hur avbytarservicen används och fördelas mellan användarna. Dessa uppgifter finns tillgängliga om det framöver anses att en totalreform av avbytarlagstiftningen behövs. I ärendet finns således inget nytt att rapportera till riksdagen.

Mikko Rissanen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Förtäring av alkoholdrycker på allmänna platser och begränsning av distansförsäljning av alkoholdrycker

RP 100/2017 rd – RSv 186/2017 rd

2. Riksdagen förutsätter att regeringen klarlägger bestämmelserna om distansförsäljning med beaktande av kraven enligt EU-rätten och högsta domstolens kommande avgörande i fallet Visnapuu. Det är social- och hälsovårdsministeriet som ansvarar för beredningen och i den ska de EU-rättsliga villkoren beaktas och särskilt också att lösningarna i fråga om distansförsäljning inte får utgöra en risk för att detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker med en alkoholhalt över den föreskrivna gränsen försvinner eller för att det finländska näringslivet inte längre kan fungera på lika villkor som sina utländska konkurrenter. Beredningen ska också beakta de krav som ställs på flexibelt uttag av punktskatter.

2. I enlighet med regeringsprogrammet kommer regeringen att förtydliga den rådande otydliga tolkningen av alkoholförsäljning på distans på ett entydigt sätt så att finländarna framöver har rätt att via distansförsäljningsförfarandet köpa alkohol av företag i andra EU-länder. Beredningen av en regeringsproposition har inletts vid social- och hälsovårdsministeriet.

Saara Karttunen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Medborgarinitiativet Eutanasi för en god död

MI 2/2017 rd – RSk 9/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet tillsätter en brett sammansatt expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att statsrådet vid behov och utifrån utredningen lämnar förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen.

Expertarbetsgruppen arbetade 2018–2021. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering förtydligas rätten till vård i livets slutskede i författningarna, vilket tryggar en god vård i livets slutskede oberoende av var personen bor eller vårdas. Behovet av ändringar i lagstiftningen kartläggs under regeringsperioden. Den palliativa vården utvecklades med statsunderstöd i alla välfärdsområden under åren 2022–2024. Slutrapporten över projekten blir klar i början av 2025.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Åtgärdande av missförhållandena i systemet med försäkringsläkare: Ändring av 41 d § i lagen om olycksfallsförsäkring så att godtyckligheten avskaffas

MI 4/2018 rd – RSk 39/2018 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en proposition för att åtgärda missförhållandena i systemet med försäkringsläkare och lämnar riksdagen förslag till ändringar i lagstiftningen under vårsessionen 2020. Samtidigt ska det utredas om formkraven på utlåtanden från försäkringsläkare ska tas in i lagstiftningen.

De ändringar i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar samt i vissa socialförsäkringslagar som föreslogs i regeringens proposition RP 213/2020 rd trädde i kraft den 1 juli 2021 (lagarna 207–212/2021). Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Kirsi Terhemaa, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål

RP 54/2018 rd – RSv 201/2018 rd

Riksdagen godkände den 15 januari 2019 ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en totalreform av lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål.

Europeiska kommissionen lade den 14 juli 2022 fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om kvalitets- och säkerhetsstandarder för ämnen av mänskligt ursprung avsedda för användning på människor och om upphävande av direktiven 2002/98/EG och 2004/23/EG (COM(2022) 338 final). Den godkända förordningen antogs den 13 juni 2024 och publicerades i Europeiska unionens officiella tidning den 17 juli 2024. Merparten av förordningen blir tillämplig den 7 augusti 2027.

Förordningen har betydande konsekvenser för lagen om användning av mänskliga organ, vävnader och celler för medicinska ändamål. Social- och hälsovårdsministeriet kände till att Europeiska kommissionen bereder en författning redan innan förslaget till förordning lades fram, varför totalreformen av den nationella lagen har blivit fördröjd i väntan på förslaget till förordning. Beredningen av ändringarna i den nationella lagstiftningen inleddes omedelbart efter att förslaget till förordning antogs.

Sini Norja, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Reform av barnskyddslagstiftningen

RP 237/2018 rd – RSv 317/2018 rd

Riksdagen förutsätter att rätten till balanserad utveckling och välfärd i fråga om barn som är placerade i vård utom hemmet samt användningen av begränsningar enligt barnskyddslagen utvärderas och förtydligas som ett led i beredningen av lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt.

Statsminister Petteri Orpos regering reformerar barnskyddslagstiftningen. Genom reformen ser regeringen till att barnets bästa, välbefinnande och trygghet tillgodoses genom att villkoren för begränsningsåtgärder förtydligas. Sakinnehållet i riksdagens uttalande kommer att bedömas som en del av reformen av barnskyddslagstiftningen i enlighet med regeringsprogrammet.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Bedömning av behovet av en reform av systemet för beslut och ändringssökande inom barnskyddet

RP 71/2019 rd – RSv 80/2019 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen påbörjar en utvärdering av behovet att förnya systemet för beslutsfattande och överklagande inom barnskyddet samt vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder.

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns inskrivet att regeringen ska omarbeta barnskyddslagstiftningen. Som en del av det arbetet bedöms systemet för beslutsfattande och överklagande inom barnskyddet och eventuella författningsändringar genomförs likaså som en del av reformen. Till stöd för beredningen har professor emerita Raija Huhtanen på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet upprättat en rättslig bedömning av systemet för beslutsfattande och ändringssökande gällande omhändertagande och brådskande placering av barn. Den publicerades den 24 januari 2025¹⁰.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ansvar för att följa när avgiftstaket för klientavgifter uppnås

RP 129/2020 rd – RSv 197/2020 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder möjligheten att överföra ansvaret för att följa upp avgiftstaket för klientavgifter från klienten till en myndighet.

10 Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2025:2

1. I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen. Efter att riksdagen lämnade sitt uttalande gjordes det åren 2021–2022 under styrning av social- och hälsovårdsministeriet en utredning av en överföring av ansvaret för att följa upp avgiftstaket för klientavgifter, där utgångspunkten var målet i riksdagens uttalande. Utredningen lade särskild tonvikt på behoven av och möjligheterna att utveckla informationssystemen i samband med överföringen av uppföljningsansvaret eftersom det för närvarande inte finns interoperabla informationshanteringsmodeller eller informationssystem för hantering av klientavgifterna eller avgiftstaket. Utredningens resultat kan utnyttjas när informationssystemen utvecklas vidare samt när bestämmelserna om avgiftstaket revideras. Ändringen förutsätter ändringar i lagstiftningen, som inte har planerats att genomföras under denna regeringsperiod.

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården

RP 212/2020 rd – RSv 71/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen påskyndar beredningen av en totalreform av bestämmelserna om informationshanteringen inom social- och hälsovården.

Regeringen lämnade som en totalreform en proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och till lagar som har samband med den. Lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården trädde i kraft den 1 januari 2024.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Joni Komulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt lämnande av underrättelse enligt artiklarna 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse

RP 241/2020 rd – RSv 111/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer och bedömer genomförandet av reformen och dess konsekvenser för kommunernas finansiering och balansen i kommunernas ekonomi samt för den regionala utvecklingen och utjämningen av välfärdsskillnaderna.

1. Reformen av social- och hälsovården samt räddningsväsendet genomfördes tillsammans med de centrala ministerierna och välfärdsområdena under bildning. Det egentliga arbetet med genomförandet avslutades i början av 2023 då organiseringsansvaret framgångsrikt överfördes till välfärdsområdena.

Under 2024 förde vissa ministerier (social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet och inrikesministeriet) förhandlingar med välfärdsområdena för att säkerställa att genomförandet gick framåt även efter att organiseringsansvaret hade överförts. Dessutom gjordes en uppföljning utifrån bland annat social- och hälsovårdsministeriets redogörelse, välfärdsområdenas redogörelse samt Institutet för hälsa och välfärd och tillsynsmyndigheternas bedömningsrapporter. Ministerierna fortsatte även den ömsesidiga kontakten med välfärdsområdena.

Antti Kuopila, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

1. I samband med social- och hälsovårdsreformen gjordes endast de nödvändiga ändringarna i kommunernas statsandelssystem. Efter reformen bedöms behovet av att utveckla statsandelssystemet i förhållande till de uppgifter som blir kvar i kommunerna och förändringarna i omvärlden.

Finansministeriet tillsatte den 31 augusti 2023 en beredningsgrupp för att bereda en reform av statsandelssystemet för den kommunala basservicen. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering görs en övergripande översyn av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet så att de ansvarar kommunernas nya roll och läget efter att social- och hälsovårdsreformen har trätt i kraft och arbets- och näringsreformen genomförts. I reformen utgår man från målet att säkerställa att kommuner av olika storlek har förutsättningar att ordna

lagstadgad basservice överallt i Finland, beakta behoven hos kommuner med flyttningsförlust och den demografiska utvecklingen i olika regioner samt stärka förutsättningarna för de växande kommunerna och städerna att investera i tillväxt och hantera sociala problem.

Som en del av reformen bedöms ändamålsenligheten och utjämningsnivån i fråga om de skatter som omfattas av utjämningen av skatteinkomster. Samtidigt granskas beloppet av de skatter som omfattas av utjämningen och utjämnings storlek. Den grundläggande principen är att en så stor del som möjligt av de skatteinkomster som genereras i kommunerna ska användas av kommunerna själva, dock med beaktande av alla kommuners livskraft och en balanserad finansiering mellan kommunerna.

Innan den mer omfattande reformen blir klar följer regeringen noggrant upp varje kommuns möjligheter att klara av den ökande efterfrågan på service och de stigande kostnaderna för servicen, särskilt inom småbarnspedagogiken och utbildningen, och reagerar på dem. Dessutom stärks i synnerhet kommunernas och städernas investeringsförmåga.

Konsekvensbedömningarna av social- och hälsovårdsreformen preciserades hösten 2023 och de slutliga kalkylerna om förändringarna i balansläget i kommunernas ekonomi är nu tillgängliga när uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Permanent bedöms förändringarna i kommunernas ekonomi i planen för de offentliga finanserna och kommunekonomiprogrammet i samband med ram- och budgetberedningen.

Markku Nissinen, finansråd, finansministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer de växande städernas investeringsförmåga genom att följa upp reformens konsekvenser för städernas kapacitet att investera i hållbar tillväxt och fullgöra sina MBT-förpliktelser samt genom att vidta åtgärder om någon växande stads verksamhets- och investeringskapacitet försämras till följd av reformen.

2. I och med social- och hälsovårdsreformen överfördes från kommunerna lika mycket inkomster som utgifterna för social- och hälsovården och räddningsväsendet är, det vill säga överföringen av utgifter och inkomster på riksomfattande nivå är kostnadsneutral. I praktiken begränsas stora kommunvisa förändringar i överföringen av utgifter och inkomster med det utjämningsselement som ingår i statsandelssystemet permanent till högst +/- 60 euro per invånare. Den nämnda högsta

ändringen gäller efter övergångsperioden på fem år, det vill säga från början av 2027. Det år reformen träder i kraft begränsas ändringarna till noll och därefter till stegvisa årliga ändringar på högst +/- 15 euro per invånare till det permanenta +/- 60 euro per invånare. Här är det viktigt att beakta att endast utjämningsselementet binds permanent utifrån det föregående årets genomsnittliga situation och övriga inkomster och utgifter (dvs. merparten) utvecklas och förändras som vanligt.

De nämnda ändringarna och begränsningarna av dem gäller alltså alla kommuner, även växande städer. Kommunerna finansierar slutligen alltid sina investeringar med interna medel, som komprimeras i årsbidraget som visar skillnaden i driftsinkomsterna och driftsutgifterna. Med årsbidraget täcker kommunerna både direkta investeringsutgifter och lån som har tagits för investeringsutgifter. Som det konstateras ovan begränsas nettoförändringen av inkomster och utgifter, det vill säga årsbidraget efter avskrivningar, så att det blir skäligt, varför även de direkta förändringarna i investeringsförmågan blir skäliga.

Statsrådet för regelbundet samtal om läget med olika kommuner. Enligt diskussioner med de sex största städerna (C6-städerna) är reformens konsekvenser för deras investeringsförmåga relativt skäliga i en genomsnittssituation i enlighet med det ovan beskrivna. Som utmaning och eventuell risk upplever städerna emellertid förskjutningen av tyngdpunkten i den interna finansieringen från skatteinkomster till statsandelar och således hur inkomstökningen i euro utvecklas på längre sikt. Oklart är om statsandelarna ökar i den utsträckning som de överförda skatteintäkterna skulle ha gjort. En eventuell försvagad inkomstbas har för sin del en försämrande inverkan på investeringsförmågan och förmågan att sköta lån. Man försöker svara på den här förändrade situationen med reformen av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Reformen inleddes hösten 2023.

I och med social- och hälsovårdsreformen överförs de mycket avsevärda investeringsbehoven i sjukvårdsdistriktens städer också till välfärdsområdena, men i övrigt minskar reformen egentligen inte de stora städernas investeringsbehov och investeringsplaner. Investeringsbehov uppkommer såväl av projekt för grundläggande renovering och reparation som nybyggnation. Även om den interna finansieringen förblir nära nog densamma i stora städer, och stark jämförd med mindre kommuner, finns det ett avsevärt tryck på ökad skuldtagning också i stora städer om investeringarna fortsätter att ligga på en hög nivå under de närmaste åren. Visserligen är det möjligt att städerna reagerar på det försvagade ekonomiska läget med att skjuta upp eller minska sina investeringar. Samtidigt kan investeringar finansieras på ett ekonomiskt hållbart sätt även med lån eller andra motsvarande långfristiga avtal, förutsatt att årsbidraget i genomsnitt täcker avdragsnivån på lång

sikt. I synnerhet nya projekt kan antas tillföra tilläggsinkomster i städernas ekonomi (bland annat värdeökning på mark och skatteintäkter) samt ökar städernas livs- och attraktionskraft, även om det ibland kan vara utmanande att kunna se och specificera en hög investeringsnivå och de medförda nettofördelarna under kommande år.

För växande städer, liksom för alla kommuner, är det med tanke på den ekonomiska risktoleransen viktigt att planera investeringsprogrammen med hänsyn till hållbarhet och realistiskt förutsedda behov. Processen för investeringsbeslut bör även inkludera högklassiga långsiktiga kostnads-nyttokalkyler och riskkartläggningar. Utvecklingen inom kommunernas ekonomi kommer att följas bland annat inom kommunekonomiprogrammet som ingår i planen för de offentliga finanserna samt inom det normala tjänstearbetet vid finansministeriet och med vidtagande av korrigerande åtgärder när så behövs. Vid finansministeriet diskuteras även allmänt en utveckling av kommunpolitiken, kommunernas uppgifter och finansiering, i den omgivning de verkar efter social- och hälsovårdsreformen. Denna översyn av utvecklingen har även en koppling till välfärdsområdenas uppgifter och finansiering.

Ville Salonen, finansråd, finansministeriet

5. Riksdagen förutsätter att behovskoefficienterna utarbetade av Institutet för hälsa och välfärd preciseras i det fortsatta arbetet med beaktande av de faktiska kostnadsfaktorerna, såsom kostnaderna för socialvården och de regionala kostnadsfaktorerna.

5. Statens finansiering till varje välfärdsområde bestäms enligt kalkylmässiga faktorer. Cirka 80 procent av finansieringen riktas till välfärdsområdena enligt välfärdsområdesvisa behovskoefficienter uträknade av Institutet för hälsa och välfärd. Servicebehovet baserar sig på en omfattande undersökning från 2020 om behovsstandardiseringen av finansieringen till social- och hälsovården gjord med Institutet för hälsa och välfärds material på individnivå, där det utreddes hur tjänsterna användes och vilka faktorer som förklarar kostnaderna. Centrala faktorer i modellen är olika sjukdomar, såsom cancer, minnessjukdomar och psykisk ohälsa. Samtidigt beaktar modellen även åldersstrukturen och olika socioekonomiska faktorer samt faktorer som beskriver skador och funktionsnedsättningar och som förklarar behovet av socialvård. Välfärdsområdesvisa behovskoefficienter räknas ut för tre delområden: behovskoefficienter för hälso- och sjukvården, behovskoefficienter för äldreomsorgen och behovskoefficienter för socialvården. I socialvårdens servicegrupp ingår bland annat barnskyddet, tjänsterna för personer med

funktionsnedsättningar och missbrukarvården. Socialvården ingår således redan i behovsmodellen till den del som forskningsmaterial har gjort det möjligt med en översyn.

De koefficienter som utgör grund för behovsbedömningen sågs över sommaren 2022 med grund i det senaste materialet. Lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) har bestämmelser om de nya koefficienter som beskriver servicebehovet. Lagändringen stadfästes i juli 2022. Institutet för hälsa och välfärd uppdaterar välfärdsområdenas koefficienter årligen enligt hur tjänsterna senast har anlitats. Behovskoefficienterna bör således så bra som möjligt avspegla förändringarna i välfärdsområdena som till exempel i demografin eller sjukfrekvensen. Att undersöka servicebehovet är ett fortlöpande utvecklingsarbete.

Institutet för hälsa och välfärd genomförde 2022 tillsammans med Statens ekonomiska forskningscentral en fortsatt undersökning om regionala omgivnings- och kostnadsfaktorer till stöd för den ovan beskrivna serviceundersökningen. Strävan var att undersökningen mer omfattande än tidigare ska beakta hur till exempel löneskillnader, fastighetskostnader och priserna på andra insatsvaror varierar regionalt. Utifrån undersökningen lade statsrådet för riksdagen fram en ny bestämningsfaktor i finansieringsmodellen som baserar sig på statusen som universitetssjukhus. Regeringens proposition om en ändring av finansieringslagen överlämnades till riksdagen i januari 2023.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska välfärdsområdenas finansieringsmodell utvecklas. En arbetsgrupp tillsattes hösten 2023 för detta arbete. Arbetsgruppen har inlett arbetet med att utveckla en behovsbaserad modell enligt skrivningen i regeringsprogrammet. Undersökningen blir klar i slutet av 2024.

Jenni Jaakkola, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

6. Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och utvärderar kvaliteten på elev- och studerandevårdstjänsterna samt hur ordnandet av kurators- och psykologtjänsterna som närservice i skolornas och läroanstalternas lokaler har utfallit. Regeringen ska utan dröjsmål vidta behövliga åtgärder, om de mål för lagen som riksdagen har godkänt inte uppnås.

6. Regeringen genomförde 2024 en kostnads- och effektivitetsbedömning av hur elev- och studerandevården fungerar. Enligt bedömningen har merparten av utbildningsanordnarna uppgjort en lämplig elevhälsoplan. Elevhälsans arbetssätt och mål är i regel klara för alla. Välfärdsområdena ansvarar för elevhälsan och i många

områden ser man tillgången till personal och dess tillräcklighet som en betydande utmaning. Inom alla välfärdsområden har man aktivt satsat på samarbetet med utbildningsanordnarna efter social- och hälsovårdsreformen. Välfärdsområdena har förenhetligt innehåll i sina tjänster där det tidigare fanns en mängd skillnader mellan kommunerna.

Institutet för hälsa och välfärd och Utbildningsstyrelsen följer genom regelbundna uppföljningsundersökningar vartannat år kvaliteten på elevhälsans tjänster och hur de genomförs. I enlighet med regeringsprogrammet förbättras elev- och studerandehälsovårdstjänsterna genom en uppdatering av elevhälsovårdens program för hälsoundersökningar.

Liisa Jokinen, ledande sakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

6. Institutet för hälsa och välfärd svarar i samarbete med Utbildningsstyrelsen för den riksomfattande styrningen och utvecklingen av elevhälsotjänsterna. Information om elevhälsotjänsterna samlas in hos yrkespersonal inom tjänsterna, barn och unga samt skolor och läroanstalter.

Med hjälp av enkäten Uppföljning av elevhälsotjänsterna OPA samlar man vartannat år in information om hur både den generellt inriktade och individuellt inriktade elevhälsan ordnas och hur arbetet utförs. Enkäten Hälsa i skolan ger information om bland annat hur elever i årskurserna 4 och 5 samt 8 och 9 får hjälp samt om hur tjänsterna motsvarar elevernas behov, anlitandet av elevhälsotjänsterna och den hjälp och det stöd de ger. Med TEA-datainsamlingen (Främjande av välbefinnande och hälsa i grundskolorna) samlar Institutet för hälsa och välfärd i samarbete med Utbildningsstyrelsen varannan höst in information från grundskolorna och verksamhetsställena för läroanstalter på andra stadiet. Uppgifterna om bland annat tillgången till elevhälsotjänster och elevhälsotjänsternas resurser rapporteras i TEAvisari.

I social- och hälsovårdsreformen tog välfärdsområdena från början av 2023 över ordnandet av elevhälsotjänsterna som fortfarande tillhandahålls som närservice i skolorna och läroanstalterna så att de är lättillgängliga för eleverna och de studerande. Utbildningsanordnaren utvärderar hur elevhälsan har genomförts och dess verkningsfullhet samt gör en egenkontroll av elevhälsan i dess helhet i samarbete med kommunens utbildningsväsende och välfärdsområdet. I det här skedet går det ännu inte att helt tillförlitligt utvärdera hur överföringen av ansvaret för att ordna elevhälsotjänsterna till välfärdsområdena har genomförts och dess effekter på tjänsternas kvalitet och inte heller hur kurators- och psykologtjänsterna har genomförts som närtjänster i skolornas och läroanstalternas lokaler. Som en del av

Statsrådets utredning om en samlad elevvård 2024 har det gjorts en bedömning av hur elevhälsotjänsterna har genomförts. Utredningen har utarbetats i enlighet med regeringsprogrammet. I utredningen sammanfattas information om hur den generellt inriktade och den individuellt inriktade elevhälsan genomförs i nuläget och ges en helhetsbild av elevhälsan utifrån den tillgängliga kunskapsbasen (t.ex. OPA-datainsamlingen, enkäten Hälsa i skolan och TEAviisari). Utredningen syftade till att ur elevers och studerandes synvinkel utvärdera om den samlade elevhälsa som de enligt lag har rätt till tillhandahålls på ett ändamålsenligt sätt. I utredningen beskrivs även tilldelningen av resurser till elevhälsan och dess kostnader. Dessutom presenteras metoder för att stärka elevhälsan.

Merja Mannerkoski, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

7. Riksdagen förutsätter att regeringen som en del av uppföljningen av verkstäderna bedömer behovet av att revidera lagstiftningen om verkstadsverksamheten med hänsyn till samordningen av lagstiftningen inom olika förvaltningsområden, så att verkstadsverksamheten kan genomföras och utvecklas tväradministrativt på ett flexibelt och kundorienterat sätt.

7. Det föreskrivs om verkstädernas verksamhet endast i ungdomslagen (1285/2016) i form av verkstadsverksamhet för unga. Annan lagstiftning med nära anknytning till verkstadsverksamheten gäller socialservice, sysselsättningstjänster och utbildning, som till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (socialservice), karriärträning (sysselsättningstjänst) och förmåner som beviljas i dessa. I praktiken innebär förmånerna försörjning under verkstadsträningen, ekonomiskt understöd under tiden när man deltar i träningen, och det har fungerat som incitament att delta i träning.

Finansieringen för att ordna verkstadsverksamhet har utgjorts av samfinansiering via flera kanaler. De förändrade sätten att ordna socialservice och sysselsättningstjänster, överföringen av socialservicen från kommunerna till välfärdsområdena och sysselsättningstjänsterna från staten till sysselsättningsområdena har minskat de tjänster som verkstäderna kan producera som socialservice och sysselsättningstjänster för unga. Merparten av dem som ordnar verkstadsverksamhet för unga är kommuner, och kommunerna kan inte ordna socialservice som till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Ersättningen för att ordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte överfördes i kommunerna ofta till finansieringen av verkstäder. Den ersättning som staten i efterhand betalar ut för att ordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är 10,09 euro per dag per deltagande person.

De ändringar som har gjorts i hur socialservicen och sysselsättningstjänsterna ordnas har försvårat det sektorsövergripande samarbetet och samordningen av tjänsterna. Verkstäderna för unga har erbjudit unga utanför utbildning och arbete, så kallade UVAS-unga, arbetsträning och individuell träning som en närtjänst. Dessa unga saknar utbildning efter den grundläggande utbildningen och har dåliga möjligheter att få arbete. Antalet unga som inte arbetade, studerade eller fullgjorde beväringstjänst 2022 var totalt 62 500.

En sektorsövergripande verkstadsarbetsgrupp utredde hur de lagstiftningsändringar som gjorts och ska göras påverkar verkstadsverksamheten. Enligt utredningen bör det utöver i ungdomslagen dessutom föreskrivas allmänt om anordnandet och finansieringen av verkstadsverksamhet som en sektorsövergripande tjänst, samtidigt som anordnarnas mångfald bevaras. Det vore ändamålsenligt att utveckla en egen åtgärd för deltagare i verkstadsverksamhet och för vilken den som tillhandahåller åtgärden kunde få en ersättning. Dessutom behöver det tas fram tydliga grunder och utvecklingsmål för samarbetet mellan verkstadsverksamheten och utbildningsanordnarna och utredas vilka möjligheter det finns för kommunen och välfärdsområdet att samarbeta för att anordna arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som verkstadsträning i verkstäderna.

Merja Hilpinen, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet

8. Riksdagen förutsätter att utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom social- och hälsovården och speciallagstiftningen om finansieringen av den föreläggs riksdagen för behandling så att den träder i kraft senast innan social- och hälsovårdsreformen genomförs. Regeringen måste garantera universitetssjukhusens möjlighet att fortsätta bedriva vetenskaplig forskning och producera grund- och specialiseringsutbildning inom branschen.

8. Social- och hälsovårdsministeriet har svarat på riksdagens uttalanden i deras helhet genom att genomföra ett flertal lagstiftningsändringar. Social- och hälsovårdsministeriet har lämnat regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ordnande av social- och hälsovård och 60 § i hälso- och sjukvårdslagen samt om upphävande av 28 och 29 § i lagen om specialiserad sjukvård. De föreslagna lagarna trädde i kraft den 1 januari 2023. Genom förslaget fogades det till lagen om ordnande av social- och hälsovård bestämmelser om universitetssjukhusens huvudsakliga uppgifter som preciserar och befäster universitetssjukhusens nuvarande uppgifter och ansvar inom den specialiserade sjukvårdens tjänster samt uppgifterna inom utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten. Till lagen fogades bestämmelserna om bitjänster och

bisysslor vid universitetssjukhus i lagen om specialiserad sjukvård, varför motsvarande bestämmelser i lagen om specialiserad sjukvård upphävdes. Genom de antagna ändringarna av bestämmelserna säkerställdes universitetssjukhusens möjlighet att fortsättningsvis bedriva vetenskaplig forskning och producera grund- och specialiseringsutbildning i branschen samt stärktes utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom hälso- och sjukvården.

I 36 § i lagen om ordnade av social- och hälsovård föreskrivs det om samarbetsavtal mellan välfärdsområden i vilka det ska avtalas om den strategiska planen för utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten och genomförandet av den samt om samordnings-, styrnings- och rådgivningsuppgifterna rörande dessa funktioner hos det välfärdsområde som är huvudman för ett universitetssjukhus. Åliggandet gäller både socialvården och hälso- och sjukvården. Social- och hälsovårdsministeriet har med stöd av 36 § utfärdat en statsrådets förordning om innehållet i och beredningen av samarbetsavtal mellan välfärdsområden (309/2023) som stöder välfärdsområdenas utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet och samordnandet av den samt samarbetet och arbetsfördelningen i fråga om verksamhetens innehåll och strukturer som en helhet som omfattar hela samarbetsområdet med beaktande av de riksomfattande målen på det sätt som det förutsätts i riksdagens uttalande. I avtalet ska det avtalas om samordning av verksamheten och målen för de kompetenscentrum inom det sociala området som är verksamma i samarbetsområdet till en helhet som stöder hela välfärdsområdenas verksamhet.

Dessutom fastställer statsrådet vart fjärde år de riksomfattande målen för ordnande av social- och hälsovården i välfärdsområdena. De riksomfattande strategiska målen för social- och hälsovården är en central del av den riksomfattande styrningen av social- och hälsovården. Ett centralt mål är att forsknings- och utvecklingsverksamheten i anslutning till servicesystemet och primär- och socialvårdstjänsterna ska stärkas.

Juha Luomala, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

9. Riksdagen förutsätter att nivån på forskningsfinansieringen inom socialvården tryggas och att det inom socialvården skapas verksamhetsstrukturer som motsvarar universitetssjukhusen och som stöder utvecklingen av tjänster, forskning och utbildningen.

9. Till lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) fogades en 32 § enligt vilken välfärdsområdet inom sitt område ansvarar för utbildnings-, forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom sitt uppgiftsområde med

beaktande av de riksomfattande målen för social- och hälsovården. Ansvaret gäller på samma sätt uppgifterna inom socialvården och hälso- och sjukvården. Genom SOTE100-lagpaketet som antogs i samband med servicestrukturreformen inom social- och hälsovården ändrades lagen om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området (1230/2001) så att välfärdsområdena fick ansvaret för att organisera och styra verksamheten vid kompetenscentrumen inom det sociala området. I statsrådets förordning (582/2024) angavs att verksamhetsområdena för kompetenscentrumen inom det sociala området motsvarar samarbetsområdena. Denna ändring gör det möjligt att integrera forsknings- och utvecklingskompetensen inom socialvården även i kommande utvecklings- och samarbetsstrukturer på samarbetsområdesnivå. Den statliga finansieringen för forskning inom socialt arbete på universitetsnivå har tryggats som en del av social- och hälsovårdsministeriets samlade forskningsfinansiering (forskning inom socialt arbete på universitetsnivå, hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå). Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Juha Luomala, socialråd, social- och hälsovårdsministeriet

10. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer kommunernas möjligheter och bärkraft att ordna tjänster som tryggar de grundläggande kulturella rättigheterna och vidtar behövliga åtgärder för detta.

10. Social- och hälsovårdsreformen har betydande inverkan på kommunernas verksamhet och ekonomi. Uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet flyttades från kommunerna till välfärdsområdena. Kommunernas lagstadgade uppgifter, det vill säga statsandelsåliggandena, gäller undervisnings- och kultursektorn (småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning, bibliotek, allmän kulturverksamhet och grundläggande konstundervisning). Dessutom har kommunerna andra uppgifter som tidigare.

I samband med social- och hälsovårdsreformen gjordes endast de nödvändiga ändringarna i kommunernas statsandelssystem. Efter reformen bedöms behovet av att utveckla statsandelssystemet i förhållande till de uppgifter som blir kvar i kommunerna och förändringarna i omvärlden.

Finansministeriet tillsatte den 31 augusti 2023 en beredningsgrupp för att bereda en reform av statsandelssystemet för den kommunala basservicen. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering görs en övergripande översyn av den kommunala finansieringen och statsandelssystemet så att de motsvarar kommunernas nya roll och läget efter att social- och hälsovårdsreformen har trätt i kraft och arbets- och näringsreformen genomförts. I reformen utgår man från

målet att säkerställa att kommuner av olika storlek har förutsättningar att ordna lagstadgad basservice överallt i Finland, beakta behoven hos kommuner med flyttningsförlust och den demografiska utvecklingen i olika regioner samt stärka förutsättningarna för de växande kommunerna och städerna att investera i tillväxt och hantera sociala problem.

Som ett led i reformen av statsandelssystemet har Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) utrett kostnadsvikten i statsandelssystemet för uppgifterna inom kommunernas småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande undervisning, bibliotek, grundläggande konstundervisning och allmänna kulturverksamhet. På det här sättet säkerställs att åldersstrukturen i kommunerna i statsandelssystemet så exakt som möjligt svarar mot det uppgiftsfält som kommunerna har efter de nämnda reformerna. Statens ekonomiska forskningscentral utredde samtidigt även vilken vikt andra kalkylerade kriterier har.

Innan den mer omfattande statsandelsreformen blir klar följer regeringen noggrant upp varje kommuns möjligheter att klara av den ökande efterfrågan på service och de stigande kostnaderna för servicen, särskilt inom småbarnspedagogiken och utbildningen, och reagerar på dem. Dessutom stärks i synnerhet kommunernas och städernas investeringsförmåga.

Konsekvensbedömningarna av social- och hälsovårdsreformen preciserades hösten 2023 och de slutliga kalkylerna om förändringarna i balansläget i kommunernas ekonomi är nu tillgängliga när uppgifterna inom social- och hälsovården och räddningsväsendet överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Permanent bedöms förändringarna i kommunernas ekonomi i planen för de offentliga finanserna och kommunekonomiprogrammet i samband med ram- och budgetberedningen.

Markku Nissinen, finansråd, finansministeriet

11. Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart inleder en samlad bedömning av bestämmelserna om tjänstebrott i 40 kap. i strafflagen och bestämmelserna om tjänsteansvar i andra lagar samt bereder behövliga lagstiftningsändringar utifrån bedömningen.

11. Justitieministeriet har utvärderat aktualiteten i bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Som tjänsteuppdrag har det upprättats en bedömningspromemoria i ärendet, [Nuläget för och allmänna utvecklingsbehov i fråga om straffrättsligt tjänsteansvar: Bedömningspromemoria](#), och beställts en separat utredning, [Behovet av att utveckla bestämmelserna om tjänstebrott – specialgranskning av](#)

personkretsen och blankobestämmelser i ljuset av rättspraxis, som publicerades i januari 2024. Bedömningspromemorian och utredningen var på remiss våren 2024. Beslut om fortsatta åtgärder fattas utifrån resultaten i bedömningspromemorian och utredningen samt remissvaren.

Annika Hoffrén, specialsakkunnig, justitieministeriet

12. Riksdagen förutsätter att regeringen genast inleder en bedömning av behovet av en reform gällande överlåtelseskatt och lämnar en proposition med behövliga ändringsförslag till riksdagen på så sätt att ändringarna kan sättas i kraft under övergångsperioden. Vid beredningen av ändringsförslagen ska EU:s regler om statligt stöd beaktas.

12. Uttalandet gäller befrielse från överlåtelseskatt i samband med ägararrangemang som gäller verksamhetslokaler som blivit kvar i kommunernas ägo, som kommunerna hyrt ut till välfärdsområdena i samband med reformen av ordnandet av social- och hälsovården samt räddningsväsendet (ShUB 16/2021 och FiUU 1/2021).

Regeringens proposition RP 40/2023 rd där lagen om överlåtelseskatt till följd av uttalandet föreslogs ändras bland annat så att överlåtelseskatt inte ska betalas när en kommun eller en så kallad frivillig samkommun för social- och hälsovården eller räddningsväsendet senast före utgången av 2030 till ett av den ägt bolag mot aktier i bolaget överlåter en fastighet som den hyr ut till ett välfärdsområde och som har använts inom den social- och hälsovård eller det räddningsväsende som kommunen eller samkommunen ordnat, eller aktier som berättigar till besittning av lokaler som har använts inom social- och hälsovården eller räddningsväsendet, lämnades till riksdagen den 9 oktober 2023. Riksdagen antog bestämmelserna om skattefrihet i enlighet med lagförslaget den 5 december 2023 och de stadfästes för att träda i kraft den 1 januari 2024.

Uttalandet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Esa-Pekka Saari, specialsakkunnig, finansministeriet

13. Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar barnbudgeteringen och bedömningen av konsekvenserna för barn så att den kan tas i bruk i välfärdsområdena i den årliga budgeten så snart som möjligt efter det att välfärdsområdenas verksamhet har inletts.

13. Pilotförsök med barnbudgetering, och som en del av den en barnkonsekvensbedömning, gjordes i två välfärdsområden 2023–2024 inom ett utvecklingsprojekt som samordnades av den nationella barnstrategin. Under pilotförsöket samarbetade man i nätverk med 14 välfärdsområden för att utveckla praxis för barnbudgeteringen. Arbetet för att främja införandet av barnbudgetering och barnkonsekvensbedömning är en etablerad del av den nationella barnstrategin och sträcker sig över flera regeringsperioder. Därför föranleder ärendet inga ytterligare åtgärder.

Liisa Jokinen, ledande sakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

14. Riksdagen förutsätter att situationen för den svenskspråkiga specialomsorgen följs upp för att den svenskspråkiga sakkunskapen och servicen för personer med utvecklingsstörning ska tryggas också i den nya omvärlden och för att resurserna för verksamheten ska vara tillräcklig.

14. Situationen för de svenskspråkiga tjänsterna följs inom den allmänna uppföljningen av tjänsterna. Den granskas bland annat när de årliga förhandlingarna bereds samt vid behov även under förhandlingarna. Vid förhandlingarna följs även hur samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena – som Egentliga Finlands välfärdsområde ansvarar för – har utfallit.

För att trygga de svenskspråkiga tjänsterna inrättas det dessutom i anslutning till exempelvis sjukhusen i Borgå och Raseborg nätverksbaserade kompetenscenter som primärt verkar för att stödja och utveckla tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna inom social- och hälsovården.

Antti Kuopila, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

EgenVilja2020 – Vi uppdaterar Finlands abortlagstiftning till 2020-talet!

MI 8/2020 rd – RSk 46/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet omedelbart inleder beredningen av en mer omfattande totalreform av lagen om avbrytande av havandeskap på ett sätt som ytterligare stärker den gravidas självbestämmanderätt.

I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen. Någon revidering av lagstiftningen om avbrytande av havandeskap ingår inte i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenser av personaldimensioneringen inom barnskyddet

RP 170/2021 rd – RSv 200/2021 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer upp och utvärderar konsekvenserna av personaldimensioneringen inom barnskyddet, dels för tillgången till och tillhandahållandet av barnskyddstjänster och andra socialvårdstjänster, dels för tillgodoseendet av barnets bästa samt att det utifrån utvärderingen i förekommande fall vidtas åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Institutet för hälsa och välfärd har inlett en regelbunden datainsamling och statistikföring av hur personaldimensioneringen inom barnskyddet har genomförts. Centrala uppföljningsdata har samlats i Sotkanet-indikatorerna (3564–3588).

Institutet för hälsa och välfärds nya uppföljningsregister för socialvården, som togs i bruk 2023, möjliggör en uppföljning av antalet klienter inom barnskyddets tjänster för klienter och barnfamiljer fyra gånger om året. Det nya uppföljningsregistret kommer att komplettera och ge betydelsefulla bakgrundsfakta om personaldimensioneringen inom barnskyddet i det sociala arbetet. Under 2024–2026 kommer uppföljningsregistret för socialvården att kompletteras även med uppgifter om klientens socialarbetare när kunddatasystemen ansluter sig till att använda Kanta-tjänsterna.

Ärendet ger inte längre anledning till åtgärder.

Susanna Hoikkala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Säkerställande av nödvändig hälso- och sjukvård och hemvård under en arbetskonflikt

RP 130/2022 rd – RSv 105/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder utvecklingsbehoven i fråga om skyddsarbete och vid behov bereder lagstiftningsförslag genom vilka organisationen av skyddsarbete tryggas i konfliktsituationer.

Regeringen inledde 2024 ett lagstiftningsprojekt i syfte att trygga funktioner som är nödvändiga med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna eller allmänintresset under arbetskonflikter. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen under februari–mars 2025.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Hemservice för barnfamiljer och tillgång till hemvård och heldygnsomsorg för äldre

RP 231/2021 rd – RSv 96/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer hur hemservicen för barnfamiljer genomförs i välfärdsområdena och vid behov vidtar åtgärder för att trygga tillgången till service.

1. Institutet för hälsa och välfärd samlar in kvantitativ information om hemservicen för barnfamiljer från och med 2023 på två sätt. Kommunerna har meddelat antalet familjer som har erhållit hemservice för barnfamiljer till statistiken över verksamheten inom socialvårdstjänsterna sedan 2015. På riksnivå har andelen familjer som erhållit hemservice legat på samma nivå sedan reformen av socialvårdslagen 2015. Förutsättningen är att välfärdsområdena lämnar uppgifter specificerade enligt hemkommun även framöver.

Dessutom tog Institutet för hälsa och välfärd 2023 i bruk ett nytt uppföljningsregister för socialvården som utnyttjar registeruppgifter som lämnas av välfärdsområdena och uppgifter i Kanta-tjänsterna. Registret införs stegvis och till en början ska data om klienterna inom serviceuppgifterna lämnas till registret. Institutet för hälsa och välfärd publicerade de första uppskattningarna av antalet barnfamiljer som är klienter i januari 2024.

Det är önskvärt att uppgifter om socialvårdstjänsterna (som barnfamiljernas hemservice) meddelas till registret i så stor omfattning som möjligt, men det har inte varit möjligt att göra det obligatoriskt på grund av brister i klientdatasystemen. Institutet för hälsa och välfärd och välfärdsområdena samarbetar för att samla in data om tjänsterna. Uppgifterna publiceras genast när representativa data om hur tjänsterna anlitas har erhållits från flera välfärdsområden, dock senast hösten 2026 när övergångstiderna i kunduppgiftslagen går ut och uppgifterna finns tillgängliga via Kanta-tjänsterna.

Susanna Hoikkala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen följer lagförslagets konsekvenser för tillgången till och kvaliteten på hemvård och heldygnsomsorg för äldre.

2. I Institutet för hälsa och välfärds datainsamling, Uppföljning av äldreomsorgen, följs personaldimensioneringen och personalstrukturen, antalet klienter och besök samt ledarskapet och arbetsrutinerna vid över 3 000 verksamhetsenheter inom äldreomsorgen. Genom enkäter till offentliga serviceanordnare följs situationen inom äldreomsorgen bland annat med tanke på hur äldreomsorgslagen och kvalitetsrekommendationerna följs. Uppgifter om personalens tillräcklighet samlas för närvarande in två gånger om året. Enkäten för att följa upp verksamhetspraxis och ledning genomförs vartannat år, turvis med klientenkäten. Enligt äldreomsorgslagen ska Institutet för hälsa och välfärd som en del av uppföljningen genomföra en riksomfattande klientenkät vartannat år, som ger information om klienternas och deras anhörigas klientupplevelse och nöjdhet med tjänsterna. Institutet för hälsa och välfärd genomförde den första klientnöjdhetenkäten om äldreomsorgen våren 2022. Nästa enkät gjordes våren 2024. På respektive enkät svarade sammanlagt över 40 000 klienter inom regelbunden hemvård och långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg.

För att trygga tillräcklig personal har regeringen minskat minimipersonaldimensioneringen för äldre i heldygnsomsorg till 0,6 anställda per klient i stället för 0,65 från och med den 1 januari 2025. Samtidigt slopades höjningen av dimensioneringen till 0,7 anställda per klient från början av 2028 (RP 127/2024 rd).

För att tjänsterna också fortsatt ska stå på en socialt och ekonomiskt hållbar grund styrs välfärdsområdena dels med hjälp av nationella mekanismer som ingår i organiseringslagen för social- och hälsovården (bl.a. årliga förhandlingar och social- och

hälsovårdsministeriets utredning om välfärdsområdenas verksamhet), dels utifrån verksamhetsinnehållet för att tillgodose äldre personers servicebehov vid rätt tidpunkt och med tillräckliga tjänster.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder god praxis för att stärka den äldre befolkningens hälsa och välfärd och etablerar bästa praxis i hela landet exempelvis som rådgivningsverksamhet för äldre.

3. För att stärka och etablera god praxis inom hälsa och välfärd för den äldre befolkningen har regeringen ökat anslaget för främjande av hälsa med totalt 27 miljoner euro under åren 2024–2027. Med anslaget stöds kommunernas, välfärdsområdenas och organisationernas utveckling av verksamhetsmodeller för att främja äldres och närståendevårdens klienters välfärd, hälsa och funktionsförmåga eller införandet eller anpassandet av redan beprövade goda verksamhetsmodeller i det egna områdets strukturer. Institutet för hälsa och välfärd stöder, följer och utvärderar genomförandet av regionala projekt, och sprider i framtiden fungerande modeller även på det nationella planet.

Verksamhetsmodellerna kan anknyta till exempelvis områden som handledning kring levnadsvanor, minnessjukdomar, rehabilitering, motion, kost, psykiskt välbefinnande, psykisk hälsa, kulturellt välbefinnande och verksamhet i civilsamhället. I sitt utvecklingsarbete kan områdena använda sig av nationellt utvecklade verksamhetsmodeller, som modellen med en servicestig för minnestjänster, som fokuserar på tidig identifiering av minnesproblem, tillgång till tjänster och handledning kring levnadsvanor. Funktionerna kan regionalt organiseras som de bäst passar områdets struktur, till exempel som rådgivningsverksamhet. Av de bedömningsrapporter över välfärdsområdena som Institutet för hälsa och välfärd har gjort framgår det att en stor del av områdena har en senior- eller äldrerådgivning där innehållet varierar regionalt. Under 2024 arbetade man tillsammans med välfärdsområdena med utredningar och styrning för att förbereda projekten och de första projekten i områdena inleddes i början av 2025.

I den servicereform som ingår i regeringsprogrammet revideras innehållen i social- och hälsovården samt lagstiftning och relaterad handledning så att de motsvarar de nuvarande strukturerna inom social- och hälsovården och de riksomfattande målen för den. I servicereformen ingår även att på olika sätt stärka förebyggande åtgärder. Åtgärderna är bland annat att förbättra nutritionsbehandlingen och främja

nutritionshälsan samt stärka handledningen kring levnadsvanor och motionsrådgivningen i välfärdsområdena inom alla åldersgrupper. Genomförandet av de åtgärder som ingår i servicereformen följs under hela regeringsperioden.

I fråga om äldre personer uppmanas välfärdsområdena genom dialogstyrning att trygga tillgången till behövliga tjänster för äldre, bland annat genom att öka och förnya dagverksamheten och dagcenterverksamheten i grupp för äldre. Institutet för hälsa och välfärd kartlade våren 2024 nuläget för rehabiliterande dagverksamhet för äldre i välfärdsområdena. Utredningen gjordes inom ett projekt kallat En mekanism för välfärdsekonomisk konsekvensbedömning inom Finlands program för hållbar tillväxt. De flesta av välfärdsområdena ordnar rehabiliterande dagverksamhet, men vissa områden erbjuder endast ett fåtal tjänster och klienterna som får dem är få. Enligt utredningen finns det en efterfrågan på tjänsten och det finns tidigare forskningsbelägg på dess effekter.

Också i den kvalitetsrekommendation för äldre som publicerades våren 2024 finns såväl rekommendationer för att främja välfärd och funktionsförmåga som hithörande kvalitetsindikatorer som följs upp under regeringsperioden.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av lagen om elev- och studerandevård

RP 19/2022 rd – RSv 46/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar behövliga åtgärder för att utarbeta praktiska tillämpningsanvisningar som säkerställer att informationsgången fungerar och att personuppgifter behandlas på behörigt sätt inom elev- och studerandevården samt för att säkerställa att personalen får den utbildning som behövs om korrekt behandling av personuppgifter.

1. Undervisnings- och kulturministeriet ansvarade för ett arkitekturarbete inom elevhälsan som genomfördes 2023 och utifrån vilket Utbildningsstyrelsen har publicerat stödmaterial. Stödmaterialet tar upp den centrala lagstiftning som utbildningsanordnarna ska beakta när uppgifter om studerande och deras vårdnadshavare lämnas ut till elevhälsotjänsterna. Materialet kan även användas av anställda inom elevhälsan. Stödmaterialet behandlar grunderna för utlämnande av personuppgifter, det vill säga vad som avses med utlämnande av personuppgifter, de lagstadgade förutsättningarna för utlämnande samt vad utbildningsanordnaren ska ta hänsyn till när olika sätt att lämna ut uppgifter fastställs. Dessutom redogörs det i materialet för vilka uppgifter utbildningsanordnaren kan lämna ut till elev- och

studerandehälsovården (inkl. mun- och tandvården), elevhälsans kuratorstjänster, elevhälsans psykologtjänster samt vilka uppgifter utbildningsanordnaren kan lämna ut till en företrädare för elevhälsotjänsterna när denne ansvarar för att sammankalla en sektorsövergripande expertgrupp.

I Utbildningsstyrelsens stödmaterial behandlas även utlämnandet av uppgifter som en process, det vill säga behandlingen av begäran om uppgifter, beslutsfattandet samt ett eventuellt upprättande av avtal. I stödmaterialet ingår en lista över den centrala lagstiftning som utgör grund för stödmaterialet.

Marja Penttilä, regeringsråd, undervisnings- och kulturministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att säkerställa tillräckliga resurser för elev- och studerandevården, med särskild uppmärksamhet på att eleverna och de studerande erbjuds tillräckliga mentalvårdstjänster i rätt tid och att förebyggande lågtröskeltjänster finns tillgängliga i hela landet.

2. Dimensioneringen inom elevhälsans kurators- och psykologtjänster är lagstadgad. Institutet för hälsa och välfärd utgav en rekommendation om personaldimensioneringen inom skolhälsovården 2023. Syftet med personaldimensioneringen är att se till ett tillräckligt och jämlikt tidigt stöd för elever och studerande i läroanstaltsmiljön. Det råder brist på psykologer inom elevhälsan i hela landet. Undervisnings- och kulturministeriet har understött en utökning av nybörjarplatserna inom utbildningen med separat finansiering. Social- och hälsovårdsministeriet har i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering inlett ett program för gott arbete, med åtgärder för att åtgärda personalbristen inom social- och hälsovården på både kort och lång sikt.

Riksdagen har antagit en regeringsproposition om en terapigaranti för barn och unga. Enligt garantin ska barn och unga under 23 år få tillgång till vissa mentalvårdstjänster senast inom en månad efter att stödbehovet har konstaterats. Lagstiftningen träder i kraft den 1 maj 2025. För genomförandet har det anvisats 35 miljoner euro om året i tilläggsfinansiering. Lagstiftningen syftar till att främja förebyggandet och behandlingen av psykisk ohälsa hos barn och unga, öka tillgången till stöd för psykisk hälsa inom primärvården och socialvårdens tjänster på basnivå samt förenhetliga det samlade stöd som erbjuds nationellt. Dessutom inleder social- och hälsovårdsministeriet i enlighet med regeringsprogrammet våren 2025 en utlysning av statsunderstöd för att stärka tidigt stöd i anslutning till psykisk hälsa (chatt- och walk in-verksamhet).

Riksdagen förutsatte i sitt svar RSv 163/2024 rd att statsrådet bevakar dels hur terapigarantin för barn och unga genomförs, dels förebyggandet av psykisk ohälsa och tjänsterna för tidigt stöd inom mentalvården samt vid behov vidtar korrigerande åtgärder. Riksdagen förutsätter även att statsrådet lämnar social- och hälsovårdsutskottet en utredning om hur terapigarantin har genomförts senast den 1 maj 2027. Eftersom tillgången till mentalvårdstjänster följs i enlighet med detta uttalande, föranleder ärendet inte längre åtgärder.

Liisa Jokinen, ledande sakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Utveckling av sysselsättningen bland personer som fyllt 55 år

RP 62/2022 rd – RSv 97/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer hur den stegvisa avvecklingen av rätten till tilläggsdagar och höjningen av den nedre åldersgränsen samt ändringarna i omställningsskyddet påverkar sysselsättningen bland personer över 55 år och lämnar en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om detta före utgången av 2024.

Social- och hälsovårdsministeriet har i samarbete med arbets- och näringsministeriet färdigställt den utredning som avses i uttalandet. Konsekvenserna av ändringarna följdes med hjälp av statistik inför utredningen.

Man följde till exempel när den maximala betalningstiden för arbetslöshetsdagpenningen började 2023 för personer födda 1963 jämfört med motsvarande uppgift 2022 för personer födda 1962 samt den ackumulerade maximala tiden med inkomstrelaterad dagpenning som åldersgrupperna har fått, betalning av omställningspenning och uppgifter om omställningsutbildning samt den omställningsskyddspremie som påförs uppsägande arbetsgivare. Omställningspenningen och omställningsutbildningen beskrivs enligt könsfördelning, åldersfördelning och geografisk fördelning samt även enligt utbildningsbakgrund. I anknytning till omställningsskyddet granskas även det utvidgade omställningsskyddets potentiella konsekvenser för äldres sysselsättning. Bestämmelserna om både det nya utvidgade omställningsskyddet och det gradvisa slopandet av rätten till tilläggsdagar har emellertid varit i kraft endast en kort tid. I den utredning som lämnades till utskottet behandlas de frågor som riksdagen förutsätter med den noggrannhet som uppgifterna från den tid bestämmelserna varit i kraft möjliggör.

Social- och hälsovårdsministeriet har lämnat utredningen till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Husläkar- och egenvårdarmodellen inom den öppna sjukvården samt psykosociala metoder som vårdform

RP 74/2022 rd – RSv 150/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stärka kontinuiteten i vårdrelationen inom primärvårdens öppna sjukvård genom att införa eller utvidga användningen av en modell med husläkare och egenvårdare eller en modell med familjeläkare.

1. I enlighet med regeringsprogrammet ska modeller med husläkare, egen sjukskötare och ett eget vårdteam utnyttjas för att förbättra tillgången till vård och vårdkontinuiteten. Möjligheten att utnyttja en modell med enskilda näringsidkare ska också utredas. I de riksomfattande målen för ordnande av social- och hälsovården 2023–2026 är ett av målen att stärka basservicens funktionssäkerhet och öka integreringen. Genom integrering av social- och hälsotjänsterna eftersträvas även bättre kontinuitet i tjänsterna. De riksomfattande målen uppdaterades i slutet av 2023. Enligt målen som publicerades i början av 2024 utvecklas kontinuiteten inom social- och hälsovården på basnivå utifrån ett långvarigt och personligt vård- och serviceförhållande.

För att genomföra regeringsprogrammet har det under hösten och slutet av 2023 beretts en nationell servicereform där lagstiftningen om innehållet i social- och hälsovården samt den relaterade styrningen revideras så att de motsvarar social- och hälsovårdens nuvarande strukturer och de riksomfattande målen för den. Ett av huvudmålen i den nationella servicereformen är att förbättra integreringen av tjänsterna, deras tillgänglighet och kontinuitet. Som en del av den nya lagstiftningen om den nationella servicereformen ska det bedömas om det för att stärka kontinuiteten i patientens individuella vård behövs ändringar i lagstiftningen. I utvecklingsprojekten inom programmet Framtidens social- och hälsocentral, som avslutades i slutet av 2023, och i utvecklingsprogrammen inom Finlands program för hållbar tillväxt, som pågår till slutet av 2025, stärks kontinuiteten i vårdrelationen. I den fjärde utlysningen av statsunderstöd inom Finlands program för hållbar tillväxt våren 2024 beviljades understöd till projekt som har som mål att främja vårdens kontinuitet och digitala lösningar som stöder den.

Regeringen inledde ett husläkarprogram i slutet av 2024. Programmet har som mål att främja serviceproduktionssätt baserade på husläkarmodellen till stöd för vårdrelationens kontinuitet överallt i Finland. Programmet fortgår fram till våren 2027.

Sari Raassina, medicinalråd, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder behoven att precisera definitionerna av olika psykosociala metoder och korttidspsykoterapi, bedömer användningen och genomförandet av dessa behandlingsformer och vid behov vidtar åtgärder för att trygga tillgången till dem.

2. Våren 2023 färdigställdes en utredning om behovet av precisering av begrepp inom psykosociala metoder, om användningen och genomförandet av behandlingsformer som ingår i dem samt åtgärder för att trygga tillgången till dem. Riktlinjerna i regeringsprogrammet är att tillgången till mentalvårdstjänster ska förbättras skyndsamt, mentalvårdstjänsterna på basnivå utvecklas till exempel med hjälp av erfarenheterna från verksamhetsmodellen Första linjens terapier och genom att ta i bruk en stegvis vårdmodell, barns och ungas lika tillgång till korttidspsykoterapi eller annan effektiv psykosocial behandling på basnivå tryggas genom lagstiftning (en terapigaranti för barn och unga enligt regeringens modell) och tillgången till psykoterapitjänster stärkas genom att psykoterapeututbildningen ändras till en utbildning i två steg och genom att utbildningen på första stadiet föreskrivs vara avgiftsfri. Dessa riktlinjer i regeringsprogrammet omsätts i praktiken bland annat i den nationella servicereformen.

Lagstiftningen om en terapigaranti för barn och unga träder i kraft den 1 maj 2025. För genomförandet har det anvisats 35 miljoner euro om året i tilläggsfinansiering. Enligt garantin ska barn och unga under 23 år få tillgång till vissa mentalvårdstjänster senast inom en månad efter att stödbehovet har konstaterats. Lagstiftningen syftar till att främja förebyggandet och behandlingen av psykisk ohälsa hos barn och unga, öka tillgången till stöd för psykisk hälsa inom primärvården och socialvårdens tjänster på basnivå samt förenhetliga det samlade stöd som erbjuds nationellt. Dessutom inleder social- och hälsovårdsministeriet i enlighet med regeringsprogrammet våren 2025 en utlysning av statsunderstöd för att stärka tidigt stöd i anslutning till psykisk hälsa (chatt- och walk in-verksamhet).

En regeringsproposition om psykoterapeututbildningen ska enligt regeringsprogrammet lämnas 2025 och anslag för det har anvisats undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde under moment 29.40.20 (Gemensamma utgifter inom högskoleväsendet och vetenskapens område). Undervisnings- och kulturministeriet och social- och hälsovårdsministeriet inledde tillsammans beredningsarbetet 2024

genom att tillsätta en gemensam styrgrupp för att bereda en modell för psykoterapeututbildning i två steg för att motsvara servicesystemets behov, och bedöma vilken modell som bäst kan genomföras utbildningsmässigt. Arbetet fortsätter enligt det fastställda målet 2025.

Sari Raassina, medicinalråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändringsbehov i systemet för pension och social trygghet för företagare

RP 102/2022 rd – RSv 212/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder om systemet för pension och social trygghet för företagare behöver ses över i större omfattning och att utvecklingen av systemet fortsätter.

En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet utredde under 2017–2019 behoven av att utveckla företagarnas arbetspensionsskydd. Arbetsgruppens mål var att utreda hur försäkringen ska göras enklare och mer flexibel för personer som sysselsätter sig själva och för andra som bedriver småskalig eller sporadisk företagsverksamhet. Ett annat mål var att utreda behoven av utveckling när det kommer till underförsäkring och fastställande av arbetsinkomst. I ändringsförslagen i RP 102/2022 rd ligger fokus på de två senare målen. Ändringarna sattes i kraft genom lagen om ändring av lagen om pension för företagare (1157/2022). Konsekvenserna av reformen som trädde i kraft vid ingången av 2023 följs och närmare diskussioner om iakttagelserna förs med intressentgrupperna. Dessutom har social- och hälsovårdsministeriet tillsatt en utredare med uppgiften att fram till den 30 november 2025 utveckla pensionssystemet för företagare genom att kartlägga problemen med hur arbetsinkomsten för närvarande fastställs och söka alternativa sätt att lösa dem.

Kirsi Terhemaa, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Utvärdering av reformen av lagen om utkomststöd

RP 127/2022 rd – RSv 179/2022 rd

Riksdagen förutsätter att den slopade sänkningen av utkomststödet och eventuella ändringsbehov när det gäller grunderna för sänkningen granskas som ett led i totalreformen av den sociala tryggheten.

Vid revideringen av lagen om utkomststöd (RP 127/2022 rd, 1023/2022) föreskrevs mer ingående om samarbetet mellan socialvården och Folkpensionsanstalten. Bestämmelserna om samarbete preciserades även i fråga om situationer där grunddelen sänks. Till utkomststödet karaktär av sistahandslösning hör att kunden ska se till sin egen försörjning enligt förmåga. Därför förutsätts det i lagen att en arbetslös klient ska främja sin sysselsättning. Att helt slopa sänkningen av grunddelen skulle ändra grunderna för stödet som sistahandsstöd.

Den sociala tryggheten revideras i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering både med hjälp av regeringens egna projekt och genom det arbete som den parlamentariska kommittén för social trygghet utför. Regeringen bereder en totalreform av utkomststödet som ett regeringsprojekt för genomförandet av regeringsprogrammets mål. En arbetsgrupp tillsattes för beredningen och den lämnade sin slutliga promemoria den 8 januari 2025. Arbetsgruppen granskade problemen med förfarandet för att sänka den grundläggande delen och diskuterade förutsättningarna att ändra det. Efter regeringens beslut om fortsatt beredning kan en proposition med förslag till lagändringar lämnas till riksdagen under höstsessionen 2025. Den parlamentariska kommittén för social trygghet granskar i sitt arbete under den andra perioden utkomststödet roll som sistahandsstöd, varvid de incitament som kopplas till det stödet i framtiden kommer att bedömas som en helhet.

Ritva Liukonen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

Ändring av hälso- och sjukvårdslagen, socialvårdslagen och 52 § i socialvårdslagen

RP 178/2022 rd – RSv 144/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur stor andel av organisationerna som är berättigade till ersättning och vid behov vidtar åtgärder för att utveckla lagstiftningen.

Regeringen bevakar inom ramen för genomförandet av de lagändringar som trädde i kraft vid ingången av 2023 hur stor andel av organisationerna som är berättigade till ersättning och vidtar vid behov åtgärder för att utveckla lagstiftningen. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdade den 25 maj 2023 med stöd av hälso- och sjukvårdslagen och socialvårdslagen en förordning om ersättning för praktik som ingår i en yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet och som främjar yrkesfärdigheten. Den utbildningsersättning som avses i 60 b § i hälso- och sjukvårdslagen

och i 60 d § i socialvårdslagen uppgår till 36 euro för varje praktikvecka. Betalningen av ersättningen grundar sig på det avtal som avses i 60 b § i hälso- och sjukvårdslagen och i 60 d § i socialvårdslagen samt på det antal praktikveckor som har realiserats i överensstämmelse med avtalet och som den sökande som är berättigad till ersättning och yrkeshögskolan ömsesidigt har bekräftat. Ersättning för det första halvåret ska sökas senast den 30 september och för det andra halvåret senast den 31 mars. Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland och Statens ämbetsverk på Åland fattar per ansökan av en sökande som är berättigad till ersättning ett beslut om betalning av ersättning och betalar ut ersättning till en sökande som är berättigad till ersättning på basis av sitt beslut.

Social- och hälsovårdsministeriet bevakar utifrån Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finlands rapportering genomförandet av lagändringarna samt bedömer hur stor andel av organisationerna som är berättigade till ersättning. Den 5 september 2024 ordnades [ett informationsmöte med social- och hälsovårdsministeriet och Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland](#) om ersättning för praktik som ingår i en yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet och som främjar yrkesfärdigheten. Till mötet inbjöds välfärdsområdena, HUS-sammanslutningen, Helsingfors stad, kommunerna och samkommunerna, privata enheter som producerar social- och hälsovårdstjänster, privata enheter som producerar tjänster inom småbarnspedagogiken, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, kyrkans församlingar och kyrkliga samfälligheter, statens sinnessjukhus, Ålands landskapsregering, yrkeshögskolorna och andra intresserade. Vid mötet behandlades ersättningssystemet, dess mål, lagstiftningen, ansökningsförfarandet samt svar på frågor som ställts på förhand och under mötet. [Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finlands](#) webbsida med vägledning och svar på vanliga frågor kompletterades utifrån information, frågor och respons på mötet.

Päivi Nygren, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Könsfastställelse och författningsändringar som har samband med det

RP 189/2022 rd – RSv 259/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer och bereder de ändringar i lagstiftningen som behövs för att främja transbarns och transungas självbestämmanderätt vid könsfastställelse.

1. Lagen om könsfastställelse trädde i kraft den 3 april 2023. Den möjliggör könsfastställelse endast för personer som uppnått myndighetsåldern. Under beredningen utreddes det vilka konkreta konsekvenser åldersgränsen i den gällande lagen har för minderåriga personers ställning och tillgodoseendet av deras grundläggande och mänskliga rättigheter. I [utredningen av vilka konsekvenser en reglering om juridiskt fastställande av kön har för tillgodoseendet av barns och ungas grundläggande och mänskliga rättigheter](#) bedömdes det även vilka modeller det finns för att föreskriva om könsfastställelse för minderåriga. Regeringen har ännu inte vidtagit åtgärder till följd av uttalandet.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bedömer vilka konsekvenser lagen om könsfastställelse har för idrotten och vid behov vidtar åtgärder för att stödja idrottsorganisationernas verksamhet i samband med ändringen samt vid behov vidtar lagstiftningsåtgärder.

2. Genom samordning av undervisnings- och kulturministeriet görs en bedömning av vilka konsekvenser lagen om könsfastställelse har för idrotten. Social- och hälsovårdsministeriet stöder undervisnings- och kulturministeriet i arbetet. Konsekvenserna bedömdes med hjälp av en enkät som skickades till idrottsorganisationerna och ett gemensamt diskussionsmöte 2024. År 2025 görs en bedömning av behovet av eventuella fortsatta åtgärder.

Maija Iles, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Satu Heikkinen, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

Fortsatt utveckling av flerkanalsfinansieringen

RP 237/2022 rd – RSv 214/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet i den fortsatta utvecklingen av flerkanalsfinansieringen exempelvis genom att rikta ersättningarna beaktar hur sjukvårdsförsäkringens medel på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt stöder de social- och hälsovårdspolitiska målen.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering förbättras tillgången till primärvård genom att det under regeringsperioden anvisas finansiering av engångsnatur för förkortning av vårdköerna inom primärvården med hjälp av den nya modell för FPA-ersättningen som regeringen har utvecklat. Syftet med ändringarna i lagstiftningen om sjukförsäkringslagens ersättningar för vård och undersökningar är att ersättningarna ska inriktas på ett verkningsfullt och ändamålsenligt sätt.

Hösten 2024 lämnade regeringen till riksdagen propositionen RP 174/2024 rd om återinföring och höjning av ersättningarna för assisterad befruktning inom privat sjukvård samt RP 195/2024 rd om förbättringar och utvidgningar av ersättningarna för vård och undersökning inom privat sjukvård. Regeringen inledde hösten 2024 beredningen av lagstiftning om ett riksomfattande försök med valfrihet för personer som fyllt 65 år. Avsikten är att regeringspropositionen ska överlämnas till riksdagen våren 2025.

I enlighet med regeringsprogrammet överförs finansieringsansvaret för transporter i samband med prehospital akutsjukvård i sin helhet till välfärdsområdena i enlighet med ett förslag av den parlamentariska arbetsgruppen för flerkanalfinansiering. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas hösten 2025.

Milja Tiainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Förbättrad kostnadseffektivitet inom läkemedelsförsörjningen

RP 245/2022 rd – RSv 213/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer reformens konsekvenser för apoteksnätet och konsekvenserna av byte av läkemedelspreparat för en lyckad vård och patientsäkerheten.

Reformen hade inga betydande konsekvenser för apoteksnätet 2024. Den 31 januari 2024 fanns det totalt 833 apoteksverksamhetsställen, vilket är sex fler än i slutet av 2023. Huvudapoteken är 648 (inbegripet 2 universitetsapotek) och filialapoteken 185 (inbegripet 16 filialapotek till Helsingfors universitet). Apotekens antal serviceställen (117) och distansförsäljningstjänster (245) är nära nog oförändrade. År 2024 utlystes 74 apotekstillstånd att sökas. Varje tillstånd söktes i snitt av 11 sökande. Antalet varierade emellertid kraftigt enligt apotek (2–27) med en sjunkande trend under de senaste åren. Dessutom är det vanligt att samma person söker flera tillstånd. I apotekens läkemedelsförråd upptäcktes endast enstaka brister, i läkemedelsutbudet förekom inga brister. Det är inte möjligt att bedöma förändringarna i servicenivån (Källa: Fimean keräämät tiedot ja valvonta).

I artikeln *Apteekkien talous i Suomen Lääketilasto 2023*¹¹ granskas konsekvenserna av de ändringar som gjordes i läkemedelstaxan och apoteksskatten i reformen 2023 på privata apoteks ekonomi, personal och öppettider. Universitetsapoteken ingår inte i granskningen. Enligt artikeln var de privata apotekens verksamhet 2023 i regel ekonomiskt lönsam. Det finns ännu inte siffror för 2024. Utöver lagändringarna påverkades apotekens ekonomiska läge 2024 dessutom av till exempel förändringar i områdenas invånarantal, var hälso- och sjukvårdstjänsterna var placerade och inflationen. Det är svårt att särskilja konsekvenserna av lagändringarna från övriga faktorer.

Med utbyte av läkemedel avses i propositionen RP 245/2022 rd utbyte på apotek av inhalerbara läkemedelspreparat som används för behandling av astma och kronisk obstruktiv lungsjukdom. Under 2024 har apoteksutbytet inte påverkat vårdens utfall eller patientsäkerheten negativt. Enligt tillsynsuppgifter från Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet förekom det inte problem med eller utmaningar vid läkemedelsutbytet av inhalerbara läkemedelspreparat 2024. Det har inte gjorts någon heltäckande enkät som avser hela hälso- och sjukvården.

Tuija Metsävainio, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Ändringar av läkemedelslagen och sjukförsäkringslagen

RP 314/2022 rd – RSv 289/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vid behov vidtar åtgärder med vilka man effektiviserar anvisningarna och rådgivningen för utbyte av läkemedel för långtidssjuka, särskilt i fråga om användningen av dosdispensrar och injiceringsredskap, i syfte att säkerställa att terapivaren och patientsäkerheten inte äventyras.

Utbytet av biologiska läkemedel på apotek införs stegvis under åren 2024–2026. Av de biologiska läkemedlen omfattades 2024 endast preparat som innehåller enoxaparin och alla så kallade småmolekylära hepariner som hör till samma läkemedelsgrupp av apoteksutbyte. Utbytet inleds i stor skala 2025. År 2024 har Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet vid tillsynen över apoteken inte fått vetskap om problem eller utmaningar i apoteksutbytet av biologiska läkemedel.

11 s. 28–32 Reinikainen ja Hyvärinen: [Apteekkien talous](#)

Arbetsgruppen för genomförandet av utbytet av biologiska läkemedel på apotek, tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet, fortsatte sitt arbete 2024. Arbetsgruppens mandatperiod har förlängts fram till den 31 mars 2025. Utöver företrädare för social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet och Folkpensionsanstalten ingår företrädare för de viktigaste intressentgrupperna i arbetsgruppen. Arbetsgruppen har bland annat till uppgift att utarbeta den genomförandeplan som riksdagen i sitt uttalande förutsätter om åtgärder som vid behov ska införas för att stärka anvisningarna och rådgivningen om läkemedelsutbyte för långtidssjuka, i synnerhet om användningen av dosdispensrar och injiceringsredskap. Verksamhetsplanen håller på att färdigställas och kommer att publiceras i slutet av mandatperioden.

Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet publicerade 2024 ett flertal anvisningar till stöd för apoteksutbytet av biologiska läkemedel. Exempel på sådana är ett webinarium och ett styrbrev¹² samt en söktjänst till stöd för läkemedelsrådgivning¹³.

Tuija Metsävainio, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Tillhandahållande av jourtjänster i välfärdsområdena

RP 328/2022 rd – RSv 314/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet i fråga om jourtjänsterna följer hur de rättigheter som tryggas med stöd av 19 § 3 mom. i grundlagen tillgodoses i välfärdsområdena och vid behov vidtar åtgärder för att säkerställa att rättigheterna tillgodoses i praktiken.

Regeringen lämnade hösten 2024 riksdagen en proposition om en reform av lagstiftningen om jourtjänster (RP 149/2024 rd). Riksdagen antog lagändringarna i december 2024 och de träder i kraft den 1 oktober 2025. Syftet med lagändringarna är att stärka det nationella servicenätet av sjukhus för specialiserad sjukvård och jourer dygnet runt i Finland så att det på ett högklassigt, patientsäkert och hållbart sätt kan svara på befolkningens behov av service nu och i framtiden såväl under normala förhållanden som i exceptionella situationer och under

12 länk 31.1.2025: <https://fimea.fi/-/tallenne-biologisten-laakkeiden-laakevaihto-webinaarista-julkaistu>

13 länk 31.1.2025: <https://fimea.fi/-/fimea-julkaisi-uuden-hakupalvelun-laakevaihdon-neuvonnan-tueksi>

undantagsförhållanden. Strävan med propositionen är särskilt att trygga tillräcklig personal och specialkompetens vid olika sjukhus och inom andra tjänster genom att centralisera den mest krävande verksamheten, som är beroende av personresurser och förutsätter beredskap, till universitetssjukhusen och centralsjukhusen. Målet är att på så vis förbättra jämlikheten inom vården samt vårdens kvalitet och genomslag liksom klient- och patientsäkerheten när personalens kompetens har säkerställts och verksamheten är av jämn kvalitet.

Med hjälp av statistik från såväl Institutet för hälsa och välfärd som Nödcentralsverket (prehospital akutsjukvård) följs hur den brådsakande vården genomförs. Genomförandet av jourtjänsterna kan behandlas i både de välfärdsområdes- och samarbetsområdesspecifika styrningsförhandlingarna i enlighet med lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Med hjälp av statistik från såväl Institutet för hälsa och välfärd som Nödcentralsverket (prehospital akutsjukvård) följs hur den brådsakande vården genomförs. Genomförandet av jourtjänsterna behandlas vid behov vid både de välfärdsområdes- och samarbetsområdesspecifika styrningsförhandlingarna samt i nätverk på olika nivåer mellan ministerierna och välfärdsområdena.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och lagar som har samband med det

RP 246/2022 rd – RSv 300/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder för att under giltighetstiden för den temporära regleringen lösa behandlingen av patientuppgifter inom Nyland så att yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården med stöd av de bestämmelser som gäller tills vidare och med iakttagande av patientens dataskydd har smidig åtkomst till uppgifter som är väsentliga för patientsäkerheten.

Regeringen lämnade den 12 september 2024 en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 54 § i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården och upphävande av 25 § 4 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland. Förslagen gör det möjligt för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården att med stöd av

lagstiftning som gäller tillsvidare ha smidig åtkomst till uppgifter som är väsentliga för patientsäkerheten med respekt för patientens dataskydd. Ärendet behandlas av social- och hälsovårdsutskottet.

Joni Komulainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om funktionshinderservice samt tillgodoseendet av personlig assistans och likabehandling

RP 191/2022 rd – RSv 328/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur personlig assistans och särskilt stöd för delaktighet tillhandahålls med tanke på likabehandlingen och vid behov vidtar lagstiftningsåtgärder för att slopa resursbegränsningen, om likabehandling inte uppnås.

1. Den nya lagen om funktionshinderservice trädde i sin helhet i kraft den 1 januari 2025 och i den ingår en övergångstid på tre år. Social- och hälsovårdsministeriet förberedde under 2024 ikraftträdandet genom att ta fram innehåll för en utbildningsserie Institutet för hälsa och välfärd ordnar för sina intressentgrupper. Social- och hälsovårdsministeriet har dessutom medverkat genom att producera innehåll om den nya lagen i den elektroniska handbok om funktionshinderservice som administreras av Institutet för hälsa och välfärd.

Tillsynen över lagen har förberetts tillsammans med Institutet för hälsa och välfärd. Eftersom tjänster enligt den nya lagen börjar beviljas successivt under övergångstiden kommer bilden av hur lagen har genomförts med tanke på jämlikheten att fås först efter övergångstidens slut.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur lagändringarna påverkar tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och vid behov vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

2. Under 2024 lämnade social- och hälsovårdsministeriet en regeringsproposition till riksdagen med förslag till lag om precisering av tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice i syfte att trygga tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och tillgången till service. Riksdagen antog propositionen i december 2024.

Den nya lagen om funktionshindersservice trädde i sin helhet i kraft den 1 januari 2025 och i den ingår en övergångstid på tre år. Social- och hälsovårdsministeriet förberedde under 2024 ikraftträdandet genom att ta fram innehåll för en utbildningsserie Institutet för hälsa och välfärd ordnar för sina intressentgrupper. Social- och hälsovårdsministeriet har dessutom medverkat genom att producera innehåll om den nya lagen i den elektroniska handbok om funktionshindersservice som administreras av Institutet för hälsa och välfärd.

Tillsynen över lagen har förberetts tillsammans med Institutet för hälsa och välfärd. Eftersom tjänster enligt den nya lagen börjar beviljas successivt under övergångstiden kommer bilden av hur lagen har genomförts med tanke på jämlikheten att fås först efter övergångstidens slut.

Kaarina Tuokko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Försäkringskassornas verksamhetsförutsättningar

RP 6/2023 rd – RSv 8/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar försäkringskassornas verksamhetsförutsättningar och eventuella framtida behov av ett undantagsförfarande i fråga om minsta antalet medlemmar i en kassa.

Social- och hälsovårdsministeriet har följt försäkringskassornas verksamhetsförutsättningar och behov av ett undantagsförfarande i fråga om minsta antalet medlemmar i en kassa. Social- och hälsovårdsministeriet har inte vetskap om kassor som nu skulle ha behov av ett undantagsförfarande. Social- och hälsovårdsministeriet känner inte heller till några vägande skäl som skulle gå utöver det krav på en tillräcklig riskdelning i fråga om kassaflödet av avgifter, bidrag och ersättningar som förutsattes när lagen stiftades och som skulle motivera ett undantagsförfarande. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Noora Silmonen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Lagstiftning om senareläggning av ikraftträdande för lagen om funktionshinderservice och vissa lagar som har samband med den

RP 9/2023 rd – RSv 7/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att utveckla tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice, lagens primära karaktär och exaktheten i de enskilda bestämmelserna så att alla personer med funktionsnedsättning faktiskt har tillgång till den service som de ska få.
1. Social- och hälsovårdsministeriet har lämnat en regeringsproposition till riksdagen om en precisering av tillämpningsområdet för lagen om funktionshinderservice. Syftet med propositionen är att trygga tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och tillgången till service. Riksdagen antog propositionen i december 2024 och ändringarna av lagen trädde i kraft den 1 januari 2025. Således föranleder ärendet inga ytterligare åtgärder.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer tjänsterna för utsatta barn, såsom barn inom autism- och neurospektrumet.
2. Ett centralt mål i den nya lagen om funktionshinderservice är att trygga behoven för högklassig service för personer med funktionsnedsättning och ett annat mål är att stärka även barns ställning, rättigheter och service. Den nya lagen fäster särskild uppmärksamhet vid att barn med funktionsnedsättning ska höras och vara delaktiga. Ett annat syfte med den nya lagen är att det framöver inte ska finnas förbisedda personer utan servicebehovet för personer inom autism- och neurospektrumet samt personer med lindrig utvecklingsstörning ska bedömas individuellt på samma grunder som för andra. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.
3. Riksdagen förutsätter att statsrådet säkerställer tillräckliga resurser för välfärdsområdena för att trygga tjänster för personer med funktionsnedsättning enligt dessas behov.
3. I regeringens proposition (RP 122/2024 rd) om en precisering av tillämpningsområdet för den nya lagen om funktionshinderservice har bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna av den nya lagen om funktionshinderservice uppdaterats. I samband med att propositionen behandlades reserverade riksdagen

tilläggsfinansiering för 2025 till stöd för genomförandet av lagstiftningen. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder. Ärendet kommer att följas upp vidare i samband med uttalandet om RP 122/2024 rd.

Kaarina Tuokko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Lagförslag avseende klientens och patientens självbestämmanderätt

RP 14/2023 rd – RSv 78/2023 rd

Riksdagen förutsätter att lagförslagen om klientens och patientens självbestämmanderätt föreläggs riksdagen utan dröjsmål.

Det nuvarande projektet om självbestämmanderätt inleddes vid social- och hälsovårdsministeriet 2021. I enlighet med en skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering gjorde social- och hälsovårdsministeriet 2024 en tjänstemannabedömning av projektets juridiska viktighets- och angelägenhetsordning. Serviceboendet med heldygnsomsorg för äldre bedöms vara det mest brådskande delområdet där frågan om användningen av begränsningsåtgärder kan förekomma både dagligen och över en längre tid. Beredning av åtgärder på längre sikt skrivs in i "Färdplan för stärkande av klienternas och patienternas självbestämmanderätt".

Enligt ramförhandlingarna 2024 innehåller planen för de offentliga finanserna 2025–2028 inte längre den finansiering som krävs för beredningen och genomförandet av projektet om självbestämmanderätt. Lagstiftning om projektet kommer därmed inte att läggas fram för riksdagen under statsminister Petteri Orpos regeringsperiod.

Projektet har en uppföljningsgrupp, och den tillsattes 2024 för en andra mandatperiod (1.8.2024–31.12.2027). Uppföljningsgruppen sammanträdde två gånger under 2024. Den 4 november 2024 tillsatte gruppen en arbetsgrupp med uppgiften att utarbeta en guide om självbestämmanderätten (finska IMO-opas). Gruppens arbetsperiod är 1.1.2025–31.12.2026. Bästa praxis för att stärka självbestämmanderätten och förebyggandet av begränsningsåtgärder samlas in och sammanställs i guiden.

Maija Miettinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Lagstiftning om ändring av arbetspensionslagarna och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar

RP 27/2023 rd – RSv 18/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer verkställigheten av 4 § i lagen om Pensionsskyddscentralen för att säkerställa att man i Pensionsskyddscentralens statistiska verksamhet, forskning och utveckling i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen endast behandlar nödvändiga till särskilda kategorier av personuppgifter hörande uppgifter.

Social- och hälsovårdsministeriet har utifrån uttalandet begärt en utredning av Pensionsskyddscentralen. Pensionsskyddscentralen har fått arbetspensionsanstalters pensionsansöknings- och beslutsuppgifter som innehåller den diagnos som utgör grund för invalidpensionen. Pensionsskyddscentralen har också av Folkpensionsanstalten fått uppgifter om personer som gått i och erhåller sjukpension där den diagnos som utgör grund för sjukpensionen finns med.

I samband med varje undersökning, statistik och utredning har Pensionsskyddscentralen övervägt nödvändigheten att använda hälsouppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter.

Pensionsskyddscentralen offentliggör årligen statistik över pensionstagare och arbetspensionstagare i Finland och personer som gått i pension samt arbetspensionsrehabilitering. För invalid- och sjukpensionernas del specificeras den sjukdomsdiagnos som ligger till grund för beviljandet på huvudgruppsnivå i sjukdomsklassifikationen samt för enskilda betydande sjukdomar (bl.a. depression). Likaså specificeras diagnosen för arbetspensionsrehabilitering på huvudgruppsnivå i sjukdomsklassifikationen. För arbetspensionssystemets del publicerar Pensionsskyddscentralen även kalkyler över när invalidpensioner inletts specificerade enligt de viktigaste sjukdomshuvudgrupperna. Statistiken publiceras så att det inte går att identifiera enskilda personer. Pensionsskyddscentralen har dataskyddsanvisningar för statistiktabellerna och de följs genom hela processen. Den centrala statistiken ingår också i publikationsserien Finlands officiella statistik och uppfyller sålunda Statistikcentralens kvalitetskrav. För uppföljningen av pensionspolitiken och arbetskarriärerna behövs en årlig granskning av de sjukdomar som ligger till grund för beviljandet av sjukpension, invalidpension och arbetspensionsrehabilitering samt förändringar i utvecklingen av dem.

Pensionsskyddscentralens forskning baserar sig på ett mångårigt program som beskriver forskningsverksamheten och de prioriterade innehållen i frågor som under de närmaste åren är viktiga för utvecklingen av pensionsskyddet. Under åren 2020–2024 var forskningsprogrammets prioriteringar arbetskarriärerna och deras utveckling, pensionsavgången, tillräckligt pensionsskydd och pensionssystemets ekonomiska hållbarhet. Prioriteringarna är desamma i det godkända forskningsprogrammet för 2025–2029. Forskningsresultaten publiceras så att enskilda personer inte kan identifieras.

Som exempel kan nämnas att Pensionsskyddscentralen 2024 tillsammans med Folkpensionsanstalten gjorde en studie av de regionala skillnaderna i övergången till sjuk- och invalidpension. I den användes diagnosen för sjuk- och invalidpensionen på en grov nivå (psykisk ohälsa vs. somatiska sjukdomar).¹⁴

Dessutom har Pensionsskyddscentralen använt sig av diagnosuppgifter i bakgrundsanalyserna för utvecklingen av modeller för matchning av förvärvsinkomst och invalidpension för att fastställa om orsaken till invalidpensionen har inverkan på den genomsnittliga förvärvsinkomsten för delinvalidpensionstagare. Resultaten har presenterats så att enskild person inte kan identifieras.

Outi Aalto, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Genomförandet av personaldimensionering, tillgången till äldreomsorg och tillräcklig personal i äldreomsorgen

RP 54/2023 rd – RSv 21/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet under övergångsperioden följer upp personaldimensioneringens förverkligande, tillgången till äldreomsorg och de åtgärder som ska vidtas för tryggheten av tillräckliga personalresurser.

Allt sedan äldreomsorgslagen stiftades har man inom äldreomsorgen byggt upp ett system för uppföljning av servicen, som ger en vältäckande bild av läget i fråga om tjänster för äldre och även möjliggör uppföljningen av genomförandet av nya bestämmelser. Uppföljningen genomförs som en del av Institutet för hälsa och

14 Laaksonen, M. & Perhoniemi, R. & Blomgren, J. (2024) Municipality-level differences in disability retirement in Finland: the contribution of local social characteristics. *Scandinavian Journal of Public Health* 2024.

välfärds undersökning Uppföljning av äldreomsorgen med vilken man har följt upp genomförandet av äldreomsorgslagen sedan den trädde i kraft 2013. Undersökningen täcker verksamhetsenheterna inom både heldygnsomsorgen och hemvården. Den följer utvecklingen av personaldimensioneringen samt verksamhetspraxis och ledning vid verksamhetsenheterna. Uppgifterna om hur personalen räcker till samlas till en början in två gånger om året. När informationssystemen har utvecklats kan mer aktuell information skaffas i och med att den fås som direkta överföringar från informationssystemen.

Enligt äldreomsorgslagen ska Institutet för hälsa och välfärd som en del av uppföljningen genomföra en riksomfattande klientenkät vartannat år, som ger information om klienternas och deras anhörigas klientupplevelse och nöjdhet med tjänsterna. Enkäten för att följa upp verksamhetspraxis och ledning genomförs vartannat år, turvis med klientenkäten. Institutet för hälsa och välfärd kan publicera uppföljningsrapporter baserade på de uppgifter som det samlar in per serviceanordnare och per verksamhetsenhet. Offentliga uppgifter om verksamhetsenheterna ger dem som anlitar tjänsterna, deras anhöriga och andra som är intresserade av hur tjänsterna tillhandahålls en möjlighet att följa tillgången till tjänster och deras kvalitet.

I programmet för ett bra arbete, som ingår i regeringsprogrammet, följer man regelbundet hur de olika delområdena och åtgärderna i programmet genomförs och deras konsekvenser, som ökad utbildning, internationell rekrytering och faktorer i samband med branschens attraktionskraft. För att trygga tillräcklig personal har regeringen minskat minimipersonaldimensioneringen för äldre i heldygnsomsorg till 0,6 anställda per klient i stället för 0,65 från och med den 1 januari 2025. Samtidigt slopades höjningen av dimensioneringen till 0,7 anställda per klient från början av 2028 (RP 127/2024 rd).

För att tjänsterna också fortsatt ska stå på en socialt och ekonomiskt hållbar grund styrs välfärdsområdena med nationella styrmekanismer som ingår i lagen om ordnande av social- och hälsovård för att tillgodose äldre personers servicebehov vid rätt tidpunkt och med tillräckliga tjänster.

Regeringen har också inlett en beredning av förutsättningarna för teknikanvändning i socialvården. I det sammanhanget kommer det att föreskrivas om möjligheten att beakta teknik som en del av personaldimensioneringen vid serviceboende med heldygnsomsorg för äldre när det har visats att tekniken minskar behovet av personal.

Äldreomsorgslagen har reviderats ytterligare och bestämmelserna i anslutning till det här uttalandet gäller inte längre. I svaret på uttalandet RP 231/2021 rd – RSv 96/2022 rd besvaras motsvarande innehåll om uppföljningen av genomförandet av personaldimensioneringen, tillgången till äldreomsorg och åtgärder för att trygga personalens tillräcklighet. Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av hur den längsta väntetiden på 14 dagar för att få vård efterlevs

RP 55/2023 rd – RSv 45/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur den längsta väntetiden på 14 dagar för vård uppnås inom primärvården och arbetar för att alla välfärdsområden utnyttjar metoder som bidrar till genomförandet av den.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar åtgärder för att stärka kontinuiteten i vårdrelationen inom primärvårdens öppna sjukvård genom att införa eller utvidga användningen av en modell med husläkare och egenvårdare eller en modell med familjeläkare.

1–2. I enlighet med ramförhandlingsbeslut av statsminister Petteri Orpos regering har man slopat den maximala tiden på 14 dygn inom vilken personer som fyllt 23 ska få vård och från den 1 januari 2025 har man inom primärvården återgått till den tidigare maximala tiden på tre månader för dessa patienter. Institutet för hälsa och välfärd sammanställer årligen en rapport över tillgången till vård. Institutet producerar även uppgifter om den regionala skillnaden i tillgången till vård som välfärdsområdena publicerar på sina webbplatser.

I enlighet med regeringsprogrammet ska modeller med husläkare, egen sjukskötare och ett eget vårdteam utnyttjas för att förbättra tillgången till vård och vårdkontinuiteten. Möjligheten att utnyttja en modell med enskilda näringsidkare ska också utredas. I de riksomfattande målen för ordnande av social- och hälsovården 2023–2026 är ett av målen att stärka basservicens funktionssäkerhet och öka integreringen. Genom integrering av social- och hälsotjänsterna eftersträvas även bättre kontinuitet i tjänsterna. De riksomfattande målen uppdaterades i slutet av 2023. Enligt målen som publicerades i början av 2024 utvecklas kontinuiteten inom social- och hälsovården på basnivå utifrån ett långvarigt och personligt vård- och serviceförhållande.

För att genomföra regeringsprogrammet har det under hösten och slutet av 2023 beretts en nationell servicereform där lagstiftningen om innehållet i social- och hälsovården samt den relaterade styrningen revideras så att de motsvarar social- och hälsovårdens nuvarande strukturer och de riksomfattande målen för den. Ett av huvudmålen i den nationella servicereformen är att förbättra integreringen av tjänsterna, deras tillgänglighet och kontinuitet. Som en del av den nya lagstiftningen om den nationella servicereformen ska det bedömas om det för att stärka kontinuiteten i patientens individuella vård behövs ändringar i lagstiftningen. I utvecklingsprojekten inom programmet Framtidens social- och hälsocentral, som avslutades i slutet av 2023, och i utvecklingsprogrammen inom Finlands program för hållbar tillväxt, som pågår till slutet av 2025, stärks kontinuiteten i vårdrelationen. I den fjärde utlysningen av statsunderstöd inom Finlands program för hållbar tillväxt våren 2024 beviljades understöd till projekt som har som mål att främja vårdens kontinuitet och digitala lösningar som stöder den.

Regeringen inledde ett husläkarprogram i slutet av 2024. Programmets mål är att främja serviceproduktionssätt som baserar sig på husläkarmodellen till stöd för vårdrelationens kontinuitet överallt i Finland. Programmet fortgår fram till våren 2027.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenserna av en sänkt åldersgräns inom barnskyddets eftervård

RP 56/2023 rd – RSv 79/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar dels konsekvenserna av den sänkta åldersgränsen för eftervård, dels servicesystemets förmåga och resurser att tillgodose de individuella behoven hos de unga som berörs av den sänkta åldersgränsen.

Institutet för hälsa och välfärd genomförde i maj–oktober 2024 en enkät hos ledningen för välfärdsområdenas barnskydd för att utreda eftervårdens nuläge inom barnskyddet och följa upp den ändring av åldersgränsen som gjordes samma år. Genom enkäten utreddes effekterna av att åldersgränsen för eftervården sänktes och servicesystemets förmåga och resurser att tillgodose de individuella

behoven hos de unga som omfattas av systemet. Studien publicerades hösten 2024¹⁵. Lägesbildsuppgifter om eftervården i barnskyddet fås även via det pågående samordningsprojektet Sociala innovationer inom barnskyddet. I totalreformen av barnskyddslagstiftningen kan man bedöma eventuella behov av ändringar i eftervården.

Tiina Muinonen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Bestämmelserna om boendeutgifter i lagen om utkomststöd

RP 58/2023 rd – RSv 63/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser bestämmelserna om boendeutgifter i lagen om utkomststöd har för rättigheterna, ställningen och försörjningen för dem som ansöker om utkomststöd och deras barn, för bostadsmarknaden samt för servicebehovet inom och kostnaderna för välfärdsområdena.

Social- och hälsovårdsministeriet följer lagändringarna och utvärderar konsekvenserna av ändringarna i förmånslagarna. Avsikten är att följa upp och informera riksdagen och riksdagsutskotten om konsekvenserna av de ändringar som gjorts i förmånslagarna och följa uttalanden som getts om regeringens propositioner.

Korttids- och årsuppföljningen av propositionerna baserar sig på rapporter och statistik från olika instanser (som Folkpensionsanstalten, arbetspensionskassorna, Institutet för hälsa och välfärd, Pensionsskyddscentralen och Statistikcentralen). Utvärderingen av de samverkande konsekvenserna är i de flesta ändringarna i den sociala tryggheten kopplad till den lagstadgade utvärderingen av grundtrygghetens tillräcklighet. Denna utvärdering kommer att utvecklas under de kommande åren när grundtrygghetens tillräcklighet utvärderas i fråga om förmånernas nivå, de grundläggande fri- och rättigheterna och de internationella åtagandena.

Uppföljning och utvärdering kommer att göras för att genomföra riksdagens uttalanden och i tillämpliga delar övriga uppföljnings- och rapporteringsåtaganden, bland annat på nationell och EU-nivå. I uppföljningen och utvärderingen utnyttjas

15 THL Tutkimuksesta tiiviisti 47/2024

i tillämpliga delar kvalitativa och kvantitativa bedömningar och utredningar av utvärderings- och utredningsgruppen vid kommittén för social trygghet samt konstitutionell bedömning.

Den riksomfattande delegationen för utkomststödsärenden har till uppgift att följa tillämpningspraxis och samarbetet mellan myndigheterna i utkomststödsärenden och lägga fram förslag i frågor som gäller utkomststödet. En central uppgift för de regionala delegationerna för utkomststödsärenden är att följa konsekvenserna av det regionala sysselsättningsläget och priset på boende för behovet av utkomststöd. Den riksomfattande delegationen har 2024 fått utredningar av sina medlemmar om deras iakttagelser om förändringar till följd av lagändringarna. Data om konsekvenserna på välfärdsområdesnivå har samlats in även i en separat enkät i samband med årlig statistik över utkomststödet handläggningstider.

Ritva Liukonen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

Ändring av lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande och 12 d § i lagen om Folkpensionsanstalten

RP 59/2023 rd – RSv 30/2023 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp hur tillräcklig och ändamålsenlig Studenternas hälsovårdsstiftelses finansiering är och vid behov vidtar åtgärder för att ändra finansieringen, om finansieringsmodellen äventyrar tillgången till tillräckliga hälsovårdstjänster för högskolestuderande.

1. Social- och hälsovårdsministeriet följer upp tillräckligheten i finansieringen av högskolestuderandenas studerandehälsovård och gör årligen en bedömning av godtagbara totalkostnader för studerandehälsovården och finansieringen av dem. Ministeriet beaktar finansieringens tillräcklighet och ändamålsenlighet när den bedömer behovet av tjänster inom studerandehälsovården, deras tillgänglighet och ekonomi samt ändringarna i kostnadsnivån utifrån tillgängliga data och uppskattningar.

Riksdagen beslutar årligen om en godtagbar nationell finansieringsandel för studerandehälsovården och statens finansieringsandel i samband med behandlingen av statsbudgeten. För att stärka mentalvårdstjänsterna har det för stiftelsen reserverats en miljon euro i separat finansiering för samtliga år under perioden

2023–2026. Med statsunderstödet eftersträvas att stödja de studerandes välfärd samt förbättra högskolestuderandes ork och studieförmåga genom att utveckla och stärka Studenternas hälsovårdsstiftelses (SHVS) mentalvårdstjänster. År 2024 avsattes hela statsunderstödet för fortsatt verksamhet vid den digitala lågtröskelmentalvårdskliniken.

Från den 1 januari 2024 har bestämmelserna om finansiering i lagen om studerandehälsovård tillämpats och ändringarna har visat sig vara bra i praktiken. Studenternas hälsovårdsstiftelse och Folkpensionsanstalten har konstaterat att ändringarna har förtydligat finansieringen och kostnadsersättningen. Studenternas hälsovårdsstiftelses verksamhetskostnader för 2024 utföll närmast som förutsett. Till detta bidrog tydligare bestämmelser om finansieringen av högskolestuderandes studerandehälsovård och ersättningen av kostnader i budgeten för 2024.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder och bereder de lagstiftningsändringar som behövs för att Studenternas hälsovårdsstiftelse ska kunna ta emot donationer utan att det påverkar stiftelsens grundfinansiering.

2. Bestämmelserna om finansiering i lagen om studerandehälsovård för högskolestuderande preciserades hösten 2023. Eftersom Studenternas hälsovårdsstiftelse enligt vad den uppger genomför endast uppgifter inom den lagstadgade studerandehälsovården, förutsätter en ändring av bestämmelsen om donationer att stiftelsen preciserar för vilket ändamål avkastningen av medlen avses användas och hur användningen av dem förhåller sig till stiftelsens lagstadgade uppgifter och grundfinansieringen. Dessutom bör stiftelsen utveckla sina rapporteringssystem så att de kan skilja på användningen av grundfinansiering, statsunderstöd och donationsmedel. I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen jämfört med årsberättelsen 2023.

Elina Vesterinen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av ändringar i Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner

RP 60/2023 rd – RSv 58/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser sänkningen av rehabiliteringspenningen för unga och den rehabiliteringspenning som betalas under tiden för yrkesinriktad rehabilitering har för barns, ungas och personer som inte har etablerat sig i arbetslivets försörjning och deltagande i rehabilitering samt i vilken grad de ansöker om sjukpension.

Social- och hälsovårdsministeriet följer lagändringarna och utvärderar konsekvenserna av ändringarna i förmånslagarna. Avsikten är att följa upp och informera riksdagen och riksdagsutskotten om konsekvenserna av de ändringar som gjorts i förmånslagarna och följa uttalanden som getts om regeringens propositioner.

Korttids- och årsuppföljningen av propositionerna baserar sig på rapporter och statistik från olika instanser (som Folkpensionsanstalten, arbetspensionskassorna, Institutet för hälsa och välfärd, Pensionsskyddscentralen och Statistikcentralen). Utvärderingen av de samverkande konsekvenserna är i de flesta ändringarna i den sociala tryggheten kopplad till den lagstadgade utvärderingen av grundtrygghetens tillräcklighet. Denna utvärdering kommer att utvecklas under de kommande åren när grundtrygghetens tillräcklighet utvärderas i fråga om förmånernas nivå, de grundläggande fri- och rättigheterna och de internationella åtagandena.

Uppföljning och utvärdering kommer att göras för att genomföra riksdagens uttalanden och i tillämpliga delar övriga uppföljnings- och rapporteringsåtaganden, bland annat på nationell och EU-nivå. I uppföljningen och utvärderingen utnyttjas i tillämpliga delar kvalitativa och kvantitativa bedömningar och utredningar av utvärderings- och utredningsgruppen vid kommittén för social trygghet samt konstitutionell bedömning.

Deltagandet i Folkpensionsanstaltens rehabiliteringar och eventuella förändringar i viljan att delta följs löpande upp bland annat via Folkpensionsanstaltens statistik och undersökningar. Likaså följs även antalet ansökningar om sjuk- och invalidpension upp intensivt varje år. Enligt Folkpensionsanstaltens statistik var ändringarna 2024 ringa.

Milja Tiainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändringar i det allmänna bostadsbidraget

RP 74/2023 rd – RSv 64/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer konsekvenserna av ändringarna i lagen om allmänt bostadsbidrag, i synnerhet av att bidraget för ägarboende upphör, och vid behov vidtar åtgärder för att rätta till eventuella problem.

Social- och hälsovårdsministeriet följer lagändringarna och utvärderar konsekvenserna av ändringarna i förmånslagarna. Avsikten är att följa upp och informera riksdagen och riksdagsutskotten om konsekvenserna av de ändringar som gjorts i förmånslagarna och följa uttalanden som getts om regeringens propositioner.

Korttids- och årsuppföljningen av propositionerna baserar sig på rapporter och statistik från olika instanser (som Folkpensionsanstalten, arbetspensionskassorna, Institutet för hälsa och välfärd, Pensionsskyddscentralen och Statistikcentralen). Utvärderingen av de samverkande konsekvenserna är i de flesta ändringarna i den sociala tryggheten kopplad till den lagstadgade utvärderingen av grundtrygghetens tillräcklighet. Denna utvärdering kommer att utvecklas under de kommande åren när grundtrygghetens tillräcklighet utvärderas i fråga om förmånernas nivå, de grundläggande fri- och rättigheterna och de internationella åtagandena.

Uppföljning och utvärdering kommer att göras för att genomföra riksdagens uttalanden och i tillämpliga delar övriga uppföljnings- och rapporteringsåtaganden, bland annat på nationell och EU-nivå. I uppföljningen och utvärderingen utnyttjas i tillämpliga delar kvalitativa och kvantitativa bedömningar och utredningar av utvärderings- och utredningsgruppen vid kommittén för social trygghet samt konstitutionell bedömning.

Mikko Horko, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Konsekvenser av ändringar i utkomstskyddet för arbetslösa

RP 73/2023 rd – RSv 83/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa har särskilt för barnfamiljernas försörjning och för sysselsättningen av olika arbetstagargrupper i heltids- och deltidsarbete och vilka samlade effekter ändringarna av olika sociala trygghetsförmåner kan ha för försörjningen för dem som får arbetslöshetsförmåner samt att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att avhjälpa de problem som

upptäcks och avveckla bidragsfällor så att det i alla situationer är ekonomiskt lönsamt för förmånstagaren att arbeta i synnerhet på heltid men också på deltid.

Social- och hälsovårdsministeriet följer lagändringarna och utvärderar konsekvenserna av ändringarna i förmånslagarna. Avsikten är att följa upp och informera riksdagen och riksdagsutskotten om konsekvenserna av de ändringar som gjorts i förmånslagarna och följa uttalanden som getts om regeringens propositioner.

Korttids- och årsuppföljningen av propositionerna baserar sig på rapporter och statistik från olika instanser (som Folkpensionsanstalten, arbetspensionskassorna, Institutet för hälsa och välfärd, Pensionsskyddscentralen och Statistikcentralen). Utvärderingen av de samverkande konsekvenserna är i de flesta ändringarna i den sociala tryggheten kopplad till den lagstadgade utvärderingen av grundtrygghetens tillräcklighet. Denna utvärdering kommer att utvecklas under de kommande åren när grundtrygghetens tillräcklighet utvärderas i fråga om förmånernas nivå, de grundläggande fri- och rättigheterna och de internationella åtagandena.

Uppföljning och utvärdering kommer att göras för att genomföra riksdagens uttalanden och i tillämpliga delar övriga uppföljnings- och rapporteringsåtaganden, bland annat på nationell och EU-nivå. I uppföljningen och utvärderingen utnyttjas i tillämpliga delar kvalitativa och kvantitativa bedömningar och utredningar av utvärderings- och utredningsgruppen vid kommittén för social trygghet samt konstitutionell bedömning.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av konsekvenserna av ändringar i socialskyddsförmånerna

RP 75/2023 rd – RSv 84/2023 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt följer vilka konsekvenser indexfrysningen har för olika grupper av förmånstagare och vilka samverkande konsekvenser ändringarna i de olika socialskyddsförmånerna kan ha tillsammans med indexfrysningen samt vidtar åtgärder för att rätta till de problem som observeras.

Social- och hälsovårdsministeriet följer lagändringarna och utvärderar konsekvenserna av ändringarna i förmånslagarna. Avsikten är att följa upp och informera riksdagen och riksdagsutskotten om konsekvenserna av de ändringar som gjorts i förmånslagarna och följa uttalanden som getts om regeringens propositioner.

Korttids- och årsuppföljningen av propositionerna baserar sig på rapporter och statistik från olika instanser (som Folkpensionsanstalten, arbetspensionskassorna, Institutet för hälsa och välfärd, Pensionsskyddscentralen och Statistikcentralen). Utvärderingen av de samverkande konsekvenserna är i de flesta ändringarna i den sociala tryggheten kopplad till den lagstadgade utvärderingen av grundtrygghetens tillräcklighet. Denna utvärdering kommer att utvecklas under de kommande åren när grundtrygghetens tillräcklighet utvärderas i fråga om förmånernas nivå, de grundläggande fri- och rättigheterna och de internationella åtagandena.

Uppföljning och utvärdering kommer att göras för att genomföra riksdagens uttalanden och i tillämpliga delar övriga uppföljnings- och rapporteringsåtaganden, bland annat på nationell och EU-nivå. I uppföljningen och utvärderingen utnyttjas i tillämpliga delar kvalitativa och kvantitativa bedömningar och utredningar av utvärderings- och utredningsgruppen vid kommittén för social trygghet samt konstitutionell bedömning.

Eva Ojala, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av 17 och 26 § i alkohollagen

RP 7/2024 rd – RSv 40/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp vilka konsekvenser ändringarna i alkohollagen har särskilt för familjer och barn samt för alkoholdödligheten och vid behov vidtar åtgärder med hjälp av social- och hälsovårdspolitiken och skattepolitiken för att avhjälpa de problem som upptäckts.

Statsrådet följer i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd vilka sociala och hälsomässiga konsekvenser lagändringen eventuellt har samt på det sätt riksdagen förutsätter även eventuella konsekvenser för familjer och barn samt alkoholdödligheten. Lagen trädde i kraft i juni 2024. Tillsvidare är tiden för uppföljning för kort för att eventuella konsekvenser av just den här propositionen ska kunna identifieras. Statsrådet fortsätter att följa konsekvenserna i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd.

Saara Karttunen, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Lagarna om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och vissa andra lagar

RP 13/2024 rd – RSv 59/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa har för försörjningen och sysselsättningen, särskilt för dem som har en svår ställning på arbetsmarknaden, såsom äldre, partiellt arbetsföra och långtidsarbetslösa, och vid behov vidtar åtgärder för att rätta till konstaterade problem.

Social- och hälsovårdsministeriet följer lagändringarna och utvärderar konsekvenserna av ändringarna i förmånslagarna. Avsikten är att följa upp och informera riksdagen och riksdagsutskotten om konsekvenserna av de ändringar som gjorts i förmånslagarna och följa uttalanden som getts om regeringens propositioner.

Korttids- och årsuppföljningen av propositionerna baserar sig på rapporter och statistik från olika instanser (som Folkpensionsanstalten, arbetspensionskassorna, Institutet för hälsa och välfärd, Pensionsskyddscentralen och Statistikcentralen). Utvärderingen av de samverkande konsekvenserna är i de flesta ändringarna i den sociala tryggheten kopplad till den lagstadgade utvärderingen av grundtrygghetens tillräcklighet. Denna utvärdering kommer att utvecklas under de kommande åren när grundtrygghetens tillräcklighet utvärderas i fråga om förmånernas nivå, de grundläggande fri- och rättigheterna och de internationella åtagandena.

Uppföljning och utvärdering kommer att göras för att genomföra riksdagens uttalanden och i tillämpliga delar övriga uppföljnings- och rapporteringsåtaganden, bland annat på nationell och EU-nivå. I uppföljningen och utvärderingen utnyttjas i tillämpliga delar kvalitativa och kvantitativa bedömningar och utredningar av utvärderings- och utredningsgruppen vid kommittén för social trygghet samt konstitutionell bedömning.

Marjaana Maisonlahti, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Lagen om ändring av tobakslagen

RP 38/2024 rd – RSv 76/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur den nu föreslagna regleringen fungerar särskilt med tanke på främjandet av folkhälsan, minskningen av skillnaderna i välfärd och hälsa samt förebyggandet av användningen bland unga

och vid behov snabbt vidtar åtgärder för att ändra regleringen. I synnerhet om det i de andra nordiska länderna föreskrivs lägre gränser för nikotinhalt eller strängare begränsningar av smaktillsatser eller tillsatser än i Finland ska regleringen göras enhetlig till denna del. Dessutom ska statsrådet följa användningen av nikotinpreparat och vilka konsekvenser användningen har särskilt för personer under 20 år.

Republikens president stadfäste inte den lag till vilken riksdagens svar hänför sig. Ärendet återupptogs för ny behandling i slutet av 2024 och en ny proposition (RP 221/2024 rd) lämnades i januari 2025. I propositionen beskrivs grannländernas aktuella lagstiftning. Dessutom följer Institutet för hälsa och välfärd ständigt användningen av tobaks- och nikotinprodukter med olika enkäter, och resultaten används som stöd vid lagberedningen.

Reetta Honkanen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

Icke stadfäst lag som återgått om ändring av tobakslagen

ISL 1/2024 rd – RP 38/2024 rd – RSk 30/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bereder en ny proposition om rökfria nikotinprodukter så att aktuella uppgifter om lagberedningen gällande dessa nikotinprodukter i närområdena beaktas vid beredningen.

En ny regeringsproposition om rökfria nikotinprodukter (RP 221/2024 rd) lämnades i januari 2025. De bestämmelser som föreslås i propositionen motsvarar den lag som riksdagen antog (RSv 75/2024 rd) med undantag för bestämmelserna om tillåtna smaker i rökfria nikotinprodukter samt vissa ändringar av teknisk karaktär. I regeringens proposition beskrivs aktuella uppgifter om övriga länders lagstiftning.

Reetta Honkanen, specialsakkunnig, social-och hälsovårdsministeriet

Ändring av lagen om funktionshinderservice och 4 § i socialvårdslagen

RP 122/2024 rd – RSv 188/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp och skyndsamt bedömer konsekvenserna av lagen om funktionshinderservice och vidtar åtgärder för att precisera enskilda bestämmelser och bestämmelsen om tillämpningsområdet, om det behövs för att lagen ska förbli en speciallag avsedd för personer med funktionsnedsättning.
1. Den nya lagen om funktionshinderservice trädde i kraft den 1 januari 2025. Social- och hälsovårdsministeriet har i samband med lagberedningen planerat en uppföljning av lagen i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Lagen träder i kraft fullt ut efter en övergångstid på tre år. Eftersom tjänster i enlighet med den nya lagen börjar beviljas successivt under övergångstiden klarnar den slutliga bilden av huruvida lagen förblir en speciallag först efter övergångstiden.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet på det sätt som krävs i 9 § i lagen om välfärdsområdenas finansiering från och med lagens ikraftträdande tillförsäkrar välfärdsområdena tillräckliga resurser för att säkerställa servicen för personer med funktionsnedsättning.
2. I regeringens proposition (RP 122/2024 rd) om en precisering av tillämpningsområdet för den nya lagen om funktionshinderservice har bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna av den nya lagen om funktionshinderservice uppdaterats. I samband med att propositionen behandlades reserverade riksdagen tilläggsfinansiering för 2025 till stöd för genomförandet av lagstiftningen.
3. Riksdagen förutsätter att statsrådet styr genomförandet av lagen om funktionshinderservice så att en samordnad tillämpning av lagen på riksnivå och en jämlik tillgång till service för personer med funktionsnedsättning säkerställs i de olika områdena.
3. Social- och hälsovårdsministeriet har berett utbildningar till stöd för genomförandet samt en tillämpningsanvisning om preciseringarna av den nya lagens tillämpningsområde. Dessutom har Handboken om funktionshinderservice som administreras av Institutet för hälsa och välfärd fått egna sidor om den nya lagen.

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur ändringarna i lagen om funktionshinderservice påverkar tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och i synnerhet rättigheterna för eventuella förbisedda grupper och språkliga rättigheter samt att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

4. Den nya lagen om funktionshinderservice trädde i kraft den 1 januari 2025. Social- och hälsovårdsministeriet har i samband med lagberedningen planerat en uppföljning av lagen i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Lagen träder i kraft fullt ut efter en övergångstid på tre år. Eftersom tjänster i enlighet med den nya lagen börjar beviljas successivt under övergångstiden klarnar den slutliga bilden av hur rättigheterna för eventuella förbisedda grupper och språkliga rättigheter tillgodoses först efter övergångstiden.

Terhi Karaus, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Kaarina Tuokko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre

RP 127/2024 rd – RSv 120/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga ger akt på hur lagändringen gällande personaldimensioneringen inom heldygnsomsorgen genomförs med avseende på tillgodoseendet av äldre personers rättigheter och att statsrådet genom nationell styrning ser till att personaldimensioneringen genomförs i enlighet med klienternas individuella servicebehov och med hjälp av bedömningssystemet RAI. Dessutom förutsätter riksdagen att statsrådet vid behov vidtar korrigerande åtgärder för att säkerställa en tillräcklig personaldimensionering inom heldygnsomsorgen.

Allt sedan äldreomsorgslagen stiftades har man inom äldreomsorgen byggt upp ett system för uppföljning av servicen, som ger en vältäckande bild av läget i fråga om tjänster för äldre och även möjliggör uppföljningen av genomförandet av nya bestämmelser. Uppföljningen genomförs som en del av Institutet för hälsa och välfärds undersökning Uppföljning av äldreomsorgen med vilken man har följt upp genomförandet av äldreomsorgslagen sedan den trädde i kraft 2013.

Undersökningen täcker verksamhetsenheterna inom både heldygnsomsorgen och hemvården. Den följer hur personaldimensioneringen utvecklas samt verksamhetspraxis och ledning vid verksamhetsenheterna.

Uppgifterna om personaldimensioneringen samlas numera in två gånger om året. När informationssystemen har utvecklats kan mer aktuell information skaffas i och med att den fås som direkta överföringar från informationssystemen. För närvarande görs det försök med detta tillsammans med sådana välfärdsområden som har informationssystem som möjliggör att data överförs direkt.

Senast följde man upp hur äldreomsorgslagens minimipersonaldimensionering efterlevdes i oktober 2024 (då 0,65), men resultaten är ännu inte tillgängliga. I en uppföljning från april 2024 på enheter med heldygnsomsorg för äldre nådde 93 procent upp till den lagstadgade personaldimensioneringen. Andelen enheter som inte nådde upp till minimidimensioneringen hade stigit något från oktober det föregående året. Samtidigt har den andel som överskrider dimensioneringen på 0,7 sjunkit något. Förändringen beror på att personalen har minskat medan klientantalet har bestått. Nästa uppföljning av personaldimensioneringens utfall görs i april 2025.

Allt sedan den 1 april 2023 har det varit obligatoriskt för alla verksamhetsenheter att använda sig av bedömningsverktyget RAI (Resident Assessment Instrument) vid bedömning av en klients servicebehov. Med RAI-systemet bedöms klienternas funktionsförmåga och servicebehov på ett enhetligt och mångsidigt sätt. Med hjälp av informationen från RAI-bedömningen kan man planera servicen individuellt och efter behov inrikta den till behövande. Utifrån data från RAI-bedömningarna producerar Institutet för hälsa och välfärd jämförelsedata och forskning som hjälper att utveckla servicen så att den tillgodoser klienternas behov och ger resultat. För denna lagstadgade uppgift samlas alla data från alla RAI-bedömningar som görs i Finland hos Institutet för hälsa och välfärd.

Ett gemensamt bedömnings- och planeringsverktyg som används i hela Finland gör det också möjligt att få jämförbara data om äldre personers servicebehov och tjänster. Detta främjar klienternas jämlikhet. Också tillsynsmyndigheterna kan utnyttja de data som RAI-indikatorerna ger i sitt arbete.

När RAI-bedömningen väl har etablerats i verksamhetsenheterna kan man med grund i bedömningsdata ange riktgivande nationella grunder för tillgången till olika tjänster och en personaldimensionering enligt klienternas behov. Det här beredningsarbetet har inletts tillsammans med Institutet för hälsa och välfärd.

Satu Karppanen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Uppdelning av årssjälvrisker för läkemedelsersättningar

RP 129/2024 rd – RSv 142/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet så snabbt som möjligt genomför en uppdelning av årssjälvrisker för läkemedelsersättningar på ett kostnadsneutralt sätt.

1. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering skrivs det att en uppdelning av årssjälvrisker för läkemedelsersättningar (s.k. *takbeloppet*) ska möjliggöras på ett kostnadsneutralt sätt.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsammans med Folkpensionsanstalten gått igenom olika sätt för att genomföra skrivningen i regeringsprogrammet. Enligt utredningen är den uppdelning av årssjälvrisker som baserar sig på ett försök med FPA-kredit, i enlighet med föresatsen i regeringsprogrammet, den lösning som kan genomföras snabbast för att underlätta situationen för personer som använder mycket läkemedel.

Regeringen har beviljat Folkpensionsanstalten 2,5 miljoner euro för att finansiera försöket i den kompletterande budgeten för 2025. I försöket delas årssjälvrisker för läkemedelsersättningarna, det så kallade takbeloppet, upp i mindre delar med den så kallade FPA-krediten. Folkpensionsanstalten skulle svara för försökets innehåll och dess genomförande. Försöket skulle genomföras enligt Folkpensionsanstaltens förslag med stöd av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. För försöket anvisas medel i budgeten för 2025 under rehabilitering enligt prövning. Försöket är tänkt att pågå i tre år för att ge tillräckligt med information till grund för en permanent lösning. Försöket planeras att inledas hösten 2025 och i det ingår en forskningsdel. Av den totalfinansiering på fem miljoner euro som försöket kräver reserveras 2,5 miljoner euro för år 2025 och senare 2,5 miljoner euro för år 2026. Utifrån resultaten från försöket bedöms därefter vilka behov av ändringar som anknyter till uppdelningen av takbeloppet.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet målmedvetet arbetar för att minska störningarna i tillgången på läkemedel och utreder hur man i Finland i alla lägen kan trygga tillgången på såväl nya läkemedel som läkemedel som funnits länge på marknaden.

2. Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller många skrivningar med anknytning till läkemedel och apotek, vilka genomförs inom projektet Läkemedel och apoteksekonomi under åren 2024–2026. Projektet är en fortsättning på den långsiktiga utvecklingen av läkemedelsärenden. Utvecklingen av läkemedelsärendena syftar till att förbättra läkemedelsbehandlingarnas genomslag, säkerhet och kvalitet samt ekonomi, jämlikhet och tillgänglighet.

3. Riksdagen förutsätter att man i totalreformen av apoteksekonomi utvärderar vilka konsekvenser de ändringar som redan gjorts har för apotekens verksamhetsbetingelser och tryggar åtminstone läkemedels säkerheten, apotekens verksamhetsbetingelser och den regionala tillgången till apotekstjänster.

3. Målet i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering är att regeringen genomför en totalreform av apoteksekonomi. Ett annat mål är att apoteksregleringen revideras ansvarsfullt och gradvis så att kvalitativa och trygga apotekstjänster säkras i hela Finland. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 13 maj 2024 en arbetsgrupp för att bereda en totalreform av apoteksekonomi samt utvecklingen av apoteksregleringen för att genomföra föresatserna i regeringsprogrammet, samt dessutom en uppföljningsgrupp för projektet. Arbetsgruppens mandatperiod går ut den 31 december 2025. Arbetsgruppen har till uppgift att lämna ett förslag till en totalreform av apoteksekonomi och revidering av apoteksregleringen. Reformerna kan genomföras stegvis.

Kirsi Päiväsalo, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Uppföljning av hur terapigarantin för barn och unga genomförs

RP 131/2024 rd – RSv 163/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar hur terapigarantin för barn och unga genomförs och utvecklar den nationella styrstrukturen, förebyggandet av psykisk ohälsa och tjänsterna för tidigt stöd inom mentalvården samt

vid behov vidtar korrigerande åtgärder. Riksdagen förutsätter att statsrådet senast den 1 maj 2027 lämnar social- och hälsovårdsutskottet en utredning om hur terapigarantin har genomförts.

Statsrådet bereder en uppföljning av hur terapigarantin för barn och unga genomförs i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd samt institutioner som ansvarar för anordnandet av social- och hälsovårdstjänster. I lagstiftningen om en terapigaranti för barn och unga är det på samarbetsområdesnivå universitetssjukhuset som har samordningsansvaret för psykosociala metoder för barn och unga enligt statsrådets förordning om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården (SR 582/2017).

Enligt regeringsprogrammet ska bestämmelserna om arbetsfördelningen inom den specialiserade sjukvården revideras. Behovet av att närmare specificera den inbördes arbetsfördelningen mellan de välfärdsområden som är huvudmän för universitetssjukhus och övriga välfärdsområden kommer att bedömas i samband med detta arbete som inleds våren 2025.

Liisa Jokinen, ledande sakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Lagstiftning om att vara tillfälligt verksam som socialarbetare

RP 132/2024 rd – RSv 117/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer och utvärderar genomförandet av lagstiftningen om att tillfälligt vara verksam i en socialarbetares uppgifter och beaktar de erhållna erfarenheterna vid beredningen av totalreformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering bereds det vid social- och hälsovårdsministeriet en totalreform av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården. Den ska genomföras på ett sådant sätt att rätten att utöva yrke kopplas till endast sådana förutsättningar som är nödvändiga och proportionerliga med tanke på klient- och patientsäkerheten. I samband med totalreformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården bedöms genomförandet av lagstiftningen om att

vara tillfälligt verksam i en socialarbetares uppgifter och dess konsekvenser beaktas i beredningen av reformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården.

Henna Vidén, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

Serviceproduktionssätt som stöder vårdrelationernas kontinuitet och baseras på husläkarmodellen

RP 134/2024 rd – RSv 162/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stärka kontinuiteten i vårdrelationen inom primärvårdens öppna sjukvård genom att införa eller utvidga användningen av en modell med husläkare och egenvårdare eller en modell med familjeläkare.

Riksdagen lämnade samma uttalande i samband med behandlingen av ärendet RP 55/2023 rd – RSv 45/2023 rd. Se svar på det stället.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av hälso- och sjukvårdslagen

RP 149/2024 rd – RSv 187/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar vilka konsekvenser ändringarna i sjukhusnätet och jourverksamheten har för användningen av jourtjänster, transporterna och kostnaderna inom den prehospitalkakutsjukvården samt utvecklingen av områdenas akutmottagningsverksamhet på välfärdsområdesnivå och samarbetsområdesnivå. Riksdagen förutsätter också att statsrådet tar fram ett öppet och heltäckande faktaunderlag.

1. Med hjälp av statistik från såväl Institutet för hälsa och välfärd som Nödcentralsverket (prehospital akutsjukvård) följs hur den brådskande vården genomförs. Faktaunderlaget och genomslaget utvecklas inom ramen för den nationella service-reform som pågår för att genomföra regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Genomförandet av jourtjänsterna behandlas vid behov vid både de välfärdsområdes- och samarbetsområdesspecifika styrningsförhandlingarna samt i nätverk på olika nivåer mellan ministerierna och välfärdsområdena.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur de språkliga rättigheterna tillgodoses särskilt inom jour- och förlossningstjänsterna i välfärdsområdena, Helsingfors stads och HUS-sammanslutningens verksamhet och vid behov vidtar åtgärder för att trygga de svenskspråkiga tjänsterna med beaktande av tjänsternas tillgänglighet.

2. Genomförandet av samarbetsavtalet mellan de tvåspråkiga välfärdsområdena (39 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård) och Västra Nylands uppgift (33 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård) att stödja utvecklingen av svenskspråkiga social- och hälsovårdstjänster i hela landet följs upp som en del av förhandlingarna med välfärds- och samarbetsområdena i enlighet med lagen om ordnande av social- och hälsovård.

I enlighet med regeringsprogrammet har det anvisats separat statsunderstöd till Västra Nylands och Östra Nylands välfärdsområden och HUS-sammanslutningen för ytterligare utveckling av de svenskspråkiga tjänsterna 2024 och ytterligare statsunderstöd anvisas 2025.

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet styr välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen att säkerställa att områdets social- och hälsovårdstjänster på kvällar, nätter och veckoslut, bland annat brådskaande mottagningar, hemservice, prehospital akutsjukvård och distanstjänster, tillsammans med enheterna med jour dygnet runt och sjukhus som har jour bildar en funktionell helhet i syfte att tillgodose befolkningens servicebehov och öka känslan av grundläggande trygghet. Riksdagen förutsätter att statsrådet styr välfärdsområdena att ordna rådgivning för befolkningen via flera kanaler så att social- och hälsovårdstjänster kan anlitas i rätt tid.

3. Genomförandet av de lagändringar avseende jourtjänster som riksdagen fattade beslut om i december 2024 har tagits upp i alla samarbetsområdesförhandlingar under januari–februari 2025.

Med hjälp av statistik från såväl Institutet för hälsa och välfärd som Nödcentralsverket (prehospital akutsjukvård) följs hur den brådskaande vården genomförs. Faktaunderlaget och genomslaget utvecklas inom ramen för den nationella servicereform som pågår för att genomföra regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. Genomförandet av jourtjänsterna behandlas vid behov vid både de välfärdsområdes- och samarbetsområdesspecifika styrningsförhandlingarna samt i nätverk på olika nivåer mellan ministerierna och välfärdsområdena.

Merituuli Mähkä, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av lagen om tillsynen över social- och hälsovården och 22 a § i socialvårdslagen

RP 187/2024 rd – RSv 146/2024 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet fortsätter åtgärderna för att göra registreringsförfarandet för tjänsteproducenter inom social- och hälsovården smidigare och för att säkerställa skäliga behandlingstider och tillräckliga resurser för tillsynsmyndigheterna samt att statsrådet följer upp och utvärderar hur bestämmelserna i tillsynslagen fungerar med tanke på tjänsteproducenterna och dem som använder tjänsterna. Dessutom förutsätter riksdagen att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att utveckla lagstiftningen.

Social- och hälsovårdsministeriet kommer att bedöma konsekvenserna av bestämmelserna, konsekvenserna av den verksamhetsmässiga utvecklingen och genom dem behovet av eventuella bestående ändringar i tillsynslagen samt behovet av bestämmelser på lägre nivå enligt de gällande bemyndigandena att utfärda förordning.

Maija Iles, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

12 Ekonomiutskottet

Lagstiftningen om upphandlingsförfarandet

RP 108/2016 rd – RSv 239/2016 rd

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i lagstiftningen om social- och hälso- tjänster ser till att boendeservice för äldre och för personer med funktionsnedsättning ordnas på ett mänskligt och kundorienterat sätt.

4. I 12 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) föreskrivs det om anskaffning av tjänster från privata tjänsteproducenter och om de omständigheter som ska beaktas samt om ansvar och tillsyn när dessa tjänster används. Den nya strukturen för ordnandet av tjänsterna och utgångspunkterna i lagstiftningen skapar förutsättningar för tjänsteupphandlingar som bättre motsvarar även kundernas behov.

Den nya lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023, tillsynslagen) trädde i kraft den 1 januari 2024. Tillsynslagen innehåller bestämmelser om verksamhetsförutsättningarna för och registreringen av såväl offentliga som privata tjänsteproducenter samt om egenkontroll och myndighetstillsyn. Syftet med lagen är att säkra klient- och patientsäkerheten inom social- och hälsovården och social- och hälsovårdstjänster av god kvalitet samt främja samarbete mellan tjänsteproducenter och myndigheter. Socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster får endast produceras av tjänsteproducenter som i enlighet med tillsynslagen är registrerade i det riksomfattande registret över tjänsteproducenter. En förutsättning för registrering är att tjänsteproducenten uppfyller de ekonomiska, verksamhetsmässiga och administrativa förutsättningar som anges i tillsynslagen. Tillsynslagen innehåller bestämmelser om tjänsteanordnarens och tjänsteproducentens egenkontroll och uppföljning av den samt om tjänsteproducentens egen och personalens anmälningsskyldighet i fråga om missförhållanden, händelser, skador eller tillbud där klient- och patientsäkerheten har äventyrats. Syftet med lagen är att förenhetliga verksamhetsförutsättningarna och tillstånds- och tillsynspraxis för olika tjänsteproducenter samt att öka och stödja egenkontrollen, stärka förhandstillsynen och förbättra identifieringen av olika risker. Detta har bedömts förbättra klienternas och patienternas möjligheter att få jämlik service av god kvalitet inom olika områden.

I samband med totalreformen av lagstiftningen om funktionshindersservice och reformen av tjänster för äldre har regleringen för att säkerställa kvaliteten på social- och hälsovårdstjänsterna bedömts särskilt med avseende på äldre och personer med funktionsnedsättning.

De ändringar i socialvårdslagen och äldreomsorgslagen som gäller hem- och boendeservice för äldre och förbättring av tjänsternas kvalitet trädde i kraft den 1 januari 2023. Bestämmelserna om tillsyn och egenkontroll flyttades senare till tillsynslagen från ingången av 2024.

Under 2024 har det beretts ändringar av bestämmelserna för att precisera tillämpningsområdet för lagen om funktionshindersservice i syfte att trygga tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och deras tillgång till service. Den nya lagen om funktionshindersservice trädde i kraft den 1 januari 2025. Det centrala syftet med lagen är att tillförsäkra personer med funktionsnedsättning service av god kvalitet enligt deras individuella behov. Enligt 5 § i den nya lagen om funktionshindersservice ska servicen tillhandahållas så att den till innehåll, kvalitet och omfattning samt i fråga om sättet att producera servicen tillgodoser de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning och så att den är förenlig med personens intressen. Dessutom har 39 § i socialvårdslagen kompletterats med en bestämmelse om att klientens syn på hur tjänsterna produceras och tillhandahålls ska beaktas när klientplanen görs upp. Vidare har det till 45 § i socialvårdslagen fogats en bestämmelse som förutsätter att avvikelser från den helhet av socialservice som antecknats i klientplanen ska motiveras i beslutet.

Skrivningen i regeringsprogrammet om att diversifiera utbudet av boendeservice så att det svarar mot individuella behov genomförs som en del av verkställigheten av den nya lagen. Institutet för hälsa och välfärd har utarbetat en elektronisk handbok om funktionshindersservice, som är en aktuell informationskälla för tillämpningen av lagstiftningen och ett verktyg för att verkställa den.

I enlighet med vad som beskrivs ovan har social- och hälsovårdsministeriet i lagstiftningen om social- och hälsotjänster beaktat det som förutsätts i uttalandet. Därför föranleder ärendet inga ytterligare åtgärder.

Terhi Karaus, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Kaarina Tuokko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Minskning av överskuldsättningen och de problem som den orsakar

RP 230/2018 rd – RSv 284/2018 rd

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt bedömer utvecklingsbehoven i fråga om det skyddade beloppet vid utsökning och nivån på de nödvändiga levnadskostnader för gäldenären som ska beaktas i bedömningen av gäldenärens betalningsförmåga vid skuldsanering för privatpersoner, och att statsrådet bereder de lagändringar som behövs.

2. Som ett projekt inom statsrådets forsknings- och utredningsverksamhet gjordes en utredning om en höjning av det skyddade beloppet vid utsökning och om alternativa metoder för att förbättra ställningen för utsökningsskuldgäldenärer med låga inkomster. En [rapport](#) (på finska) om utredningen (Utsökningsskuld, socialskydd och arbetsutbud) publicerades den 26 maj 2021. Utifrån utredningen bereddes en regeringsproposition genom vilken antalet fria månader för gäldenären utökades genom en lagändring som trädde i kraft den 1 maj 2023. Dessutom höjdes det skyddade beloppet vid utsökning först genom en temporär lag som gällde under 2023 och därefter genom en lag som gäller tills vidare från och med den 1 januari 2024. I april 2023 publicerades ett betänkande om utmätning av sociala förmåner och i det föreslogs bland annat att beräkningsreglerna för utmätning ska ses över som en helhet. Justitieministeriet tillsatte den 12 januari 2024 ett projekt för att revidera utsökningsskuldens bestämmelser om utmätning av inkomster. Mandatperioden för den arbetsgrupp som tillsattes inom projektet gick ut den 31 januari 2025. Arbetsgruppen har till uppgift att bereda ett förslag till de lagstiftningsreformer som behövs för att målet ska nås. Det har gjorts en nivåhöjning i gäldenärens nödvändiga levnadskostnader som ska beaktas vid skuldsanering för privatpersoner. Höjningen trädde i kraft den 1 juli 2022.

Anu Vahtola, regeringsråd, justitieministeriet
Mari Aalto, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Sluta konkurrensupphandla assistans och stöd som är nödvändiga för personer med funktionsnedsättning

MI 2/2018 rd – RSk 46/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet utnämner en expertgrupp med företrädare för initiativtagarna till medborgarinitiativet och funktionshindersorganisationerna med uppdraget att så snart som möjligt bedöma och bereda behövliga lagstiftningsändringar för att säkerställa delaktighet och rättsmedel för personer med funktionsnedsättning vid beslut som gäller dem själva. Dessutom ska expertgruppen utreda behoven att ändra social- och hälsovårdstjänsterna och upphandlingslagstiftningen samt rådgivningen och anvisningarna om dem i syfte att förbättra upphandlingen av tjänster inom social- och hälsovården, inbegripet tjänster som Folkpensionsanstalten ska ordna. Behövliga lagstiftningsändringar ska lämnas till riksdagen så snart som möjligt.

1. Det som framförs i arbetsgruppens slutrapport (2021) har beaktats i totalreformen av lagstiftningen om funktionshinderservice. Den nya lagen om funktionshinderservice trädde i kraft den 1 januari 2025 med ett preciserat tillämpningsområde. Bestämmelserna om klientprocessen i den nya lagen stöder starkt delaktigheten, självbestämmanderätten och jämlikheten för personer med funktionsnedsättning. I fråga om denna lagstiftning föranleder ärendet inga ytterligare åtgärder.

Terhi Karaus, jurist, social- och hälsovårdsministeriet
Kaarina Tuokko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

1. I fråga om rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten har inga ändringar i lagstiftningen om upphandling av rehabiliteringstjänster beretts under 2024. Social- och hälsovårdsministeriet bedömer under 2025 möjligheten att inleda beredningen av lagändringar som gäller registreringsförfarandet för rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten. I fråga om reseersättningar enligt sjukförsäkringslagen lämnades regeringens proposition med bestämmelser om maximipriset för taxiresor som ersätts av Folkpensionsanstalten till riksdagen hösten 2024. Genom propositionen förlängdes den temporära regleringen av maximipriset till utgången av 2026. Dessutom pågår ett utredningsprojekt för att utreda behovet av

att utveckla denna reglering. Avsikten är att med utredningen som grund inleda ett lagberedningsprojekt för att utveckla regleringen av maximipriset och att lämna en proposition om detta till riksdagen hösten 2025.

Milja Tiainen, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet
Emmi Vettenranta, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att delaktigheten och självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning stärks när ny lagstiftning om klienters och patienters självbestämmanderätt bereds.

2. Det nuvarande projektet om självbestämmanderätt inleddes vid social- och hälsovårdsministeriet 2021. I enlighet med en skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering gjorde social- och hälsovårdsministeriet 2024 en tjänstemannabedömning av projektets juridiska viktighets- och angelägenhetsordning. Serviceboendet med heldygnsomsorg för äldre bedöms vara det mest brådskande delområdet där frågan om användningen av begränsningsåtgärder kan förekomma både dagligen och över en längre tid. Beredning av åtgärder på längre sikt skrivs in i "Färdplan för stärkande av klienternas och patienternas självbestämmanderätt". I detta sammanhang bedöms också tillgodoseendet av rättigheterna och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt utvecklandet av bestämmelserna om självbestämmanderätt.

Enligt ramförhandlingarna 2024 innehåller planen för de offentliga finanserna 2025–2028 inte längre den finansiering som krävs för beredningen och genomförandet av projektet om självbestämmanderätt. Lagstiftning om projektet kommer därmed inte att läggas fram för riksdagen under statsminister Petteri Orpos regeringsperiod.

Projektet har en uppföljningsgrupp, och den tillsattes 2024 för en andra mandatperiod (1.8.2024–31.12.2027). Uppföljningsgruppen sammanträdde två gånger under 2024. Den 4 november 2024 tillsatte gruppen en arbetsgrupp med uppgiften att utarbeta en guide om självbestämmanderätten (finska IMO-opas). Gruppens arbetsperiod är 1.1.2025–31.12.2026. Bästa praxis för att stärka självbestämmanderätten och förebyggandet av begränsningsåtgärder samlas in och sammanställs i guiden.

Maija Miettinen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet utreder om, och samtidigt säkerställer, att lagstiftningen om förutsättningarna för att tillhandahålla service till personer med funktionsnedsättning, exempelvis kraven på

verksamhetslokaler, är ändamålsenlig och att anknyttande besluts- och tillsynspraxis är enhetlig för att alla tjänsteanvändare ska bemötas lika och tjänstetillhandahållarna ha likvärdiga konkurrensvillkor.

3. Den nya lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023, tillsynslagen) trädde i kraft den 1 januari 2024. Tillsynslagen innehåller bestämmelser om verksamhetsföreskrifterna för och registreringen av såväl offentliga som privata tjänsteproducenter samt om egenkontroll och myndighetstillsyn. Syftet med lagen är att säkra klient- och patientsäkerheten inom social- och hälsovården och social- och hälsovårdstjänster av god kvalitet samt främja samarbete mellan tjänsteproducenter och myndigheter. Socialservice och hälso- och sjukvårdstjänster får endast produceras av tjänsteproducenter som i enlighet med tillsynslagen är registrerade i det riksomfattande registret över tjänsteproducenter. En föreskrift för registrering är att tjänsteproducenten uppfyller de ekonomiska, verksamhetsmässiga och administrativa föreskrifter som anges i tillsynslagen. Tillsynslagen innehåller också föreskrifter som gäller verksamhetslokaler. Tillsynslagen innehåller bestämmelser om tjänsteanordnarens och tjänsteproducentens egenkontroll och uppföljning av den samt om tjänsteproducentens egen och personalens anmälingsskyldighet i fråga om missförhållanden, händelser, skador eller tillbud där klient- och patientsäkerheten har äventyrats. Syftet med lagen är att förenhetliga verksamhetsföreskrifterna och tillstånds- och tillsynspraxis för olika tjänsteproducenter samt att öka och stödja egenkontrollen, stärka förhandstillsynen och förbättra identifieringen av olika risker. Detta har bedömts förbättra klienternas och patienternas möjligheter att få jämlik service av god kvalitet inom olika områden.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering koncentreras tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifterna för social- och hälsovården till ett nytt riksomfattande ämbetsverk i samband med reformen av statens regionförvaltning. Syftet med reformen är att underbygga en enhetlig tillstånds- och tillsynspraxis som är oberoende av region.

Maija Iles, regeringsråd, social- och hälsovårdsministeriet

Ändring av 4 § och temporär ändring av 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet

RP 57/2020 rd – RSv 47/2020 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet aktivt och noggrant följer utvecklingen av statens specialfinansieringsbolags exponeringar och lämnar ekonomiutskottet en utredning samt vid behov bereder ändringar i lagstiftningen för att säkerställa en ändamålsenlig nivå på och utveckling av fullmakterna senast under höstsessionen 2022.

I maj 2020 ändrades 4 och 8 § i lagen om statens specialfinansieringsbolags kredit-, borgens- och kapitalplaceringsverksamhet genom riksdagens beslut. Lagen reglerar Finnvera Abp:s (nedan Finnveras) så kallade inhemska finansieringsverksamhet. Lagändringen förberedde och förbättrade Finnveras förutsättningar att bemöta eventuella utmaningar i företagsfinansieringen till följd av coronapandemin. Ändringen av 4 § effektiviserade behandlingen av garantier som beviljas stora företag under undantagsförhållanden genom att kravet på arbets- och näringsministeriets samtycke när kreditbeloppet överstiger 35 miljoner euro ströks ur lagen. Ändringen av 8 § höjde det maximala beloppet av låne- och borgensansvaret i Finnveras inhemska finansiering från 4,2 miljarder euro till 12 miljarder euro.

Höjningen av maximibeloppet av Finnveras låne- och borgensansvar säkerställde att företagsfinansieringen fungerar i Finland under coronapandemin. Syftet med höjningen av ansvarstaket var att ge marknaden en viktig signal om förutsättningarna för fortsatt verksamhet på marknaden trots krisen. Finlands banksystem fungerade väl även under pandemin och Finnveras befogenheter har inte behövts fullt ut. Finnveras ansvarsstock för inhemska lån och borgensförbindelser uppgick vid utgången av september 2024 till 3 miljarder euro.

Arbets- och näringsministeriet har aktivt följt utvecklingen av Finnveras exponeringar. Finnvera rapporterar de ansökta finansieringsbeloppen och finansieringsbesluten samt ansvarsstocken kvartalsvis till ministeriet. Finnvera publicerar också [nyckeltal om finansieringsverksamheten](#) på sin webbplats .

I enlighet med regeringens lagstiftningsplan lämnas en proposition om en totalreform av lagstiftningen om Finnvera till riksdagen i början av 2025. I detta sammanhang granskas också vilken nivå på specialfinansieringsbolagets finansieringsfullmakter som är ändamålsenlig.

Jari Kautto, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Ändring av elmarknadslagen och 14 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

RP 265/2020 rd – RSv 109/2021 rd

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet före valperiodens slut utifrån en beredning på bred bas och en heltäckande konsekvensbedömning utreder behoven av att ändra bestämmelserna om direktledningar för att möjliggöra energikoooperativens verksamhet som en ändamålsenlig del av energisystemet.

2. Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 14 september 2022 en arbetsgrupp för att utreda eventuella behov av att vidareutveckla lagstiftningen när det gäller utvidgning av definitionen av energikoooperativ och utnyttjande av direktledningar. Arbetsgruppen hade bland annat till uppgift att utreda och bedöma hur användbara direktledningar är för medborgarenergigemenskaper och komplettera det nuvarande regelverket. Arbetsgruppen offentliggjorde sin [slutrapport](#) den 27 mars 2023.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad kompletterar regleringen av den inre marknaden och trädde i kraft den 16 juli 2024. Genom direktivet införs en ny artikel 15a om energidelning i direktiv (EU) 2019/944. I artikeln ges hushåll och små och medelstora företag samt offentliga organ rätt att delta i energidelning inom samma elområde eller inom ett mer begränsat geografiskt område som medlemsstaten har definierat. Medlemsstaterna får besluta att tillämpa denna rättighet även på stora elkunder. Arbets- och näringsministeriet inledde beredningen av regeringens proposition om genomförandet av direktiv (EU) 2024/1711 våren 2024. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2025.

Den arbetsgrupp för högspänningsnät som tillsattes av arbets- och näringsministeriet lämnade sitt [förslag](#) till ministeriet den 18 december 2024. Ministeriet beställde en [bakgrundsutredning](#) av Afry Management Consulting Oy för lagstiftningsprojektet om högspänningsledningar. Arbetsgruppen föreslår att bestämmelserna om tillståndsplikt för elnätsverksamhet i elmarknadslagen (588/2013) ändras så att eldistribution genom en direktledning ska vara icke-tillståndspliktig elnätsverksamhet oberoende av storleken på det kraftverk som anslutits till den. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen vecka 17/2025.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att arbets- och näringsministeriet följer genomförandet av lagändringarna och deras genomslag och lämnar en utredning om detta till riksdagen under nästa valperiod.

3. Arbets- och näringsministeriet fortsätter att följa upp genomförandet av lagändringarna och deras genomslag.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Skriftligt bekräftelseförfarande vid bland annat telefonförsäljning och dess konsekvenser

RP 14/2022 rd – RSv 87/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder åtgärder för att säkerställa verksamhetsförutsättningarna och konkurrenskraften för ett oberoende pluralistiskt medieutbud i Finland och lika möjligheter för medborgarna att få tillförlitlig information och utbilda sig själva.

Uttalandet lämnades i samband med ändringen av konsumentskyddslagen, då det bland annat infördes bestämmelser om skriftligt bekräftelseförfarande vid telefonförsäljning i lagen. Regleringen gäller bland annat telefonförsäljning av tidningar och den trädde i kraft den 1 januari 2023. Enligt regeringens proposition om ärendet är avsikten utöver den uppföljning som gäller bedömningen av sedvanliga konsekvenser att följa upp vilka konsekvenser bekräftelseförfarandet har för i synnerhet tidningsbranschen och att två år efter ikraftträdandet av bestämmelserna bedöma hur det skriftliga bekräftelseförfarandet har påverkat försäljningen av tidningar och

mångfalden i tidningsutbudet samt att utifrån detta bedöma behovet av eventuella lagstiftningsändringar. En konsekvensbedömning av lagstiftningen har inletts och målet är att bedömningen ska vara klar före utgången av 2025.

Toni Tähtinen, specialsakkunnig, justitieministeriet

Ändring av gruvlagen

RP 126/2022 rd – RSv 295/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att samordningen av gruvtillstånd och miljötillstånd främjas. Samordningen av tillståndsförfaranden ska trygga en process som är snabb, smidig och förutsägbar utan att den äventyrar miljömålen.

1. Arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet fortsätter med åtgärder som syftar till att främja samordningen av miljörelaterade tillstånd, inklusive tillstånd enligt gruvlagen och miljötillstånd. Syftet med miljöministeriets lagstiftningsprojekt för samservice är att genom en modell med en riksomfattande tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndighet göra tillståndsförfarandet för projekt som påverkar miljön smidigare och bereda lagar som främjar samservice. Tillstånd enligt gruvlagen kommer inte att behandlas som sådana vid det planerade Tillstånds- och tillsynsverket, men ambitionen är att säkerställa att tillståndsbehandlingarna enligt gruvlagen är förenliga med helheten. Den fortsatta utvecklingen av den elektroniska ärendehanteringens syftar till att göra förfarandena smidigare.

Teo Kangaspunta, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet
Tia Laine-Ylijoki-Laakso, lagstiftningsråd, miljöministeriet

2. Riksdagen förutsätter att arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet i samarbete utreder om de åtgärder som ingår i avfallshanteringsplanen enligt förordningen om utvinningsavfall beaktas i tillräcklig grad i avfallssäkerheten samt hur avfallshanteringsplanen bättre kan beaktas i gruvtillståndprocessen.

2. Arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet har beslutat att vidta de åtgärder som föranleds av uttalandet i riksdagens skrivelse. I februari 2023 inledde miljöministeriet ett lagberedningsprojekt för att utveckla bestämmelserna om utvinningsavfall och de säkerheter som enligt miljöskyddslagen krävs av gruvor. I samband med projektet färdigställdes 2024 tre utredningar som bland annat behandlade omfattningen av istandsättningsskyldigheten enligt förordningen om utvinningsavfall samt hur ändringen av industriutsläppsdirektivet påverkar ansvaret

i samband med nedläggning av gruvor. I maj 2024 utkom dessutom en ny "Guide om ställande av säkerhet inom avfallshantering 2024"¹⁶ som stöd för verkställandet av den gällande lagstiftningen om avfallssäkerheter. Arbets- och näringsministeriet bereder en uppdatering av statsrådets förordning om gruvdrift (391/2012) för att främja också tillståndsmyndigheternas utgångspunkter när det gäller att bedöma nivån på säkerheterna genom att på författningsnivå närmare definiera vilka åtgärder för eftervård av gruvor som omfattas av gruvlagen. Dessutom har man i den nationella mineralstrategi som utarbetades av arbets- och näringsministeriet och publicerades i december 2024 identifierat ett behov av att utveckla systemet för säkerheter för gruvor med hänsyn till riksdagens uttalande RSv 295/2022 rd. Utvecklingen av säkerheter för gruvdrift fortsätter i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet.

Teo Kangaspunta, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet
Sini Pietilä, regeringssekreterare, miljöministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer upp och utvärderar hur bestämmelserna om nationell säkerhet och försörjningsberedskap i gruvlagen och annan lagstiftning fungerar och om de fyller sitt syfte samt att statsrådet bereder förslag till ändringar för att se till att bestämmelserna är heltäckande.

3. Hur ändringarna i gruvlagen fungerar och vilka konsekvenserna är bedöms tre år efter att lagen trädde i kraft 2026.

Teo Kangaspunta, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att det utvärderas hur reformen fungerar och vilken återverkning den har för att höja nivån på miljöskyddet, gruvornas verksamhetsbetingelser samt den lokala acceptansen och möjligheterna att påverka.

4. Hur ändringarna i gruvlagen fungerar och vilka konsekvenserna är bedöms tre år efter att lagen trädde i kraft 2026.

Teo Kangaspunta, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

16 [Miljöministeriets publikationer 2024:20](#), sammandrag på svenska

Lagstiftningen om konsumentkrediter

RP 218/2022 rd – RSV 294/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet noga följer vilka konsekvenser bestämmelserna om räntetak för konsumentkrediter har för tillgången till och priset på krediter och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder för att ytterligare sänka räntetaket.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet fortsätter att kartlägga metoder och alternativa lösningar som gör det möjligt att bättre än för närvarande samordna ett lågt räntetak på konsumentkrediter och konsumenternas möjligheter att få kredit.
3. Riksdagen förutsätter att statsrådet systematiskt bevakar hur konsumentskyddslagens bestämmelser om god kreditgivningssed fungerar och utan dröjsmål vidtar åtgärder för att effektivisera regleringen av och tillsynen över marknadsföringen av och reklamen för konsumentkrediter.

1–3. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns en skrivning om att överskuldsättning ska bekämpas och förebyggas. Statsrådet vidtar de åtgärder som föranleds av uttalandet i riksdagens skrivelse som en del av bekämpningen av överskuldsättning. Som en del av genomförandet av skrivningen i regeringsprogrammet tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att bereda bestämmelser för genomförandet av konsumentkreditdirektivet (EU) 2023/2225) och av bestämmelserna om distansförsäljning av finansiella tjänster i direktivet om konsumenträttigheter (EU) 2023/2673) samt ett förslag till avtalsrättsliga påföljder som föranleds av underlåtenhet att bedöma kreditvärdighet och till andra behövliga avtalsrättsliga påföljder när kreditgivaren eller kreditförmedlaren åsidosätter sina skyldigheter enligt lag. Arbetsgruppens betänkande blev klart i januari 2025. Betänkandet är på remiss till mars 2025.

Toni Tähtinen, specialsakkunnig, justitieministeriet

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet ökar informationen om social kreditgivning och främjar välfärdsområdenas möjligheter att införa social kreditgivning.
4. Lagen om social kreditgivning ålägger alla välfärdsområden att från och med den 1 augusti 2023 ordna tjänster med sådant innehåll och i sådan omfattning som behovet i området förutsätter. Lagstiftningen har reviderats så att ordnandet

av kreditgivning inte längre är frivilligt för välfärdsområdena. För detta ändamål beviljades välfärdsområdena våren 2023 sammanlagt 9,5 miljoner euro i statsunderstöd för kreditkapital för social kreditgivning. Enligt regeringsprogrammet ska den sociala kreditgivningen utökas och överföras till Folkpensionsanstalten. Det har gjorts en förstudie som tjänsteuppdrag om vilka åtgärder som är lämpligast för att genomföra skrivningen. I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen.

Folkpensionsanstalten har beviljats 2,5 miljoner euro för att finansiera försöket i den kompletterande budgeten för 2025. I försöket delas årssjälvrisker för läkemedelsersättningarna upp i mindre delar med den så kallade FPA-krediten. Folkpensionsanstalten svarar för försökets innehåll och dess genomförande.

Ida Hakanen, regeringssekreterare, social- och hälsovårdsministeriet

Hur elpriskompensationen och andra stödformer fungerar

RP 324/2022 rd – RSv 313/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer och utvärderar hur elpriskompensationen och andra stödformer fungerar samt att statsrådet skyndsamt vidtar behövliga åtgärder för att konsumenter med tidsbegränsade elavtal ska få skäligare villkor.

1. Genom lagen om temporär retroaktiv elpriskompensation (275/2023, lagen om elpriskompensation) infördes bestämmelser om kompensation som betalades per förbrukningsplats till slutförbrukare till vilka detaljförsäljare av el levererar elenergi direkt via en distributionsnätsinnehavares distributionsnät och vars elförsäljningsavtal har specificerats med personbeteckning. Beloppet av elpriskompensationen baserade sig på förbrukningen av elenergi i november och december 2022 och på slutförbrukarens elenergi pris under november och december 2022 samt i januari 2023.

Enligt den ursprungliga lagen om elpriskompensation skulle elbolagen senast den 31 oktober 2023 ansöka om ersättning hos Statskontoret för utbetalningen av kompensationerna. Konsumentkunder lämnar dock in ett stort antal ansökningar till Energimyndigheten om rättelse av redan utbetald elpriskompensation. Största delen av ansökningarna lämnades in av slutförbrukare vilkas elförsäljningsavtal specificeras med FO-nummer, men som trots det var konsumenter. Giltighetstiden för lagen om elpriskompensation förlängdes genom en lagändring (1176/2023) så att lagen var i kraft till den 30 juni 2024. Genom ändringen säkerställdes att Energimyndigheten hade tillräckligt lång tid på sig att behandla alla ansökningar om rättelse

av fel i utbetalningen av temporära retroaktiva elpriskompensationer och att elbolagen i sin tur kunde ansöka om ersättning för sina utbetalningar av elpriskompensationer hos Statskontoret.

Under 2024 fortsatte statsrådet att följa genomförandet av elpriskompensationen och av de övriga stödsystem som infördes 2022. Arbets- och näringsministeriet lämnar en sammanfattande rapport om uppföljningen till riksdagen i januari 2025.

Arbets- och näringsministeriet kallade den 29 mars 2023 professor emeritus i obligationsrätt Juha Karhu och biträdande professor i offentlig rätt Maija Dahlberg att utarbeta en utredning och lägga fram förslag för att förbättra ställningen för konsumenter med dyra tidsbundna elförsäljningsavtal. Utredarna bedömde de åtgärdsalternativ som ministeriet framfört i uppdraget för att situationen för konsumenter som förbundit sig till dyra tidsbundna elförsäljningsavtal ska kunna göras skäligare. Granskningen gällde de avtals- och konsumenträttsliga samt EU- och författningsrättsliga ramvillkoren för de olika åtgärderna.

[Utredningen](#) publicerades den 7 juni 2023. Utredningen gav en grund för elbolagens frivilliga åtgärder och myndigheterna möjlighet att överväga fortsatta åtgärder. Näringsministern ordnade den 12 juni 2023 ett diskussionsmöte med representanter för Finsk Energiindustri rf, elbolagen och konsumentombudsmannen om snabba frivilliga åtgärder för att underlätta kundernas situation.

Statsrådet lämnade den 28 november 2024 en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av elmarknadslagen och lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (RP 197/2024 rd). Propositionen innehåller en bestämmelse som reglerar avgifterna för uppsägning av tidsbundna elförsäljningsavtal med fast pris (92 a §). De lagstadgade uppsägningsavgifter som föreslås i propositionen kan enligt vanlig lagstiftningsordning endast gälla avtal som ingåtts efter lagens ikraftträdande.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att det bereds lagstiftningsverktyg för att kunna reagera på oskäligen höjningar av energipriserna för konsumenter och små och medelstora företag. Verktögen ska kunna riktas bättre än de nu framtagna stödmetoderna i ett exceptionellt marknadsläge. Beredningen måste främjas omedelbart under ledning av arbets- och näringsministeriet.

2. Rådets temporära förordning (EU) 2022/1854 om en krisintervention med anledning av energipriskrisen upphörde att gälla den 31 december 2023. Därefter har det igen blivit möjligt att reglera detaljhandelspriserna på el med stöd av artikel 66a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad. Bestämmelsen trädde i kraft den 16 juli 2024. Enligt artikel 66a i direktivet är det möjligt att reglera detaljhandelspriserna på el under en elpriskris som tillkännages av rådet. I annat fall ska elpriset enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU basera sig på efterfrågan och utbud.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering bereder sig regeringen på att temporärt reglera priserna för detaljförsäljningen av el under exceptionella priskriser på elmarknaden. Arbets- och näringsministeriet inledde beredningen av en regeringsproposition om genomförandet av direktiv (EU) 2024/1711 våren 2024. I propositionen föreslås ett regelverk enligt artikel 66a i direktivet som gör det möjligt att reglera detaljhandelspriserna på el under elpriskriser. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2025.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Förebyggande av de negativa konsekvenserna av penningtvättsregleringen och förhandspåverkan för att förbättra situationen

RP 323/2022 rd – RSv 311/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar konkreta åtgärder för att stävja de negativa konsekvenserna av penningtvättsregleringen för civilsamhällsorganisationer, föreningar och små företag och går in för en aktiv och långsiktig förhandspåverkan inom EU och andra internationella forum för att förbättra situationen.

I februari 2022 inrättades en NPO-underarbetsgrupp (NPO, Non-profit organisation eller icke-vinstdrivande organisation) för den nationella myndighetssamarbetsgrupp för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism som tillsatts av finansministeriet och inrikesministeriet. Arbetsgruppens uppgift är att främja

de åtgärder som gäller NPO-sektorn i handlingsplanen för riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism 2021–2023. Dessa åtgärder inbegriper bland annat att öka NPO-sektorns medvetenhet om riskerna med finansiering av penningtvätt och terrorism, att utreda vilka ändringar som behövs i bland annat lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, penningtvättslagen) för att riskerna och riskaktörerna inom NPO-sektorn ska beaktas på ett ändamålsenligt sätt samt att bedöma hur tillsynen över NPO-sektorn kan samordnas och hur myndigheternas befogenheter kan förbättras. I december 2022 tillsatte inrikesministeriet ett projekt om bekämpning av penningtvätt och av finansiering av terrorism för icke-vinstdrivande aktörer som ersatte NPO-underr arbetsgruppen under projektets löptid. Syftet med projektet var bland annat att uppdatera den nationella bedömningen av riskerna för finansiering av penningtvätt och terrorism inom NPO-sektorn samt att utarbeta en bedömningspromemoria om behovet av lagstiftningsändringar under 2024. Inom ramen för projektet bereddes den [nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism inom NPO-sektorn](#). Myndighetssamarbetsgruppens NPO-underr arbetsgrupp fortsätter sin verksamhet från ingången av 2025 efter att inrikesministeriets NPO-projekt avslutats.

I EU:s nya penningtvättslagstiftning, som i huvudsak börjar tillämpas 2027, har man uppmärksammat fenomenen riskminskning (de-risking) och finansiell inkludering (financial inclusion) och förebyggandet av oönskade konsekvenser av lagstiftning om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Den globala arbetsgruppen för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (FATF, Financial Action Task Force) har ändrat sina rekommendationer för att säkerställa att åtgärderna för att skydda NPO-sektorn mot penningtvätt och finansiering av terrorism är målinriktade och proportionella och att tillämpningen av FATF-rekommendationerna inte leder till att det civila samhället undertrycks. Ändringarna syftar till att främja ekonomisk delaktighet och proportionerliga åtgärder för att förhindra penningtvätt samt till att uppmuntra användningen av förenklade åtgärder för kundkontroll. De ovannämnda faktorerna beaktas också i finansministeriets lagstiftningsprojekt för en totalreform av penningtvättslagstiftningen som tillsattes den 10 maj 2024 (VM053:00/2024). I projektet genomförs EU-lagstiftningen och görs andra ändringar i lagstiftningen till följd av internationella förpliktelser eller nationella behov.

Finansministeriet har som tjänsteuppdrag utarbetat en bedömningspromemoria om grundläggande banktjänster och lagstiftningen om kreditinstitut. Promemorian publicerades den 1 mars 2024 och behandlar också lagstiftningen om förhindrande av finansiering av penningtvätt och terrorism med tanke på tillgången till grundläggande banktjänster. Utgångspunkten för bedömningspromemorian var de farhågor

som framkommit både i offentligheten och i förfrågningar till myndigheterna i fråga om grundläggande banktjänster och tillgången till och användbarheten av kontanter. Finansministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för grundläggande banktjänster (VM145:00/2024) för tiden 31.10.2024–31.12.2025 som utifrån bedömningspromemorian ska bereda behövliga lagstiftningsändringar. Det väsentliga med tanke på arbetsgruppens arbete är de utmaningar i fråga om tillgången till och användbarheten av grundläggande banktjänster som behandlas i bedömningspromemorian.

Elina Rantakokko, lagstiftningsråd, enhetschef, finansministeriet

Reformen av inlösningslagen

RP 21/2023 rd – RSv 44/2023 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål förelägger riksdagen en reform av inlösningslagen för att stärka egendomsskyddet bland annat genom att höja inlösningsersättningarna.

Enligt regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering ska ersättningsgrunderna enligt inlösningslagen revideras genom att egendomsskyddet stärks i enlighet med förslaget (OM 2019:12) från den arbetsgrupp bestående av sakkunniga och tjänstemän som arbetat inom justitieministeriets projekt OM022:00/2016. Avsikten är att en regeringsproposition ska lämnas till riksdagen i början av 2025.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ta kontroll över elpriset

MI 4/2023 rd – RSk 17/2024 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet påskyndar de åtgärder i regeringsprogrammet som med hänsyn till miljömålen leder till smidigare och snabbare myndighetsprocesser i anslutning till projekt för ren elproduktion.

1. Utvecklingen av myndighetsprocesserna i anslutning till projekt för ren elproduktion sker till väsentliga delar i samband med regeringens projekt för utveckling av tillståndsförfarandena och relaterade projekt för utveckling av tillståndsförvaltningen.

Vid miljöministeriet pågår för närvarande ett samserviceprojekt för att främja en tillståndsreform i enlighet med regeringsprogrammet. Inom ramen för projektet utvecklas bestämmelserna om miljörelaterade tillståndsförfaranden och främjas de centrala skrivningarna i regeringsprogrammet med avseende på reformen av statens miljöförvaltning och genomförandet av samservicemodellen. Målet är att i en modell med en enda tillstånds- och tillsynsmyndighet med riksomfattande behörighet göra tillståndsförfarandet för projekt som påverkar miljön smidigare särskilt för att främja en ren omställning. I projektet bereds flera regeringspropositioner, till exempel en proposition med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket samt en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi. Avsikten är att propositionerna ska lämnas till riksdagen vecka 18/2025.

Vid genomförandet av reformen av statens regionförvaltning inrättas under finansministeriets ledning ett nytt Tillstånds- och tillsynsverk som från och med den 1 januari 2026 tar över uppgifter från de nuvarande regionförvaltningsverken, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och NTM-centralernas miljöansvarsområden. I och med reformen ändras miljöförvaltningens myndighetsstruktur så att statens tillstånds- och tillsynsuppgifter hör till en och samma myndighet med riksomfattande behörighet. Genom att samla och slå samman statens miljörelaterade tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter till Tillstånds- och tillsynsverket med riksomfattande behörighet skapas förutsättningar för ett mer kundorienterat, smidigt, kostnadseffektivt och enhetligt genomförande av dessa uppgifter. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen vecka 10/2025.

Det viktigaste reformprojektet i fråga om energilagstiftningen, som arbets- och näringsministeriet ansvarar för, är projektet för främjande av havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen. En proposition med förslag till lag om havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen och till lagar som har samband med den (RP 147/2024 rd) lämnades till riksdagen den 3 oktober 2024 och riksdagen gav sitt svar (RSv 165/2024 rd) den 16 december 2024. Lagarna trädde i kraft den 1 januari 2025.

Ett annat viktigt projekt som rör tillståndsförfaranden enligt energilagstiftningen och som ligger på arbets- och näringsministeriets ansvar gäller elmarknadslagens bestämmelser om högspänningsnät och högspänningsledning. Arbetsgruppen för högspänningsnät tillsattes av arbets- och näringsministeriet och lämnade sitt [förslag](#) till ministeriet den 18 december 2024. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen vecka 17/2025.

Arbets- och näringsministeriets energiavdelning anställde en ny person för handläggning av inlösningstillstånd våren 2024. Detta påskyndar beredningen av inlösningstillstånd i statsrådet.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet utan dröjsmål lämnar en proposition till riksdagen med förslag till temporära befogenheter att med beaktande av EU-lagstiftningen reglera detaljhandelspriserna på el under en exceptionell priskris på elmarknaden.

2. Rådets temporära förordning (EU) 2022/1854 om en krisintervention med anledning av energipriskrisen upphörde att gälla den 31 december 2023. Därefter har det igen blivit möjligt att reglera detaljhandelspriserna på el med stöd av artikel 66a i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad. Bestämmelsen trädde i kraft den 16 juli 2024. Enligt artikel 66a i direktivet är det möjligt att reglera detaljhandelspriserna på el under en elpriskris som tillkännages av rådet. I annat fall ska elpriset enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU basera sig på efterfrågan och utbud.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering bereder sig regeringen på att temporärt reglera priserna för detaljförsäljningen av el under exceptionella priskriser på elmarknaden. Arbets- och näringsministeriet inledde beredningen av en regeringsproposition om genomförandet av direktiv (EU) 2024/1711 våren 2024. I propositionen föreslås ett regelverk enligt artikel 66a i direktivet som gör det möjligt att reglera detaljhandelspriserna på el under elpriskriser. Avsikten är att regeringens proposition ska lämnas till riksdagen under vårsessionen 2025.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att statsrådet arbetar aktivt inom EU för att utveckla marknadsmodellen för grossistmarknaden för el i en mer förutsägbar och rättvis riktning samt främjar en sänkning av pristaket för grossistmarknaden.

3. EU:s elmarknadsmodell har kompletterats med ovannämnda direktiv (EU) 2024/1711 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1747 om ändring av förordningarna (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 vad gäller förbättring av

utformningen av unionens elmarknad. Båda rättsakterna trädde i kraft den 16 juli 2024. I samband med beredningen av direktivet har miljö- och klimatministern och Finlands tjänstemän aktivt lyft fram sänkningen av det tekniska pristaket för dygnsmarknaden för el (Day ahead-marknaden) i enlighet med regeringsprogrammet. I rättsakterna ingick dock inga ändringar i energy only-marknadsmodellen, som gäller grossistmarknaderna. Arbets- och näringsministeriet fortsätter sitt arbete för att sänka pristaket på grossistmarknaderna, men i detta skede verkar det osannolikt att EU:s elmarknadsmodell öppnas upp med snabb tidtabell.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

4. Riksdagen förutsätter att statsrådet påskyndar beredningen av en kapacitetsmekanism för att öka produktionskapaciteten för bas- och reglerkraft på ett sätt som inte orsakar staten oskäligen kostnader eller bromsar upp investeringar i ren elproduktion.

4. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering är målet att det i Finland finns tillräckligt med el till ett överkomligt pris också under vindfria köldperioder. Regeringen främjar byggandet av el- och värmelager i syfte att skapa efterfrågefleksibilitet även på kort sikt. Dessutom samordnas enligt regeringsprogrammet en flexibel produktion och konsumtion och systemintegrationen förbättras genom flexibilitets- och lagringslösningar.

I ovannämnda förordning (EU) 2024/1747 anges en skyldighet för medlemsstaterna att fastställa ett vägledande mål för icke-fossil flexibilitet (artikel 19e-h). Målet ska fastställas utifrån en utredning om behovet av flexibilitet. Enligt förordningen kan medlemsstaterna för att uppnå målet införa ett stödsystem för icke-fossil flexibilitet.

Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 18 september 2024 en arbetsgrupp som ska utarbeta ett förslag om att skapa en stödmekanism för icke-fossil flexibilitet i enlighet med förordningen. Arbetsgruppen ska lämna sitt förslag till ministeriet senast den 28 februari 2025. Konsultbolaget Ramboll utarbetar för arbetsgruppen en utredning om målet för flexibilitet enligt artikel 19e i förordningen. Avsikten är att den ska vara klar senast den 31 januari 2025. Regeringens proposition om en stödmekanism för icke-fossil flexibilitet kommer att lämnas till riksdagen efter att behandlingen av anmälan om statligt stöd har slutförts, uppskattningsvis våren 2026.

Arbets- och näringsministeriet ska utreda de egentliga kapacitetsmekanismerna när beredningen av stödmekanismen för icke-fossil flexibilitet har framskridit. Dessutom följer ministeriet aktivt beredningen i Sverige och Estland.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

5. Riksdagen förutsätter att flexibiliteten i elförbrukningen främjas bland annat genom att tillåta så kallade oberoende aggregatorer som slår samman flera kundlaster eller producerad el för försäljning på elmarknaden.

5. Lagändringar som möjliggör oberoende aggregatorer har satts i kraft genom lagen om ändring av elmarknadslagen (497/2023). Lagen trädde i kraft den 1 juni 2023.

De systemändringar som möjliggör oberoende aggregatorer bereds för närvarande i en arbetsgrupp vid Fingrid Oyj, som är systemansvarig stamnätsinnehavare. Fingrid publicerar arbetsgruppens slutrapport och slutrapporten om DNV:s konsultutredning senast den 28 februari 2025 och överlämnar sin bedömning till arbets- och näringsministeriet i enlighet med sitt uppdrag senast den 31 mars 2025.

Arbets- och näringsministeriet planerar att inleda beredningen av en statsrådsförordning om oberoende aggregatorer våren 2025 när Fingrids förslag är klart. Avsikten är att förordningen ska utfärdas före utgången av 2025. Verkställandet av förordningen förutsätter en övergångsperiod.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

6. Riksdagen förutsätter att man, för att dämpa pristoppar, i dialog med de länder som hör till den gemensamma elmarknaden utreder och främjar införandet av en modell med en andra auktion (second auction), där anbudet förnyas när vissa gränsvärden överskrids eller underskrids.

6. Det finns ingen unionslagstiftning om en andra auktion på dygnsmarknaden för el eller om marknadsaktörernas övriga förfaranden för att förebygga eller korrigera felaktiga bud, utan andra auktioner har införts i samarbete mellan börserna, branschen och tillsynsmyndigheterna i Centraleuropa och de baltiska länderna.

De europeiska elbörserna ordnade vid årsskiftet 2023–2024 ett offentligt samråd om att slopa förfarandet med en andra auktion. Enligt börserna kommer förkortningen av marknadstidsenheter till 15 minuter att försvåra genomförandet av den europeiska marknadsberäkningen inom den målsatta tiden och kan till och

med leda till att beräkningen misslyckas. I så fall blir det omöjligt att genomföra en andra auktion. I sitt utlåtande framförde börserna också att marknadsresultatet efter den andra auktionen ofta har blivit sämre. Det offentliga samrådet avslutades den 15 januari 2024. De nominerade elmarknadsoperatörernas styrkommitté för (elbörsernas) marknadskoppling (Market Coupling Steering Committee) tillkännagav i juni 2024 att de nominerade elmarknadsoperatörerna utifrån de anmärkningar som framställdes i det offentliga samrådet har beslutat att frångå den andra auktionen och offentliggöra nya säkerhetsarrangemang för felaktiga bud före ingången av 2025. I de baltiska elområdena fortsätter användningen av en andra auktion tills elområdena övergår till en 15 minuters marknadstidsenhet.

Energimyndigheten har inlett en utredning om det felaktiga bud som lades på elbörsen för Finlands elområde den 23 november 2023 och om dess konsekvenser för marknadens funktion och för de olika marknadsaktörerna. Energimyndigheten utreder i samarbete med de övriga tillsynsmyndigheterna i området om man har brutit mot regleringen av elmarknaden och hur man i fortsättningen kan förhindra att motsvarande situationer uppstår. Tills vidare har inget beslut angående utredningen meddelats.

Baserat på iakttagelserna i den ovannämnda undersökningen lade tillsynsmyndigheterna i Finland, Sverige, Danmark och Norge i juli 2024 fram ett detaljerat lagstiftningsinitiativ för kommissionen om ändring av kommissionens förordning (EU) 2015/1222 om fastställande av riktlinjer för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning (CACM). I lagstiftningsinitiativet föreslås att det i CACM ska införas bestämmelser som säkerställer att 1) marknadsaktörerna har de system och rutiner som behövs för att säkerställa budens integritet och att 2) de nominerade elmarknadsoperatörerna har de system och rutiner som behövs för att verifiera att inkomna bud är korrekta innan de skickar sina orderböcker till marknadskopplingsoperatören (market coupling operator).

Det är i praktiken inte möjligt att besluta nationellt om ibruktagandet av en andra auktion eller om andra förfaranden för att förebygga eller korrigera felaktiga bud, utan ärendet måste drivas antingen som nordiskt samarbete genom tillsynsmyndigheternas, elbörsernas och ministeriernas gemensamma åtgärder eller genom att försöka påverka kommissionen för att den ska ta ett lagstiftningsinitiativ i frågan. Arbets- och näringsministeriet anser inte att alternativet att införa en andra auktion är realistiskt, eftersom de nominerade elmarknadsoperatörerna nyligen har beslutat att avstå från andra auktioner. Den nya kommissionen förväntas dock lägga fram ett

förslag till revidering av CACM under det andra eller tredje kvartalet 2025. Arbets- och näringsministeriet kommer i samband med att statsrådets ståndpunkt om förslaget formuleras att beakta målen i riksdagens uttalande.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

7. Riksdagen förutsätter att statsrådet omedelbart vidtar nationella åtgärder för att öka öppenheten i fråga om elmarknaden och för att göra all den information om marknaden och elförbrukningen som behövs tillgänglig för forskare samt att statsrådet främjar tillgången till information på EU-nivå.

7. Öppenheten i informationen om marknaden regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (REMIT-förordningen). Insamlingen av marknadsinformation om grossistmarknaden för energi har ordnats på ett heltäckande sätt med stöd av förordningen. Enligt förordningen får tillsynsmyndigheterna tillgång till all marknadsdata som behövs för tillsynen. Enligt artikel 12.2 i förordningen beslutar Europeiska byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) om utlämnande av marknadsinformation, inte den nationella tillsynsmyndigheten. Enligt förordningen har Energimyndigheten inte rätt att lämna ut marknadsinformation för forskningsändamål. Forskarna bör lämna in begäran om information till Acer.

REMIT-förordningen möjliggör inte nationell reglering som avviker från bestämmelserna om utlämnande av marknadsinformation som samlats in med stöd av förordningen. Arbets- och näringsministeriet kommer att beakta riksdagens synpunkter i formuleringen av statsrådets ståndpunkter när REMIT-förordningen ses över nästa gång.

Arbets- och näringsministeriet bereder tillsammans med Fingrid Datahub Oy, Energimyndigheten och Statistikcentralen åtgärder för att forskare ska få tillgång till förbrukningsuppgifter från enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln med en mer detaljerad indelning. För närvarande har Statistikcentralen endast tillgång till uppgifter på månadsnivå. Utredningen beräknas bli klar under den pågående vintern.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

8. Riksdagen förutsätter att tillsynen över grossistmarknaden och detaljhandelsmarknaden för el och myndighetssamarbetet effektiviseras jämfört med nuläget. De behöriga myndigheternas resurser ska ligga på en nivå som gör det möjligt att identifiera och ingripa i eventuella oegentligheter.

8. Energimyndigheten har under de senaste åren fått många extra uppgifter i anslutning till EU-regleringen. Vid ramförhandlingarna om planen för de offentliga finanserna våren 2024 beslutade regeringen att genomförandet av EU-rättsakterna ska skötas med nuvarande resurser. Energimyndigheten och Konkurrens- och konsumentverket har 2024 som en del av arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde utarbetat egna sparplaner. I planen för de offentliga finanserna eller i statsbudgeten har varken Energimyndigheten eller Konkurrens- och konsumentverket anvisats tilläggsresurser för tillsynen över grossist- och detaljmarknaden för el.

Inom ramen för statens budgetprocess fortsätter arbets- och näringsministeriet sina ansträngningar för att stärka Energimyndighetens och Konkurrens- och konsumentverkets resurser.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

9. Riksdagen förutsätter att regeringen utvärderar den lagstiftning som rör konsumentskydd på elmarknaden, inklusive möjligheten att jämka oskäliga elavtal, och vidtar behövliga åtgärder för att förbättra konsumenternas ställning.

9. Arbets- och näringsministeriet kallade den 29 mars 2023 professor emeritus i obligationsrätt Juha Karhu och biträdande professor i offentlig rätt Maija Dahlberg att utreda hur konsumenter med dyra tidsbundna elavtal kan få skäligare villkor samt att bedöma metodernas genomförbarhet och funktion. [Utredningen](#) publicerades den 7 juni 2023. Näringsministern ordnade den 12 juni 2023 en diskussion med representanter för energiindustrin, elbolagen och Konkurrens- och konsumentverket om frivilliga åtgärder för att göra de tidsbundna elavtalen skäligare.

I utredningen bedömdes både möjligheterna att tillämpa den gällande konsumentskyddslagstiftningen och följande åtgärdsalternativ som förutsätter ny lagstiftning: a) att stödja konsumenterna med skillnaden mellan avtalspriset och ett pris som anses skäligt och b) att stifta en "benådningslag". Med alternativ a) skulle det ha varit möjligt att stödja konsumenterna fram till slutet av 2023. Med alternativ b) skulle det ha varit möjligt att stifta en benådningslag före utgången av 2023.

Statsrådet lämnade den 28 november 2024 en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av elmarknadslagen och lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (RP 197/2024 rd). Propositionen innehåller bestämmelser som syftar till att trygga konsumentens ställning på elmarknaden genom att begränsa tiden för ikraftträdande av ett nytt elförsäljningsavtal som ingåtts genom distansförsäljning till 90 dygn (87 § 6 mom.) samt genom att genomföra en bestämmelse

i direktiv (EU) 2019/944 där det föreskrivs om avgifter för uppsägning av elförsäljningsavtal med fast pris som är i kraft viss tid (92 a §). De lagstadgade uppsägningsavgifter som föreslås i propositionen kan enligt vanlig lagstiftningsordning endast gälla avtal som ingåtts efter lagens ikraftträdande.

Arto Rajala, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Lagen om handel med utsläppsrätter för distribution av fossila bränslen

RP 119/2024 rd – RSv 169/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen följer utvecklingen av prisnivån på utsläppsrätter och bereder olika kompensationslösningar för att svara på en situation där priset på utsläppsrätterna höjer bränslepriserna oskäligt mycket.

Beredningen inleds under 2025.

Eleonoora Eilittä, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

Smidigare vattentillståndprocesser i fråga om havsbaserad vindkraft

RP 147/2024 rd – RSv 165/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utvecklar vattentillståndprocessen så att den blir smidigare än vad den är för närvarande också i fråga om havsbaserad vindkraft.

Arbets- och näringsministeriets arbetsgrupp för havsbaserad vindkraft offentliggjorde i augusti 2024 en åtgärdsplan för att främja den havsbaserade vindkraften. I planen identifieras ett behov av att undersöka möjligheterna att utveckla vattentillståndprocessen så att den blir mer flexibel i fråga om havsbaserad vindkraft. Bestämmelserna om vattentillstånd ingår i vattenlagen, som justitieministeriet ansvarar för. I Finland finns det än så länge endast lite havsbaserad vindkraft och de projekt som beviljats tillstånd i enlighet med vattenlagen ligger nära kusten och är småskaliga jämfört med de havsbaserade vindkraftsprojekt som nu är under utveckling. För att främja havsbaserad vindkraft är det viktigt att man säkerställer smidiga tillståndprocesser för projekten, med behörig hänsyn till områdets

särdrag. Justitieministeriet och arbets- och näringsministeriet kommer att utreda vilka ändringar i bestämmelserna om översyn av tillståndsvillkoren för vattentillstånd som kan vara ändamålsenliga för att vattentillståndprocessen ska kunna göras smidigare i fråga om havsbaserad vindkraft. Inget projekt som gäller detta har ännu tillsatts.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet
Tuuli Oikarinen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

13 Framtidsutskottet

Statsrådets redogörelse om det globala handlingsprogrammet Agenda 2030 för hållbar utveckling: Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle

SRR 3/2020 rd – RSk 37/2021 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet

1. framöver i redogörelsen om Agenda 2030 ger en mer detaljerad beskrivning av hur Finlands övriga politik för hållbar utveckling är kopplat till åtgärdsprogrammet Agenda 2030; säkerställer att det arbete som utförs i olika kommissioner, paneler, råd, rundabordssamtal samt forsknings- och arbetsgrupper inom ramen för åtgärdsprogrammet Agenda 2030 bildar en synergistisk helhet och beaktas genuint; säkerställer de resurser som krävs för samordning, utförande och utvärdering av det sektorsövergripande och tvärssektoriella arbetet i anslutning till åtgärdsprogrammet Agenda 2030 vid statsrådets kansli och vid ministerierna samt även i fråga om andra centrala intressentgrupper, såsom kommissionen för hållbar utveckling, utvecklingspolitiska kommissionen, vetenskapliga paneler och medborgarråd.

1. Statsrådet lämnade en tredje redogörelse om genomförandet av Agenda 2030 i november 2024. I redogörelsen sammanställs de åtgärder för hållbar utveckling som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering och i regeringens övriga viktiga redogörelser och strategier. Redogörelsen bereddes i ett omfattande och intensivt förvaltningsövergripande samarbete under ledning av statsrådets kansli. Statsförvaltningens samordningsnätverk för hållbar utveckling har haft en central roll i beredningen av redogörelsen. I nätverket ingår företrädare för alla ministerier, Utvecklingspolitiska kommissionens sekretariat, Statistikcentralen och statskontoret. I redogörelsen kopplas Finlands arbete för hållbar utveckling till främjandet av varje enskilt FN-mål för hållbar utveckling nationellt och internationellt, och vikten av ett systemiskt tillvägagångssätt och en konsekvent politik betonas i planeringen och det praktiska genomförandet.

Sekretariatet för hållbar utveckling, som finns vid statsrådets kansli, samordnar statsrådets arbete för att genomföra Agenda 2030 och stöder det arbete som kommissionen för hållbar utveckling utför genom att samarbeta med Utvecklingspolitiska kommissionen och Expertpanelen för hållbar utveckling, gruppen De ungas Agenda 2030 och klimat- och naturgruppen för unga, som inrättades våren 2023.

Kommissionen för hållbar utveckling beredde under 2024 en åtgärdsplan 2025–2027 för sin strategi som omfattar åren 2022–2030. Planen godkändes i februari 2025 och den innehåller åtgärder som bygger på samarbete mellan kommissionsmedlemmarna och deras nätverk. Åtgärderna har många kopplingar till de olika aktörernas arbete, till exempel genomförandet av den kulturpolitiska redogörelsen, utvecklingen av den samlade webbtjänsten för frivilliga hållbarhetsåtaganden Åtagande 2050 som drivs av statsrådets kansli samt stärkandet av det samhälleliga deltagandet i arbetet för hållbar utveckling. Syftet är att stärka synergier mellan olika aktörers hållbarhetsarbete och åtgärdernas effekt. Expertpanelen för hållbar utveckling stöder genomförandet av åtgärdsplanen i den mån den kan, och samarbetet med Utvecklingspolitiska kommissionen och De ungas Agenda 2030 är också intensivt.

Personalresurserna för sekretariatet för hållbar utveckling vid statsrådets kansli har sedan 2022 etablerats till två årsverken. Statsrådets resurser för hållbarhetsarbetet utökades emellertid från början av 2023 genom att Expertpanelen för hållbar utveckling, en oberoende vetenskapspanel bestående av fjorton personer, inrättades i anslutning till statsrådets kansli och tilldelades resurser för sitt arbete, och genom att en tjänst som generalsekreterare för panelen inrättades vid strategiavdelningen vid statsrådets kansli. Under 2023 inleddes också samhällelig hållbarhetsbedömning vid statsrådets kansli för att ta fram en lägesbild om hållbarhetsfrågor samt analysera trender och ömsesidiga kopplingar mellan hållbarhetsaspekter till stöd för regeringens långsiktiga politiska planering.

Statsrådets förordning (1071/2019) från 2019 fastställer Utvecklingspolitiska kommissionens särskilda ställning och uppgifter. I förordningen föreskrivs det om kommissionens syfte, uppgifter, mandatperiod, medlemmar, sekretariat och beslutsfattande. Utvecklingspolitiska kommissionens utgifter täcks med utrikesministeriets omkostnadsanslag.

2. i politiken för hållbar utveckling betonar i synnerhet avkortningen av Finlands ekologiska skuld samt åtgärder som löser problemen med det strukturella underskottet i de offentliga finanserna, ökningen av den offentliga skulden, den försvagade försörjningskvoten samt problem i anknytning till den regionala koncentrationen och differentieringen av befolkningen, inklusive problem med ensamhet, psykiska problem och problem med bristande rörlighet.

2. Enligt regeringsprogrammet ska de offentliga finanserna anpassas med sex miljarder euro under valperioden. Den direkta anpassningen är cirka fyra miljarder euro och dessutom genomförs strukturreformer som uppskattas ha en sannolik

stärkande effekt på cirka två miljarder euro i de offentliga finanserna. Regeringen bevakar aktivt utfallet av åtgärdshelheten och reagerar vid behov med ersättande åtgärder. I samband med budgetförhandlingarna hösten 2023 fattades också beslutet att inrätta en systematisk utgifts- och strukturkartläggningsprocess.

Den stora ekonomiska osäkerheten har framhävt behovet av att aktivt bevaka hur regeringens centrala mål uppnås och vid behov reagera med nya åtgärder för att uppnå målen. På grund av den försämrade lägesbilden för de offentliga finanserna räcker inte den ovannämnda helheten på sex miljarder euro till för att säkerställa att skuldkvoten stabiliseras före 2027. Därför har regeringen fattat beslut om en ny åtgärdshelhet som ska stärka de offentliga finanserna med cirka tre miljarder euro från och med 2025. Utgifter sparas till ett belopp av 1,6 miljarder euro och skatteåtgärdernas effekt är cirka 1,5 miljarder euro på nivån för 2028 när de dynamiska effekterna tas i beaktande. Hösten 2024 inledde regeringen projektet Tillväxtförhandlingar, där 41 förslag bereddes för att främja den ekonomiska tillväxten och förnya företagsverksamheten.

Programmet Finland i rörelse inleddes i enlighet med regeringsprogrammet för att förbättra hälsan, det psykiska och fysiska välbefinnandet och funktionsförmågan i alla åldrar med hjälp av mer mångsidig motion. Programmet genomförs i ett stortskaligt samarbete mellan samhällsaktörer, till exempel ministerier, företag, arbetsmarknadsorganisationer, det civila samhället och medierna. Programmet tillämpar bästa internationella praxis för att öka den fysiska aktiviteten.

3. stärker kommunernas och de offentliga upphandlingarnas roll som drivkraft för genomförandet av hållbar utveckling och förbättrar kopplingen mellan statsrådets kanslis arbete för hållbar utveckling och finansministeriets kommunpolitiska arbete.

3. Finansministeriets viktigaste kommunpolitiska projekt 2024 gällde reformen av statsandelssystemet för kommunal basservice och avveckling av normer i samband med kommunernas uppgifter.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller flera samhällseliga reformmål där den offentliga sektorns betydande köpkraft via offentliga upphandlingar kan utnyttjas som verktyg. Några exempel är reformen av social- och hälsovårdstjänsterna, införandet av ny teknik och nya lösningar för att främja en ren omställning och cirkulär ekonomi samt förbättringen och effektiviseringen av den offentliga förvaltningens tjänster med hjälp av digitalisering, data och artificiell intelligens.

Regeringen har som mål att förbättra upphandlingskompetensen och främja användningen av innovativ upphandling. Genom upphandling av nya lösningar kan den offentliga sektorn påverka i vilken riktning samhället utvecklas och påskynda utvecklingen. Samtidigt ökar man företagens incitament för innovation, påskyndar uppskalningen av nya lösningar och möjliggör utvecklingen av en referensmarknad. Innovativ upphandling är också viktig för att förbättra produktiviteten i de offentliga tjänsterna. Genom att införa nya produkter och tjänster som gör verksamheten effektivare kan man uppnå mer i förhållande till insatsen, förbättra tjänstens kvalitet och verkkningsfullhet och minska miljökonsekvenserna.

Programmet för verkkningsfull offentlig upphandling är finansministeriets, Finlands Kommunförbunds, Finlands näringslivs, Företagarna i Finlands och Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab:s gemensamma åtgärdsprogram som syftar till att främja de offentliga finansernas hållbarhet och den offentliga upphandlingens samhälleliga genomslagskraft. Programmet för verkkningsfull offentlig upphandling koncentrerar utvecklingen och genomförandet av offentliga upphandlingar till ett och samma ställe. Programmets mandatperiod är 2024–2027 och det är en fortsättning på det tidigare program som pågick 2019–2023. Inom ramen för programmet utarbetades en nationell strategi för offentlig upphandling, som bland annat har som mål att främja ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet i upphandlingarna. Programåtgärderna stöder den kompetens som behövs för detta.

Miljöministeriet har i samarbete med Finlands miljöcentral vidareutvecklat indikatorerna för hållbar stadsutveckling, som kan utnyttjas för att nationellt och internationellt bevaka hur städerna utvecklas. Ett exempel på internationell bevakning är landsrapporten om stadsutveckling, som utarbetas för UN Habitat. Finlands och UN Habitats strategiska partnerskap för att uppnå målen för hållbar utveckling, som miljöministeriet stöder sedan 2022, fortsatte 2024 i samarbete mellan SRK, Kommunförbundet, FN-förbundet, Åland och kommunerna.

Under 2024 fördes förhandlingar om MBT-avtalen om markanvändning, boende och trafik för 2024–2035 mellan staten och kommunerna i Helsingfors, Tammerfors, Åbo, Uleåborg, Jyväskylä, Kuopio och Lahtis stadsregioner. De konkreta åtgärderna i avtalen genomförs åren 2024–2027 och främjar stadsregionernas tillväxt, en behovsanpassad planläggning och produktion av bostäder, en hållbar samhällsstruktur och ett hållbart transportsystem samt relaterade investeringar i infrastruktur.

4. främjar en fenomenbaserad strategi i politiken för hållbar utveckling; identifierar och beaktar det ömsesidiga beroendet mellan målen och åtgärderna i åtgärdsprogrammet Agenda 2030 och de tekniska lösningar och de samverkande, korsvisa och externa effekter som anknyter till dem; utvecklar

sättet att mäta och rapportera de gränsöverskridande konsekvenserna av den finländska konsumtionen; strävar efter att främja den övergripande hållbarheten i åtgärdsprogrammet Agenda 2030; utvecklar indikatorer som konkretiserar och utvärderar målen och åtgärderna och som gör det möjligt att på lång sikt följa hur hållbar utveckling framskrider över budgetperioder och valperioder; utnyttjar dessa indikatorer bland annat i redogörelsen om Agenda 2030 och i budgeteringen av hållbar utveckling i samband med planerna för de offentliga finanserna och budgetarna; vid sidan av kvantitativa indikatorer behövs det också en kvalitativ analys av framstegen och hindren för den.

4. Statsrådets kansli är i färd med att etablera samhällelig hållbarhetsbedömning som en del av den långsiktiga planeringen av samhällspolitiken. Hållbarhetsbedömningens första diskussionsinitiativ publicerades i maj 2024.

Budgeteringen av hållbar utveckling har fortsatt i planen för de offentliga finanserna 2025–2028 och i budgeten för 2025. I samband med beredningen av budgeten för 2025 ombads ministerierna bedöma klimat- och naturkonsekvenserna av de anslag som främjar koldioxidneutralitet för att utveckla budgeteringen av hållbar utveckling. I samband med det EU-finansierade projektet Priodiversity Life är avsikten att verksamheten ska vidareutvecklas genom att man undersöker möjligheterna att bevaka hur finansieringen för biologisk mångfald utvecklas. I budgetpropositionen 2022 vidareutvecklades dessutom budgetkapitlet om hållbar utveckling i fråga om skattesystemets miljöaspekt.

Åtgärdsplanen för kommissionen för hållbar utveckling 2025–2027 innehåller en åtgärd för att främja användningen av mer övergripande indikatorer för hållbar utveckling. Enligt planen utarbetar kommissionen ett bakgrundsdocument för att presentera och jämföra tre nya uppsättningar av indikatorer för hållbar utveckling. Dessa är den policyrekommendation om hållbarhetsindikatorer för Finland som Expertpanelen för hållbar utveckling publicerade våren 2024, de fem aspekterna av hållbarhet i statsrådets kanslis samhälleliga hållbarhetsbedömning samt den internationella ansatsen *comprehensive health*.

5. utvecklar också utvärderingen som en del av det kunskapsbaserade beslutsfattandet och allokera resurser till detta; utvärderingen ska göras både på förhand och i efterhand och resultaten av utvärderingen ska beaktas på ett genuint sätt i lagberedningen; det behövs i synnerhet bedömning av hållbar utveckling, bedömning av konsekvenserna för barn, bedömning av konsekvenserna för företag, bedömning av teknikens samhälleliga konsekvenser och bedömning av teknikens hälsoeffekter samt information om

kostnaderna och de ekonomiska konsekvenserna av åtgärderna för att främja hållbar utveckling och koldioxidneutralitet, kostnaderna för alternativa handlingsvägar och det pris som vi måste betala om vi inte gör någonting alls.

5. Kompetensen inom konsekvensbedömning har stärkts under de senaste åren på såväl ministerienivå som hela statsrådets nivå. De nya anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning, som godkändes i slutet av 2022, publicerades på svenska i december 2022 och på engelska i maj 2023. Flera utbildningar ordnades om den reviderade anvisningen, som också har inkluderats i grundutbildningarna i lagberedning. Dessutom ordnades en fördjupande utbildning om konsekvensbedömningsmetoder i lagberedningen. Samarbetsgruppen för utveckling av lagberedningen har följt införandet av den nya anvisningen och kompetensbehoven i fråga om konsekvensbedömning. Flera ministerier har stärkt konsekvensbedömningens stödstrukturer bland annat med en särskild enhet, ett team eller expertrekryteringar.

Det viktigaste samarbetsorganet på statsrådsnivå är kompetensnätverket för konsekvensbedömning, som inrättades 2020 och tillsattes för en andra mandatperiod 2023. Kompetensnätverkets syfte är att underlätta lagberedarnas arbete och stödja en konsekvensbedömning av hög kvalitet. I nätverket finns representanter för alla ministerier, och en representant för rådet för bedömning av lagstiftningen är ordförande. Nätverket stärker samarbetet mellan ministerierna i kompetensbedömningen, och genom nätverket kan lagberedarna begära stöd för konsekvensbedömningen också av andra ministerier. Nätverket bevakar aktuella frågor som berör konsekvensbedömning, kan ta initiativ som gäller dem och deltar också i planeringen och genomförandet av statsrådets utbildningar om konsekvensbedömning.

Behovet av att utveckla uppföljningen och utvärderingen av lagstiftningen på statsrådsnivå har lyfts fram i många sammanhang. Uppföljningen och utvärderingen har en central roll när det gäller att säkerställa att regleringen är fungerande och aktuell, i bildandet av ett kunskapsunderlag för lagberedningen och i att främja öppenhet, ansvarstagande och godtagbarhet i beslutsfattandet. År 2023 publicerades statsrådets gemensamma principer för uppföljning och utvärdering av lagstiftningen. Principerna gäller bland annat planering, genomförande och rapportering av uppföljningen och utvärderingen. Principerna innehåller också anvisningar om uppföljning och utvärdering av EU-rättsakter och den nationella lagstiftningen om genomförandet av dem samt fördrag. Som bilagor till principerna har dessutom samlats exempel på hur uppföljningen och utvärderingen ska genomföras samt på planeringen av ministeriets utvärderingsprojekt.

Det arbete som statsrådets kansli utför för att etablera samhällelig hållbarhetsbedömning som en del av den långsiktiga planeringen av samhällspolitiken stöder en bred och mångsidig bedömning.

6. höjer satsningarna på forskning och utveckling till fyra procent av bnp; genom en rätt dimensionerad och riktad offentlig hävstång för hållbar tillväxt i tillräckligt stor skala kan även privata investeringar påskyndas och ökas.

6. Enligt rekommendationerna från den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen 2021 höjer Finland de offentliga forsknings- och utvecklingsutgifterna fram till 2030. Enligt lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024–2030 (1092/2022) ökas statens forsknings- och utvecklingsutgifter så att de 2030 motsvarar 1,2 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Målnivån för utgifterna för forskning och utveckling (fyra procent av bruttonationalprodukten) uppnås om företagen samtidigt ökar sina egna utgifter för forskning och utveckling i samma proportion som den nuvarande andelen av utgifterna (1/3 offentlig, 2/3 privat).

Enligt lagen om finansiering av forskning och utveckling godkänner statsrådet en gång per valperiod en flerårig plan för användning av finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamhet. I planen behandlas användningen av de fullmakter och anslag för forsknings- och utvecklingsverksamhet enligt lagens 1 § som tas in i statsbudgeten åren 2024–2030. Enligt 1 § 2 mom. i lagen avses med forsknings- och utvecklingsverksamhet sådan verksamhet som avses i den officiella statistik över forsknings- och utvecklingsverksamhet som Statistikcentralen årligen publicerar.

Den fleråriga plan för användning av statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet som statsrådet godkände i juni 2024 är den andra i ordningen och gäller åren 2025–2032. Den första planen publicerades den 1 mars 2023 som slutrapport av den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen 2022 (Den parlamentariska FoUI-arbetsgruppen 2023). I planen beskrivs nuläget inom FoUI-systemet, målen för systemet och de huvudsakliga riktlinjerna för finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamhet. Fullmakterna och anslagen ökas och anvisas som en del av den normala budgetprocessen. Planen styr ministerierna att ta hänsyn till planens mål och riktlinjer i sin verksamhet och budgetberedning. Planen ingår i genomförandet av regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

Den ökande offentliga satsningen på forskning och utveckling betonar vikten av att bevaka hur finansieringen för forskning och utveckling används och utvärdera effekten av den. I den fleråriga planen för användning av statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet anges följande om uppföljning och

utvärdering av statens finansiering av forskning och utveckling: "Statsrådet följer effekterna av den statliga FoU-finansieringen. Det skapas en tidtabell och strukturer för uppföljningen av finansieringens effektivitet. Effekterna och genomslagskraften följs upp såväl på helhetsnivå som för enskilda åtgärder. För att möjliggöra en konsekvensbedömning ska man vid planeringen av stöd och åtgärder i mån av möjlighet beakta behoven av en vetenskaplig bedömningsundersökning som baserar sig på tillförlitliga forskningsupplägg. Tillsammans med ministerierna bereder forsknings- och innovationsrådet en plan för uppföljning och utvärdering. Vid planeringen och genomförandet av uppföljningen av hur effektiv planen är samarbetar man med vetenskapliga organisationer och till exempel med datarummet."

I statsrådets förordning om forsknings- och innovationsrådet (2 § 3 punkten) anges att en av rådets uppgifter är att "samordna och följa verkställigheten av lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024–2030 (1092/2022) och beredningen och genomförandet av den fleråriga plan för finansieringen som avses i 3 § i den lagen". I enlighet med forsknings- och innovationsrådets arbetsplan bereder rådet en övergripande plan för uppföljning och utvärdering och en första uppföljningsrapport 2025 i nära samarbete med olika förvaltningsområden. Hösten 2025 ger uppföljningsrapporten för första gången en övergripande bild av hur tilläggsfinansieringen för forskning och utveckling anvisats, hävstångseffekten och möjligheterna att uppnå målen.

7. sörjer för lärarnas kompetens i hållbarhetsomställningen och den ekosociala bildningen; uppdaterar prognostiseringen av utbildningsbehoven inom olika sektorer och utbildningssystemens funktion med tanke på de kompetens- och arbetskraftsbehov som förändringarna i hållbarheten förutsätter; inriktar kontinuerlig inläring och omskolning med tanke på en rättvis omställning särskilt till de branscher och regioner som påverkas mest av hållbarhetsomställningen; tryggar resurserna för det fria bildningsarbetet och ökar den grundläggande konstundervisningen på alla undervisningsstadier; inför mer framtidsfostran i undervisningen och elevhandledningen, ända från utbildning av lärare och handledare samt fortbildning,

7. Prognostiseringsforumet för kunnande 2021–2024 som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet har tagit fram information och initiativ om det kunnande som behövs i arbetslivet i framtiden och om de kvantitativa utbildningsbehoven.

Läro- och lärarutbildningsforumet, som finansieras av undervisnings- och kulturministeriet och har verkat sedan 2016, utvecklar läro- och lärarutbildningen på nationell nivå. Under sin pågående mandatperiod 2024–2027 främjar forumet bland annat

forskningsbaserad kvalitetssäkring och stärkning av lärarutbildningen, genomförandet av utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen och den nationella strategin och åtgärdsplanen för naturvetenskaper, matematik och teknik (LUMATE) samt arbetet med en vision för lärarutbildningen. Redan 2022 reviderade Lärarutbildningsforumet utvecklingsprogrammet för lärarutbildningen så att det motsvarar 2020-talets behov, inklusive att utveckla lärarnas hållbarhetskompetens.

Utbildningsstyrelsen har understött personalutbildningsprojekt inom undervisningsväsendet och småbarnspedagogiken med cirka 15 miljoner euro per år. Huvudteman för utbildningen 2024 var bland annat stärkt digital kompetens och hållbarhetskompetens, kontinuerligt lärande, språkmedveten undervisning och verksamhetskultur samt utveckling av en inkluderande verksamhetskultur.

Nationella centret för utbildningsutvärdering har gjort en utvärdering av de nya formerna av studiehandledning 2022–2024. Utvärderingen var en del av undervisnings- och kulturministeriets program för utveckling av studiehandledningen. Utvärderingen gäller de nya eller stärkta former av studiehandledning som utvidgningen av läroplikten medför.

Som en del av programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning 2021–2022 genomfördes ett utvecklingsprogram för studiehandledningen inom gymnasieutbildningen inklusive kvalitetsprojekt. I den finskspråkiga publikationen *Laadukasta opinto-ohjausta lukioissa* (2024) presenteras resultat och konkreta modeller från kvalitetsprojekten kring studiehandledningen. Kvalitetsprojekten har stärkt framtidsperspektivet i studiehandledningen.

Handledningsutbildningen vid Östra Finlands universitet genomför 2023–2025 en undersökning som grundligt beskriver praxis för intensifierad personlig elevhandledning och handledningens effekter. Undersökningen producerar grundläggande information om det praktiska genomförandet av den intensifierade personliga handledningen i olika skolor. Syftet är att utveckla den intensifierade personliga elevhandledningen så att elevhandledningen ger resultat och är jämlik, generell och grundad på hela skolgemenskapens delade medvetenhet och handledningsverksamhet.

Förutsägbarhet har införts som den ledande principen för finansieringssystemen för det fria bildningsarbetet. I enlighet med lagen om fritt bildningsarbete (912/2021) har utbildning som godkänts i integrationsplanen för invandrare avskiljs till en separat del i finansieringssystemet för det fria bildningsarbetet.

I enlighet med regeringsprogrammets föresatser ska det fria bildningsarbetet spara 20,5 miljoner från och med 2024 (i regeringsprogrammet anges 25 miljoner euro). Nedskränningarna har inriktats med olika viktning på olika typer av läroanstalter för fritt bildningsarbete. Vid budgetförhandlingarna gjorde regeringen en ny uppskattning av effekten av de största nedskränkningarna som ingår i regeringsprogrammet, och beslutade till följd av det att halvera beloppet som sommaruniversiteten och studiecentralerna ska spara. Medborgarinstituten ska spara 12,5 miljoner euro, vilket är cirka 13,8 procent av finansieringsnivån 2023, folkhögskolorna 2 miljoner euro eller cirka 4,2 procent, sommaruniversiteten 1 miljon euro eller cirka 19,9 procent, studiecentralerna 3,5 miljoner euro eller cirka 19,4 procent och idrottsutbildningscentren 1,5 miljoner euro eller cirka 8,4 procent. Regeringen satsade ändå under 2024 särskilt på utbildningen för läropliktiga och integrationsutbildningen inom det fria bildningsarbetet. Regeringen ökade finansieringen för utbildningen folkhögskoleåret för läropliktiga vid folkhögskolorna 2024 med tre miljoner euro. Med anslaget kunde tilläggsprestationer utlysas så att nybörjarplatserna på utbildningen folkhögskoleåret för läropliktiga kunde utökas redan hösten 2024. Dessutom ökade regeringen anslaget för integrationsutbildning på svenska med en miljon euro.

Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat projektunderstöd till centralorganisationerna inom det fria bildningsarbetet för att främja hållbar utveckling och stödja lärarnas professionella utveckling vid läroanstalterna i teman som gäller hållbar utveckling. Prognostisering av utbildningsbehoven och hållbarhetsfrågor har granskats 2024 som en del av arbetet med målbilden för digitaliseringen av det fria bildningsarbetet. Dessutom har Utbildningsstyrelsen inlett ett externt utredningsarbete om nuläget gällande hållbar utveckling vid läroanstalterna för fritt bildningsarbete.

Inom den grundläggande konstundervisningen inleddes en totalreform av lagstiftningen om den utbildningsformen i enlighet med föresatsen i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering. Reformen bereddes i en arbetsgrupp som tillsatts för den uppgiften, i aktivt samråd med sektorn och med sektorns deltagande. Det viktigaste målet är att genom reformen förbättra den grundläggande konstundervisningens tillgänglighet och stärka verksamhetens kvalitet.

Pedagogiska kvalitetsmål och kvalitetsindikatorer för den grundläggande konstundervisningen publicerades till stöd för läroanstalternas utvärdering och kvalitets-säkring av sin egen verksamhet, och införandet stöddes inom sektorn. Helheten är en del av det mer omfattande kvalitets- och framtidsarbete som utförts tillsammans med den grundläggande konstundervisningen.

Som en del av det större målet att stärka konstens och kulturens kunskapsbas inleds ett terminologiarbete inom den grundläggande konstundervisningen, och stödet till sektorn för att införa informationsresursen Koski fortsatte för att främja identifieringen och erkännandet av kunnande som förvärvats inom grundläggande konstundervisning.

När det gäller klimat- och hållbarhetsundervisning har Utbildningsstyrelsen beviljat finansiering för Suomen ympäristöopisto Syklis projekt för en färdplan för hållbarhet som främjar den gröna omställningen, genomförs 2024–2027 och har en budget på 600 000 euro. Utbildningsstyrelsen utvecklar också ett system för att bevaka genomförandet av yrkesutbildningens färdplan för hållbarhet som en del av EQA-VET-verksamheten för kvalitetssäkring åren 2023–2026. Systemet kommer att vara ett stöd för utbildningsanordnarnas systematiska utveckling av hållbarhetsarbetet och ge riksomfattande information om yrkesläroanstalternas framsteg mot hållbar utveckling. Inom gymnasieutbildningen delade Utbildningsstyrelsen ut statsunderstöd till projekt som 2022–2024 utvecklade praxis för klimat- och hållbarhetsundervisning och främjade förankringen av Agenda 2030-målen i läroanstalternas verksamhet. År 2024 färdigställdes bland annat den finskspråkiga publikationen Lukioiden kestävyystiekartasto – Reittejä kohti hyvinvoivaa ja kestävää yhteisöä.

8. främjar konstens roll för att lösa komplicerade problem tillsammans med aktörer inom vetenskap, ekonomi och offentlig förvaltning genom att utarbeta en färdplan för kreativitet.

8. Den kulturpolitiska redogörelsen, som statsrådet lämnade till riksdagen i november 2024, motsvarar den färdplan för kreativitet som nämns i uttalandet. I den kulturpolitiska redogörelsen betonas kulturens betydelse för att lösa många samhällsfrågor.

I redogörelsen uppfattas kulturen som en viktig drivkraft för samhällelig förändring, som hjälper människor förstå och anpassa sig till förändringar i omvärlden. Dessutom betonas samarbetet mellan aktörer inom konst, kultur, vetenskap, ekonomi och offentlig förvaltning. Detta samarbete är centralt för att stärka hållbar och ansvarsfull ekonomisk tillväxt, demokrati och samhörighet.

Som en del av beredningen av den kulturpolitiska redogörelsen inrättade arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet en delegation för den kreativa ekonomin, med målet att främja tillväxten och internationaliseringen av affärsverksamheten inom den kreativa ekonomin och att säkerställa

ett långsiktigt samarbete mellan näringslivet och den offentliga sektorn (särskilt ministerierna) inom allt från strategisk planering av den kreativa ekonomin till att genomföra politiska åtgärder.

9. främjar den systemiska hållbarhetsomställningen i ekonomin genom att långsiktigt utveckla centrala omställningar, såsom reglering och incitament som stöder hållbar energi och cirkulär ekonomi.

9. För att uppnå målen i det strategiska programmet för främjande av cirkulär ekonomi som godkändes 2021 har man bland annat tagit fram åtagandet green deal för cirkulär ekonomi, som offentliggjordes den 12 september 2024. Samtidigt presenterades de första aktörerna som ingått ett sådant åtagande. Åtagandet green deal för cirkulär ekonomi är ett frivilligt strategiskt åtagande där aktörerna åtar sig att använda mindre naturresurser, sätta upp verkningsfulla mål och vidta åtgärder som främjar en koldioxidsnål cirkulär ekonomi. Green deal för cirkulär ekonomi bidrar till regeringens mål att utveckla en fungerande marknad för återvunna råvaror för olika användningsändamål och öka den andel återvunnet material som används. Green deal bygger på en unik evidensbaserad beredning där forskningsinstituten (Finlands miljöcentral, VTT, Naturresursinstitutet och Geologiska forskningscentralen) identifierade de åtgärder som mest påverkar omställningen till cirkulär ekonomi och mål för att använda mindre naturresurser effektivare. Ett scenarioarbete som publicerades i mars 2024 förutser att den cirkulära ekonomin kommer att stärka den ekonomiska tillväxten i Finland, minska utsläppen och minska förbrukningen av råvaror. Green deal är avsett för företag, branschorganisationer, kommuner och landskap.

10. stöder regionalt samarbete mellan till exempel företag, organisationer och föreningar samt läroanstalter (från småbarnspedagogik till universitet och högskolor) så att det främjar de starka sidorna i regionerna; utvecklar planerings-, utvecklings-, forsknings- och affärskompetens på systemnivå kring hållbar tillväxt samt talangkluster med nya samarbetsformer; möjliggör försök med anknytning till hållbar tillväxt samt demonstrations- och pilotanläggningar och använder hävstång vid stora investeringar i hållbar tillväxt.

10. Riksdagen godkände regeringens proposition (RP 161/2024 rd) om att revidera grunderna för finansieringen av yrkesutbildningen så att bland annat vikten av andelen som får jobb eller studerar vidare ökar när statsandelsfinansiering anvisas till anordnaren. Dessutom föreskrevs det om ett försök med verksamhetsstyrning som ökar utbildningsanordnarnas möjligheter att snabbare och mer flexibelt svara på kompetens- och utbildningsbehoven inom sitt eget verksamhetsområde. De utbildningsanordnare som väljs till försöket kan mer självständigt bestämma

vilka yrkesexamina de ordnar i fortsättningen. Den förhandlingsprocess som ingår i försöket förutsätter att utbildningsanordnarna diskuterar med näringslivet i området, sysselsättningsområdena och andra viktiga intressentgrupper. Även andra utbildningsanordnare än de som deltar i försöket ska fortfarande samarbeta med arbets- och näringslivet, och vikten av det samarbetet framhävs också när sysselsättningsområdena inrättas. Flexibla bestämmelser om anordnartillstånd och en interaktiv verksamhetsstyrning i kombination med reformen av finansieringssystemet inriktar utbudet av yrkesutbildning på olika branschers behov i arbets- och näringslivet bättre än i dag.

Också enligt 6 § i yrkeshögskolelagen (932/2014) ska en yrkeshögskola utföra sina uppgifter så att den samarbetar med näringslivet och det övriga arbetslivet särskilt inom den egna regionen samt med inhemska och utländska högskolor och andra utbildningsanordnare. Under högskolornas avtalsperiod 2025–2028 anvisar undervisnings- och kulturministeriet strategifinansiering till universiteten och yrkeshögskolorna för ekosystemprojekt. Dessutom anvisar undervisnings- och kulturministeriet strategifinansiering för att stärka högskolornas FoUI-kapacitet, forskningsinfrastruktur och starka områden. Även tilläggen i finansieringen enligt lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet (1092/2022) stärker högskolornas förutsättningar för FoU-verksamhet och ekosystemsamarbete.

Utbildningsstyrelsen har beviljat 13 miljoner euro i statsunderstöd för 2022–2024 till stöd för genomförandet av kvalitetsstrategin för gymnasieutbildningen och för att främja genomförandet av gymnasiets läroplaner. I kvalitetsprojekten har man utvecklat bland annat gymnasiernas verksamhetskultur, som är centralt förknippad med det regionala samarbetet med läroanstalter, företag, organisationer och föreningar. I de nya grunderna för gymnasiets läroplan betonas också brett kunnande och samarbete med högskolor, företag och internationella aktörer. Gymnasiernas utvecklingsnätverk (LUKE) har med sin riksomfattande och regionala verksamhet främjat samarbetet med alla de ovannämnda aktörerna.

11. utarbetar ett innovativt och djärvt program för positivt handavtryck som utgår från nationellt kunnande och betonar den internationella genomslagskraften i samarbete med näringslivet för att utveckla hållbara tekniker och lösningar samt bättre lagstiftning på ett sektorsövergripande sätt och för att främja en hållbar och sysselsättande tillväxt.

11. Produkter, tjänster och lösningar som utvecklats i Finland kan ge ett stort bidrag till de globala klimat- och miljömålen. Denna minskning av klimat- eller miljöavtrycket som hållbara produkter och lösningar genererar för användarna kallas leverantörens handavtryck.

Det är viktigt att förstora handavtrycket, inte bara för de globala klimat- och miljömålen utan också för att öka de finländska företagens export. De växande affärsmöjligheter och den exportpotential som rena produkter och lösningar medför identifieras i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

För att förstora handavtrycket på klimatet och miljön måste Finland satsa på forskning i, utveckling av och marknadsinträde för nya lösningar. Pilottestning av lösningar i industriell skala och de första referensprojekten är en tröskel som företagen kan ta sig över med stöd av offentliga åtgärder som delar på risken. Detsamma gäller företagens internationalisering och exportstödet.

Finlands näringsliv och forskningsinstitut har under de senaste åren utfört ett banbrytande arbete för att utveckla mätningen och verifieringen av handavtryckseffekter. Finlands mål bör vara att utveckla nya lösningar på globala utmaningar och att öka exporten av dem. Mätningen av handavtryckseffekter stöder detta mål. Arbetet måste fortsätta även om attityderna till företagens gröna påståenden har blivit mer kritiska. För att få grön målningen under kontroll försöker man reglera företagens klimat- och miljöpåståenden striktare på EU-nivå.

Arbets- och näringsministeriet hjälper finländska företag dra nytta av den globalt ökande efterfrågan på hållbara produkter och tjänster. De finländska lösningarnas minskande effekt på kundernas klimatavtryck (koldioxidhandavtrycket) kan utnyttjas i exportfrämjandet. Åtgärder som stöder företagens export och internationella tillväxt kopplas till FoUI-finansieringen för nya lösningar och till stödet för att demonstrera dem och föra ut dem på marknaden. Åtgärder som gäller handavtrycket planeras i nära samarbete med näringslivsorganisationerna, utrikesministeriet, miljöministeriet och Business Finland. Inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde genomförs åtgärderna genom omriktning av befintliga resurser.

12. bedömer hur konkurrensen mellan stormakterna påverkar den hållbara utvecklingen.

12. Konsekvenserna av konkurrensen mellan stormakterna bevakas och rapporteras som en del av utrikesministeriets dagliga arbete inom utrikesrepresentationen världen över. Ministeriet analyserar inte systematiskt vilka effekter konkurrensen mellan stormakterna har på varje enskilt mål för hållbar utveckling, utan analysen är snarare en del av bevakningen av omvärlden globalt och i synnerhet för utvecklingsländernas del. Till följd av de många parallella globala utmaningarna och det föränderliga geopolitiska läget genomsyrar stormaktskonkurrensen flera sektorer, och därför har dess konsekvenser bedömts i flera evalueringsrapporter,

beställningsarbeten och analyser. Stormaktskonkurrensen, konsekvenserna av den och reaktionerna på den är också en viktig del av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen, den FN-strategi som publiceras som en del av den och av redogörelsen för internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete, som blev klara 2024. Utrikesministeriets organisationsstruktur reformerades 2024 för att bättre motsvara den nya geopolitiska situationen.

De geopolitiska motsättningarna och stormaktskonkurrensen har på ett nytt sätt lyft fram teknologifrågorna i den internationella politikens rampljus. Detta var ett väsentligt tema i förhandlingarna om slutdokumentet på FN:s framtidstoppmöte hösten 2024. Som en del av FN:s framtidspakt ingick en Global Digital Compact med riktgivande mål och principer för det globala digitala samarbetet. För den hållbara utvecklingen är det väsentligt att FN:s medlemsstater och andra aktörer i överenskommelsen åtar sig att respektera de mänskliga rättigheterna och främja en jämlik teknisk utveckling.

Finland strävar efter att ta tillfället i akt för att bygga upp en global dialog vid multilaterala möten bland annat inom ramen för FN. Bland annat toppmötet om utvecklingsfinansiering (The 4th International Conference on Financing for Development) och FN:s toppmöte om social utveckling (2nd World Summit for Social Development) kommer att vara viktiga möten för hållbar utveckling under 2025.

Åtgärder och beredskap främjas också på EU-nivå. I egenskap av världens största biståndsgivare spelar Europeiska unionen en viktig roll när det gäller att prägla den globala utvecklingsagendan och stödja uppnåendet av målen för hållbar utveckling. Dit hör en ambitiös utveckling av utvecklingsfinansieringsarkitekturen och ett aktivt deltagande i utvecklingsländernas skuldsaneringar. Bland annat finansieringsinstrumentet Global Europe erbjuder goda möjligheter att ytterligare stärka EU:s roll.

13. främjar acceptabilitet, rättvisa och jämlikhet i samband med hållbarhetsomställningen samt medborgarnas psykiska resiliens genom att göra det möjligt för intressentgrupper och medborgare att delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av lösningar; säkerställer att också de tysta i samhället, såsom barn, unga, invandrare, personer med funktionsnedsättning och äldre, involveras som aktiva aktörer i hållbarhetsomställningen.

13. Bred samhällelig delaktighet är en av de mest centrala verksamhetsprinciperna för Finlands kommission för hållbar utveckling, där statsministern är ordförande, och enligt den principen har också den nya kommissionen för perioden 2024–2027 tillsatts. Den strategi som kommissionen för hållbar utveckling tagit

fram, och som uppdaterades våren 2022, är ett tillfälle att involvera hela samhället i genomförandet av hållbarhetsomställningen. Kommissionen beredde under 2024 en åtgärdsplan 2025–2027 för att genomföra sin strategi. Planen består av tio åtgärdshelheter, och ett prioriterat område är att stärka samhällets deltagande i arbetet för hållbar utveckling och dialogen om hållbar utveckling.

Sedan 2017 har gruppen De ungas Agenda 2030 varit ett stöd för arbetet i kommissionen för hållbar utveckling, fört fram de ungas röst i de politiska processerna för hållbar utveckling och deltagit i samhällsdebatten om hållbar utveckling. Gruppen sprider också budskapet om hållbar utveckling och Agenda 2030 i sina egna nätverk. Varje tvåårsperiod består gruppen av 14–16 unga i åldern 15–28 år. En av ordförandena i gruppen De ungas Agenda 2030 är sedan 2024 också roterande andra vice ordförande för kommissionen för hållbar utveckling.

De ungas deltagande i beslutsfattandet om klimatet och naturen stärktes med en ny klimat- och naturgrupp för unga, som inrättades i anslutning till gruppen De ungas Agenda 2030 våren 2023. Gruppens uppgift är att bidra med nya och framväxande aspekter och lösningsmodeller som underlag för beslutsfattandet och arbeta för att olika politiska åtgärder ska vara rättvisa ur kommande generationers perspektiv. Gruppen stöder ministerierna då de planerar och genomför ungas deltagande och bedömer effekterna av deltagandet. Dessutom ordnar gruppen ett klimat- och naturtoppmöte för ungdomar vartannat år. Gruppen består av unga i åldern 18–25 år.

14. använder hoppigivande språkbruk i redogörelsen om Agenda 2030 och andra motsvarande program som styr politiken för hållbar utveckling och i synnerhet de arbetsformer som engagerar medborgarna och intressentgrupperna i beslutsprocesserna; som underlag för beslutsfattandet behövs öppna data och värdediskussioner om både möjligheterna och hoten i samband med hållbarhetsomställningen, men positiva exempel från världen och hemlandet nära människors egen vardag är den bästa inspirationen till den förändring som behövs; en hållbar framtid bör ha ett mänskligt ansikte.

14. Handlingsplanen Agenda2030 är i sig en hoppigivande agenda – den stakar ut en väg till en bättre morgondag i samhällena och en situation där människornas välfärd tryggas inom gränserna för naturens bärkraft. Strategin för kommissionen för hållbar utveckling (2022–2030) utarbetades i ett brett samarbete och är det finländska samhällets plan för vad vi ska göra och hur vi ska handla för att uppnå alla målen för hållbar utveckling i Agenda 2030 före årtiondet är slut. I strategin poängteras tydligt att uppgiften att skapa en positiv referensram och berättelse inte

enbart hör till beslutsfattarna, utan alla bör engageras i arbetet: medborgarna, företagen, hela den offentliga förvaltningen, forskarsamhället, organisationerna och alla andra aktörer. Alla i vårt samhälle kan på ett meningsfullt sätt delta i arbetet.

I strategin konstateras att förändringen av samhällets värdegrund, den hållbara utvecklingen, den ekosociala bildningen och den socialt rättvisa gröna omställningen visar vägen till en framtid som är värd att eftersträva och som upprätthåller hoppet. Detta hoppingivande budskap bör genomsyra särskilt de branscher som har att göra med barn och unga. Ansvaret för kommande generationer måste visas genom handling.

Den åtgärdsplan som kommissionen för hållbar utveckling beredde under 2024 på ett inkluderande sätt innehåller åtgärder för att uppmuntra empati och stärka framtidstron bland annat genom att läsa skönlitteratur.

Taru Savolainen, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

Statsrådets framtidsredogörelse, del 1 och 2: Utblick över kommande generationers Finland

SRR 16/2022 rd – RSk 82/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar följande åtgärder:

1. Utveckla ett framsynsarbete som stöder beslutsfattandet, beslutsfattarnas framtidsfärdigheter, gränssnitten i framtidsredogörelsen till statsrådets övriga framsynsverksamhet samt bedömningen av lagstiftningens framtidsverknningar så att kommande generationer och rättvisan mellan generationerna bättre kan beaktas i lagstiftningen.

1. Del 1 av framtidsredogörelsen innehåller statsrådets gemensamma framsyns- och omvärldsinformation. Omvärldsanalysen i del 1 är avsedd som stöd för det strategiska beslutsfattandet i regeringen och hela statsrådet. Den samlade bild av den strategiska omvärlden som statsrådet producerar och som hela statsrådet delar stöder ett enhetligt, konsekvent och långsiktigt beslutsfattande.

Redogörelsen kan användas i beredningen av riskhanteringen, beredskapen, lägesbilden och ministeriernas och regeringens beslutsfattande generellt och som verktyg för att identifiera olika forskningsbehov. Redogörelsearbetet har bidragit till utvecklingen av krisberedskapen och arbetet med att bygga upp en lägesbild,

och det har lagt grunden för en övergripande (360°) omvärldsbevakning. Den nya modellen för beredning av framtidsredogörelsen har också bidragit till regeringens halvtidsöversyn och har varit ett stöd för ministeriernas egen strategiska planering och deras strategiarbete.

Framtidsredogörelsens genomslag har stärkts också i förhållande till annan förvaltningsövergripande beredning. Framtidsredogörelsen kan användas bland annat för regeringens lägesbilda- och strategisessioner, strategiarbete och politisk planering, lagberedning och beredning av beslut, informationsunderlag för hållbarhetsöversyn (SRK), riskhantering, identifiering av forsknings- och utvecklingsbehov, resultatstyrning, verksamhets- och ekonomiplanering och utarbetande av regeringsprogram.

Arbetet med framtidsredogörelsen är ett underlag för ministeriernas framtidsöversikter. Syftet med de framtidsöversikter som utarbetas varje regeringsperiod är att producera läges- och utvecklingsbedömningar om samhällets tillstånd och om frågor som kräver politiska beslut som underlag för samhällsdebatten och regeringförhandlingarna. I utarbetandet av ministeriernas framtidsöversikter har man utnyttjat de analyser som finns i framtidsredogörelsen, i synnerhet när det gäller att identifiera och svara på utmaningar. Sammanfattningen av arbetet med förändringsfaktorer i den första delen av redogörelsen har använts som en gemensam beskrivning av omvärlden i ministeriernas framtidsöversikter. Arbetet med framtidsredogörelsen och framtidsöversikterna ger kanslicheferna ett underlag för deras huvudbudskap till följande regering.

Framtidsredogörelsen har som process haft en betydande effekt när det gällt att förankra kompetens och gemensam praxis samt en positiv inverkan på utvecklingen av framsynsförmågan på olika förvaltningsnivåer. Statens revisionsverk förde i sin revisionsberättelse fram att den nya modellen för beredning av framtidsredogörelsen har bidragit till att stärka framsynsförmågan inom statsrådet, öka statsrådets samarbete och gemenskap, förenhetliga praxis på statsrådsnivå och inleda ett internt utvecklingsarbete inom ministerierna, stödja förankringen av en gemensam framsynspraxis vid ministerierna och utveckla ministeriernas interna samarbete. Den har engagerat ett relativt stort antal beredningsansvariga tjänstemän vid ministerierna, vilket lett till att framsyn har börjat utnyttjas i allt större utsträckning i det dagliga arbetet. Det är ett bra exempel på utveckling av framsynsförmågan som sker i arbetet. Dessutom har modellen enligt statens revisionsverk bidragit till att förbättra de involverade personernas individuella lärande. Framsynsförmågan observerades bygga på styrkor mellan organisationer, inom organisationer och på individuell nivå. Likaså har det fördjupade samarbetet och utvecklingen av

framsynsberedskapen inom ministeriernas prognostiseringsarbetsgrupp skapat en beredskap att effektivt ta fram förvaltningsövergripande visioner exempelvis för framsynsarbetet inom EU.

Beredningen av redogörelsen har påverkat bland annat anvisningarna om konsekvensbedömning, som nu kraftigare än tidigare betonar vikten av att ge akt på prognostisering och långsiktiga effekter i konsekvensbedömningarna. Arbetet med redogörelsen bidrar till att lagstiftningsbehov identifieras och till att framsyns- och framtidsarbetet i lagberedningen ökar. Strategisk framsyn som en del av lagberedningen bidrar till att öka rättvisan mellan generationerna. Statsrådets anvisning om konsekvensbedömning utgör ett stöd för bedömningen av konsekvenser som påverkar framtiden. I lagberedningen beaktas också långtidsperspektivet. Om en proposition har konsekvenser för kommande generationers rättigheter eller förutsättningarna för att rättigheterna ska kunna tillgodoses måste dessa konsekvenser bedömas i regeringens proposition. I lagstiftningsprojekt som påverkar kommande generationers rättigheter ska barn och unga höras som en del av barnkonsekvensbedömningen. Bedömningen av konsekvenserna för barn är viktig för både dagens barn och kommande generationer.

Eftersom en förhandsbedömning av konsekvenserna inriktas på framtiden är bedömningarna förknippade med olika osäkerheter. I en bedömning av hög kvalitet identifierar man och redogör för osäkra faktorer. Framsynsarbetet stöder identifieringen av osäkerheter och risker, och osäkerheten i omvärldsutvecklingen kan beskrivas med hjälp av alternativa scenarier. Bedömningen av alternativ är central i konsekvensbedömningen eftersom den ökar acceptansen för regleringen och bidrar till att utreda den mest ändamålsenliga lösningen. Den kan också vara till nytta i lagberedningen eller utvärderingen i framtiden.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

2. Utarbeta framtidsredogörelsen i två delar även i fortsättningen så att åtminstone den första delen av redogörelsen förenas med ministeriernas gemensamma och kontinuerliga prognostisering. För att säkerställa att framsynen är tillförlitlig och för att öka beslutsfattarnas framtidsfärdigheter ska den första delen utarbetas som tjänsteuppdrag utan politisk styrning på ett kunskapsbaserat och inkluderande sätt så att den ger en delad förståelse för förändringsfaktorer och osäkerhetsfaktorer i omvärlden samt scenarier för alternativa utvecklingsförlopp. I den andra delen av framtidsredogörelsen kan regeringen dra upp politiska riktlinjer och lyfta fram de viktigaste framtidsfrågorna till fortsatt behandling.

2. Statsrådet har börjat förbereda regeringen Orpos framtidsredogörelse i enlighet med riksdagens klämmor. Del 1 av framtidsredogörelsen innehåller statsrådets gemensamma framsyns- och omvärldsinformation.

I den första delen av framtidsredogörelsen utarbetas en delad helhetssyn på den externa omvärlden, och osäkerheten i den framtida utvecklingen behandlas på följande sätt:

- Förändringsfaktorer som påverkar Finlands framtid identifieras, analyseras (centrala aspekter, regionala särdrag och inverkan) och beskrivs förvaltningsövergripande.
- Osäkerhetsfaktorer identifieras och alternativa utvecklingsförlopp fram till 2045 analyseras (expertworkshoppar för att ta fram hypoteser för varje osäkerhetsfaktor).
- Framtidsscenarier fram till 2045 utarbetas (morfologisk analys, narrativ, scenarieförlopp).
- Konsekvenser av scenarierna (risker/hot, möjligheter, åtgärder) och beredskap inför dem behandlas.
- Åtgärder för att utveckla framtidsberedskapen oberoende av scenarierna anges.

I november 2024 publicerades den strategiska omvärldsanalysen i del 1 i framtidsredogörelsen (på finska, referat på svenska) i samarbete med riksdagens framtidsutskott. Omvärldsanalysen ger en helhetsbild av förändringarna i Finlands omvärld. I analysen som ministerierna tillsammans tagit fram behandlas geopolitiska, ekonomiska, miljörelaterade, samhälleliga, tekniska och lagstiftningsmässiga förändringar som påverkar Finlands framtid samt deras konsekvenser. Omvärldsanalysen har beretts i enlighet med riksdagens klämmor utan politisk styrning. Beredningen av del 1 av framtidsredogörelsen är en neutral övergripande analys och i princip inte en politisk process.

Ministeriernas gemensamma prognostiseringsarbetsgrupp verkar under samordning av statsrådets kansli som den centrala arbetsgruppen för framtidsredogörelsens första del, och företrädare för ministerierna engagerar experter inom sina förvaltningsområden och nätverk. Beredningen av del 1 av statsrådets framtidsredogörelse lägger grunden för ministeriernas gemensamma och fortlöpande framsynsarbete och omvärldsbevakning.

Del 2 av framtidsredogörelsen är ett spetstema som regeringen valt. I den andra delen av framtidsredogörelsen kan regeringen dra upp politiska riktlinjer och lyfta fram de viktigaste framtidsfrågorna till fortsatt behandling.

Statsrådets kansli har tillsatt en styrgrupp för statsrådets framtidsredogörelse (VN/34531/2023). Den styr beredningen av regeringens framtidsredogörelse med hänsyn till riksdagens klämmor¹⁷.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

3. Utvärdera utfallet av de förändringsfaktorer, osäkerhetsfaktorer och scenarier som presenteras i den första delen av framtidsredogörelsen i omvärldsanalysen i följande framtidsredogörelse.

3. I del 1 av framtidsredogörelsen, som lämnas till riksdagen våren 2025, har förändringsfaktorerna, osäkerhetsfaktorerna och scenarierna uppdaterats. Scenariarbetet med framtidsredogörelsen och den kontinuerliga, strategiska omvärldsbevakning som kopplas till arbetet är ett systematiskt sätt att identifiera förändringar och diskontinuitet i omvärlden.

Alla förvaltningsområden börjar använda en digital plattform för kontinuerlig omvärldsbevakning 2025. Framtidsredogörelsens omvärldsanalys som publicerades hösten 2024 och den struktur för analysen av förändringsfaktorer som skapats där utgör grundmaterialet för den digitala plattformen och omvärldsbevakningen. Ett eller flera ministerier anvisas huvudansvaret för bevakningen/uppdateringen av varje enskild förändringsfaktor på plattformen.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

4. Anlita en av statsrådets kansli koordinerad framsynslots för att utnyttja och vidareutveckla den nu avgivna framtidsredogörelsen i samarbete med till exempel Sitra.

4. Framsynslotsen verkar bland annat som rådgivare i beredningen av framtidsredogörelsen. Framsynslotsens verksamhet förlängs till den 30 juni 2027 (VN/33837/2023). Statsrådets kansli i samarbete med Sitra samordnar verksamheten i det nationella framsynsnätverket. I arbetet främjas också ett mer omfattande utnyttjande av framtidsredogörelsen.

17 [Riksdagens skrivelse VNK/2023/44](#)

Statsrådets kansli publicerar bland annat statsrådets framtidskort som komprimerar framtidsredogörelsens förändringsfaktorer, osäkerhetsfaktorer och scenarier i form av kort.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

5. Stärka det samhälleliga förtroendet, toleransen, framtidstron, demokratin och ägarskapet i fråga om den gemensamma framtiden genom att utveckla framtidsredogörelsens dialog och kommunikation så att det förs en öppen diskussion om de stora framtidsfrågor som identifierats i framtidsredogörelsen och som sträcker sig över flera valperioder och som engagerar civilsamhällets aktörer på bred front både när redogörelserna bereds och när de blivit klara.

5. I samband med beredningen av statsrådets framtidsredogörelse ordnades 40 dialogmöten om Finlands framtid. Mötena bidrar till regeringsprogrammets mål om att stärka demokratin, delaktigheten och förtroendet i samhället och målet att stärka barns och ungas delaktighet. Dessutom bidrar dialogserien till målet att förstärka en samhällskultur med god diskussion och utbyte av åsikter.

Stiftelsen Dialogpaus och statsrådets kansli ordnade en motsvarande dialogserie också under den föregående regeringsperioden. Framtidsdialogerna representerar en verksamhet som engagerar allmänheten och sträcker sig över flera valperioder. Den kan fördjupa förståelsen för bekymren bland dem som bor i Finland och insikterna i vilka faktorer som stärker förtroendet för framtiden och samhället.

I de nationella dialogerna under våren 2024 diskuterades upplevelser av otrygghet, säkerhet och förtroende bland dem som bor i Finland. Framtidsredogörelsens arbete med framtidsdialoger bidrog direkt till det arbetet, och anteckningarna från framtidsdialogerna har beaktats i [rapporten](#) (på finska) om de nationella dialogerna. Rapporten används i statens, kommunernas och välfärdsområdenas förvaltning och beslutsfattande.

Våren 2024 ordnades omfattande workshoppar med forskare och experter för att identifiera alternativa utvecklingsförlopp för framtidsredogörelsens osäkerhetsfaktorer och bilda hypoteser för 2045. I workshopparna behandlade vi alternativa framtida utvecklingsförlopp för bland annat EU, säkerheten, Förenta staterna, Kina, Ryssland, disruptiv teknik, ekonomin, den gröna omställningen, kompetens och FoUI, planetens gränser, värden och attityder, migrationsrörelserna, välfärden, demokratin och rättsstaten.

[Framsynsforumet FinnSight 2024](#) ordnades som en del av beredningen av framtidsredogörelsen med statsrådets kansli som huvudansvarig. FinnSight ingår i det nationella framsynsnätverkets verksamhet. Forumet behandlade särskilt osäkerheten och lyfte upp framtidsredogörelsens framsynsarbete till offentlig diskussion.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

6. Utveckla tillvägagångssätten för barn och unga under 18 år att ta ställning till framtidsfrågor och vara aktiva aktörer i det finländska beslutsfattandet och i byggandet av en gemensam hållbar framtid.

6. Företrädare för olika generationer, olika bakgrunder och olika livssituationer har bjudits in till framtidsredogörelsens framtidsdialoger. Särskilt har man bjudit in unga i olika åldrar. Arbetet med framtidsdialogerna bidrar till de ungas samhällsaktivitet i framtiden.

Framtidsredogörelsens framtidsdialoger ordnades också som en del av [de ungas framtidstoppmöte](#) hösten 2024. Beredningen av framtidsredogörelsen var också i övrigt en del av programmet. Under evenemanget samlade man in ungas åsikter för beslutsfattarna. De ungas FN-delegater tog med sig en framtidspakt som utarbetats på evenemanget till FN:s framtidstoppmöte i New York i september 2024.

Dialoger för barn och unga är också en väsentlig del av de nationella dialogerna.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

7. Utveckla metoder för att bättre involvera äldre i byggandet av en gemensam hållbar framtid som aktiva aktörer, till exempel i samarbete med den tredje sektorn och med olika medborgarpaneler.

7. Företrädare för olika generationer, olika bakgrunder och olika livssituationer har bjudits in till framtidsredogörelsens framtidsdialoger. Dialoger har ordnats bland annat i ett servicehus för äldre tillsammans med förbundet Eläkeliitto.

Statsrådets kansli utnyttjar de nationella dialogerna som ett sätt att samla in information till Finlands landsrapport om hållbar utveckling, som publiceras på FN:s möte sommaren 2025. I de nationella dialogerna används stiftelsen Dialogpaus spelregler för konstruktiv diskussion.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

8. Utveckla beslutsfattarnas framtidsfärdigheter till exempel i enlighet med OECD:s förslag till Finland samt öka en aktiv framtidsstyrning, framtidsfostran och framtidsläskunnighet som stöder en personlig relation till framtiden i skolornas läroplaner.

8. Arbetet med framtidsredogörelsen stöder OECD:s utvecklingsförslag för att främja statens proaktiva styrning: strategisk effekt, långsiktighet, kompetens, nya samarbetsformer inom förvaltningen, centrala styrprocesser och medborgardeltaktighet.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

8. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ska regeringen inleda ett omfattande framtidsarbete inom grundskolan för att bedöma behoven att utveckla grundskolan. Grundskolan utvecklas på ett långsiktigt, informationsbaserat och forskningsbaserat sätt i brett samarbete med olika aktörer. Målet för arbetet är att i en bred sammansättning av forskare samt experter inom olika branscher och utbildningssektorn bedöma behoven att utveckla grundskolan. Framtidsarbetet genomförs genom två projekt som stöder varandra: framtidsarbetet inom grundskolan, som tar fram en långsiktig utvecklingsvision, och arbetsgruppen för bättre lärresultat, som siktar på att förbättra de grundläggande färdigheterna. I framtidsarbetet inom grundskolan under 2024 har nästan 4 000 finländare fått säga sitt, och dessutom har Dialogpauser och fyra expertseminarier ordnats. Framtidsarbetets rekommendationer och en rapport om visionen utarbetas före utgången av 2025. En parlamentarisk uppföljningsgrupp har tillsatts som stöd för arbetet.

Venla Bernelius, specialsakkunnig, undervisnings- och kulturministeriet

9. Revidera den sektorsövergripande ledningen av informations- och teknologipolitiken och den fenomenbaserade politiska koherensen så att man säkerställer att den nya teknikens möjligheter utnyttjas för att öka arbetsproduktiviteten, främja den gröna omställningen och en hållbar tillväxt som den möjliggör samt utveckla människoorienterade teknologitjänster, såsom stödintelligens.

9. Ministerarbetsgruppen för samhällsförnyelse i statsminister Orpos regering styr genomförandet av regeringsprogrammet när det gäller utnyttjande av digitalisering, robotteknik och artificiell intelligens brett över hela samhället och inom den offentliga förvaltningen. Ministerarbetsgruppen har ett brett arbetsfält. Digitaliseringsbyrån organiserar det samarbete mellan ministerierna kring digitaliseringsteman som följer av sekretariatsuppgifterna i ministerarbetsgruppen och

samordnar främjandet av digitaliseringen och dataekonomin i statsrådet. Finlands digitala kompass (SRR 10/2022 rd) styr digitaliseringsutvecklingen i Finland, och genomförandeplanen för den uppdateras varje år. Ministerarbetsgruppen fattade beslut om uppdateringen den 17 december 2024. Beslut om investeringar fattas i budgetprocessen.

Digitaliseringsbyrån är en permanent samarbetsgrupp som består av permanenta sakkunniga som hör till tjänstepersonalen, och alla ministerier är företrädare i den. Syftet är att göra digitaliseringsbyrån till en etablerad samordningsmodell för digitaliseringsarbetet, så att åtgärder planeras, genomförs och prioriteras enhetligt och samordnat på statsrådsnivå för att inget delområde ska bli efter och bromsa framstegen inom andra delområden. Genom digitaliseringsbyråns verksamhet strävar man efter att ministeriernas och förvaltningsområdenas åtgärder för att utveckla digitaliseringen och dataekonomin ska bilda en sammanhängande helhet och en delad lägesbild som ram för ministerierna att genomföra de åtgärder som hör till deras uppgifter. Den gemensamma lägesbilden stöder den förvaltningsövergripande ledningen av informations- och teknologipolitiken så att målsättningarna kan uppnås.

Teknologidelegationens uppgift var att för Finland bereda en teknologipolitik som skapar välfärd, styr konkurrenskraften och vilar på digitalisering. Delegationens mandatperiod var 16.9.2020–31.12.2023. Våren 2022 godkände statsrådets allmänna sammanträde ett principbeslut om teknologipolitiken. Teknologidelegationen har lyft fram teknologipolitikens betydelse för Finlands framgång. Ledningen av informations- och teknologipolitiken är ett centralt tema som teknologidelegationen har betonat i arbetet. Teknologipolitiken bör ledas centraliserat och med stöd av en parlamentarisk politisk vilja som sträcker sig över valperioderna, för att Finland ska kunna tillvarata sin nationella möjlighet att skapa mervärde utifrån teknologi.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli
Aino Sipari, kommunikationsråd, kommunikationsministeriet
Anita Juho, konsultativ tjänsteman, finansministeriet

9. Arbets- och näringsministeriet började i slutet av 2024 bereda en färdplan för teknologipolitiken i enlighet med näringsministerns beslut. Färdplansarbetet stärker en strategisk, långsiktig och förutsägbar teknologipolitik, synergier mellan olika politikområden och samarbetet mellan förvaltningsområden samt en målinriktad teknisk framsyn och analysförmåga. Arbets- och näringsministeriet har tillsatt en förvaltningsövergripande samarbetsgrupp som stöd för beredningen och genomförandet av färdplanen för teknologipolitiken. Gruppen överväger hur den

strategiska kunskapen och framsynen kan stärkas, och dessutom åtgärder som ska tas in i färdplanen bland annat i samband med kritisk teknik och forskningssäkerhet, internationellt tekniksamarbete, värdeskapande och införande av teknik.

Janne Peltola, industriråd, arbets- och näringsministeriet

10. Förebygga hälsoproblem och upprätthålla befolkningens fysiska och mentala funktionsförmåga och kulturella hållbarhet i barnfamiljernas vardag, de ungas psykiska hälsa och goda levnadsvanor för alla åldrar, såsom genom välfärdsinvesteringar och samhällsplanering som stöder motion och hobbyer och genom att se till att fostran och utbildning i sin helhet från småbarnspedagogik till högskoleutbildning är i sin ordning och att varje elev under den grundläggande utbildningen uppnår tillräckliga grundläggande färdigheter. För uppföljning och utvärdering av hur hållbar välfärd och välfärdsekonomi framskrider behövs också tillförlitliga kvantitativa och kvalitativa indikatorer för de kommande valperioderna.

10. Ministerarbetsgruppen för en fysiskt aktiv livsstil och funktionsförmåga i statsminister Orpos regering styr och följer genomförandet av det förvaltningsövergripande programmet för en fysiskt aktiv livsstil och funktionsförmåga. Ministerarbetsgruppen för barn, unga och familjer styr genomförandet av regeringsprogrammet när det gäller barns och ungas välbefinnande och förebyggande av utslagning.

Jaana Tapanainen-Thiess, ledande sakkunnig, statsrådets kansli

10. I enlighet med regeringsprogrammet har undervisnings- och kulturministeriet helhetsansvaret för ledningen av arbetet för ungas välbefinnande. Ministerarbetsgruppen för en fysiskt aktiv livsstil och funktionsförmåga i statsminister Orpos regering styr och följer genomförandet av det förvaltningsövergripande programmet för en fysiskt aktiv livsstil och funktionsförmåga. Ministerarbetsgruppen för barn, unga och familjer styr åtgärderna för barns och ungas tjänster och välbefinnande samt genomförandet av den nationella barnstrategin.

Social- och hälsovårdsministeriet genomför det nationella programmet för hälsa och välfärd och strategin för psykisk hälsa under ledning av ministerarbetsgruppen för ett hållbart välfärdssamhälle. Regeringen har anvisat tilläggsfinansiering till lågtröskeltjänster för psykisk hälsa och projekt för att förebygga ungdoms- och gängkriminalitet. Social- och hälsovårdsministeriet deltar i programmet Finland i rörelse.

Varje välfärdsområde har utvecklat det sektorsövergripande servicekonceptet för välfärd som en del av Finlands program för hållbar tillväxt. Institutet för hälsa och välfärd har kartlagt bästa internationell praxis inom välfärdsekonomi.

Annakaisa Iivari, avdelningschef, social- och hälsovårdsministeriet

10. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering stärker regeringen de grundläggande färdigheterna genom att reformera strukturer på längre sikt och permanent. Lärandet bygger på läsfärdighet, räknefärdighet och slutledningsförmåga, som kommer att stärkas med ytterligare satsningar under de kommande åren. Regeringen ökar enligt regeringsprogrammet miniantalet lektioner inom den grundläggande utbildningen med 3 årsveckotimmar utan att utvidga läroplanen. De extra timmarna sattes in i årskurserna 1–6 i grundskolan för undervisning i läsfärdighet, skrivfärdighet och räknefärdighet. För att uppfylla kunskapsgarantin och säkerställa grundläggande färdigheter revideras lagstiftningen om stödet för lärande och skolgång i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Den reviderade lagstiftningen stärker elevernas rätt till de stödåtgärder de behöver för att uppnå målen i läroplanen och avlägga lärokursen för den grundläggande utbildningen. Både det utökade timantalet och den reviderade lagstiftningen om stöd träder i kraft i grundskolorna den 1 augusti 2025.

Regeringen genomför också i enlighet med regeringsprogrammet en kunskapsgaranti som innebär att en minimikunskapsnivå fastställs och att den ska ha uppnåtts när man i grundskolan går vidare från en årskurs till följande. Särskilt avseende fästs vid övergångsskedet mellan årskurs 2 och 3 i grundskolan, vid årskurs 9 och vid slutbedömningen. Målet är att säkerställa att alla unga har tillräckliga grundläggande färdigheter för att klara av fortsatta studier. Riktlinjerna för bedömningen inom den grundläggande utbildningen har nyligen reviderats i Finland, och kriterier har utarbetats för bedömningen som avslutar årskurs 6 och för slutbedömningen. De nya bedömningskriterierna för vitsorden i alla läroämnen trädde i kraft i början av augusti 2021. Bedömningsreformen syftade till att stärka en likvärdig bedömning av eleverna särskilt i övergången från årskurs 6 till årskurs 7 och i slutskedet.

På uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet undersöktes 2022–2023 hur kommuner och skolor använder de nya kriterierna för slutbedömningen. I undersökningen ingår rekommendationer för fastställandet och bedömningen av minimikunskaper, och den utgör ett underlag för beredningen av beslut om

kunskapsgarantin. Beredningen av åtgärdsförslag om kunskapsgarantin fortsätter utifrån forskningsdata, och diskuteras också i undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp som bereder åtgärder för att förbättra lärresultaten.

Erja Vitikka, undervisningsråd, undervisnings- och kulturministeriet

10. Den upplevda hälsofrämjande effekten av kulturupplevelser framträder i undersökningen Hälsosamma Finland från 2023. De regionala skillnaderna i kultur-deltagandet och tillgången till kulturaktiviteter är liksom när det gäller välfärden fortfarande stora. Enligt undersökningen använder majoriteten (83 procent) av de vuxna som fyllt 20 år kulturtjänster åtminstone några gånger om året. Efter pensioneringen minskar den kulturella aktiviteten oavsett kön och utbildningsnivå. För att öka äldres kulturella delaktighet genomförde Centret för konstfrämjande projekthelheten IKO – Kulturell välfärd för äldre. Enligt en undersökning som beställdes påverkade verksamheten strukturerna och utvecklingen av konstnärernas arbete. Ett informationsunderlag och förslag till politiska riktlinjer togs fram till stöd för åtgärder som genererar välfärdseffekter av kultur, idrott och motion. Centret för konstfrämjande och Institutet för hälsa och välfärd har specificerat och fastställt den kulturella välfärdens andel av servicekonceptet för främjande av hälsa och välfärd (Institutet för hälsa och välfärd). Vid ingången av 2023 fick kulturen en egen indikator i HYTE-koefficienten, det vill säga tilläggsdelen till kommunernas statsandel för främjande av hälsa och välfärd.

Kirsi Kaunisharju, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet

10. Finlandsmodellen för hobbyverksamhet genomförs i nästan alla landets kommuner (267 kommuner deltar). Kommunerna bestämmer hobbyutbudet enligt barnens önskemål. Insyn betonas i förfarandet för att välja hobbyanordnare. I hobbyverksamheten deltar 140 000 barn.

Det förvaltningsövergripande programmet Finland i rörelse genomfördes med åtgärder som ingår i regeringsprogrammet. År 2024 stärktes verksamheten i programmen Skolan i rörelse och Studier i rörelse, och motionsrådgivningen utvidgades. Understöd beviljades för försök och innovationer som ökar den fysiska aktiviteten och för istandsättning och utveckling av lokala rekreationsområden. Dessutom inleddes åtgärder för att införa motion och funktionsförmåga i uppbudet och bättre främja fysisk aktivitet och sund kost i välfärdsområdena och deras kontaktytor. Kommunikationsinsatser inleddes för att uppmuntra till vardagsmotion under temat Lägg till rörelse. Under 2024 utformades en uppföljningsmodell för

programmet Finland i rörelse. Resultaten och effekterna av alla åtgärder följs upp enligt modellen. Resultaten rapporteras för första gången i programmets halvtidsöversikt våren 2025.

Åtgärdshelheten I rörelse utvidgades i flera ålders- och befolkningsgrupper för att öka den fysiska aktiviteten i hela befolkningen. Ledningen, samordningen, den gemensamma strukturen och verksamhetssätten stärktes. Dessutom utvecklades uppföljningen och utvärderingen. I åtgärdshelheten I rörelse genomfördes flera av de viktigaste åtgärderna i programmet Finland i rörelse. Understöd beviljades särskilt för genomförandet av I rörelse-åtgärderna i syfte att främja en fysiskt aktiv livsstil.

Understödet för byggande av idrottsanläggningar stöder kommunernas servicenät. Åren 2020–2024 beviljades 142,5 miljoner euro i understöd för byggande av idrottsanläggningar till sammanlagt 702 bygg- och renoveringsprojekt via undervisnings- och kulturministeriet och regionförvaltningsverken. Dessutom beviljade ministeriet 8,8 miljoner euro i understöd till idrottsutbildningscentrens anläggningsprojekt 2020–2024 för sammanlagt 33 bygg- och renoveringsprojekt som stöder det grundläggande arbetet på idrottsutbildningscentren. Förhållandena för fysisk aktivitet utvecklades också med hjälp av understöd för forskning och utveckling i samband med byggande av idrottsanläggningar.

Emma Taipale, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet
Minttu Korsberg, konsultativ tjänsteman, undervisnings- och kulturministeriet
Päivi Aalto-Nevalainen, kulturråd, undervisnings- och kulturministeriet
Mikko Helasvuo, byggnadsråd, undervisnings- och kulturministeriet

14 Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Jämställdhetsredogörelse

SRR 7/2010 rd – RSk 51/2010 rd

Riksdagen omfattar regeringens riktlinjer för att främja jämställdheten och förutsätter att

4. antalet platser på och den regionala omfattningen för skyddshemmen höjs till nivån enligt Europarådets rekommendationer och alla behövande får tillgång till tjänsterna, finansieringen fortsätter efter 2012

4. Vid utgången av 2024 hade skyddshemmen i Finland sammanlagt 228 familjeplatser. Institutet för hälsa och välfärd (THL) uppskattade 2020 att det behövs sammanlagt 262–367 familjeplatser på skyddshem i Finland. Antalet platser på skyddshem ska utökas kontrollerat och etappvis, och det är viktigt att behovet av skyddshemstjänster följs upp och utvärderas allteftersom antalet platser utökas. Detta förutsätter att finansieringen utökas på lång sikt och permanent.

År 2024 öppnades fem nya familjeplatser på skyddshemmet i Kuopio. Samtidigt måste skyddshemmet i Äänekoski stängas våren 2024 av orsaker som berodde på hyresvärden. Följaktligen minskade antalet platser på skyddshem i Mellersta Finland med sju platser. I Birkaland kommer det att inrättas ett nytt skyddshem på distans med tre platser för kunder vars skyddshemsperiod annars skulle avbrytas på grund av aktiv användning av rusmedel. Pilotförsöket i fråga inleddes ännu inte under 2024 som det ursprungligen var planerat. I enlighet med regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering strävar man under regeringsperioden efter att förbättra tillgången till skyddshemsplatser bland annat genom att utöka antalet platser på skyddshem.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

Systemen med arbetstagarrepresentation i arbetstidslagen

RP 158/2018 rd – RSv 306/2018 rd

1. Riksdagen förutsätter att systemen med arbetstagarrepresentation och företrädarnas befogenheter förtydligas på ett sätt som garanterar arbetstagarernas rättigheter och påverkningsmöjligheter på arbetsplatsen.

1. Systemen med arbetstagarrepresentation och frågorna kring företrädarnas befogenheter har framför allt handlat om lokala avtal. Frågorna har särskilt gällt i vilken mån företrädarna för arbetstagarna får ingå lokala avtal inom de branscher som omfattas av allmänt bindande avtal och vilka rättsverkningar denna typ av avtal får.

Arbets- och näringsministeriet anser att frågorna om arbetstagarrepresentanternas ställning och befogenheter har lösts i samband med den lagändring som gjorts för att främja lokala avtal (RP 85/2024 rd; RSV 174/2024 rd). Enligt den lagstiftning som trädde i kraft i början av året ska ett lokalt avtal som grundar sig på ett branschvist kollektivavtal i regel ingås med den företrädare för personalen som fastställts i kollektivavtalet. Om det i kollektivavtalet förutsätts att en avtalspart i ett lokalt avtal ska vara en förtroendeman, ingås avtalet med denna oberoende av om kollektivavtalet tillämpas med normalt bindande verkan enligt lagen om kollektivavtal eller med allmänt bindande verkan enligt arbetsavtalslagen. Om en förtroendeman saknas kan ett lokalt avtal ingås med förtroendeombudet, såvida det i kollektivavtalet inte har avtalats om ett alternativt förfarande som tryggar lika förutsättningar att ingå ett lokalt avtal.

Inom arbetstidslagens tillämpningsområde får när en sådan företrädare för personalen som förutsätts enligt kollektivavtalet eller ett förtroendeombud saknas också någon annan företrädare som personalen bemyndigat eller, om inte heller en sådan valts, personalen eller en personalgrupp tillsammans ingå ett lokalt avtal om vissa frågor. Till denna del motsvarar möjligheterna att ingå avtal det tidigare rättsläget.

Enligt den nya lagstiftningen representerar förtroendemannen också på det allmänt bindande fältet i regel alla de arbetstagare som omfattas av det kollektivavtal på basis av vilket förtroendemannen har valts. Arbetstagare som inte är medlemmar i en arbetstagarförening som binds av kollektivavtalet har dock rätt att genom majoritetsbeslut vid sidan av förtroendemannen välja ett förtroendeombud som representerar dem i frågor som gäller lokala avtal.

Förtroendeombudets ställning förbättrades så att om ett förtroendeombud ingår lokala avtal som företrädare för personalen, bör arbetsgivaren främja kompetensen hos förtroendeombudet och hens kännedom om arbetsplatsens verksamhetsmiljö i den utsträckning detta är behövligt för att hen ska kunna fullgöra sitt uppdrag som företrädare för personalen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Behovet av att revidera lagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn

RP 4/2021 rd – RSv 78/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt gör en övergripande utredning och utvärdering av lagstiftningen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn och anknytande revideringsbehov, i synnerhet av möjligheterna att utvidga skyldigheten att kontrollera brottslig bakgrund och påskynda utlämnande av straffregisterutdrag, och vid behov bereder förslag till ny lagstiftning.

1. Arbets- och näringsministeriet har för avsikt att uppdatera 2013 års utredning om hur lagstiftningen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn fungerar och vilka utvecklingsbehov som finns¹⁸ (Tutkimus lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämismenettelyä koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja kehittämistarpeista), med beaktande av uppdraget från riksdagen, genom en riktad enkät våren 2025 i samarbete med företrädare för justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Rättsregistercentralen. Syftet är att enkäten ska ge ett uppdaterat kunskapsunderlag för utredningen och bedömningen av behoven av att revidera lagstiftningen. Utredningsarbetet har skjutits fram med ett år på grund av lagberedningen av den övriga arbetslagstiftningen.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet uppmärksammar barns säkerhet och tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna på behörigt sätt, när det är fråga om personers lämplighet att arbeta med barn, och i kommande lagstiftningsprojekt som gäller dessa frågor gör en bedömning av konsekvenserna för barn och inkluderar den i propositionerna till riksdagen.

2. Konsekvenserna för barn kan utredas preliminärt i samband med den enkät som anges i den föregående punkten och mer ingående i samband med eventuella utvecklingsförslag som en del av konsekvensbedömningarna av förslagen.

Päivi Kantanen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

18 Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 28/2013, 10.10.2013

Lagstiftning om en översyn av serviceprocessen för arbetssökande och av vissa förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsförmån

RP 167/2021 rd – RSv 212/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen noga följer vilka konsekvenser reformen har för sysselsättningsutvecklingen och för hur servicen lyckas och hur kommunförsöken framskrider samt för hur resurserna räcker och hur de inrikts, och i det sammanhanget lägger särskild vikt vid hur den detaljerade regleringen fungerar, samt att regeringen lämnar en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om de ovannämnda omständigheterna före utgången av 2023. Riksdagen förutsätter att regeringen vid behov vidtar åtgärder för att se över lagstiftningen.

1. Arbets- och näringsministeriet fortsatte under 2024 att följa upp statistiken över genomförandet av den nya kundservicemodellen med hjälp av en rapport som har utarbetats för detta syfte. Statistiken bygger på de uppgifter som registrerats i arbets- och näringsförvaltningens kunddatasystem och på den databas som bildats av dessa. Utifrån uppföljningen har endast obetydliga förändringar noterats i genomförandet av kundservicemodellen i förhållande till de observationer som gjordes i den utredning som i slutet av 2023 lämnades till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet. Följaktligen har genomförandet av den nya kundservicemodellen inte heller under 2024 nått upp till målet och till den nivå som förutsätts i lagreformen.

Det är inte möjligt att bedöma sysselsättningseffekterna av den nya kundservicemodellen enbart utifrån den statistikuppföljning som finns till förfogande, eftersom det kräver ett separat forskningsupplägg med statistikvetenskapliga forskningsmetoder. Arbets- och näringsministeriet har under 2024 börjat utreda möjligheterna att upphandla och utarbeta en effektstudie av kundservicemodellens sysselsättningseffekter. Avsikten är att det i början av 2025 ska beslutas om den finansiering som behövs för studien.

Arbets- och näringsministeriet fortsatte under 2024 att revidera den nya kundservicemodellen i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering. I den aktuella regeringspropositionen föreslås det att tjänstemännens prövningsrätt i tillämpningen av serviceprocessen ska utökas och att serviceprocessen i fortsättningen i högre grad ska grunda sig på kundernas servicebehov i stället för på den nuvarande schematiska serviceprocessen. På så sätt blir det möjligt att effektivare rikta resurserna till de kunder som behöver dem. Även andra ändringar

i kundservicen föreslås i propositionen. Till exempel ska lagstiftningen om jobb-sökningsskyldigheten förtydligas och skyldigheten att ta emot arbetserbjudanden utökas.

Toni Ruokonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

2. Riksdagen förutsätter att man noga följer om arbets- och näringsbyråernas och försökskommunernas anslag räcker för att ordna högkvalitativa tjänster samt om anslagen fördelas proportionerligt mellan kommunerna och arbets- och näringsbyråerna och att det vid behov anvisas mer anslag för verksamheten i tilläggsbudgetar eller i statsbudgeten för 2023. Vid bedömningen av om anslagen är tillräckliga bör man utöver de personalresurser som kundservicen kräver också beakta de anslag som krävs för att utveckla lokalerna och informationssystemen.

2. Arbets- och näringsministeriet har under 2024 i samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter gjort en utredning om hur arbetstiden för kundservicepersonalen vid arbets- och näringsbyråerna fördelas sig mellan de olika processer som hör till kundservicearbetet. I utredningen deltog de fyra till kundantalet största regionerna (Nyland, Birkaland, Egentliga Finland och Norra Österbotten). Med undantag av Birkaland deltog förutom arbets- och näringsbyråerna även de till kundantalet största kommunförsöken i regionerna.

Resultaten av utredningen visar att nivån på personalresurserna i kundservicen är utmanande med tanke på det fullskaliga genomförandet av serviceprocessen. Om inte kundservicearbetet kan fördelas på ett annat sätt med tanke på de observationer som gjorts i utredningen, eller om det inte är möjligt att effektivisera arbetsprocesserna till någon del, innebär det att personalresurserna inom arbets- och näringstjänsterna är underdimensionerade med en dryg tiondel. Om arbetet kan omfördelas så att i genomsnitt en timme per arbetsdag går till genomförandet av servicemodellen, innebär det att personalresurserna är tillräckliga.

Behovet av en inbördes omfördelning av resurser mellan arbets- och näringsbyråerna och kommunförsöken lyftes inte fram under 2024. En orsak till detta var de samarbetsförhandlingar bland statsanställda som inleddes under hösten 2023 i anslutning till TE24-reformen, och som fortsatte ända till våren 2024.

Toni Ruokonen, specialsakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att göra bestämmelserna om arbetskraftsservice och utkomstskydd för arbetslösa mer förutsägbara och begripliga samt ger en rapport om detta till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2023.

3. Med anledning av uttalandet tillsatte arbets- och näringsministeriet professor Kaarlo Tuori som utredare med uppgiften att bedöma behoven av att utveckla lagstiftningen. Tuoris utredning färdigställdes hösten 2023 och lämnades till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet den 19 december 2023. Utredningen innehåller en bedömning av lagstiftningen och flera utvecklingsförslag. Den tar dock inte fasta på utvecklingen av lagstiftningens innehåll.

Förslagen om den lagtekniska utvecklingen av lagstiftningen ska beaktas i samband med den övriga reformen av lagstiftningen om offentliga arbetskrafts- och företagstjänster samt utkomstskyddet för arbetslösa. En sådan relativt omfattande lagändringshelhet torde bli regeringens proposition med förslag till riksdagen om en lagstiftning som gäller utvecklingen av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingstjänsterna. Avsikten är att propositionen ska lämnas till riksdagen under höstsessionen 2025.

Utredaren betonade också vikten av de anvisningar som ges både de myndigheter som ansvarar för genomförandet och de arbetssökande. Arbets- och näringsministeriet har uppdaterat sina anvisningar om tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Eftersom ansvaret för att ordna arbetskraftsservice överfördes från staten till kommunerna vid ingången av 2025 gavs anvisningarna inte längre till arbets- och näringsbyråerna utan till närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter, som till vissa delar som riksomfattande centraliserad funktion avgör om en arbetssökande uppfyller de så kallade arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utbetalning av arbetslöshetsförmån.

På grund av kommunernas självstyrande ställning ger arbets- och näringsministeriet inte anvisningar till kommunerna om genomförandet av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen eller tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter har emellertid utarbetat stödmaterial för kommunerna för genomförandet av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen och systemet med utkomstskydd för arbetslösa. Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter administrerar också en riksomfattande serviceplattform, Jobbmarknaden,

där det finns samlad information om jobbsökning, kommunikationen med Arbetskraftsmyndigheten, Arbetskraftsservicen och utkomstskyddet för arbetslösa. Målet har varit att skapa en så kundorienterad serviceplattform som möjligt.

Timo Meling, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Jämställdhetsombudsmannens berättelse till riksdagen 2022

B 1/2022 rd – RSk 40/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. utreder möjligheten att utvidga jämställdhetsombudsmannens behörighet till situationer med intersektionell diskriminering,
2. i syfte att stärka rättssäkerheten för offer för diskriminering utreder a) möjligheterna att utvidga tillämpningsområdet för gottgörelsen enligt jämställdhetslagen till att gälla diskriminering i myndigheternas verksamhet, diskriminering före anställningsbeslut samt sådant diskriminerande förfarande från användarföretags sida som inverkar på arbetstagarens möjligheter att fortsätta i sitt arbete, b) möjligheterna att ge jämställdhetsombudsmannen en självständig rätt att väcka talan i diskrimineringsärenden som grundar sig på jämställdhetslagen, c) möjligheterna att utveckla diskriminerings- och jämställdhetsnämnden till ett rättsskyddsorgan med låg tröskel som kan bestämma om betalning av gottgörelse,
5. utarbetar en ny bestämmelse till 6 § i jämställdhetslagen, enligt vilken arbetsgivaren är skyldig att förebygga sexuella och könsrelaterade trakasserier,

1–2 och 5. Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken (statsrådets publikationer 2022:50) innefattar de jämställdhetspolitiska målen fram till 2032. På sidan 15 i redogörelsen konstateras följande: "Det finns skäl att på ett täckande sätt utreda och utvärdera hur jämställdhetslagen fungerar som helhet. Utifrån bedömningen bör det beredas en totalreform av jämställdhetslagen som omfattar främjande av jämställdhet, diskriminering, rättsskydd och tillsyn."

I anslutning till denna skrivning i redogörelsen bereds för närvarande vid social- och hälsovårdsministeriet en utredning om hur jämställdhetslagen fungerar, som också kan ge information om de frågor som ingår i de ovannämnda punkterna.

Terhi Tulkki, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

3. snarast möjligt utarbetar de preciseringar och tillägg som krävs i lagstiftningen för att förhindra diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter av dem som arbetar som inhyrd arbetskraft eller i visstidsanställningar eller som har avtal med varierande arbetstid,

3. Förebyggande av diskriminering på grund av graviditet skrevs in i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Diskriminering på grund av graviditet förebyggs i enlighet med skrivningen i regeringsprogrammet. Lagstiftningen ska preciseras så att graviditet och uttag av familjeledighet inte får ha någon inverkan på huruvida en visstidsanställning förlängs. Arbets- och näringsministeriet tillsatte hösten 2019 en trepartsarbetsgrupp som behandlade också detta ärende. Arbetsgruppen lämnade sin utredning till arbets- och näringsministeriet den 14 december 2021. Arbetsgruppen behandlade en precisering av diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter i arbetsavtalslagen. Arbetsgruppen föreslog inga ändringar i lagstiftningen. Visstidsanställda arbetstagares skydd mot diskriminering på grund av graviditet har tryggats på lagstiftningsnivå genom bestämmelserna om förbjuden diskriminering i arbetslivet i 8 § i jämställdhetslagen. Eftersom diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter redan är tydligt förbjuden i lagstiftningen, också i arbetsavtal för viss tid, gäller de problem som uppstår diskriminerande praxis i arbetslivet och kostnader som familjeledigheter föranleder för arbetsgivarna. Efterlevnaden av lagstiftningen om diskriminering torde kunna effektiviseras genom effektivare information, spridning av god praxis, effektivare tillsyn och verkligt hot om ansvarspåföljder (gottgörelse, straffrättsligt ansvar, skadeståndsansvar, anseenderisk).

Som strukturell reform kommer familjeledighetsreformen, som trädde i kraft den 1 augusti 2022, enligt konsekvensbedömningarna att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter i takt med att fäderna börjar ta ut längre familjeledigheter. Målet att motarbeta diskriminering förutsätter en ändring av attityderna och praxisen i arbetslivet. Utredningen om eventuella behov av att revidera jämställdhetslagen hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 13 december 2023 en arbetsgrupp för jämställdhet i arbetslivet och familjeledigheter. Arbetsgruppen har som mål att före regeringens halvtidsöversyn bilda sig en uppfattning om hur man på bästa sätt kan

genomföra i synnerhet regeringsprogrammets riktlinjer om familjeledigheter och förebyggande av diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Till stöd för målet utarbetas en juridisk utredning om sätt att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för samordningen av arbetsgruppen.

Seija Jalkanen, ledande sakkunnig, arbets- och näringsministeriet

3. I regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering anges att effektivare metoder vidtas särskilt för att förebygga diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Programmet innehåller inga relaterade lagstiftningsåtgärder. I december 2023 tillsattes en trepartsarbetsgrupp med uppgiften att hitta metoder för att förebygga diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Arbetsgruppen leds av statssekreteraren för ministern för jämställdhetsfrågor. Arbetsgruppens arbete fortsatte till den 28 februari 2025. Till stöd för arbetet har utredaren Eeva-Liisa Inkeroinen låtit utarbета en juridisk utredning om sätt att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Utredningen publicerades i december 2024.

Milla Sandt, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

4. utarbetar en ny bestämmelse till 6 § i jämställdhetslagen, enligt vilken arbetsgivaren är skyldig att förebygga sexuella och könsrelaterade trakasserier,

4. En definition av likvärdigt arbete ska tas in i jämställdhetslagen i samband med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/970 av den 10 maj 2023 om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete tack vare insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer, det så kallade direktivet om insyn i lönesättningen. Direktivet ska sättas i kraft senast den 7 juni 2026.

Terhi Heinilä, direktör, social- och hälsovårdsministeriet

Diskrimineringsombudsmannens berättelse till riksdagen 2022

B 7/2022 rd – RSk 52/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

2. vidtar behövliga åtgärder för att möjliggöra systematisk insamling av information om diskriminering och rasism och säkerställa de resurser som krävs för arbetet.

2. Diskrimineringslagen och främjandet av dess genomförande hör till justitieministeriets ansvar. Justitieministeriet har utarbetat anvisningar och guider, till exempel till stöd för planeringen av likabehandling, som också går ut på att öka tillgängligheten i myndigheternas verksamhet, såsom kommunikationen. Inom ramen för projektet Välplanerat (2023–2024) har man utbildat sakkunniga och myndigheter om likabehandlingsplanering, främjat nätverkande mellan olika aktörer och utvecklat allmänt tillgängligt webbmateriel till stöd för planeringsprocessen.

Justitieministeriet utbildar också två gånger per år lagberedarna om bedömningen av likabehandlingskonsekvenser och ger yttranden om andra ministeriers lagprojekt ur likabehandlingsperspektiv. Även i det sammanhanget bedömer justitieministeriet likabehandlingskonsekvenserna av lagförslag och i samband med det till exempel tjänsternas tillgänglighet och andra eventuella hinder för tillgång till tjänster på lika grunder bland annat när det gäller tjänster som ska digitaliseras.

Statsrådets kansli samordnar Petteri Orpos regerings arbete för främjande av likabehandling. I september 2024 publicerades ett handlingsprogram med åtgärder för att utveckla informationen om diskriminering och rasism (*Ny fart på arbetet för likabehandling i Finland: Statsrådets handlingsprogram för att bekämpa rasism och främja likabehandling*). I början av 2025 tillsatte Statsrådets kansli en sakkunniggrupp för uppföljning av diskriminering, som ska analysera forskningsdata om diskriminering och producera information till stöd för statsrådets meddelande om främjande av likabehandling i enlighet med de behov som sakkunniggruppen identifierat. Dessutom tillhandahåller statsrådet en webbplats som stöder bevakningen av tillgodoseendet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna www.perusoikeusseuranta.fi/sv och sammanställer analysrapporter utifrån innehållet på webbplatsen. Sakkunniga från justitieministeriet deltar i genomförandet av de ovannämnda åtgärderna.

Mia Luhtasaari, specialsakkunnig, justitieministeriet

3. säkerställer att myndighets- och nödvändighetstjänsterna digitaliseras så att tjänsterna är lätta att använda, nåbara och tillgängliga via flera kanaler,

3. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samt enheten för tillgänglighetstillsyn vid Södra Finlands regionförvaltningsverk har vidtagit åtgärder för att främja myndigheternas och andra tjänsteproducenters förmåga att producera

tillgängliga digitala tjänster. Enheten för tillgänglighetstillsyn vid Södra Finlands regionförvaltningsverk har tillhandahållit till exempel undervisningsvideor och webbkurser om produktion av tillgängliga digitala tjänster samt publicerat en källkod för ett verktyg som kan användas i tillgänglighetstillsynen för allmänt bruk. Regionförvaltningsverket ansvarar i tillgänglighetsfrågor för den allmänna rådgivningen för organisationer och även för tillgänglighetstillsynen fram till utgången av 2024. Finansministeriet inledde 2023 ett lagberedningsprojekt med målet att koncentrera tillsynsuppgifterna i tillgänglighetsfrågor till Transport- och kommunikationsverket Traficom från början av 2025. Finansministeriet fortsatte under 2024 beredningen av en regeringsproposition (RP 71/2024 rd) om ändringar av lagen om tillhandahållande av digitala tjänster. De föreslagna ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2025 och genom lagändringarna överfördes enheten för tillgänglighetstillsyn vid Södra Finlands regionförvaltningsverk till Transport- och kommunikationsverket. Genom ändringarna främjas ur tillgänglighetssynvinkel tillhandahållandet av och tillsynen över digitala tjänster och enheter som behövs för användningen av dessa.

Under 2024 fortsatte arbetet med att i enlighet med regeringsprogrammet genomföra program som främjar primärt digital myndighetskommunikation samt livshändelsebaserad digitalisering av offentliga tjänster. Syftet med dessa program är att genomföra lagstiftningsändringar som främjar prioriteringen av digitala tjänster och åtgärder som stöder utvecklingen av smidigare och mer användarorienterade digitala tjänster, som beaktar människornas varierande behov och situationer. Vidare ska tillgången till digitalt stöd säkerställas. Vid sidan av de digitala tjänsterna måste det också finnas ett annat alternativ, till exempel telefontjänst eller kundbesök. Ett alternativ till den digitala servicekanalen utvecklas inom ramen för ett projekt för reformering av statens service- och lokalnät på 2020-talet. De statliga ämbetsverkens kundbesök koncentreras stegvis till den offentliga förvaltningens gemensamma kundserviceställen, vilka i stor omfattning också tillhandahåller kommunernas och Folkpensionsanstaltens service samt sådan välfärdsområdesservice som lämpar sig för kundserviceställen.

Ärendet föranleder inga ytterligare åtgärder.

Markus Rahkola, specialsakkunnig, finansministeriet

5. utreder och genomför ändringar i lagstiftning eller verksamhet som tryggar säkert stödboende för offer för människohandel,

5. I ärendet finns inget nytt att rapportera till riksdagen. Enligt en utredning som Institutet för hälsa och välfärd gav ut 2021 är det inte ändamålsenligt att i lag föreskriva om boendetjänster uttryckligen och endast för offer för människohandel. I utredningen rekommenderades andra åtgärder, som har beskrivits i regeringens tidigare årsberättelser. Institutet för hälsa och välfärd bereder för närvarande nya kvalitetsrekommendationer för skyddshem. Det ska bland annat förtydligas i vilka situationer offer för människohandel kan få skyddshemstjänster.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

6. utreder ändringar i lagstiftningen genom vilka barnets rättigheter tryggas fullt ut när barnet eller någondera av föräldrarna är utlänning.

6. Vid inrikesministeriet har man under 2023–2024 och i början av 2025 i syfte att genomföra flera skrivningar i regeringsprogrammet inlett och genomfört ett flertal lagstiftningsprojekt som gäller ändringar i lagstiftningen om invandring, och i majoriteten av dessa berör de effekter som eftersträvas även barn. I samband med beredningen av lagstiftningsprojekten bedöms i det normala lagberedningsförfarandet tillgodoseendet av barnets rättigheter.

Tuuli Tuunanen, ledande sakkunnig, inrikesministeriet

Statsrådets redogörelse om jämställdhetspolitiken

SRR 5/2022 rd – RSk 67/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen

1. lämnar riksdagen nästa jämställdhetspolitiska redogörelse före utgången av 2031 och som halvtidsrapport en rapport till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om hur genomförandet av redogörelsen framskrider före utgången av 2027,

1. Social- och hälsovårdsministeriet sammanställer ett utkast till halvtidsrapport till regeringen så att regeringen kan lämna riksdagen rapporten 2027.

Annamari Asikainen, konsultativ tjänsteman, social- och hälsovårdsministeriet

2. vidtar behövliga åtgärder för att förbättra och stärka jämställdhetsplaneringen och bedömningen av konsekvenserna för jämställdheten inom den offentliga förvaltningen och lagberedningen,

2. Regeringen har skrivit in i sitt program att jämställdhetsfrämjande beaktas i budgetprocessen och i centrala reformer och projekt. Under 2024 har statsrådets nätverk av operativa arbetsgrupper för jämställdhet och likabehandling sammanträtt och arbetat för att utveckla integreringen av jämställdhetsperspektivet inom statsförvaltningen och för att dela god praxis mellan ministerierna. Ministeriernas egna operativa jämställdhetsarbetsgrupper har fortsatt sitt arbete med att främja jämställdheten och integrera jämställdhetsperspektivet inom sina respektive förvaltningsområden. År 2024 började statsrådet utarbeta en bedömningsutredning om ministeriernas operativa och personalpolitiska jämställdhets- och likabehandlingsplaner. Utredningen färdigställs under 2025. Med hjälp av en webbkurs som varit öppen för alla myndigheter har tjänsteinnehavarna också fått utbildning om jämställdhetsfrågor, och dessutom har en utredning om god praxis inom könsmedveten budgetering inletts. Utredningen färdigställs under 2025. Vidare har kvaliteten på bedömningarna av budgetpropositionernas könskonsekvenser och kvantiteten av könskonsekvensbedömningar av regeringens propositioner bevakats.

Anttoni Saarinen, sakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

3. snarast vidtar åtgärder för att förebygga diskriminering i arbetslivet på grund av graviditet och föräldraskap och

3. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska effektivare metoder vidtas särskilt för att förebygga diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. För att ta fram dessa metoder tillsattes i december 2023 en trepartsarbetsgrupp som leds av statssekreteraren för ministern för jämställdhetsfrågor. Arbetsgruppens arbete fortsatte till den 28 februari 2025. Till stöd för arbetet har utredaren Eeva-Liisa Inkeroinen låtit utarbeta en juridisk utredning om sätt att minska diskriminering på grund av graviditet och familjeledigheter. Utredningen publicerades i december 2024.

Milla Sandt, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

4. vidtar åtgärder för att etablera arbetet mot våld och utreda dess struktur.

4. I anslutning till social- och hälsovårdsministeriet verkar en förvaltningsövergripande kommission för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, som det föreskrivs om i en förordning av statsrådet (1008/2016). Kommissionen, som tillsattes för en tredje mandatperiod i januari 2025, består av representanter för de

centrala ministerierna och ämbetsverk som hör under dessa, samt nu även en representant för välfärdsområdena. Institutet för hälsa och välfärd samordnar dessutom sedan 2023 ett nationellt nätverk av samordnare när det gäller våld i nära relationer.

Till kommissionens uppgifter hör att utarbeta en nationell genomförandeplan för Istanbulkonventionen. Den nuvarande planen gäller 2022–2025, och beredningen av följande genomförandeplan inleddes i slutet av 2024. Planen färdigställs under 2025, och avsikten är att den ska träda i kraft vid ingången av 2026.

I regeringsprogrammet för statsminister Petter Orpos regering finns följande skrivning: "Regeringen bedömer om det finns ett behov av lagstiftning som förpliktigar kommunerna och välfärdsområdena att stärka strukturerna för förebyggande och motverkande av våld." Social- och hälsovårdsministeriet har under 2024 berett en bedömning av behovet av lagstiftning i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Under 2024 ombads bland annat olika aktörer uttala sig om behovet av lagstiftning. Beredningen och bedömningen av olika alternativ när det gäller strukturerna för motverkande av våld fortsätter under 2025.

Minna Viuhko, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet

lakttagande av diskrimineringslagen i ärenden som gäller arbetslivet

RP 148/2022 rd – RSv 189/2022 rd

Riksdagen förutsätter att statsrådet före utgången av 2024 utreder diskriminerings- och jämställdhetsnämndens behörighet i ärenden som gäller arbetslivet inom diskrimineringslagens tillämpningsområde.

Utredningen av diskriminerings- och jämställdhetsnämndens behörighet i arbetslivsfrågor ska ske parallellt med bedömningen av konsekvenserna av delreformen. Utredningen av nämndens behörighet i arbetslivsfrågor och konsekvenserna av delreformen beviljades i december 2024 finansiering av justitieministeriets forskningsanslag, och utredningsarbetet inleddes i början av 2025.

I den delreform av diskrimineringslagen som trädde i kraft i juni 2023 gavs diskriminerings- och jämställdhetsnämnden bland annat rätt att rekommendera betalning av gottgörelse till den som blivit föremål för diskriminering eller motåtgärder, och dessutom utvidgades diskrimineringsombudsmannens behörighet till att omfatta tillsynen över efterlevnaden av diskrimineringslagen också i arbetslivet. I en

bedömning av diskrimineringsombudsmannens arbetslivsmandat i anslutning till delreformen är syftet att särskilt granska tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Satu-Maaria Natunen, regeringsråd, justitieministeriet

Omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen

RP 207/2022 rd – RSv 332/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen följer arbets- och näringsreformen och före 2026 rapporterar till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet om tillhandahållandet av närservice för personer med svag ställning på arbetsmarknaden.

1. Arbets- och näringsministeriet kommer att följa hur reformen av arbets- och näringsstjänsterna 2024 kommer i gång och hur tjänsterna organiseras genom årliga regionala samarbets- och uppföljningsdiskussioner, som NTM-centralerna anordnar för arbetskraftsmyndigheterna i sina respektive verksamhetsområden. I samband med dessa diskussioner och i den riksomfattande delegationen för främjande av sysselsättningen följer man hur tjänsterna organiseras. För att man ska få en hel täckande bild av hur reformen kommit i gång och hur tjänsterna organiseras föreslår arbets- och näringsministeriet att rapporteringen ska ske i slutet av 2026. Vid det laget har man hunnit hålla två regionala samarbets- och uppföljningsdiskussioner, i samband med vilka man kan studera särskilt hur tjänsterna har organiserats och vilka servicenät som finns.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen som en del av omorganiseringen av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen inleder åtgärder som gör det möjligt för personalserviceföretag att söka experter och erbjuda arbetsmöjligheter för arbetslösa arbetssökande inom den offentliga arbetskraftsservicen.

2. Arbets- och näringsministeriet tillsatte i september 2023 en arbetsgrupp för utveckling av arbetskraftsservicen med uppgiften att bereda de åtgärder som behövs för att genomföra skrivningarna i regeringsprogrammet. Avsikten är att regeringens proposition med förslag till lagstiftning som gäller utvecklingen av serviceprocessen och arbetsförmedlingstjänsterna för arbetssökande ska överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2025. Propositionen ska innehålla ett förslag

om att en person som registrerar sig som arbetssökande blir skyldig att skapa och publicera en i regel anonym jobbsökarprofil på en riksomfattande serviceplattform. Arbetssökandens jobbsökarprofil ska innehålla uppgifter om arbetssökandens utbildning, arbetserfarenhet, övriga kunnande och arbetsönskemål, och uppgifterna ska vara väsentliga med tanke på jobbsökningen och möjligheterna att få arbete. Vidare föreslås det att Arbetskraftsmyndigheten ska få en ny lagstadgad uppgift att skapa och på serviceplattformen publicera en jobbsökarprofil för arbetssökande som inte själva inom utsatt tid skapar eller publicerar en profil. En person som inte har registrerat sig som arbetssökande kan även framöver frivilligt skapa och publicera en jobbsökarprofil.

Det föreslås att rätten för inloggade att på serviceplattformen söka och läsa publicerade jobbsökarprofiler som enskilda sökningar ska utvidgas så att denna rätt gäller arbetsgivare, privata arbetsförmedlingsföretag och arbetslöshetskassor. Tack vare denna utvidgade rätt kan privata arbetsförmedlingsföretag erbjuda arbetsmöjligheter till arbetslösa arbetssökande.

Lari Anttonen, konsultativ tjänsteman, arbets- och näringsministeriet

Ändring av lagen om kollektivavtal och lagen om medling i arbetstvister

RP 12/2024 rd – RSv 29/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bedömer konsekvenserna av ändringarna i arbetsfredslagstiftningen och lämnar en rapport om bedömningen till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2027.

Ändringarna i arbetsfredslagstiftningen trädde i kraft den 18 maj 2024. Arbets- och näringsministeriet lämnar en rapport om bedömningen till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet före utgången av 2027.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Lagstiftning om främjande av lokala avtal

RP 85/2024 rd – RSv 174/2024 rd

Riksdagen förutsätter att arbets- och näringsministeriet följer propositionens konsekvenser för avtalsparterna och före utgången av 2026 utarbetar en utredning om konsekvenserna. Utredningen ska särskilt bedöma om och hur även lokala avtal med personalen eller en personalgrupp kan bli möjliga. Riksdagen anser att möjligheten att ingå avtal med personalen är särskilt viktig för att främja små företags möjligheter att ingå lokala avtal.

Arbets- och näringsministeriet har för avsikt att följa upp hur lagstiftningen om främjande av lokala avtal fungerar. Även i regeringens proposition RP 85/2024 rd konstateras det att frågor som uppstår i anslutning till den nya lagstiftningen ska utredas, men det är ändamålsenligt att göra denna utredning först tre år efter att lagen trätt i kraft.

Arbets- och näringsministeriet kommer separat, på det sätt som riksdagen förutsätter, att bedöma i vilken mån och med vilka begränsningar lokala avtal är möjliga och behövliga i små företag. Utredningen överlämnas före utgången av 2026.

Nico Steiner, regeringsråd, arbets- och näringsministeriet

Tillämpning av befogenheterna enligt beredskapslagen också på Åland

RP 120/2024 rd – RSv 175/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen tillsammans med landskapet Åland i samband med totalreformen av beredskapslagen finner en lösning för tillämpningen av befogenheterna enligt beredskapslagen också på Åland.

Justitieministeriet tillsatte den 6 oktober 2022 en arbetsgrupp för att bereda en totalreform av beredskapslagen. Beredningsarbetet pågår fortfarande.

Enligt promemorian om tillsättandet av arbetsgruppen inrättas tillsammans med landskapet Åland i beredningen en nödvändig förhandlingsmekanism för att förtydliga tillämpningen av beredskapslagen och behörighetsfördelningen mellan

landskapet Åland och riket i anslutning till hanteringen av införandet av undantagsförhållanden. Arbetsgruppen har avtalat om förhandlingsmekanismens innehåll med Ålands landskapsregering och landshövding.

Representanter för riket och landskapet Åland har haft flera förhandlingar om ärendet. Trepartsförhandlingar har förts med samtliga ministerier, Ålands landskapsregering och landshövdingen. Ålands särställning har också behandlats i den parlamentariska uppföljningsgrupp som tillsatts som stöd för reformen av beredskapslagen. Arbetsgruppen för beredskapslagen har också begärt och fått utlåtanden och utredningar av Ålands landskapsregering. Förhandlingarna om lösningens innehåll fortsätter.

Corinna Tammenmaa, språkrättsråd, justitieministeriet

15 Miljöutskottet

Ändring av vattenlagstiftningen och miljöförvaltningens resurser

RP 277/2009 rd – RSv 355/2010 rd

3. Riksdagen förutsatte att regeringen värnar om miljöförvaltningen genom att avsätta adekvata resurser för de uppgifter som ålagts myndigheten och vidtar åtgärder för att göra efterhandstillsynen av miljöskyddet effektivare genom att klarlägga om det går att införa en tillsynsavgift för tillsynsuppdrag enligt vattenlagen.

3. En utredning om avgifterna för tillsyn över vattenlagen blev klar i januari 2022. Det konstaterades att det krävs en mer detaljerad utredning om huruvida det är möjligt att i bredare utsträckning införa avgifter för tillsyn över vattenlagen. I sin sektorstyrning för 2023 satte jord- och skogsbruksministeriet som resultatmål att NTM-centralerna i Södra Österbotten och Norra Österbotten tillsammans ska göra en fortsatt utredning om vilka konsekvenser och möjligheter det i praktiken medför om anmälningarna enligt vattenlagen blir avgiftsbelagda. Utredningen blev klar den 4 juli 2023. Tills vidare har inga beslut om fortsatta åtgärder fattats på grund av den pågående reformen av statens regionförvaltning.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändring av avfallslagen och vissa lagar som har samband med den

RP 40/2021 rd – RSv 112/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen genomför en systematisk utvärdering av hur lagen fungerar med särskild fokus på hur materialåtervinningsgraden för kommunalt avfall, priserna på avfallstransporter samt små och medelstora företags konkurrensställning utvecklas och att regeringen lägger fram resultaten av utvärderingen för utskottet före utgången av 2025.

1. I syfte att genomföra detta uppdrag från riksdagen inledde miljöministeriet 2023 projektet JÄLKI, som Finlands miljöcentral genomförde. En slutrapport över projektet ska läggas fram i slutet av 2025.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att föreskriva ett enklare nytt förfarande, särskilt när det gäller upphörandet att klassificeras som avfall, där behörigheten koncentreras till en enda myndighet.

2. Förfarandet har beretts av UTU-arbetsgruppen (slutrapport 12/2023). Ett utkast till regeringsproposition skickades på remiss i slutet av 2024, och en fortsatt beredning av ärendet pågår för närvarande.

Jussi Kauppila, lagstiftningsråd, miljöministeriet

Förebyggande och ersättning av skador orsakade av fridlysta djur

RP 154/2021 rd – RSv 193/2021 rd

1. Riksdagen förutsätter att de undantagsförfaranden som fågeldirektivet möjliggör tillämpas flexibelt för att förebygga skador orsakade av storskarvbeståndet.

1. Tillståndsmyndigheten beviljar undantagstillstånd från fridlysningsbestämmelserna i naturvårdslagen (9/2023) på villkor som anges i lagen. Undantagstillstånd kan beviljas endast på grunder i enlighet med artikel 9 i fågeldirektivet. Undantagstillstånd beviljas närmast för att förhindra allvarliga skador på odlingar eller fiskevatten, för att trygga flygsäkerheten samt folkhälsan och den allmänna säkerheten. Ett villkor för beviljandet av undantagstillstånd är att det för den åtgärd som det ansöks om tillstånd för inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet eller uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus hos artbeståndet.

Förfarandet för undantagstillstånd som gäller storskarven har gjorts mer flexibelt på många olika sätt. Innehållet på webbplatsen (miljo.fi) har förbättrats genom att där nu även finns anvisningar för ansökan om undantagstillstånd även i fråga om storskarven. Webbplatsen innehåller också särskilda webbsidor för uppföljningen av storskarv. Dessutom har samarbetet breddats via skarvarbetsgrupperna, och förhandsöverläggningar förs med dem som ansöker om tillstånd. Anvisningarna om förfarandet för förhindrande av skador orsakade av storskarv har uppdaterats.

Under 2024 infördes ett elektroniskt tillståndssystem för ansökan och behandling av undantagslov. Behandlingen av samtliga ansökningar om undantagstillstånd har påskyndats genom att tillståndsmyndigheten anvisats tilläggsresurser.

Maria Westerman, specialsakkunnig, miljöministeriet

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet snarast möjligt utreder de skador som storskarven orsakar det kommersiella fisket och bereder en separat regeringsproposition om stödordningen, om utredningen visar att betydande skador orsakas. En rapport om hur beredningen framskrider ska ges före utgången av 2022, om en sådan regeringsproposition inte har lämnats till riksdagen.

2. Miljöministeriet har finansierat det tvååriga projektet "Direkta effekter av skarv på det kustnära yrkesfisket i Finland", som genomfördes av Naturresursinstitutet, Åbo universitet och Novia YH. Projektet syftade till att utreda storleken på de skador storskarven orsakar fångstredskap och fiskodlingar. Projektet inleddes i april 2022 och pågick till slutet av 2023. Resultaten visade att fiskarna i odlingsbassängerna kunde skyddas mot skarven relativt väl med hjälp av nät. Gråhägern konstaterades orsaka betydligt större skador för fiskodlingen än skarven. Resultaten gav vid handen att det är möjligt att i betydande grad förebygga skador med hjälp av skyddsåtgärder som väljs och underhålls på rätt sätt. Samtidigt ger skyddsåtgärderna upphov till kostnader. Resultaten utnyttjas för att bedöma dels skarvens och gråhägers konsekvenser för fiskerinäringen och vattenodlingen, dels behovet av att utfärda bestämmelser om ersättning av skador.

Maria Westerman, specialsakkunnig, miljöministeriet

Lag om samförvaltning i statligt stödda hyreshus

RP 182/2022 rd – RSv 152/2022 rd

Riksdagen förutsätter att miljöministeriet från första början noggrant följer hur lagen verkställs, vilka konsekvenser den har för de boendes möjligheter att delta och hur lagen fungerar i sin helhet, och då särskilt bedömer hur hybriddeltagande fungerar samt möjligheterna att utveckla nya sätt att delta med hjälp av it-lösningar och lämnar en utredning om detta till utskottet före utgången av 2026.

Lagen om samförvaltning i statligt stödda hyreshus trädde i kraft i början av 2024 och utredningen inleds när det finns tillräcklig praktisk erfarenhet av verkställigheten och tillämpningen.

Anu Karjalainen, lagstiftningsråd, miljöministeriet

Översyn av skyddet av naturtyper i vattenlagen

RP 76/2022 rd – RSv 227/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att naturhistoriska centralmuseet har tillräckliga resurser för att kunna sköta sina uppgifter enligt naturvårdslagen.

1. Naturhistoriska centralmuseet (Luomus) verkar under Helsingfors universitet och finansieras därför i regel av undervisnings- och kulturministeriet. Enligt 10 § i naturvårdslagen (9/2003) är Naturhistoriska centralmuseet den vetenskapliga myndighet som avses i CITES-förordningen (rådets förordning (EG) Nr 338/97). Miljöministeriet finansierar uppdraget i enlighet med det avtal som ingåtts mellan ministeriet och Naturhistoriska centralmuseet. Enligt 10 § svarar centralmuseet dessutom för uppgifter som hänför sig till skydd, uppföljning och informationshantering som gäller arter. Av tradition ansvarar centralmuseet för långtidsuppföljningarna av vissa arter, i synnerhet fåglar, vilket finansieras av miljöministeriet. För att se till att resurserna räcker till krävs det till vissa delar fortsatt beredning, bland annat av det artdatasystem som Naturhistoriska centralmuseet förvaltar och som utgör en del av det datasystem för naturvärden som avses i 117 § i den lagen.

Esko Hyvärinen, miljöråd, miljöministeriet

2. Riksdagen upprepar uttalandet i riksdagens skrivelse RSk 42/2022 rd och förutsätter att utnyttjande av vitkindade gäss som skjutits med stöd av dispens tillåts och att regeringen omedelbart bereder en proposition om ändring av naturvårdslagen så att det med stöd av undantaget i artikel 9.1 c i fågeldirektivet blir möjligt att ta till vara och förnuftigt använda vitkindad gås som dödat med dispens.

2. Enligt regeringsprogrammet ska "onödiga jaktbegränsningar i fråga om livskraftiga arter, såsom storskarv och vitkindad gås, slopas och arterna överförs till att omfattas av jaktlagen". Det bästa sättet att lösa frågan om huruvida vitkindade gäss som skjutits med stöd av dispens får tas till vara och utnyttjas som föda är att inkludera vitkindad gås i jaktlagens tillämpningsområde. I och med detta uppnås det

resultat som förutsätts i RSk 42/2022 rd med respekt för konsekvensen i den nationella lagstiftningen. På nationell nivå har de skyldigheter som följer av fågeldirektivet genomförts genom naturvårdslagen och jaktlagen, som sinsemellan har olika mål. Jakt och tillstånd att ta till vara och utnyttja jaktbyte har i jaktlagen begränsats till vissa bestämda arter (1 och 2 § i jaktlagen) medan det i fråga om de arter som hör till naturvårdslagens tillämpningsområde är förbjudet att ta till vara och utnyttja döda djur (70 § i naturvårdslagen). Tillvaratagande och utnyttjande av jaktbyte regleras således i den nationella lagstiftningen av hävd i jaktlagen, och en betydande ändring i den nationella lagstiftningen som görs på grund av en enskild art skulle störa konsekvensen i den gällande lagstiftningen och skapa ett tryck på att behandla andra fridlysta arter på samma sätt. Med tanke på naturvårdslagen (9/2023), fågeldirektivet (2009/147/EEG) eller internationella konventioner (Bernkonventionen) föreligger det inga hinder för att inkludera vitkindad gås i jaktlagens tillämpningsområde.

Den tjänstemannaarbetsgrupp och uppföljningsgrupp som ska bereda åtgärder för att överföra vitkindad gås och storskarv till jaktlagen som viltarter inledde sin mandatperiod den 16 maj 2024 och fortsätter sitt arbete fram till den 31 augusti 2025.

Maria Westerman, specialsakkunnig, miljöministeriet

3. Riksdagen förutsätter att regeringen genom pilotprojekt för ekologisk kompensation främjar inhämtande av bästa praxis för att utveckla det frivilliga införandet av systemet och systemets tillförlitlighet.

3. Det register för ekologisk kompensation som finansieras av miljöministeriet och som även innefattar en elektronisk ansökningstjänst togs i bruk fullskaligt i oktober 2024. Miljöministeriet publicerade i december 2024 en tillämpningsanvisning om frivillig ekologisk kompensation på sin [webbplats \(Ekologisk kompensation – Miljöministeriet\)](#). Pilotprojektet för ekologisk kompensation, som finansieras av miljöministeriet och Finlands miljöcentral, upphörde den 31 december 2024, och resultaten av projektet publicerades i januari 2025. Finlands miljöcentral har i samarbete med BOOST-projektet för strategisk forskning, som finansieras av Finlands Akademi, utarbetat anvisningar för användning av beräkningsverktygen och indikatorerna för den ekologiska statusen. Anvisningarna publicerades den 30 januari 2025. Tillämpningsanvisningarna främjar införandet av ett tillförlitligt system för frivillig ekologisk kompensation. Miljöministeriet bevakar tillämpningspraxisen.

Leila Suvantola, lagstiftningsråd, miljöministeriet

4. Riksdagen förutsätter att regeringen i fråga om straffbestämmelserna om brott mot naturvårdslagen bedömer om bestämmelserna om tillräknande är konsekventa och lägger fram behövliga ändringsförslag.

4. Med avvikelse från det tidigare svaret är det inte möjligt att se över bestämmelserna om tillräknande i straffbestämmelserna om brott mot naturvårdslagen i samband med beredningen av det nationella genomförandet av det uppdaterade miljöbrottsdirektivet. Under 2025 görs tillsammans med justitieministeriet en utredning av behovet av att bereda en regeringsproposition med förslag till ändring av bestämmelserna i naturvårdslagen. Om det visar sig att bestämmelserna behöver ändras inleder miljöministeriet ett lagberedningsprojekt om detta.

Leila Suvantola, lagstiftningsråd, miljöministeriet

5. Riksdagen förutsatte att regeringen så snart som möjligt börjar bereda en lagändring för att utvidga tillämpningsområdet för skyddade hotade typer av vattennatur till att omfatta de naturtyper som målen för skyddet av mångfalden hos vattennaturen förutsätter, samt att regeringen också utreder behovet av möjligheter till undantag i enskilda fall samt eventuella beslut om avgränsning jämte ersättningsförfaranden och hur de resurser som behövs för detta kan tryggas.

5. Regeringsprogrammet innefattar inget lagstiftningsprojekt för utvidgning av skyddet för hotade typer av vattennatur (riksdagens uttalande nr 5, RSv 227/2022 rd). Justitieministeriet har inte heller för närvarande resurser att anvisa för beredningen av ett sådant lagstiftningsprojekt.

Jari Salila, lagstiftningsråd, justitieministeriet

Ändring av lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken

RP 128/2022 rd – RSv 188/2022 rd

3. Riksdagen förutsätter att utvecklingen av miljörelaterade förfaranden fortsätter i syfte att göra förfarandena enhetliga och införa lagstiftning om ett enda serviceställe i miljötillståndsfrågor via en riksomfattande modell.

3. Enligt regeringsprogrammet ska statens regionförvaltning revideras och ett nytt ämbetsverk, Tillstånds- och tillsynsverket, inrättas. Det nya riksomfattande och förvaltningsövergripande ämbetsverket ska innefatta Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, regionförvaltningsverken samt de ändamålsenliga uppgifter som hör till närings-, trafik- och miljöcentralernas miljöansvarsområde. I syfte att främja investeringar utvecklas en modell med ett enda serviceställe, där alla ärenden sköts och tillstånd söks centraliserat och digitalt via en enda fungerande och användarvänlig tillståndsprocess. En enda myndighet ansvarar för att tillståndsprocessen framskrider och för samordningen av den samt för behövliga utredningar. Denna myndighet ska också se till att den som ansöker om tillstånd har möjlighet att på förhand diskutera de skyldigheter, utredningsbehov och yttre villkor som hänför sig till tillståndsprocessen. Målet är att antalet överraskande begäranden om ytterligare utredning och komplettering ska kunna minskas genom gott samarbete och framförhållning. Ett mål är också att tillståndsförfarandet som helhet genomförs parallellt i samarbete mellan myndigheter och projektaktörer och inte som skilda delar som följer efter varandra. Syftet med miljöministeriets lagstiftningsprojekt om ett enda serviceställe är att genom modellen med en tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndighet som har nationell behörighet åstadkomma smidigare tillståndsförfaranden när det gäller projekt som påverkar miljön och stärka en enhetlig tillstånds- och tillsynspraxis. Projektet går ut på att utveckla lagen om samordning av vissa miljörelaterade tillståndsförfaranden och andra lagar som främjar modellen med ett enda serviceställe. Vidare ska så kallade bestämmelser om gemensam behandling beredas, vissa EU-rättsakter om utveckling av tillståndsförfarandena genomföras och förhållandet mellan MKB-förfarandet och tillståndsförfarandet samordnas och förtydligas. Målet är att en ansökan hos den nya tillstånds-, styrnings- och tillsynsmyndigheten tack vare de sammanslagna tillståndsbehandlingarna i regel ska leda till ett myndighetsbeslut och en möjlighet att överklaga.

En regeringsproposition med förslag till lag om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket och till vissa andra lagar som har samband med den bereds för närvarande vid miljöministeriet, och syftet är att den ska överlämnas till riksdagen i februari 2025. I propositionen föreslås flera lagändringar som gör det möjligt att sköta miljörelaterade ärenden via ett enda serviceställe vid det nya Tillstånds- och tillsynsverket.

Johanna Korpi, lagstiftningsdirektör, miljöministeriet

Lag om miljöskadefonden

RP 183/2022 rd – RSv 199/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet vid uppföljningen av hur lagen fungerar bedömer i synnerhet om avgiftsintäkterna och avgiftsbelastningen på olika branscher och företag av olika storlek förverkligas på det sätt som presenteras i konsekvensbedömningen i propositionen och att ministeriet rapporterar resultaten av uppföljningen och utvärderingen till utskottet och i förekommande fall föreslår ändringar i avgiftssystemet före utgången av 2026.

1. Miljöskadefonden inledde sin verksamhet den 1 januari 2025. De medel som avses för betalning av ersättning från fonden samlas in av dem som bedriver verksamhet som medför risk för förorening av miljön genom miljöskadeavgifter av engångsnatur eller genom årliga miljöskadeavgifter. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om miljöskadefonden och till lagar som har samband med den presenteras en uppskattning av fondens kapitaltillväxt och hur den belastning som avgifterna medför fördelar sig mellan olika branscher (RP 183/2022 rd, avsnitt 4.2.2). Uttaget av engångsavgifter för miljöskador inleds 2025. Uttaget av årliga miljöskadeavgifter inleds till skillnad från vad som föreslås i regeringspropositionen först 2026, eftersom avgiftsuttaget gäller den verksamhet som bedrivits föregående år.

NTM-centralen i Södra Österbotten är den avgiftsmyndighet som avses i lagen om miljöskadefonden (1262/2022). I verkställandet av lagen utvecklas rapporteringsfunktioner för avgiftsuttagssystemet. Med hjälp av rapporteringsfunktionerna produceras information om bland annat systemets funktion samt avgifternas fördelning och storlek till stöd för uppföljningen av systemet och bedömningen av hur det fungerar. Miljöministeriet följer upp hur lagen verkställs i enlighet med uttalandet.

Mari-Linda Harju-Oksanen, regeringssekreterare, miljöministeriet

2. Riksdagen förutsätter att regeringen säkerställer att det ses till att en god oljebekämpningsberedskap upprätthålls.

2. Enligt regeringsprogrammet ska regeringen säkerställa en tillräcklig oljebekämpningsberedskap så att man kan fullgöra de nationella åtagandena samt tillgodose de behov och uppfylla de krav på prestationsförmåga som förändringarna i verksamhetsmiljön medför.

Statsrådet har genom ett principbeslut (Statsrådets allmänna sammanträde 16.2.2023, SR 13/2023) fastställt en nationell strategi för bekämpning av miljöskador fram till 2035. Visionen i strategin är att de aktörer som deltar i verksamheten har tillräckliga resurser att ta hand om hela händelseförloppet i bekämpningen av miljöskador. Enligt strategin ska finansieringen av materielinvesteringarna tryggas. Den riksomfattande delegationen för bekämpning av olje- och fartygskemikalieolyckor har berett en plan för genomförande av den nationella strategin för bekämpning av miljöskador som började tillämpas i september 2024. Gränsbevakningsväsendet fick under 2010-talet en årlig finansiering på i genomsnitt cirka 2 miljoner euro från oljeskyddsfonden för anskaffning av oljebekämpningsmateriel. Med denna finansiering har man moderniserat och underhållit den tekniska utrustning på fartyg och luftfartyg som behövs för att upptäcka och bekämpa olje- och kemikalieskador. Oljeskyddsfondens verksamhet upphörde i slutet av 2024 och ersätts av miljöskadefonden, som inte ersätter anskaffning av bekämpningsmateriel till statens myndigheter. Miljöskadefonden kompenserar inte för det finansieringsunderskott som orsakas av att oljeskyddsfonden avskaffas när det gäller att modernisera materielen för bekämpning av miljöskador. Följaktligen ska underhållet av den ovannämnda materielen finansieras med anslag som reserverats för Gränsbevakningsväsendet.

Avvecklingen av oljeskyddsfonden förutsätter att ett tillägg på 2,20 miljoner euro görs under moment 26.01.25 för bekämpning av olje- och kemikalieskador för 2026–2029 för att beredskapen för bekämpning av olje- och kemikalieskador ska kunna säkerställas. Om inte tilläggsfinansiering beviljas under momentet för bekämpning av olje- och kemikalieskador leder det till att Gränsbevakningsväsendet inte kan förnya och utveckla den tekniska utrustning som behövs för bekämpning av olje- och kemikalieskador som planerat och till att investeringar i bekämpningsmateriel måste skjutas fram.

För Gränsbevakningsväsendets investeringar under moment 26.20.70 anvisades i planen för de offentliga finanserna 2025–2028 och i budgeten 2025 ett tillägg på 1,25 miljoner euro för underhåll av tung fartygs- och luftfartygsmateriel samt materiel för bekämpning av olje- och kemikalieskador (överföring från moment 26.40.01). Tillägget täcker hälften av behovet av tilläggsfinansiering och avhjälp delvis finansieringsunderskottet.

Mikko Lehmus, enhetschef, staben för Gränsbevakningsväsendet, inrikesministeriet

Utveckling av räntestödsmodellen

RP 248/2022 rd – RSv 283/2022 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen fortsätter utveckla räntestödsmodellen för att ytterligare öka dess sporrande effekt.

Miljöministeriet följer vilka behov det finns av att utveckla modellen för långa räntestöd och hur den fungerar. Det säkerställs att lagstiftningen om modellen för långa räntestöd för bostadsbyggande är aktuell och att modellen är attraktiv för aktörerna för att förutsättningarna för statligt understödd bostadsproduktion ska hållas på en tillräcklig nivå. Miljöministeriet följer vilka konsekvenser de bestämmelser om modellen för långa räntestöd som trädde i kraft 2023 har i synnerhet på modellens sporrande effekt och fortsätter att utveckla räntestödsmodellen.

Mikko Friipyöli, specialsakkunnig, miljöministeriet

Datasystemet för den byggda miljön

RP 140/2022 rd – RSv 310/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att miljöministeriet tar kritiken från aktörerna i byggbranschen på allvar och att en eventuell vidareutveckling av systemet görs i gott samarbete med aktörerna inom branschen och att särskild uppmärksamhet fästs vid konsekvensbedömningen.

1. Lagen om datasystemet för den byggda miljön trädde i kraft den 1 januari 2024. Den eventuella vidareutvecklingen av systemet bedöms när datasystemet har tagits i bruk. Miljöministeriet har hört byggbranschen i samband med beredningen av de förordningar som har samband med bygglagen (751/2023). Dessutom tillsatte miljöministeriet den 26 oktober 2023 en separat uppföljningsgrupp som har till uppgift att diskutera och kommentera de utkast till förordningar som är under beredning med stöd av bygglagen och stödja beredningen av dessa. Bland dessa kan nämnas de förordningar som ska utfärdas med stöd av 72 och 73 § i bygglagen och som det hänvisas till i 7 § i lagen om datasystemet för den byggda miljön från och med den 1 januari 2025.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet i sitt arbete för att skydda information om infrastruktur som är kritisk med tanke på säkerheten också bedömer riskerna i anslutning till tillgången till och kumuleringen av byggnadsinformation samt behovet av sekretess i fråga om informationen.

Finansministeriet har tillsatt en ny arbetsgrupp för omprövning av öppen delning av information om kritisk infrastruktur med tanke på den nationella säkerheten.

3. Riksdagen förutsätter att tillgången till uppgifter om bygglov för andra ändamål än myndighetsbruk granskas kritiskt i samband med offentlighetslagen och personuppgiftslagen.

3. Justitieministeriet inledde i december 2023 ett lagberedningsprojekt som gäller en totalreform av den nationella dataskyddslagstiftningen. Arbetet fortsätter fram till 2026, och miljöministeriet medverkar i projektet. Justitieministeriet har inlett en reform av offentlighetslagen. Under 2025 påbörjas arbetet med att bedöma om det finns behov av att ändra sekretessgrunderna i offentlighetslagen med beaktande av de förändrade behoven när det gäller Finlands inre och yttre säkerhet.

Juhana Rautiainen, programchef, miljöministeriet

Bygglagen och dess konsekvenser

RP 139/2022 rd – RSv 333/2022 rd

1. Riksdagen förutsätter att ett pilotprojekt för servicelöftet genomförs i samarbete med kommunerna. Utifrån erfarenheterna kan man dra slutsatser om en mer omfattande användning av servicelöftet.

1. I raden av ändringar i bygglagen (lagen om ändring av bygglagen 897/2024, RP 101/2024 rd) föreskrivs det om en garanti för behandlingstiden. Byggnadstillsynsmyndigheten ska ges en tidsfrist på tre månader för att avgöra en ansökan om bygglov från det att ansökan jämte bilagor har anhängiggjorts vid byggnadstillsynen och bilagorna gör det möjligt att behandla ansökan. Ansökan om bygglov för särskilt krävande byggprojekt där projekteringsuppgiften är exceptionellt krävande och ansökan om placeringstillstånd för omställning till ren energi ska avgöras inom sex månader från det att ansökan jämte bilagor har anhängiggjorts vid byggnadstillsynen och bilagorna gör det möjligt att behandla ansökan. För dröjsmål med behandlingen av tillståndsansökan ska kommunen på eget initiativ återbetala 20 procent av bygglovsavgiften för varje månad som dröjsmålet varar, om inte dröjsmålet har orsakats av sökanden.

2. Riksdagen förutsätter att statsrådet bevakar vilka konsekvenser den föreslagna regleringen har för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna samt för tillståndsprocessernas längd och smidighet och att statsrådet vid behov vidtar åtgärder mot eventuella problem.

2. Eftersom bygglagen trädde i kraft den 1 januari 2025 finns det tills vidare inga uppgifter om regleringens konsekvenser för tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och för tillståndprocesserna. Raden av ändringar i bygglagen innefattar också begränsningar av rätten att söka ändring. Museimyndigheternas besvärsmätt begränsades till byggnadsobjekt av nationell betydelse eller av betydelse för landskapet. Dessutom hävdades besvärsmätten för registrerade sammanslutningar till vars verksamhetsfält det hör att värna om kulturarvet eller påverka den byggda miljös kvalitet. NTM-centralens besvärsmätt ändrades så att den motsvarar 192 § i markanvändnings- och bygglagen. Till paragrafen om besvärsmätt i fråga om tillstånd för miljöåtgärder fogades ett nytt 2 mom. som gäller situationer där en lagakraftvunnen detalj- eller generalplan genomförs med stöd av ett tillstånd för miljöåtgärder. I dessa situationer begränsas besvärsmätten till ägaren och innehavaren av en fastighet eller ett annat område som ligger invid eller mittemot samt till den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar.

Kirsi Martinkauppi, regeringsråd, miljöministeriet

Klimatårsberättelse 2023

B 17/2023 rd – RSk 3/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att uppdatera de centrala klimatpolitiska planerna och bereder förslag till kostnadseffektiva ytterligare åtgärder med beaktande av åtgärdernas totala konsekvenser.

Statsrådet beslutade den 11 april 2024 att vidta de åtgärder som föranleds av uttalandet i riksdagens skrivelse. I slutet av 2023 inleddes beredningen av en ny klimatpolitisk plan på medellång sikt och en ny klimat- och energistrategi. Ytterligare åtgärder bereds i samband med både den klimatpolitiska planen på medellång sikt och klimat- och energistrategin. Syftet är att de politiska dokumenten ska färdigställas i början av 2025.

Hanne Siikavirta, konsultativ tjänsteman, miljöministeriet

Lag om ändring av naturvårdslagen

RP 41/2024 rd – RSv 49/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar hur lagen verkställs och bedömer konsekvenserna av verkställigheten.

I miljöutskottets betänkande 3/2024 konstateras i fråga om förslaget till uttalande att RED III-direktivet "gör det möjligt att bara viss teknik eller vissa projekt definieras till att vara av ytterst viktigt allmänt intresse. Enligt direktivet får medlemsstaterna under vederbörligen motiverade och särskilda omständigheter begränsa tillämpningen av artikeln till vissa delar av sina territorier eller vissa typer av teknik eller till projekt med vissa tekniska egenskaper, i enlighet med prioriteringarna i deras nationella energi- och klimatplaner. Sakkunniga har föreslagit att till exempel vattenkraft ska lämnas utanför tillämpningsområdet. Utskottet anser att det inte kan anses finnas behov av eller grunder för avgränsningar. Genomförandet av direktivet påverkar i fråga om den aktuella propositionen endast i mycket begränsad utsträckning möjligheterna att avvika från naturvårdslagens villkor i fråga om projekt för förnybar energi, inte i vidare bemärkelse valet av projekt för förnybar energi. Eftersom det vid utfrågningen i utskottet har framkommit oro i frågan, anser utskottet dock att det är viktigt att tillämpningen av de nya bestämmelserna följs noggrant och att ett eventuellt behov att avgränsa tillämpningsområdet utreds omedelbart, om den ovan beskrivna situationen förändras."

Miljöministeriet har bevakat hur lagen verkställs via beslut om avvikelse som närings-, trafik- och miljöcentralerna lämnar till miljöministeriet. Under perioden mellan lagens ikraftträdande och den 31 december 2024 har grunden för avvikelse inte tillämpats en enda gång. Eftersom bestämmelserna om avvikelse, som väntat, har tillämpats endast i exceptionella fall eller inte alls, har det inte uppstått något behov av att på det sätt som utskottet lyft fram fastställa att bara viss teknik, vissa projekt eller vissa delar av statens territorium definieras till att vara av ytterst viktigt allmänt intresse.

Vid miljöministeriet bereds för närvarande en regeringsproposition med förslag till en lag om ändring av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi samt vissa lagar som har samband med den. Propositionen överlämnas till riksdagen under vårsessionen 2025. I propositionen preciseras definitionen av produktionsanläggningar för förnybar energi och därmed i praktiken också tillämpningen av undantagsbestämmelserna.

Leila Suvantola, lagstiftningsråd, miljöministeriet

Lagmotion med förslag till lag om ändring av 17 § och 180 § i bygglagen

RP 101/2024 rd – RSv 190/2024 rd

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål och i samarbete med de viktigaste intressentgrupperna undersöker möjligheterna att införa beräkningsmetoder för scenarier för lokala växthusgasutsläpp från fjärrvärme.

Utredningsarbetet har inletts i samarbete med miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet och de viktigaste intressentgrupperna. De viktigaste frågorna som utreds gäller scenarierna och metoderna för beräkning av nätspecifika utsläpp. Målet är att göra det möjligt att använda också dessa i bedömningen av koldioxidsnåla anskaffningar utöver de nationella utsläppsscenarier för energiproduktionen som anges i den nationella utsläppsdatasen. Branschen förväntas komma med förslag till lösningar för hur denna utveckling kan främjas. Bestämmelser om beräkningsmetoden finns i miljöministeriets förordning om klimatdeklaration för byggnader och förteckning över byggprodukter (1027/2024).

Maria Tiainen, specialsakkunnig, miljöministeriet

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANSGATAN 1 A, HELSINGFORS
PB 23, 00023 STATSRÅDET
statsradet.fi
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-809-3
ISBN tryckt: 978-952-383-825-3
ISSN pdf: 2490-0966
ISSN tryckt: 2490-0613